

MEB'İN YENİ
100'Ü

ÖZETİN
ÖZETİ

ETKİNLİKLER

6. SINIF

SÜREÇ
ODAKLI

YAZILI
SENARYOLARI

AKILLI
TAHTA

Karekod Çözümlü
Türkçe
Defterim

Çözümler için
karekodu okutunuz.

Ekstra Ücretsiz
Dijital Platform

3000

Çözümlü Soru
ve Sınırsız

Deneme
Sınavları

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi seni bu hazine mahrum etmek isteyecek dâhilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazife atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar, gaflet ve dalalet ve hatta hiyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakrızaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

6. SINIF TÜRKÇE

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Editör Yayınevine aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan; kitabın tümünden veya bölümlerinden, yönerge-lerinden, ölçme araçlarından, etkinliklerinden ve kitaptaki modellemelerden esinlenmek, bunları taklit etmek veya benzerini yapmak suçtur. Aynı zamanda elektronik yollarla, fotokopi yoluyla, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz veya dağıtılamaz.

Editör

Turgut MEŞE

Yazar

Komisyon

Sertifika No

40447

Baskı ve Cilt

Data Dijital Matbaacılık

ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: BİÇİM BİLGİSİ.....	4
2. BÖLÜM: SÖZCÜKTE ANLAM.....	12
3. BÖLÜM: SÖZ GRUPLARINDA ANLAM.....	28
4. BÖLÜM: SÖZCÜK TÜRLERİ.....	48
5. BÖLÜM: CÜMLEDE ANLAM.....	74
6. BÖLÜM: YAZIM KURALLARI.....	90
7. BÖLÜM: PARÇADA ANLAM-1.....	124
8. BÖLÜM: PARÇADA ANLAM-2.....	138
9. BÖLÜM: NOKTALAMA İŞARETLERİ.....	144
10. BÖLÜM: METİN TÜRLERİ.....	174
11. BÖLÜM: GÖRSEL OKUMA.....	184
12. BÖLÜM: SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME.....	192
CEVAP ANAHTARI.....	217

BÖLÜM BİÇİM BİLGİSİ

EKLER

- Yapım Ekleri
- Çekim Ekleri

SÖZCÜĞÜN YAPISI

- Basit Sözcükler
- Türemiş Sözcükler
- Birleşik Sözcükler

KÖK

- İsim Kökü
- Fiil Kökü

İSİM ÇEKİM EKLERİ

- Çoğul Eki
- İyelik (Aitlik) Ekleri
- Soru Eki
- Hâl (Durum) Ekleri

KÖK

- ➔ Bir sözcüğün parçalanamayan anlamlı en küçük parçasına **kök** denir.
- » al-, kır-, sev-, yüz-, kırp-, sus-; ad, kış, kuş, kar, yün, dört, şan...
- ➔ Bir sözcüğün kökü bulunurken aldığı tüm ekler çıkarılır ve geriye kalan -sözcüğün tamamıyla anlam ilişkisi içinde olan anlamlı en küçük parça sözcüğün kökü kabul edilir.
- » "Susuzluk" sözcüğünün parçalanamayan, anlamlı en küçük parçası "su" ifadesidir. Bu ifade, sözcüğün tümüyle anlam ilişkisi içerisinde.

su
kök ⇒ İnsan yaşamı için gerekli olan; sıvı durumundaki renksiz, kokusuz sıvı

su + suz
yapım eki ⇒ Suyu olmayan, suyu bulunmayan

su + suz + luk
yapım eki ⇒ Susuz olma durumu, kuraklık

İsim kökü ve fiil kökü olmak üzere iki tür kök vardır.

İsim Kökü: Canlı ve cansız tüm varlıklara karşılık gelen, "-mek/-mak" eklerini aldıklarında anlamsızlaşan köklerdir.

- » kör, su, kor, ateş, ayak, ok, ip, yel ...

Fiil Kökü: Bir iş, oluş, hareket bildiren; "-mek / -mak" ekini aldıklarında anlamlı olan köklerdir.

- » gel-, uç-, git-, al-, yat-, oku-, sev-...

- ➔ Aşağıdaki sözcüklerin sonundaki kısa çizgi (-), o sözcüklerin fiil kökü olduğunu belirtir ve bu sözcükler okunurken sonlarına "-mek / -mak" ekleri getirildiğini ifade eder.

» git- ⇒ git(mek)

» öp- ⇒ öp(mek)

» süz- ⇒ süz(mek)

EKLER

- ➔ Sözcüğün sonuna eklenerek yeni sözcükler türeten veya sözcüklerin cümle içindeki görevlerini belirleyen ses birliklerine **ek** denir. Ekler, yapım ekleri ve çekim ekleri olmak üzere iki bölümde incelenir.

» köy - lü - ler - den
kök → ekler

» bak - ış - lar - ın
kök → ekler

Yapım Ekleri

- ➔ Eklendiği sözcüğün anlamını değiştiren ekler **yapım ekleri** denir. Yapım ekleri isimden isim, isimden fiil, fiilden fiil ve fiilden isim türetir.

» utan - gaç - lık
fiil yapım yapım
kökü eki eki

» Türk - çe
isim yapım
kökü eki

Çekim Ekleri

- ➔ Eklendikleri sözcüklerin anlamını ve türünü değiştirmeyen ancak cümle içindeki görevlerini belirleyen ekler **çekim ekleri** denir.

» tanı - yor - uz
fiil çekim çekim
kökü eki eki

» gel - miş - ler
fiil çekim çekim
kökü eki eki

- ➔ Yapım eki almış sözcüklere **gövde** denir.

- ➔ Çekim ekleri hem isimlere hem de fiillere getirilir. İsimlere getirilen ekler isim çekim ekleridir.

İsim Çekim Ekleri**Çoğul Eki**

-ler / -lar

İyelik (Aittik) Ekleri

-m / -ım / -im / -um / -üm, -n / -ın / -in / -un / -ün,
-ı / -i / -u / -ü / -sı / -su / -sü, -miz / -miz / -muz / -müz
-nız / -nız / -nuz / -nüz, -ları / -leri

Soru Eki

mı / mi /
mu / mü

Hâl (Durum) Ekleri

-ı / -i / -u / -ü, -a / -e, -da /
-de / -ta / -te, -dan / -den /
-tan / -ten, -ın / -in / -un / -ün

İSİM ÇEKİM EKLERİ

➤ İsimlere, isim soylu sözcüklere ve gövde durumundaki sözcüklere getirilen eklerdir. Eklendikleri sözcüklerin cümle içerisindeki görevlerini belirler.

Çoğul Eki

➔ -ler/-lar

- İsmi karşıladığı nesnenin sayısının birden fazla olduğunu belirtir. İsimlerden sonra gelen “-ler/-lar” eki çoğul ekidir.
- Çocuklar, evler, arabalar, yıllar, kitaplar, insanlar, aileler, yollar, kalemler, kızlar...
- “-ler/-lar” çoğul eki, eklendiği isme çokluk anlamının dışında bazı anlamlar da katmaktadır. Bu anlamlardan bazıları şunlardır: benzerlik, abartma, aile, grup, saygı, yaklaşıklık, alay, küçümseme...

İyelik (Aittik) Ekleri

➔ -m, -n, -ı, -mız, -nız, -leri

➤ İsmi karşıladığı nesnenin kişiye veya bir başka varlığa bağlı ve ait olduğunu gösterir. İyelik ekleri şahıslara göre farklılık gösterir. Şahıslara göre iyelik ekleri şunlardır:

Tekil Şahıslar	Ekleri
1. Tekil Şahıs	-m / -ım / -im / -um / -üm
2. Tekil Şahıs	-n / -ın / -in / -un / -ün
3. Tekil Şahıs	-ı / -i / -u / -ü / -sı / -su / -sü
Çoğul Şahıslar	Ekleri
1. Çoğul Şahıs	-mız / -miz / -muz / -müz
2. Çoğul Şahıs	-nız / -niz / -nuz / -nüz
3. Çoğul Şahıs	-ları / -leri

- Çantan bizim evde kalmış. ⇒ (2. tekil şahıs iyelik eki)
- Kumbaram dolar dolmaz onu bağışlayacağım. ⇒ (1. tekil şahıs iyelik eki)
- Bir ekin iyelik eki olup olmadığını anlamak için, eki alan sözcükten önce “benim, senin, onun, bizim, sizin, onların” sözcüklerinden uygun olanını getirmek gerekir. Sözcük, eki alan sözcükle tamlama oluşturursa ek, iyelik ekidir.
- Evin çok büyükmüş. ⇒ (senin evin ⇒ 2. tekil şahıs iyelik eki)
- Bahçeniz çok bakımsız. ⇒ (sizin bahçeniz ⇒ 1. çoğul şahıs iyelik eki)

mı/mi/mu/mü

Soru Eki

- Eklendiği isme soru anlamı katan “mı/mi/mu/mü” ekine soru eki denir. Kendinden sonraki eklerle birleşen bu ek, kendinden önceki sözcükten her zaman ayrı yazılır.
- İnsanlık öldü mü bu dünyada? (Ek, kendisinden önce gelen sözcükten ayrı yazılmıştır.)
- Sen misin, biz miyiz bu köyün yolcuları? (Soru eki, kendisinden sonraki eklerle birleşmiştir.)

-i, -e, -de, -den

Hâl (Durum) Ekleri

➤ Adların cümledeki görevlerini belirleyen, başka sözcüklerle ilgi kurmalarını sağlayan eklerdir.

- **Yalın Hâl:** İsmi hiçbir varlık veya özellikle ilişkilendirilmediği hâldir. Hâl eki almaz yani eki yoktur.
 - çiçek, park, kaşık, yer, yüzükler, benim, acılı, turşucu...
- **Belirtme (-i) Hâli:** Fiilin neyi etkilediğini ve fiilden etkilenen öğeyi gösterir. “-ı/-i/-u/-ü” eki belirtme hâl ekidir.
 - çiçeği, parkı, kaşığı, yeri, kuşu...
- **Yönelme (-e) Hâli:** Fiilin yönünü ve nereye yöneldiğini gösterir. İsmi yönelme anlamını ifade eder. “-a / -e” eki yönelme hâl ekidir.
 - çiçeğe, parka, elbiseye, kaşığa, yere, kuşa...
- **Bulunma (-de) Hâli:** Fiilin meydana geldiği yeri ve varlığın bulunduğu yeri gösterir. “-da / -de / -ta / -te” eki bulunma hâl ekidir.
 - çiçekte, parkta, elbisede, kaşıқта, yerde, kuşta...
- **Ayrılma / Çıkma (-den) Hâli:** Varlığın çıkıp uzaklaştığı yeri gösterir. “-dan / -den / -tan / -ten” eki ayrılma hâl ekidir.
 - çiçekten, parktan, elbiseden, kaşıktan, yerden, kuştan...
- **İlgi Hâli (Tamlayan Eki):** Bir ismi başka bir isimle ilgili olma durumunu belirtir. “-ın / -in / -un / -ün” ve “-nın / -nin / -nun / -nün” ekleri ilgi hâl ekleridir.
 - Dolabın kapısı, sınıfın içi, kayanın üstü, mavinin tonu...

1.

Etkinlik

Biçim Bilgisi [Kök]

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin kökünü ve kökün türünü (isim veya fiil) örnekteki gibi yandaki boşluğa yazınız.

CÜMLELER	SÖZCÜĞÜN KÖKÜ	KÖKÜN TÜRÜ
1. Örgülü, siyah saçları yüzünü çerçeveleyerek arkadan yuvarlanıp topuzlaşıyor.	ör-	Fiil kökü
2. Bu mutluluk dolu günlerimiz de bir gün unutulur.	unut-	Fiil kökü
3. Umutlu bir sabaha uyanmak istiyorsan çok çalışacaksın.	sabah	İsim kökü
4. Kanuni Sultan Süleyman, Mimar Sinan'ı huzuruna çağırır.	huzur	İsim kökü
5. Bu kitabı bir hafta içerisinde bitireceksin.	bit-	Fiil kökü
6. Bizim buralarda halk pazarı salı günleri kuruluyor.	kur-	Fiil kökü
7. Sanatçı bundan yaklaşık yüz yıl önce dünyaya gelir.	sanat	İsim kökü

2.

Etkinlik

Biçim Bilgisi [Kök]

Bazı kökler hem isim hem de fiil kökü olarak kullanılabilir. Bu kökler arasında anlam ilgisi varsa ortak kök, yoksa sesteş kök olur. Buna göre aşağıdaki kutucuklarda yer alan altı çizili sözcük köklerinin hangi kök türüne dâhil olduğunu bularak alttaki ilgili kısma yazınız.

Eskicinin satmaya çalıştığı kıyafetlerin hepsi de giyilemeyecek kadar eskiydi.

İlaç kaşığından bir damla kadar ilaç yere damladı.

Çocuğun saçından bir tutam kesip havaya saçtı.

Gül gülse dâim, ağlasa bülbül acem değil, zira kimine ağla demişler, kimine gül

Aksilik bu ya, ekşiyi sevmeyen kadıncağızın yoğurdu güneşte ekşimişti.

Boyacı Hüseyin hiçbir ücret talep etmeden sınıfımızı boyadı.

Sınıfımızın kızları bugün bana çok kızacaklar.

ORTAK KÖK

SETEŞ KÖK

Eski

damla

eksi

boya

Sesteş kök ile ortak kök arasındaki farkı biliyor musunuz?

sac

gül

kız

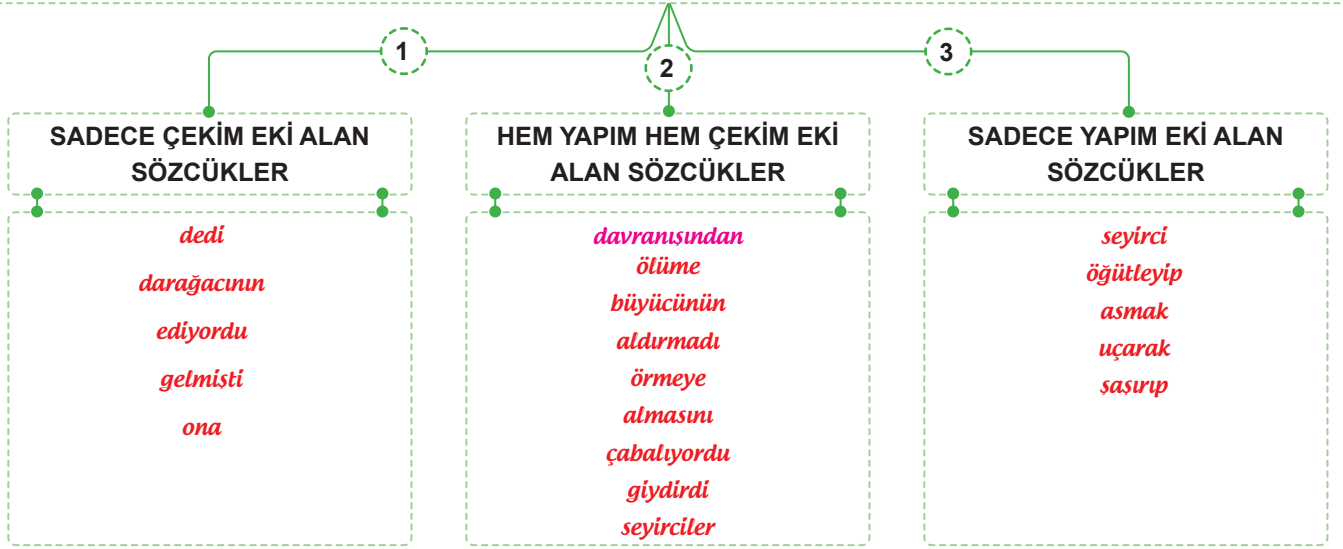

3.
Etkinlik

Biçim Bilgisi (Ekler)

Aşağıdaki metinde altı çizili kelimeleri almış olduğu isim çekim eklerine göre kavram haritasına örnekteki gibi yazınız.

Padişah, kızın bu davranışından öfkelen-di. "Hüküm uygulansın!" dedi. Cellatlar kızı aldılar, darağacının yanına götürdüler. Kız, son gömleğini bitirmek için acele ediyordu. Hiç durmuyor, örüyor, örüyordu. Cellat ölüme hazırlanmasını söyledi. Birçok seyirci bu büyücünün nasıl öleceğini seyretmeye gelmişti. Kız, yine aldırma-dı; gömleği örmeye devam etti. Zaten gömlek bitmek üzereydi. Cellat, ağzından bir söz çıkarmak için, ona abdest almasını, namaz kılmasını, tövbe etmesini öğütleyip duruyordu. Kız da son örgüleri bitirmeye çabalıyordu. Sonunda, cellat usandı. Kızı asmak için elini uzattığı zaman, son gömlek de bitmişti. Bu anda on bir kuğu, bir beyaz bulut gibi uçarak geldiler, kızın çevresini sardılar. Kız, yanındaki on bir gömleği, birer birer bunlara giydirdi; on bir kuğu, birdenbire on bir şehzade oldu. Bu duruma, cellat da seyirciler de şaşırıp kaldılar.

4.
Etkinlik

Biçim Bilgisi (Ekler)

Aşağıda yapım eki almış sözcükler verilmiştir. Bu sözcüklere gelen yapım eklerini tablodaki başlıkların altına örnekteki gibi yerleştiriniz.

	Sözcükler	Sözcüğün Kökü	İsmden İsim Yapım Ekleri	İsmden Fiil Yapım Ekleri	Fiilden İsim Yapım Ekleri	Fiilden Fiil Yapım Ekleri
1	Temizletmek	Temiz		-le-	-mek	-t-
2	Sözleşmek	Söz		-les-	-mek	
3	İzleyici	İz		-le-	-(y)ici	
4	Sevgili	Sev-	-li		-gi	
5	Meslektaş	Meslek	-taş			

PERFORMANSIMI DEĞERLENDİRİYORUM

Sözcüklerin kök ve eklerini bulup açıklayabiliyorum.

5.

Etkinlik

Biçim Bilgisi (İsim Çekim Ekleri)

Aşağıdaki kavram haritasını örnekteki gibi doldurunuz.

İsim Çekim Ekleri

1	Çoğul Eki	2	İyelik (Aitlik) Ekleri	3	Hal (Durum) Ekleri	4	Soru Eki
	-ler -lar	1. Tekil: -m/-um/-im/-um/üm 2. Tekil: -n/-un/-in/-un/ün ... 3. Tekil: -ı/-i/-u/-ü/-sı/-si/-su/-sü 1. Çoğul: -muz/-miz/-muz/-müz 2. Çoğul: -nız/-niz/-nız/-nüz ... 3. Çoğul: -ları / -leri	Yalın Hâl: - Belirtme Hâli: -ı /-i /-u /-ü Yönelme Hâli: -a /-e Bulunma Hâli: -da /-de / -ta/ -te Ayrılma Hâli -dan /-den / -tan/ -ten İlgi Hâli: -ın /-in/ , -un/ , -ün/ -nın /-nin/-nun/-nün		mu mi mu mü		

6.

Etkinlik

Biçim Bilgisi (İsim Çekim Ekleri)

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili "-lar, -ler" eklerinin cümleye kattığı anlamlar yapılandırılmış gridda verilmiştir. Bu anlamların ilişkilendirildiği cümlelerin karşısına örnekteki gibi harfleri yazınız. (Bir anlam birden fazla cümleyle ilişkilendirilebilir.)

A	Her Zaman Anlamı	B	Soy, Irk Anlamı	C	Abartma Anlamı	D	Çokluk Anlamı
E	Yaklaşık Anlamı	F	Benzerlik Anlamı	G	Aile Anlamı	H	Saygı Anlamı

1. Bu ülkede Mustafa Kemaller, Fatihler, Yavuzlar kolay yetişmiyor.

F

2. Yazları köye gitmeyi çok seviyorum

A

3. Dünden beri çocuk ateşler içinde yanıyor.

C

4. Kardeşim de senin boylarında var

E

5. Teyzemler yarın bize oturmaya gelecekler.

G

6. Osmanlılar bir dönem üç kıtaya hükmetti.

B

7. Vali Beyler birazdan toplantıya teşrif edecekler.

H

8. Çocuklar bahçede top oynuyor.

D

9. Bahçedeki ağaçlar sonbahar gelince yapraklarını döker.

D

10. Harput'taki tarihi yapıların büyük çoğunluğu Selçuklular Dönemi'ne aittir.

B

11. Bu olaya karışanlardan biri de yirmi yaşlarında bir gençti.

E

12. Akşamları yemek yemeden uyurdu.

A

SÖZCÜĞÜN YAPISI

⇒ Türkçede kelimeler, yapı bakımından üç gruba ayrılır: basit, türemiş ve birleşik.

Basit Sözcükler

⇒ Sözcüğün anlamını değiştiren herhangi bir ek (yapım eki) almamış, başka bir sözcükle birleşmemiş sözcüklere **basit sözcükler** denir.

» yüz ⇒ basit ⇒ Ek yok	» kalem ⇒ basit ⇒ Ek yok
» yüzler ⇒ basit ⇒ Çoğul eki almış	» kalemler ⇒ basit ⇒ Çoğul eki almış
» yüzü ⇒ basit ⇒ İyelik eki almış	» kalemim ⇒ basit ⇒ İyelik eki almış
» yüzde ⇒ basit ⇒ Hâl eki almış	» kaleme ⇒ basit ⇒ Hâl eki almış

⇒ Basit sözcükler, çekim eki (çoğul eki, hâl ekleri, iyelik ekleri) alabilir.

Türemiş Sözcükler

⇒ Fiil veya isim köklerine sözcüğün anlamını değiştiren ekler (yapım ekleri) getirilerek oluşturulan sözcüklere **türemiş sözcükler** denir.

» yazlık ⇒ türemiş	} Bir tane yapım eki alan türemiş sözcükler	» yurttaşlık ⇒ türemiş	} Birden fazla yapım eki alan türemiş sözcükler
» sözcü ⇒ türemiş		» gözlükçü ⇒ türemiş	
» karlı ⇒ türemiş		» çiçekçilik ⇒ türemiş	
» tuzsuz ⇒ türemiş		» sevgisizlik ⇒ türemiş	

⇒ Türemiş sözcükler, en az bir tane yapım eki alır.

⇒ “-lı, -lık, -sız, -cı, -gi, -deş, -gan,” vb. ekler, eklendikleri sözcüklerin anlamını değiştirir. Bu ekler yapım ekleridir.

Birleşik Sözcükler

⇒ İki ya da daha çok kelimenin bir araya gelip kaynaşmasıyla oluşan yeni anlamlı sözcüklere **birleşik sözcükler** denir. Birleşik sözcükler birleşik isim ve birleşik fiil olarak ikiye ayrılır.

» aslan + ağız ⇒ aslanağızı ⇒ birleşik	» köpek + balığı ⇒ köpek balığı ⇒ birleşik
» akşam + üzeri ⇒ akşamüzeri ⇒ birleşik	» kuru + fasulye ⇒ kuru fasulye ⇒ birleşik
» huzur + evi ⇒ huzurevi ⇒ birleşik	» dil + bilgisi ⇒ dil bilgisi ⇒ birleşik
» seyir + etmek ⇒ seyretmek ⇒ birleşik	» hafta + sonu ⇒ hafta sonu ⇒ birleşik

⇒ Birleşik sözcükler çoğunlukla bitişik yazılır. Ayrı yazılan birleşik sözcükler de vardır.

» cuma + ertesi ⇒ cumartesi ⇒ Sözcükler birleşirken ses düşmesi (“ertesi” sözcüğündeki “e” sesi düşmüştür.)
1. sözcük 2. sözcük **birleşik sözcük** olduğundan sözcük, bitişik yazılmıştır. Bu sözcük aynı zamanda birleşik isimdir.

» fark + etmek ⇒ fark etmek ⇒ Sözcükler birleşirken herhangi bir ses olayı gerçekleşmemiştir. Bu yüzden birleşik sözcük, ayrı yazılmıştır. Bu sözcük birleşik fiildir.

7.

Etkinlik

Biçim Bilgisi (Sözcüğün Yapısı)

Aşağıdaki dizelerde altı çizili sözcükleri yapısına göre inceleyerek kavram haritasındaki ilgili bölüme örnekteki gibi yazınız.

Ben Mustafa Kemal'im...
 Çanakkale'de Mehmetçik,
 Anafartalar'da kartal...
 Şahin olurum Antep önlerinde,
 Nene Hatun'la destan...
 Sütçü İmam'a uzanır ellerim,
 Vatan ufkunda çelik bir kalkan olurum,
 Kükrerim cihana karşı,
 Sönmeyen bir volkan olurum.
 Ben Mustafa Kemal'im...

Erzurum'u, Sivas'ı benden sorun...
 Karış karış bilirim, tekmil vatan toprağını,
 Türküsünü söylerim, yalçın dağların,
 Engin denizlerin...
 "Vatan" denince kanat açmak geçer içimden,
 Göklere yükselirim.
 Ben Mustafa Kemal'im!
 Van Gölü'nün maviliği,
 Kars Kalesi'nin ihtişamı yüreğimde,
 Karadeniz'in hırçın dalgaları, (Süleyman ÖZBEK)

BASİT SÖZCÜKLER

1

kartal
ellerim
vatan
cihana
dağların
toprağını

TÜREMİŞ SÖZCÜKLER

2

Mehmetçik
sütçü
sönmeyen
dalgaları
maviliği

BİRLEŞİK SÖZCÜKLER

3

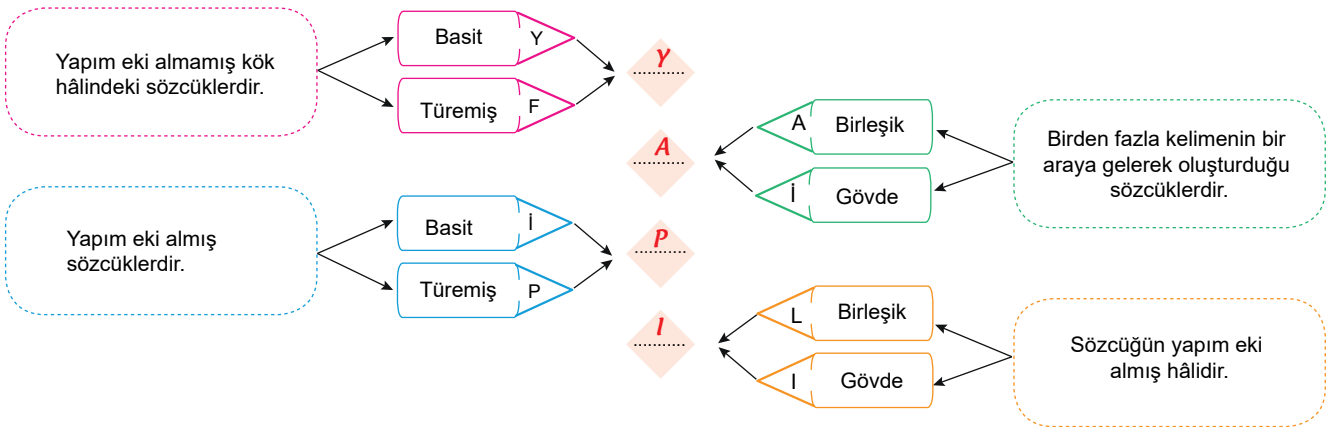
Çanakkale
Karadeniz'in

8.

Etkinlik

Biçim Bilgisi (Sözcüğün Yapısı)

Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçta doğru cevapların oluşturduğu harfleri ilgili boşluğa yazarak şifreyi bulunuz.

PERFORMANS DEĞERLENDİRME

Sözcüğün biçim özelliklerini öğrenebildim mi?

Mükemmel

İyi

Orta

Geliştirmeliyim

2.

BÖLÜM SÖZCÜKTE ANLAM

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİSİ

- Zıt (Karşıt) Anamlı Sözcükler
- Eş Anamlı (Anlamdaş) Sözcükler
- Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler
- Genel ve Özel Anamlı Sözcükler
- Yakın Anamlı Sözcükler
- Dilimize Henüz Yerleşmemiş Yabancı Kelimelerin Türkçe Karşılıkları

ÇOK ANLAMLILIK

- Gerçek (Temel) Anlam
- Mecaz Anlam
- Terim Anlam

SÖZ SANATLARI

- Benzetme (Teşbih)
- Kişileştirme (Teşhis)
- Konuşturma (İntak)
- Karşıtlık (Tezat)

ÇOK ANLAMLILIK

- ⇒ Dilin anlamlı en küçük parçası olan ve insanların anlaşmasını sağlayan ses birliklerine **sözcük (kelime)** denir.
- ⇒ Sözcükler, farklı nedenlerden dolayı zamanla değişik durumları ifade etmek için kullanılır. Bu da aynı sözcüğün birden fazla anlam ifade etmesine yol açmıştır. Sözcüklerin bu şekilde birden fazla anlamı ifade etmesine **çok anlamlılık** denir.

“Yakmak” Sözcüğünün Farklı Anlamları

Yanmasını sağlamak,
tutuşturmak

- » Yaktığı kibriti bana uzattı.

Ateşle yok
etmek

- » Belediye çöpleri yakmış.

Işık vermesini
sağlamak

- » Lambaları yaktı ve içeriye gezdi.

Kurutmak, zarar
vermek

- » Fırtına ekinleri yakmıştı.

Çok sıcak
olmak

- » Güneş resmen yakıyordu.

⇒ “Kurumak” sözcüğünün farklı anlamlarda kullanımı:

- » Henüz tam kurumayan kayisılar, altın gibi parlıyordu. (Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek)
- » Ormanın en güzide ağacı kurumuş diye duydum. (Bitki, suyu çekilip cansız duruma gelmek)
- » Yağmur yağmayınca baraj gölü kuruyup kaldı öylece. (Akarsu, göl vb.nin suyu kalmamak)
- » Susuzluktan boğazı kurumuş, dili damağına yapışmıştı. (Çok susamak)
- » Şu kurumuş kadın, hep hasetten bu hâlde. (Gılılaşmak, sıskalaşmak, zayıflamak)
- » Sürekli aynı şeyleri yemekten bağırsakları kurumuşt. (Yumuşaklığını yitirmek, sertleşmek)

- ⇒ Zamanla anlam genişlemesine uğrayarak değişik anlamlar kazanan sözcükler; gerçek, mecaz ve terim anlamda kullanılır.

Gerçek (Temel) Anlam

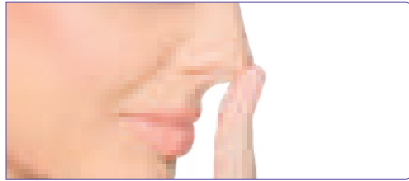
- ⇒ Sözcüğün tek başına kullanıldığında akla gelen ilk anlamına **gerçek (temel) anlam** denir. Sözcüğün sözlük anlamı olarak da nitelendirilebilir.

- » Akşam sıcaktan elimin içi terlemişti. (Gerçek anlam)

- ⇒ “El” sözcüğünün akla gelen ilk anlamı, organımız olan “el”dir. Bu sözcük organ anlamında kullanıldığında gerçek anlamında kullanılmış olur.

- » Oyun oynarken Aylin’in burnu kanadı. (Gerçek anlam)

- ⇒ “Burun” sözcüğü, akla solunum organını getirecek şekilde cümle içinde kullanılırsa gerçek anlamında kullanılmış olur.

- » Kor ateş, sobanın dört bir yanını ısıtmış. (Gerçek anlam)

- ⇒ “Ateş” sözcüğü, yanıcı maddelerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık anlamında kullanıldığında gerçek anlamında kullanılmış olur.

Mecaz Anlam

⇒ Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlama **mecaz anlam** denir.

⇒ "Tatlı" sözcüğünü ele alalım:

1. **Anlam:** Şekerle veya şekerli şeylerle yapılan yiyecek. (**Gerçek anlam**)

» Bayramda tatlı yapmak âdettendir, derdi büyük-babam.

Sözcük

Tatlı

2. **Anlam:** Hoşa gidecek bir biçimde, tatlılıkla. (**Mecaz anlam**)

» Çok tatlı konuşuyordu, insanın etkilenmemesi mümkün değildi.

⇒ Sözcükler, tek başına kullanıldıklarında mecaz anlam kazanamaz. Sözcükler, cümle içinde kullanıldıklarında gerçek anlamlarından sıyrılarak mecaz anlam kazanabilir.

⇒ Aşağıdaki cümlelerde belirtilen sözcükler, mecaz anlamda kullanılmıştır.

- » Hayatım boyunca böyle kapalı adam görmedim. (**İçe dönük yaratılıştaki olan**)
- » Acı sözlerin inan ki hepimizi çok üzdü. (**Kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı, kötü**)
- » Ahali koyu bir sohbetin içindeydi, gördüğüm kadarıyla. (**Derin, hararetili**)
- » Yapısından olsa gerek onun her sözü bana batar. (**Dokunmak, incitmek**)
- » Siz bu takımın çekirdek kadrosunu mu oluşturuyorsunuz? (**Bir şeyin temelini oluşturan**)
- » Cesaretini ölçtüğünde ne kadar güçlü biri olduğunu fark edeceksindir. (**Kontrol etmek**)

Terim Anlam

⇒ Bir sözcüğün bilim, sanat ya da meslek dallarından biriyle ilgili bir kavramı karşılayan anlamına **terim anlam** denir.

Terim Anlamda Kullanılan Bazı Sözcükler	İlgili Oldukları Alanlar
» pas, penaltı, smaç, korner, şut, faul, hakem, voleybol, gol	⇒ Spor
» mısra, dize, uyak, redif, kafiye, dörtlük, kıta, şiir, paragraf	⇒ Edebiyat
» enlem, boylam, vadi, dağ, ova, boğaz, köprü, gezegen	⇒ Coğrafya
» sahne, dekor, sufle, perde, kostüm, replik, mimik, jest	⇒ Tiyatro
» kromozom, deney, bileşke, üreme, madde, yalıtkan, gaz	⇒ Fen Bilimleri
» çarpma, toplama, çıkarma, bölme, üçgen, kare, dikdörtgen	⇒ Matematik
» sıfat, zamir, edat, bağlaç, ünlem, yüklem, özne, sesteseş, ek	⇒ Dil Bilgisi

⇒ Terim anlamlı bir sözcük, birden fazla alanla ilişkili olabilir. Bu tür sözcüklerin hangi alanla ilgili oldukları cümle içindeki anlamlarından çıkarılır.

- » Gitarın perdelerini kontrol edelim. (**Müzik**)
- » Oyunun her perdesi alkışlarla geçti. (**Tiyatro**)
- » Dedemin gözlerine perde inmiş. (**Tıp**)
- » Perde ayaklı hayvanları inceleyeceğiz. (**Biyoloji**)

1.

Etkinlik

Çok Anlamlılık (Gerçek - Mecaz - Terim)

Aşağıdaki yapılandırılmış gridda “almak” sözcüğünün cümledeki kullanımlarına örnekler, yapılandırılmış gridin altında da bu sözcüğünün anlamları verilmiştir. Buna göre cümlelerdeki “almak” sözcüklerinin ilişkilendirildiği anlamların karşısına örnekteki gibi numaraları yazınız. (Bazı anlamlar birden fazla cümleyle ilişkilendirilebilir.)

“Almak” Sözcüğünün Cümleye Kattığı Anlamlar

Fatih Sultan Mehmet İstanbul’u aldıktan sonra halkın yaşam tarzına müdahale etmemiştir.

1

Bana verdiğiniz bidon en fazla üç litre süt alır, daha büyüğü varsa onu verin.

2

Çocuğu dün annesi okuldan almıştı, bugün ise babası almaya gelecekti.

3

Kayığımız su alıyor arkadaşlar, herkes elinden geldiğince bu suları boşaltsın.

4

Yeni mektup aldım gül yüzlü yardan. Bekletme yolları gel, diye yazmış.

5

Babam öncelikle bahçedeki uzamış otları almamı söyledi.

6

Azgın sular, öyle şiddetli akıyordu ki önüne ne geldiye aldı götürdü.

7

Sizin olduğunuz yere gelmek bizim en az bir saatimizi alır.

8

Arabadaki damacana 4 şişe su alıyor.

9

Akşam sizi evden arabayla alırım.

10

Binanın bodrumu su almaya başladı.

11

Okula yürüyerek gitmek on dakikamı alıyor.

12

a. Bir kimseyi bulunduğu yerden ayırmak →... 3 - 10 ..

e. Ele geçirmek, fethetmek →... 1

b. Kendine ulaştırılmak, iletilmek →... 5

f. İçine sığmak →... 2 - 9 ..

c. Mesafe katetmek →... 8 - 12 ..

g. İçeri sızmak, içine çekmek →... 4 - 11 ..

d. Yolmak, koparmak →... 6

h. Sürükleyip götürmek →... 7

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-3 doğru: ★ 4-7 doğru: ★★ 8-10 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-3 doğru →

8-10 doğru →

2.
Etkinlik

Çok Anlamlılık [Gerçek - Mecaz - Terim]

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin gerçek anlamı mı, mecaz anlamı mı olduklarını bularak ilgili bölümlere örnekteki gibi yazınız.

CÜMLELER	GERÇEK ANLAM	MECAZ ANLAM
1. Âlimler, Hoca'nın <u>keskin zekâsına</u> ve nüktedanlığına şaşırırlar.	zekâ	keskin
2. Size ikram edilen <u>çayı</u> yudumlamaya başladınız mı diller <u>çözülecektir</u> .	çay	çözülmek
3. Kara kara <u>evleriyle</u> pek <u>sert</u> ve haşin bir siması vardı mahallenin.	ev	sert
4. Havanın <u>soğuğuna</u> aldırış etmeden etrafına <u>sıcak</u> bir bakış attı.	soğuk	sıcak
5. Patavatsız <u>davranışlarıyla</u> herkesin kalbini <u>kırdı</u> .	davranış	kırmak
6. Devir hesap devri, <u>ince</u> hesap yapmazsan <u>parayı</u> denkleştiremezsin.	para	ince
7. <u>Kısa</u> bir öyküden uzun <u>soluklu</u> bir roman çıkarılamaz.	kısa	soluk

3.
Etkinlik

Çok Anlamlılık [Gerçek - Mecaz - Terim]

Aşağıdaki cümlelerde terim anlamı sözcükleri bularak yandaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

Saat 17'de başlayan oyunun ancak ikinci perdesine yetiştirebildik.

1 perde (tiyatro terimi)

Doktorumuz düşen dişin yerine köprü yapılması gerektiğini söyledi.

4 köprü (dişçilik terimi)

Müziğin alfabesi notalardır, bunu hiçbir zaman unutmamalısın.

2 nota (müzik terimi)

Bugünkü dersimizde öğretmenimiz açılar konusunu anlatacak.

5 açı (matematik terimi)

Uzun süre ara verilen maç tekrardan taç atışıyla başladı.

3 taç (futbol terimi)

Dünya kendi eksenini etrafındaki dönüşünü yirmi dört saatte tamamlar.

6 eksen (coğrafya terimi)

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİSİ

Sözcükler Arası Anlam İlişkisi

Zıt (Karşıt) Anlamlı Sözcükler

Eş Sesti (Sestesiz) Sözcükler

Yakın Anlamlı Sözcükler

Eş Anlamlı (Anlamdas) Sözcükler

Genel ve Özel Anlamlı Sözcükler

Zıt (Karşıt) Anlamlı Sözcükler

» Anlamı birbirinin karşıtı (zıddı) olan sözcüklere **zıt anlamlı sözcükler (karşıtlık)** denir.

» uzun ⇒ kısa

» hızlı ⇒ yavaş

» soğuk ⇒ sıcak

» yapay ⇒ doğal

» yüksek ⇒ alçak

» soru ⇒ cevap

» yakın ⇒ uzak

» zengin ⇒ fakir

» ileri ⇒ geri

» gündüz ⇒ gece

» Ayrıca çok zeki ve çalışkan bir kızdı. Kötüydü, ayrıca çok da tembel biriydi.

⇒ "Çalışkan" ve "tembel" sözcükleri zıt anlamlıdır.

» Sözcüklerin karşıt anlamlarıyla olumsuz anlamları birbirine karıştırılmamalıdır. Sözcüklerin olumsuz halleri onların zıddı değildir.

Sözcük	Zıddı	Olumsuzu	Sözcük	Zıddı	Olumsuzu
» gelmek	gitmek	gelmemek	» iyi	kötü	iyi değil
» tatlı	acı	tatsız	» neşeli	kederli	neşesiz

Eş Anlamlı (Anlamdas) Sözcükler

» Yazılış ve okunuşları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere **eş anlamlı (anlamdas) sözcükler** denir.

» sıfat ⇒ ön ad

» zamir ⇒ adıl

» eser ⇒ yapıt

» ivedi ⇒ acele

» kaygı ⇒ endişe

» isim ⇒ ad

» mısra ⇒ dize

» ulus ⇒ millet

» kıta ⇒ dörtlük

» doğa ⇒ tabiat

» Eş anlamlı sözcükler aynı anlamı yansıttıkları için cümle içinde birbirlerinin yerine kullanılabilir.

» Bir **konuk** bu kadar uzun kalmamalıydı. Bir **misafir** bu kadar uzun kalmamalıydı.» Hilmi Bey İtalya'ya bir **görev** için gitmişti. Hilmi Bey İtalya'ya bir **vazife** için gitmişti.

» Atasözleri gibi kalıplaşmış ifadelerde sözcüklerin yerine eş anlamlılarını yazılamaz.

» Ak akçe **kara** gün içindir. (**doğru**)
Beyaz akçe **siyah** gün içindir. (**yanlış**)

Buradaki "ak - beyaz" ve "kara - siyah" sözcükleri eş anlamlı sözcüklerdir. Ancak bu sözcükler atasözlerinde birbirlerinin yerine kullanılamaz. Çünkü atasözleri kalıplaşmış ifadelerdir ve sözcükleri değiştirilemez.

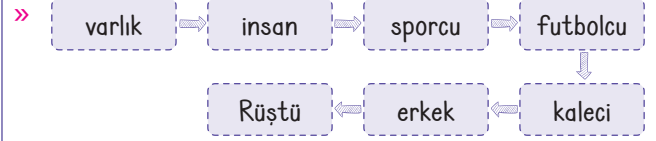

Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler

- Yazılış ve okunuşları aynı, anlamları farklı olan sözcüklere **eş sesli (sesteş) sözcükler** denir.
 - » atlet, çay, yaş, kaz, kır, yaz...
 - » Bu yüz asla unutulmaz. (**organ adı**)
İçeriye yüz kadar odun taşıdık. (**sayı**)
 - » Bu sene kır düğünleri çok fazla. (**açık alan**)
Çocuk oyuncuğunu kırmış. (**kırmak eylemi**)
 - Sesteşlikte sözcüklerin hepsi gerçek anlamlı olmalıdır.
 - » Piyasanın ateşi düşmüyor.
Ocağın ateşi sönmüş.
- Bu cümlelerde renkli verilen sözcükler sesteşlik özelliği göstermez. Çünkü birincisi mecaz, ikincisi ise gerçek anlamlıdır.

Genel ve Özel Anlamlı Sözcükler

- **Genel anlamlı sözcük** türün tamamını, **özel anlamlı sözcük** ise türün sadece bir ya da birkaç örneğini kapsayacak şekilde kullanılmasıdır.

Yukarıdaki sıralamaya dikkat edilirse her sözcüğün kendinden sonraki sözcüğü kapsadığı görülebilir. Bu yüzden her sözcük bir sonrakine göre genel anlamlıdır.

Bu sözcükler özelden genele doğru sıralanmıştır.

Yakın Anlamlı Sözcükler

- Anlamları arasında çok az ayırım bulunan ancak benzer anlamları karşılayan sözcüklere **yakın anlamlı sözcükler** denir.
- » dilemek ⇒ istemek » tutmak ⇒ yakalamak » çekinmek ⇒ utanmak » arkadaş ⇒ dost ⇒ eş
- Eş anlamlı sözcüklerle yakın anlamlı sözcükler birbiriyle karıştırılmamalıdır. Eş anlamlı sözcükler aynı anlamı ifade eder. Yakın anlamlı sözcükler ise aralarında anlamca bir yakınlık, benzerlik bulunan sözcüklerdir.
 - "darılmak ⇒ küsmek ⇒ alınmak" sözcükleri yakın anlamlıdır. Bu sözcükler arasında anlamca bir yakınlık söz konusudur.

Dilimize Henüz Yerleşmemiş Yabancı Kelimelerin Türkçe Karşılıkları

- Dilimizi korumak için, günlük hayatımızda, yeni öğrendiğimiz kelimelerin ve dilimize henüz yerleşmemiş yabancı kelimelerin yerine Türkçelerini kullanmaya özen göstermeliyiz.
- Konuşmalarımızda ve yazılarımızda yabancı dillerden alınmış kelimeler yerine Türkçelerini kullanmak, anlattıklarımızın daha iyi anlaşılmasını da sağlar.

Dilimize Henüz Yerleşmemiş Bazı Yabancı Kelimelerin Türkçe Karşılıkları

Yabancı Kelime	Türkçe Karşılığı	Yabancı Kelime	Türkçe Karşılığı
» Adaptasyon	» Uyum	» Asistan	» Yardımcı
» Selfie	» Özçekim	» Aktivite	» Etkinlik
» Doküman	» Belge	» İnternet	» Genel ağ
» Ekstra	» Fazladan	» Enteresan	» İlginç
» Trend	» Eğilim	» Seans	» Oturum

4.

Etkinlik

Sözcükler Arası Anlam İlişkisi [Eş Anlam, Zıt Anlam]

Aşağıdaki kutucuklarda yer alan sözcüklerin eş anlamlılarını örnekteki gibi yandaki boşluğa yazınız.

EŞ ANLAMLI (ANLAMDAŞ) SÖZCÜKLER

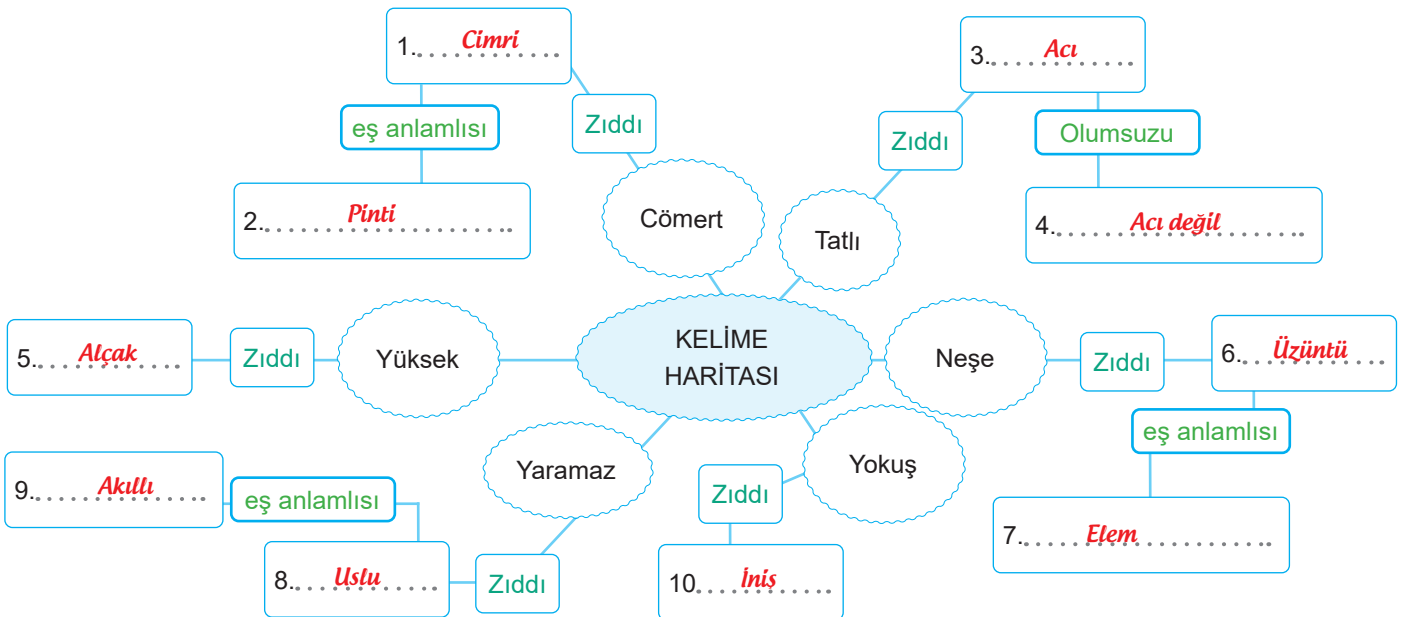
	SÖZCÜKLER	EŞ ANLAMLISI		SÖZCÜKLER	EŞ ANLAMLISI
1	Tesadüf	<i>Rastlantı</i>	11	Kaygı	<i>Endişe</i>
2	Seviye	<i>Düzye</i>	12	Edat	<i>İlgeç</i>
3	Rüzgâr	<i>Yel</i>	13	Görev	<i>Vazife</i>
4	Rivayet	<i>Söylenti</i>	14	Kabiliyet	<i>Yetenek</i>
5	İstikbâl	<i>Gelecek</i>	15	İzah	<i>Açıklama</i>
6	Samimi	<i>İçten</i>	16	Fayda	<i>Yarar</i>
7	Numune	<i>Örnek</i>	17	Eylem	<i>Fil</i>
8	Kıymet	<i>Değer</i>	18	Barış	<i>Sulh</i>
9	Fakir	<i>Yoksul</i>	19	Biçim	<i>Şekil</i>
10	Kibir	<i>Gurur</i>	20	Cümle	<i>Tümce</i>

5.

Etkinlik

Sözcükler Arası Anlam İlişkisi [Eş Anlam, Zıt Anlam]

Aşağıdaki kavram haritasında yer alan boşlukları istenenlere göre doldurunuz.

6.
Etkinlik

Sözcükler Arası Anlam İlişkisi [Eş Anlam, Zıt Anlam]

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin olumsuzunu ve zıt anlamlısını yandaki kutucuklara örnekteki gibi yazınız.

CÜMLELER	OLUMSUZU	ZIT ANLAMLISI
1. Bu ısıyla <u>uzayan</u> , dönen kıvrılan yollar...	<i>uzamayan</i>	<i>kısalan</i>
2. Gurbet beni muttasıl <u>çekiordu</u> kendine.	<i>çekmiyordu</i>	<i>itiyordu</i>
3. Uzun yollar bu sesten silkinerek <u>yatıyor</u> .	<i>yatmıyor</i>	<i>kalkıyor</i>
4. Sağ taraftan çingirak sesleri <u>geliyordu</u> .	<i>gelmiyordu</i>	<i>gidiyordu</i>
5. Karşıda hisar gibi Niğde <u>yükseliyordu</u> .	<i>yükselmiyordu</i>	<i>alçalıyordu</i>
6. Bir noktada <u>birleşmiş</u> vatanın dört bucağı.	<i>birlesmemiş</i>	<i>kopmuş</i>
7. Göğüsler çekilerek nefesler <u>daralıyor</u> .	<i>daralmıyor</i>	<i>genişliyor</i>

7.
Etkinlik

Sözcükler Arası Anlam İlişkisi [Eş Anlam, Zıt Anlam]

Verilen dizedeki altı çizili sözcükler arasındaki anlam ilişkisinin benzerini aşağıdaki dizelerden bularak yanındaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

“Ben de gördüm güneşin doğarken battığını”

Dizeler	Sözcükler Arası Anlam İlişkisi
1. Ne efsûnkâr imişsin âh ey didâr-ı <u>hürriyet</u> Esîr-i aşkın olduk gerçi kurtulduk <u>esaretten</u> .	<i>hürriyet- esaret</i>
2. Ağlarım hatıra geldikçe gülüşüklerimiz.	<i>ağlamak - gülmek</i>
3. Sana çirkin dediler, düşmanı oldum güzelin.	<i>çirkin - güzel</i>
4. Yüksekinde büyük namlı karın var, Alçağında mor sümbüllü bağın var.	<i>yüksek - alçak</i>
5. Neden böyle düşman görürsünüz, Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?	<i>düşman - dost</i>

8.

Etkinlik

Sözcükler Arası Anlam İlişkisi [Eş Sesli, Yakın Anlamlı]

Aşağıdaki numaralı cümlelerde altı çizili sözcüklerin yakın anlamlıları yapılandırılmış gridda verilmiştir. Bu sözcüklerin bulunduğu kutucuktaki harfleri ilgili cümlenin karşısına örnekteki gibi yazınız. (Bazı sözcükler birden fazla cümleyle ilişkilendirilebilir.)

A	Uğraşmak	B	Durmak	C	Darılmak	D	Doğruluk	E	Arkadaş	F	Atmak
G	İncitmek	H	Çabalamak	I	Eş	J	Üzmek	K	Ahbab	L	Kırmak

1	İşveren ekonomik krizi bahane ederek yirmi kişiyi işten <u>çıkardı</u> .	F.....
2	Kusursuz dost arayan, <u>dostsuz</u> kalır.E-I-K
3	<u>Dürüstlük</u> doğuştan kazanılmaz, sonradan edinilen bir davranıştır.D
4	Çocuklarımı daha iyi şartlarda yetiştirmek için yıllarca <u>didindim</u> durdum.A-H
5	Yarım saat kadar <u>bekledikten</u> sonra, otobüsümüz geldi.B
6	Düşünmeden sarf ettiğim sözler kardeşimi <u>gücendirmişti</u>C-G-J-L

9.

Etkinlik

Sözcükler Arası Anlam İlişkisi [Eş Sesli, Yakın Anlamlı]

Aşağıdaki kavram haritasında yer alan cümlelerde eş seslisi olan kelimeleri bularak noktalı yerlere örnekteki gibi yazınız.

10.
Etkinlik

Sözcükler Arası Anlam İlişkisi (Genel ve Özel Anlamlı Kelimeler)

Aşağıdaki sözcüklerden diğerlerine göre özel anlam içeren sözcüğü örnekteki gibi ilgili boşluğa yazınız.

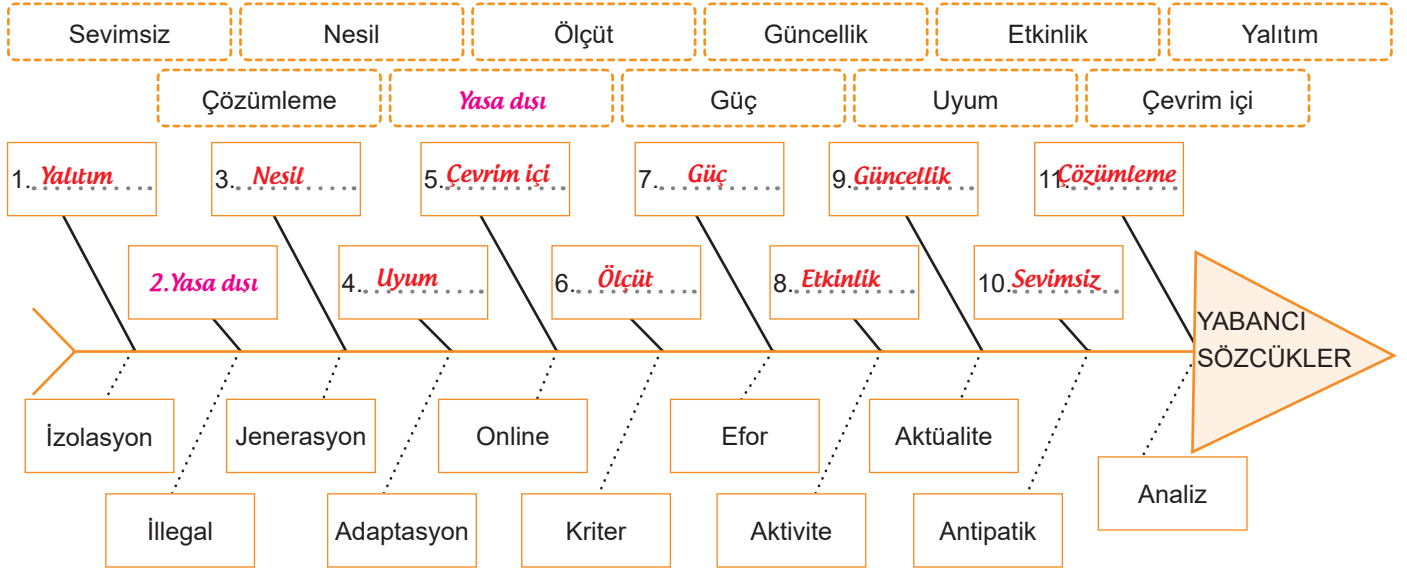
GENEL ve ÖZEL ANLAMLI KELİMELEER

1	Yelken	Gemi	<i>Yelken</i>	6	Sınıf	Okul	<i>Sınıf</i>
2	İnsan	Canlı	<i>İnsan</i>	7	Taşıt	Otobüs	<i>Otobüs</i>
3	Varlık	Bitki	<i>Bitki</i>	8	Nesne	Telefon	<i>Telefon</i>
4	Ağaç	Orman	<i>Ağaç</i>	9	Dörtlük	Dize	<i>Dize</i>
5	Aile	Baba	<i>Baba</i>	10	Roman	Edebiyat	<i>Roman</i>

11.
Etkinlik

Dilimize Henüz Yerleşmemiş Yabancı Kelimelerin Türkçe Karşılıkları

Aşağıdaki balık kılıçığında yer alan yabancı asıllı sözcüklerin Türkçe karşılıklarını kutucuklarda verilen sözcüklerden bularak karşısındaki noktalı yerlere örnekteki gibi yazınız.

PERFORMANS GÖREVİ

Kazanımlarım	Çok iyi (3)	İyi (2)	Az (1)	Öğrenemedim (0)
Metinde gerçek ve mecaz anlamlı sözcükleri ayırt edebiliyorum.				
Metinde terim anlamlı sözcükleri bulabiliyorum.				
Farklı anlamlar ifade eden sözcükleri ayırt edebiliyorum.				
Sözcükler arasındaki anlam ilişkisini kavradım.				

SÖZ SANATLARI

Benzetme (Teşbih)

➤ Söze güzellik, çekicilik katmak ve sözün etkisini arttırmak için aralarında benzerlik ilişkisi bulunan iki kavramdan güçsüz olanı güçlü olana benzetmeye **benzetme (teşbih)** denir.

» Atalarımızın geçmişi, çınarın kökleri gibi derindir.
Atalarımızın geçmişi çınarın köklerine benzetilmiştir.

» Çocuk kaplumbağa gibi ağır ağır ilerliyordu.
Çocuk, kaplumbağaya benzetilmiştir.

» Demir gibi sağlam bir vücuda sahipti.

Vücut, sağlamlık yönünden demire benzetilmiştir.

» Sen Türkiye gibi aydınlık ve güzelsin.

Kişi aydınlık ve güzel olma bakımından Türkiye'ye benzetilmiştir.

➤ Bir benzetmenin dört ögesi bulunur:

Benzeyen: Benzerlik ilişkisinde zayıf, güçsüz olanıdır.

Benzetilen: Benzerlik ilişkisinde güçlü olanıdır.

Benzetme Yönü: Birbirine benzetilen şeyler arasındaki benzerlik ilişkisidir.

Benzetme Edatı: Benzetme ilişkisini sağlayan sözcüktür (gibi, kadar, sanki, tıpkı vb.).

» Kalem gibi ince parmaklarıyla halı dokuyordu.

Benzeyen: parmak

Benzetilen: kalem

Benzetme yönü: incelik

Benzetme edatı: gibi

NOT

➤ Benzetme sanatında benzetme ilgisi kurulurken genellikle benzetme edatı olarak "gibi" sözcüğü kullanılır. Ancak bu sözcük kullanılmadan da benzetme ilgisi kurulabilir.

» Cennet vatanımız bizleri korur. ➡ Vatan cennete benzetilmiştir.

Kişileştirme (Teshis)

➤ İnsana ait özelliklerin, insan dışındaki canlı veya cansız varlık ve kavramlara aktarılmasına **kişileştirme (teşhis)** denir.

» Gemiler yorgun ve uykuludur.

➡ İnsana ait yorgun ve uykulu olma özellikleri gemilere aktarılmıştır.

» Dans eden kelebekler, şarkı söyleyen kuşlar, göz kırpan çiçekler vardı orada.

➡ **Kişileştirilen unsurlar:** Kelebekler, kuşlar, çiçekler.

» Yüce dağlar birbirine göz eder

Rüzgâr ile mektuplaşır, naz eder.

Kişileştirilen unsur: Yüce dağlar.

NOT

➤ Kişileştirme sanatında insan dışındaki varlıklar; insanlar gibi düşünen, hisseden, tepki veren bir yapıya sahiptir.

Konuşturma (İntak)

➔ İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkların konuşutulması sanatına **konuşturma (intak)** denir.

» Horoz, bir gün
Bir inci çıkarmış çöplükten.
Hemen kuyumcuya gitmiş
– İyi bir şeye benziyor, demiş.

Horoz konuşularak intak sanatı yapılmıştır.

» Dal, serçeye “Üzerimde hiç yükün yok ki!” demiş.

Dal konuşularak intak sanatı yapılmıştır.

» Benim adım dertli dolap
Suyum akar yalap yalap

Dizelerde “dolap” konuşulmuştur.

NOT

➔ Konuşturma sanatının olduğu her yerde kişileştirme sanatı vardır. Ancak kişileştirmenin olduğu her yerde konuşma sanatı yoktur.

» Farenin göz yaşları insafa getirdi deveyi. ➔ Bu cümlede deveye, insana ait bir özellik (insafa gelmek) verildiği için kişileştirme sanatı vardır ancak deve konuşulmadığı için konuşma sanatı yoktur.

NOT

➔ Masal ve fabllarda kişileştirme ve konuşma sanatları en çok rastlanan söz sanatlarıdır.

» Sivrisinekle aslan sohbet ederlerken söz dönüp dolaşım kim güçlü meselesine gelmiş. Aslan “Kimin güçlü olduğunu tartışmaya gerek var mı, diye kükremiş. Elbette ben güçlüyüm.” demiş. Aslanın kendini beğenmiş tavırları sivrisineğin zoruna gitmiş ve ona meydan okumuş.

Hem kişileştirme (teşhis) hem de konuşma (intak) sanatı vardır.

Karşıtlık (Tezat)

➔ Birbirine karşıt duygu, düşünce, hayal ve durumların bir arada kullanılmasına **karşıtlık (tezat)** denir.

» El ele aydınlığa yürüdük ancak karanlıklara çıktık yolumuz.

İçinde bulunulan durum anlatılırken karşıt ifadeler olan “aydınlık” ve “karanlık” kavramlarının kullanılması tezat sanatını doğurmuştur.

» Bir sen yakınsın uzakta kalınca.

Karşıt kavramlar olan “yakın” ve “uzak” ifadeleri kişinin durumunu belirtmek için birlikte kullanılmış ve tezat sanatı oluşmuştur.

➔ Karşıtlık sanatı; zihinde bir aykırılığı, çelişkiyi ya da karşıtlığı düşündürür.

» İçimde kar donar, buzlar tutuşur. ➔ Karın donması aykırı bir durum değildir. Buzların tutuşması çelişkili bir durumdur. Bu da tezat sanatını oluşturmuştur.

NOT

➔ Tezat sanatı yalnızca zıt anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması anlamına gelmez. Birbirinin karşıtı olan her olay, düşünce, özellik tezat sanatına örnek olabilir.

12.
Etkinlik

Söz Sanatları (Benzetme)

Aşağıdaki dizelerde benzeyen ve benzetilen iki varlığı bularak yandaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

	CÜMLELER	BENZEYEN	BENZETİLEN
1	Ah bu türküler, köy türküleri Ana sütü gibi candan / Ana sütü gibi temiz.	türküler	ana sütü
2	Bulutların ardında gün yanmadan sönüyor, Höyükler bir dağ gibi uzaktan görünüyor.	höyükler	dağ
3	Ben ki yaralıyım, ben ki haytayım Bakkallara düşmüş okul defterleri gibiyim.	Sairin kendisi	okul defteri
4	Yanımızdan geçiyor ağır ağır kervanlar, Bir derebeyi gibi kurulmuş eski hanlar.	eski hanlar	derebeyi
5	Bu ıslıkla uzayan, dönen kıvrılan yollar, Uykuya varmış gibi görünen yılan yollar.	yol	yılan
6	Bir esmer kadındır ki kaldırımlarda gece	gece	esmer kadın

13.
Etkinlik

Söz Sanatları (Kişileştirme)

Aşağıdaki dizelerde kişileştirilmiş olan varlık ya da kavramları alttaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

1. Tekerlekler yollara bir şeyler anlatıyor, Uzun yollar bu sestem silkinerek yatıyor...	tekerlekler / yollar	4. Bütün kusurumu toprak gizliyor. Merhem çalıp yaralarım düzlüyor.	toprak
2. Ellerim takılırken rüzgârların saçına Asıldı arabamız bir dağın yamacına.	rüzgârlar / araba	5. Aynalar, bakmayın yüzüme dik dik İşte yakalandık, kelepçelendik."	aynalar
3. Bir yağmur başlar ya inceden ince Bak o zaman topraktaki sevince	toprak	6. "Haliç'te bir vapuru vurdular dört kişi Demirlemişti, eli kolu bağlıydı, ağlıyordu."	vapur

14.
Etkinlik

Söz Sanatları [Konuşturma]

Aşağıdaki kavram haritasında yer alan dizelerde konuşTURULAN varlığı bularak örnekteki gibi ilgili boşluğa yazınız.

15.
Etkinlik

Söz Sanatları [Karşıtlık]

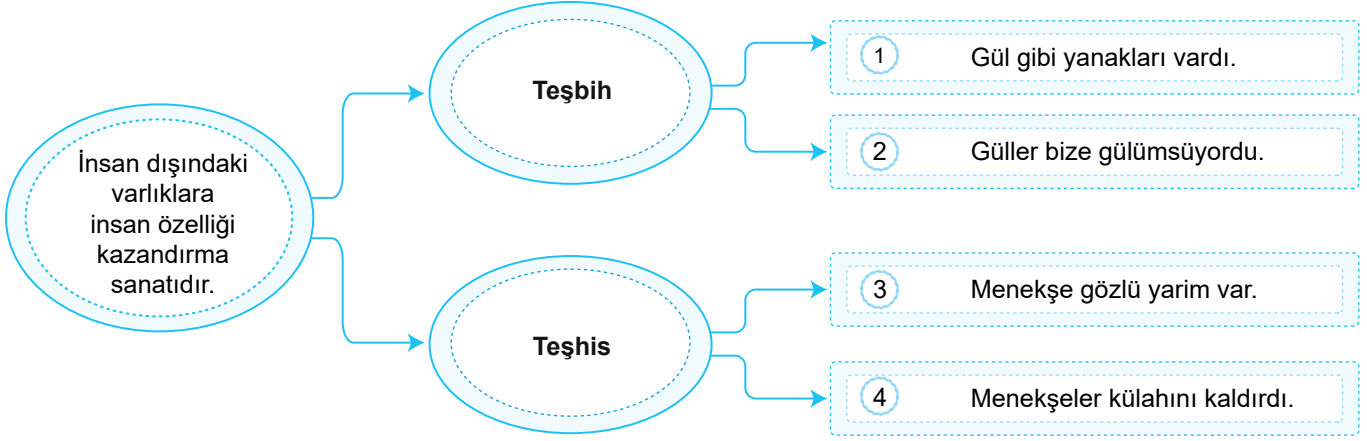
Aşağıdaki dizelerde karşıtlıkları (tezat) bularak yandaki noktalı yerlere örnekteki gibi yazınız.

	Dizeler	Karşıtlık İfadeler
1	Karlar etrafı beyaz bir karanlığa gömdü; Kar değil, gökyüzünden yağın beyaz ölümdü...	<i>beyaz - karanlık</i>
2	Bu geçit sanki yazdan kışı ayırıyordu, Burada son fırtına son dalı kırıyordu...	<i>yaz - kış</i>
3	Çukurova bayramlığın giyerken Çıplaklığın üzerinden soyarken	<i>giymek - soyamak</i>
4	Ana gibi yar olmaz, İstanbul gibi diyar; Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...	<i>gülen - ağlayan</i>
5	Yol onun varlık onun gerisi hep angarya Yüzüstü çok süründün ayağa kalk Sakarya	<i>sürünmek - kalkmak</i>
6	Rüzgâr eser dallarımız atışır Yas ile sevincim yıkışır dağlar.	<i>yas - sevinç</i>
7	Yarın, elbet bizim, elbet bizimdir! Gün doğmuş, gün batmış, ebed bizimdir!	<i>doğmak - batmak</i>

16.
Etkinlik

Söz Sanatları

Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçtaki önermeler doğru takip edilirse hangi çıkışa ulaşılabileceğini bularak doğru çıkışı ilgili boşluğa yazınız.

DOĞRU ÇIKIŞ = 4. Çıkış

17.
Etkinlik

Söz Sanatları

Aşağıdaki dizelerde kullanılan söz sanatlarının bir benzerinin kullanıldığı dizeleri ilgili kutucuklardan bularak örnekteki gibi karşılardaki boşluğa yazınız, kullanılan söz sanatını belirtiniz.

A	O titrek kalbini bahtın yeline, Bir ince tüy gibi sal anneciğim!	C	Ben bir ceviz ağacıyım Gülhane Parkı'nda; Ne sen bunun farkındasın ne de polis farkında.
B	Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim; Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları.	D	İçmiş gibi geceyi bir yudumda, Göğün mağrur bakışlı bulutları.
1	Yüce dağlar birbirine göz eder, Rüzgar ile mektuplaşır, naz eder,	İçmiş gibi geceyi bir yudumda, Göğün mağrur bakışlı bulutları.	Teshis (Kisileştirme)
2	Ben ki toz kanatlı bir kelebeğim, Minicik gövdeme yüklü Kafdağı.	Ben bir ceviz ağacıyım Gülhane Parkı'nda Ne sen bunun farkındasın ne de polis farkında	İntak (Konusturma)
3	Şahadet parmağıdır göğe doğru minare; Her nakışta o mana: Öleceğiz ne çare? ..	O titrek kalbini bahtın yeline, Bir ince tüy gibi sal anneciğim	Tesbih (Benzetme)
4	Nasıl da siyah etmiş bahtımı Bu beyaz saçlarımın korkusu	Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları	Tezat (Zıtlık)

PERFORMANSIMI DEĞERLENDİRİYORUM

Metinlerdeki söz sanatlarını bulup açıklayabiliyorum.

3.

BÖLÜM SÖZ GRUPLARINDA ANLAM

ATASÖZLERİ

- Atasözlerinin Özellikleri
- Deyimler ve Atasözleri Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar

İKİLEMELER

DEYİMLER

- Deyimlerin Özellikleri

ÖZDEYİŞLER (VECİZELER)

- Özdeyişlerin Özellikleri

KALIPLAŞMAMIŞ SÖZ GRUPLARI

DEYİMLER

⇒ En az iki sözcüğün çoğu zaman gerçek anlamından uzaklaşarak yeni bir anlamda kalıplaşmasıyla oluşan söz gruplarına **deyim** denir.

- » gözden düşmek
- » çantada keklik
- » süt dökmüş kedi gibi
- » yangına körükle gitmek
- » boynu kıldan ince
- » eli ayağı dolanmak
- » pireyi deve yapmak
- » burnunun dikine gitmek

Deyimlerin Özellikleri

⇒ Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Sözcüklerin yerleri değiştirilemez, yerlerine başka kelimeler konulamaz.

» Hapı yutmak (**Doğru**) ⇒ İlaç yutmak (**Yanlış**)

⇒ Sözcük grubu ya da cümle düzeyinde bulunabilir.

» Dilinde tüy bitmek (**Sözcük grubu**)

» Laf olsun âdet yerini bulsun. (**Cümle**)

⇒ Genellikle sonlarına mastar eki (-mak/-mek) getirilerek ifade edilirler.

» buzlar çözülmek

» ayazda kalmak

⇒ Bazı deyimler sadece gerçek anlamlı olacak şekilde kullanılır.

» Çoğu gitti, azı kaldı. » Kimi kimsesi olmamak

⇒ Bazı deyimler sadece mecaz anlamlı olacak şekilde kullanılır.

» Etekleri zil çalmak » Dilinde tüy bitmek

⇒ Bazı deyimler aynı anlama gelecek şekilde kullanılır.

» “Deliye dönmek” - “burnundan solumak” ⇒ İki de “çok öfkeli olmak” anlamında kullanılır.

ATASÖZLERİ

⇒ Atalarımızın deneyimleri sonucu ortaya koydukları; akılcı, yol gösterici, kalıplaşmış, halka mal olmuş, ders ve öğüt verici özlü sözlere **atasözü** denir.

» Yalnız taştan duvar olmaz. » Büyük başın derdi büyük olur. » Huylu huyundan vazgeçmez.

Atasözlerinin Özellikleri

⇒ Kalıplaşmış sözlerdir. Sözcük eklenmez ve sözcük çıkartılamaz. Sözcüklerin yerine başka sözcükler yazılamaz.

» Görünen köy kılavuz istemez. (**Doğru**) ⇒ Görünen köy rehber gerektirmez. (**Yanlış**)

⇒ Genellikle mecaz anlamlıdır ama gerçek anlamlı olanları da vardır. Bazıları da hem gerçek hem mecaz anlamlıdır.

» Bir başa bir göz yeter. (**Mecaz anlam**)

» Bugünün işini yarına bırakma. (**Gerçek anlam**)

» Tek kanatla kuş uçmaz. (**Hem gerçek hem mecaz anlam**)

⇒ Bazı atasözleri tek cümleden oluşurken bazıları iki veya daha fazla cümleden oluşur.

» Güneş balçıkla sıvanmaz. (**Bir cümle**)

» Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır. (**İki cümle**)

Deyimler ve Atasözleri Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar**Benzerlikler**

⇒ Her ikisi de eski zamanlardan günümüze ulaştıkları için ilk söyleyenleri belli değildir.

⇒ Az sözle çok şey anlatan özlü sözlerdir.

⇒ Genellikle mecaz anlamda kalıplaşmış bu ifadeler herhangi bir değişikliğe uğramaz.

Farklılıklar

⇒ Atasözleri cümle biçimindeyken deyimler genellikle söz grubu biçimindedir.

⇒ Atasözleri öğüt verir, deyimler anlık durumları ifade eder.

⇒ Atasözleri herkes için geçerlidir. Deyimler sözü söyleyen kişi ya da kişiler için geçerlidir.

ÖZDEYİŞLER (VECİZELER)

- Bir duyguyu, bir düşünceyi, bir ilkeyi kısa ve anlamlı bir şekilde anlatan, kim tarafından söylendiği bilinen özlü sözler **özdeyiş (vecize)** denir.
- Söyleyeni belli olduğu için imzalı sözler olarak da bilinir. Bu yönüyle atasözlerinden ayrılırlar.
- Okul; genç beyinlere insanlığa saygıyı, millet ve ülkeye sevgiyi, bağımsızlık onurunu öğretir. (M. Kemal Atatürk)
- İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir. (Yunus Emre)
- Bilgi insanı kuşkudan, iyilik acı çekmekten, kararlı olmak da korkudan kurtarır. (Konfüçyüs)

Özdeyişlerin Özellikleri

- Yoğun gözlem ve deneyim sonucunda oluşmuş sözlerdir.
- Kalıplaşmış olanları olmakla birlikte, atasözleri ve deyimler gibi kesinlikle sözcüklerinin değiştirilemeyeceği söylenemez.
- Düşünce ağırlıklı sözlerdir.

İKİLEMELER

- Anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması ile oluşturulan söz gruplarıdır. İkilemeler şu şekillerde kurulabilir:

Aynı Sözcüğün Tekrarıyla Yapılan İkilemeler: kapı kapı, sayfa sayfa, güzel güzel...

Yakın Anamlı Sözcüklerle Yapılan İkilemeler: doğru düzgün, çarşı pazar...

Karşıt veya Olumsuz Anamlı Sözcüklerle Yapılan İkilemeler: gece gündüz, er geç, iyi kötü...

Biri Anamlı Biri Anamsız Sözcüklerle Oluşturulan İkilemeler: ufak tefek, eğri büğrü...

İkisi de Anamsız Sözcüklerle Yapılan İkilemeler: ıvır zıvır, abuk sabuk...

Yansıma Sözcüklerin Tekrarıyla Yapılan İkilemeler: şırıl şırıl, hiçkına hiçkına...

KALIPLAŞMAMIŞ SÖZ GRUPLARI

- Birden fazla sözcüğün bir araya gelerek bir bütün oluşturup cümleye farklı anlamlar kattığı ifadeler **söz grupları (söz öbekleri)** denir.
- Çoğunlukla mecaz anlamlı olan söz gruplarının kalıplaşmış biçimleri deyim, atasözü gibi adlarla ifade edilir. Kalıplaşmış söz gruplarının dışında kalan ve cümle içerisinde ahenkli bir şekilde bir araya gelen sözcükler de vardır. Bunlara **kalıplaşmamış söz grupları** denir.
- Kalıplaşmamış söz grupları genellikle cümle veya metin içerisinde altı çizili olarak ya da soru kısmında tırnak içinde verilerek belirtilir. Belirtilen söz gruplarının cümleye veya metne kattığı anlam sorulur.

<i>Kalıplaşmamış Söz Gruplarının Olduğu Metinler</i>	<i>Metne Kattıkları Anlamlar</i>
➤ Bir anlatımda insanlar, <u>aynı torbadan çıkmış varlıklar</u> olarak tanımlanmıştır. Bu kesinlikle kabul edilebilecek bir durum değildir.	Benzer olduğu, kişisel farklılıkların yok sayıldığı
➤ Bir karar alırken <u>yüreğinin sesine kulak verin</u> . O size doğruyu söyleyecektir. Böylece en doğru kararı almış olursunuz.	İçinizden gelenleri önemseyin, duygularınızla hareket edin.
➤ Okuldan geldiğinde o kadar heyecanlıydı ki sizlere anlatamam. Gün içerisinde yaşadıklarını <u>nefes bile almadan</u> babaannesine anlatıyordu. Sonra da onun yorumlarını dinlemek istiyordu tabii ki.	Bir şeyleri heyecanla ve seri bir şekilde aktarmak
➤ Şair, şiirini <u>yüreğinden çok gözleriyle yazardı</u> . Bu da onun şiirini cansız, ruhsuz kıları. Okuyucu onun şiirlerinde betimlemenin içinde bulurdu kendini, kalbe dokunan tek bir mısrayla karşılaşmazdı.	Anlatımda duygulardan çok gözleme önem verildiği

Söz Gruplarında Anlam (Deyimler)

1.

Etkinlik

Aşağıdaki yapılandırılmış gridda deyimler, yapılandırılmış gridin altında da bu deyimlerin anlamları verilmiştir. Buna göre verilen deyimlerin bulunduğu kutucuk numarasını anlamıyla eşleştirerek örnekteki gibi yazınız. (Bazı anlamlar birden fazla deyimle ilişkilendirilebilir.)

1	Baltayı taşa vurmak	2	Baş ağrıtmak	3	Burun kıvrırmak	4	İnce eleyip sık dokumak
5	Baş göz etmek	6	Saman altından su yürütmek	7	Daldan dala konmak	8	Kılı kırk yarmak
9	Kafasına koymak	10	Başını bağlamak	11	Saç ağartmak	12	Dudak bükmek
13	Pot kırmak	14	İş çevirmek	15	Etekleri zil çalmak	16	Ağzı kulaklarına varmak

A

Önem vermemek, küçümsemek, beğenmemek.

3 - 12

C

Birini nişanlamak veya evlendirmek.

5 - 10

E

Bir şeyi yapmaya kararlı olup zamanını beklemek.

9

G

Çok sık, düşünce ya da konu değiştirmek.

7

I

Bir işte uzun zaman çalışıp emek vermiş olmak.

11

B

Bir şeyi bütün ayrıntılarıyla araştırmak, gözden geçirmek.

4 - 8

D

Tedirgin etmek, bıkkınlık vermek, can sıkırmak.

2

F

Çok sevinmek.

15 - 16

H

Farkında olmadan karşısındakini rahatsız edecek, kızdıracak söz söylemek.

1 - 13

J

Hiç kimseye sezdirmeden iş çevirmek ortalığı karıştırmak.

6 - 14

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-3 doğru: ★ 4-7 doğru: ★★ 8-10 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

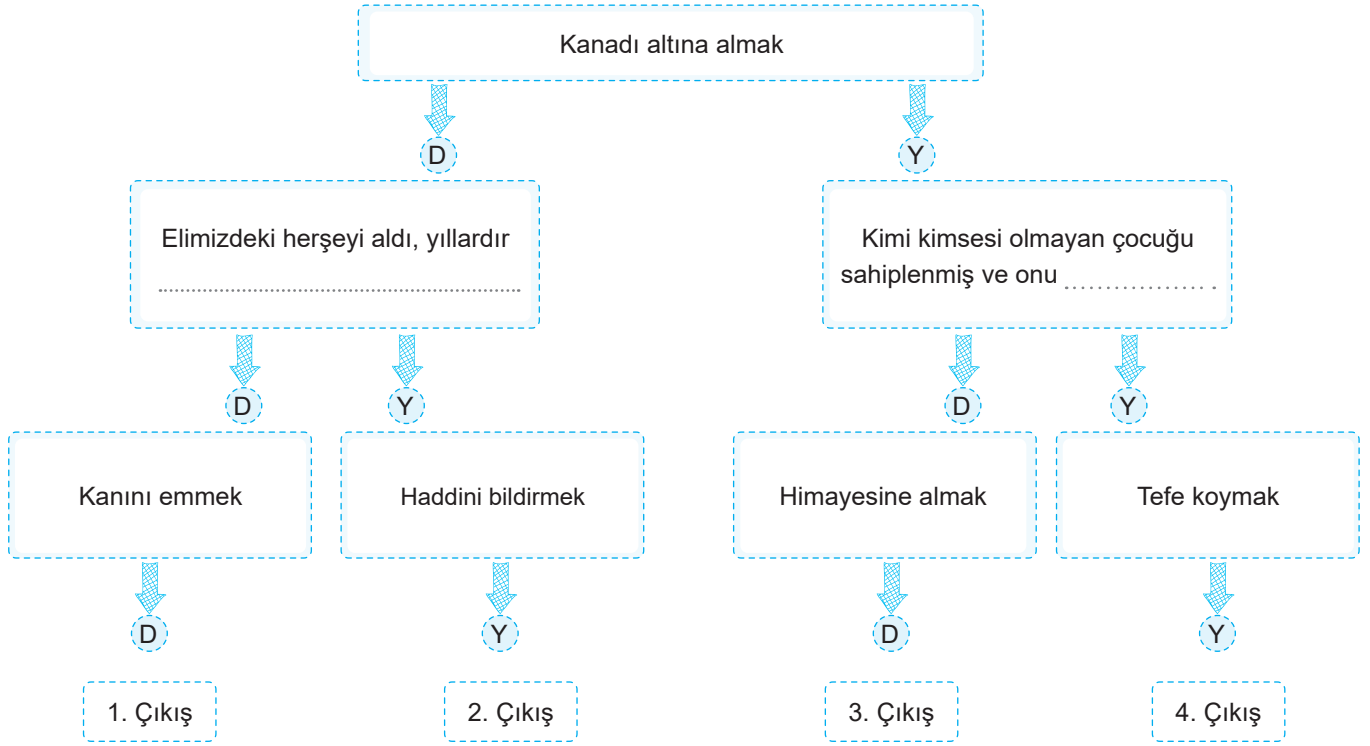
1-3 doğru → 8-10 doğru →

2.
Etkinlik

Söz Gruplarında Anlam [Deyimler]

Aşağıda tanılayıcı dallanmış ağaçta yer alan cümlelerdeki boşluklar ile deyimler doğru eşleştirildiğinde ulaşılabilecek çıkışı bulunuz.

DOĞRU ÇIKIŞ = 3 Çıkış

3.
Etkinlik

Söz Gruplarında Anlam [Deyimler]

Deyimler kalıplamış sözlere dir. Bu yüzden deyim oluşturulan sözcüklerin yerine, eş anlamı veya yakın anlamı getirilemez; sözcüklerin yerleri değiştirilemez. Aşağıda bu kurala uymadığı için yanlış olan deyimlerin doğrusunu yanındaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

	DEYİMİN YANLIŞ KULLANIMI	DEYİMİN DOĞRU KULLANIMI		DEYİMİN YANLIŞ KULLANIMI	DEYİMİN DOĞRU KULLANIMI
1	Kir sürmek	<i>Leke sürmek</i>	6	Midesi doymak	<i>Karnı doymak</i>
2	Yangına ateşle gitmek	<i>Yangına köriikle gitmek</i>	7	Zamanını doldurmak	<i>Günüünü doldurmak</i>
3	Yanlış eşeğe oynamak	<i>Yanlış ata oynamak</i>	8	İnandığı dağlara kar yağmak	<i>Güvendiği dağlara kar yağmak</i>
4	Islak tahtaya basmak	<i>Yas tahtaya basmak</i>	9	Boğazına yapışmak	<i>Yakasına yapışmak</i>
5	Yüreğinden kopmak	<i>Gönlünden kopmak</i>	10	Enseyi ele vermek	<i>Yakayı ele vermek</i>

Söz Gruplarında Anlam (Atasözleri)

4.

Etkinlik

Aşağıdaki yapılandırılmış gridda atasözleri, yapılandırılmış gridin altında da bu atasözlerinin anlamları verilmiştir. Buna göre verilen atasözlerinin bulunduğu kutucuk numarasını anlamıyla eşleştirerek örnekteki gibi yazınız. (Bazı anlamlar birden fazla atasözle ilişkilendirilebilir.)

A Yalnız taş, duvar olmaz.

B Emek olmadan yemek olmaz.

C Körle yatan şaşkı kalkar.

D Eken biçer, konan göçer.

E Sel ile gelen, yel ile gider.

F Acı patlıcanı kırağı çalmaz.

G Su bulanmayınca durulmaz.

H Aç, elini kora sokar.

I Altın anahtar her kapıyı açar.

J Bin nasihatten bir musibet yeğdir.

K Baş ağır gerek, kulak sağır.

L Bal tutan parmağını yalar.

M Birlikten kuvvet doğar.

N Üzüm üzüme baka baka kararır.

O Toprağı işleyen ekmeği dişler.

1. Herhangi bir duruma alışkın olan kimseyi benzer kötü durumlar etkilemez.

F

2. Toplu veya beraber davranmak daha büyük güç sağlar.

A - M

3. Aç insan, geçimini sağlamak için kendisini her türlü tehlikeye atar.

H

4. Yaşayabilmek, harçayabilmek için çalışıp kazanmak gerekir.

B - O

5. Para olduğunda her güçlük yenilebilir.

I

6. Her zaman bir arada bulunan, arkadaşlık eden kimseler, birbirlerine huy aşılır.

C - N

7. İmkânları geniş bir işin başında bulunan kimse bunlardan az da olsa yararlanır.

L

8. Kişi ağırbaşlı olmalı ve dedikoduları dinlememelidir.

K

9. Yaşanan olaylar, öğütlerden çok daha etkilidir.

J

10. Her davranış doğal sonucuna varır.

D

11. Emek vermeden ele geçen para kısa zamanda çarçur olur gider.

E

12. Bir konu, türlü çekişmelerden sonra aydınlığa kavuşur, yoluna girer.

G

5.
Etkinlik

Söz Gruplarında Anlam [Deyimler, Atasözleri, Özdeyişler]

Aşağıda numaralandırılmış özdeyişlerin hangi konuyla ilgili olduğunu üstteki yapılandırılmış gridden bularak ilgili harfleri örnekteki gibi karşlarına yazınız. (Özdeyişler birden fazla konuyla ilişkilendirilebilir.)

A Her şeye rağmen hak aramak	B Özgürlüğümüz için her şeyi göze almalıyız.	C Geçmişi unutan gelecekte zorlanır	D Değerler amacıyla yaşar.	E Dil ve millet bir bütündür.
F Her varlığın bir amacı vardır.	G Geçmişten ders çıkarmak	H Dil, bir ulusu yansıtır.	I Doğruluktan ayrılmamak	J Hürriyetine dokunmamak

1 Beni isterseniz dövün ama bırakın istediğim gibi güleyim.

B - J

2 Hak beklediğin bir yola yalnız da olsan gideceksin.

A - I

3 Çiçek koku vermek, ateş ısıtmak, kadın da mesut etmek için yaratılmıştır.

D - F

4 Dil, bir ulusun aynasıdır. Bu aynaya baktığımız zaman, orada kendimizin gerçek yan-kısını görürüz.

E - H

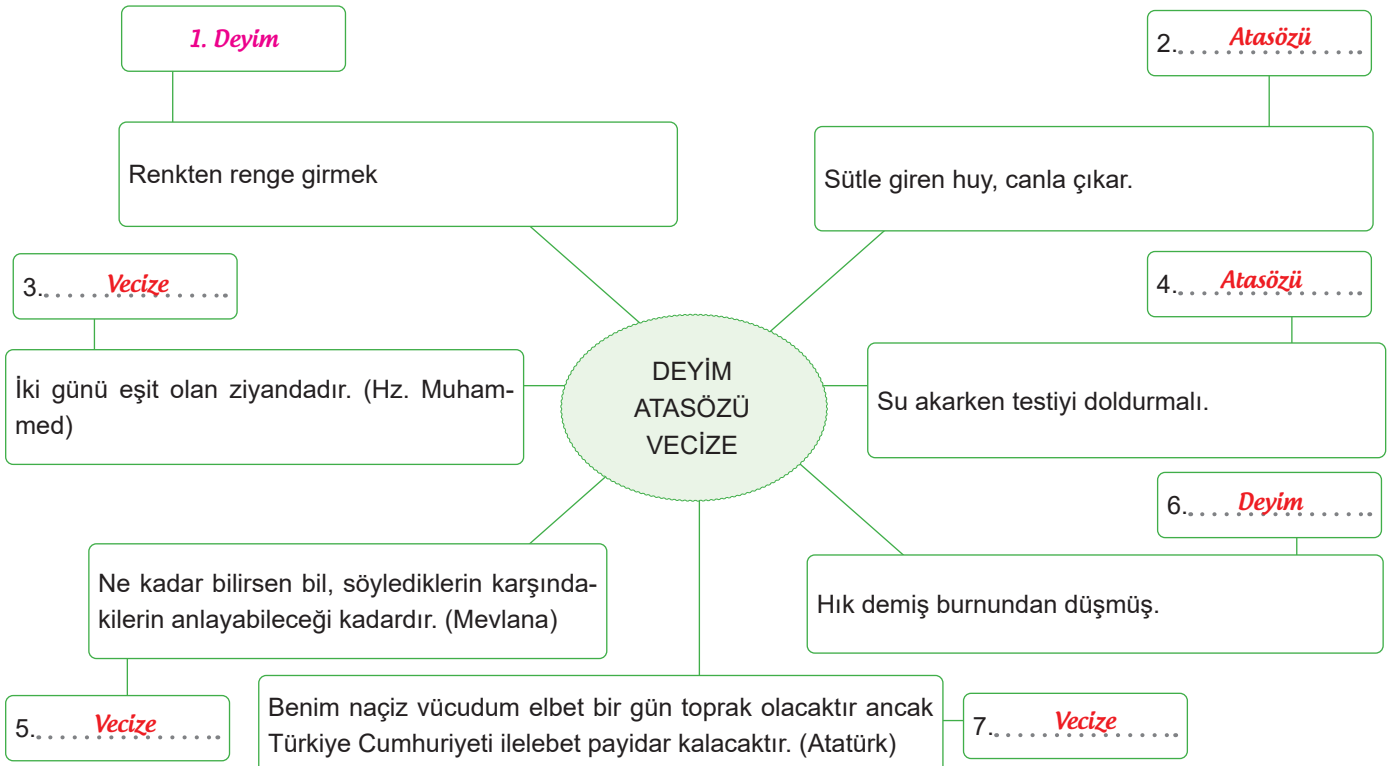
5 Geçmişi hatırlayamayanlar, onu bir kere daha yaşamak zorunda kalırlar.

C - G

6.
Etkinlik

Söz Gruplarında Anlam [Deyimler, Atasözleri, Özdeyişler]

Aşağıdaki kavram haritasında yer alan sözcük grupları veya cümlelerden hangisinin atasözü, vecize ya da deyim olduğunu bularak ilgili boşluğa örnekteki gibi yazınız.

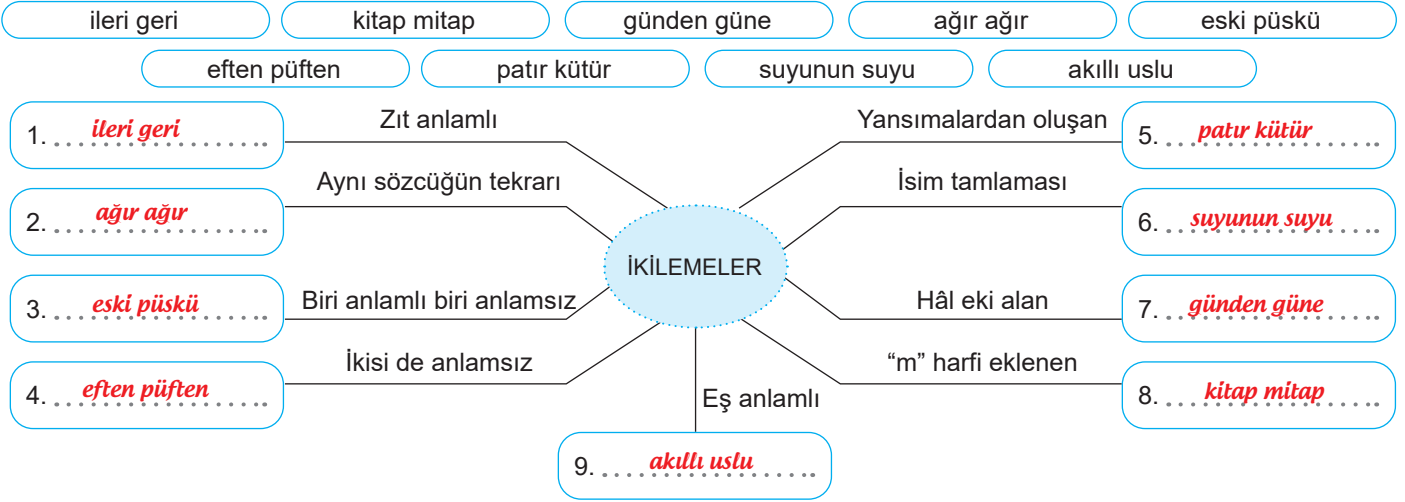

7.

Etkinlik

Söz Gruplarında Anlam [İkilemeler]

Aşağıdaki kavram haritasında yer alan boşlukları kutucuklardaki ikilemelerden uygun olanları ile doldurunuz.

Söz Gruplarında Anlam [Kalıplaşmamış Söz Grupları]

8.

Etkinlik

Aşağıdaki yapılandırılmış gridda kalıplaşmamış söz gruplarının anlamları, yapılandırılmış gridin altında da kalıplaşmamış söz gruplarının bulunduğu örnek cümleler verilmiştir. Buna göre kalıplaşmamış söz gruplarını karşılayan anlamların bulunduğu kutucuktaki harfi örnekteki gibi ilgili cümlenin altına yazınız. (Bazı kalıplaşmamış söz grupları birden fazla anlamla ilişkilendirilebilir.)

A Kendi üslubunu ortaya koymak	B Yakın anlatış biçimleri kullanmak	C Günümüzü yakalayamamak
D Yeni bir şey ortaya koymamak	E Özgün bir tarz oluşturmak	F Üslup benzerliği taşımak
G Yanlış düşüncelerden arındırmak	H Gelişmelere uyum sağlayamamak	J Dönemle ilgili bilgilere ulaşmak

1 Eserlerine <u>kendi mührünü vurabilen</u> kişiler, zamanın yıpratıcılığından etkilenmez. A - E	2 Şairin son şiirine baktığınızda kendisinden önceki şiirlerle bir <u>söyleyiş akılabalığı taşıdığını</u> fark edersiniz. B - F	3 Yazarın bu eserinde işlediği konuya baktığımızda <u>kendini tekrar etmekten öteye gidememiştir</u> D
4 Halkla iç içe yaşamış olan yazarın eserlerinden yaşadığı <u>dönemin izlerine ulaşırsınız</u> J	5 Yazarın temel amacı okuyucunun zihnindeki <u>düşünce bulanıklıklarını berraklaştırmaktır</u> G	6 <u>Çağın gerisinde kalmış düşüncelerle bugüne ışık tutmak olanaksızdır</u> C - H

PERFORMANS GÖREVİ

Kalıplaşmış ve kalıplaşmamış söz gruplarını metinde bulup anlamlandırma

1. Aşağıda a, b, c ve d ile belirtilen soruları metne göre cevaplayınız.

60'lık ünlü ressam, bir lokantaya girer. Gerçi cebinde parası yoktur ama aldırılmaz. Lokantacıya yapacağı portresine karşılık yemek yemek istediğini söyler. Güzelce karnını doyurur. Sonra bir çırpıda lokantacının portresini çizerek masaya bırakır. Kalkarken adam gelir, resme bakar, beğenir.

"Güzel ama" der lokantacı: "Bir dakikada yaptınız bunu, oysa bir saattir yiyorsunuz."

Ressam:

"Bir dakika değil, 60 yıl ve bir dakika" diye karşılık verir.

a)

Sanat	Emek	Parasızlık	Karşılık
-------	------	------------	----------

Bu metnin türü nedir ve bu metne konabilecek en uygun başlık yukarıda verilenlerden hangisi olabilir? (1+1=2 puan)

Metinde olay, kişi ve yer unsurları verilerek kısa bir şekilde anlatıldığından metnin türü hikâyedir. Hikâyede bir ressamın 1 dakikada yaptığı resmin temelinde 60 yıllık tecrübesi ve emeğinin olduğu dile getirilmeye çalışıldığından bu metne konabilecek en uygun başlık "Emek" olmalıdır.

b) Metnin konusu nedir? (2 puan)

Hikâyenin konusu, tecrübenin ve ustalığın uzun süren çalışmaların sonunda elde edileceğidir.

c) Metnin ana fikrini yazınız? (2 puan)

Hikâyenin ana fikri, yıllarca emek verilerek elde edilen şeylere paha biçilemeyeceğidir.

d) Metnin hangi kaçınıcı kişi ağzıyla anlatıldığını yazınız? (4 puan)

Hikâye, III. tekil şahıs ağzıyla anlatılmıştır.

2. Aşağıdaki metinde isim çekim eklerini almış sözcükleri bularak uygun başlıkların altına yazınız. (15 puan)

Başımı kaldırdım, gözlerime inanamadım. Karşısına geçtim, şaşkın şaşkın baktım. Ben ona baktım, o bana baktı. Güldüm o da güldü. Kendi kendime sordum: Acaba numara yapmak için bu akşam burasını seçmeye özenmiş bir artist mi?

İsimlere, isim soylu sözcüklere ve gövde durumundaki sözcüklere getirilen eklerdir. Eklendikleri sözcüklerin cümle içerisindeki görevlerini belirler.

Çoğul eki	Hâl eki	İyelik Eki	Soru eki
<i>Gözlerime</i>	<i>Basımı, gözlerime, karşısına, ona, bana, kendime, burasını, seçmeye</i>	<i>Basımı, gözlerime, karşısına, kendime, burasını</i>	<i>mi</i>

3. Aşağıda anlamları verilmiş olan sözcükleri bularak karşısındaki boşluklara yazınız. (10x1=10 puan)

- a. Zaman → Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre.
- b. Öğrenci → Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse.
- c. Okul → Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer.
- ç. Bağ → Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası.
- d. Hediye → Birini sevindirmek, onurlandırmak, kutlamak için veya anı olarak verilen şey.
- e. Kuraklık → Yağış olmama durumu.
- f. Ilık → Soğukla sıcak arası olan.
- g. Sene → Dünya'nın, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen süre.
- ğ. Sabah → Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman dilimi.
- h. Sınav → Öğrencilerin bilgi derecesini anlamak için yapılan yoklama.

4. Aşağıda verilen deyim ve atasözlerini tablodaki uygun yerlere yazınız. (5x1=5 puan)

- İğne ile kuyu kazmak
- Bugünün işini yarına bırakma
- Ayaklarına kara sular inmek
- Yuvarlanan taş yosun tutmaz
- Ağzında bakla ıslanmamak

Deyimler
<p>- İğne ile kuyu kazmak. - Ayaklarına kara sular inmek. - Ağzında bakla ıslanmamak</p>

Atasözleri
<p>- Bugünün işini yarına bırakma. - Yuvarlanan taş yosun tutmaz.</p>

5. Harput Kalesi, Urartular tarafından dikdörtgen bir plan üzerine kurularak yapılmıştır. Elazığ'daki tarihi Harput Mahallesi'nde bulunmaktadır. Kale, iç ve dış kale olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Rivayete göre yapımında kullanılan harca su yerine süt eklenmiştir. Bu nedenle "Süt Kalesi" olarak da adlandırılır.

Yukarıdaki metinde nesnel anlatım mı, öznel anlatım mı ağır basmaktadır? Gereğiyle yazınız. (10 puan)

Nesnel (kanıtlanabilir) anlatım ağır basmaktadır. Çünkü verilen cümleler herkes tarafından kabul gören nesnel bilgiler içermektedir. Verilen sayısal veriler ve genel bilgiler doğrulanabilen ifadelerdir.

6. Aşağıdaki cümleleri uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanarak tamamlayınız. (5x2=10 puan)

Geçiş ve Bağlantı İfadeleri: lakin, yalnız, artık, öncelikle, kısacası, özellikle, çünkü, halbuki, gelgelelim, üstelik, bu nedenle, başka bir deyişle, bu yüzden, fakat, o halde, bu nedenle, aynı zamanda, ilk olarak, son olarak, ne yazık ki, öyleyse, demek ki, halbuki, yoksa, böylelikle, bundan böyle, oysaki ...

CÜMLELER	
a.	Dün gece erken uyudum <i>ama - fakat - lakin - ancak - ne var ki</i> sabah kalktığımda hâlâ uykum vardı.
b.	Geçen akşam yine eve geç geldin <i>üstelik</i> haber de vermedin.
c.	Bir çok defa sizi uyardım <i>son olarak</i> da bu sözleri söyleyip gideceğim..
ç.	Bu sizinle son toplantımız olacak <i>kısacası - özetle - başka bir deyişle</i> artık birlikte çalışmıyoruz.
d.	Sosyal mesafeye her zaman dikkat etti <i>böylelikle</i> virüse hiç yakalanmadı.

7.

- I. Kitaptan, okumaktan, öğrenmekten güzeli var mı?
- II. Sınav, sınav, sınav! En güzel yıllarım bu kaygıyla geçiyor.
- III. Ben düğün tarihini sana haber ederim, dedi.
- IV. Evet, bundan sonra geceleri geç yatmak yok!
- V. Hayatımın anlamları, ailem, bana güzel bir sürpriz hazırlamıştı.

Yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerde kullanılan virgüllerin işlevlerini yazınız. (5x2=10 puan)

I numaralı cümlede birbirini ardınca sıralanan eş görevli kelimelerin arasına konur.

II numaralı cümlede anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimelerin arasına konur.

III numaralı cümlede tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur.

V numaralı cümlede kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve tesvik bildiren kelimelerden sonra konur.

V numaralı cümlede cümle içinde ara sözleri ayırmak için ara sözlerin başına ve sonuna konur.

8. Ahmet Hamdi Tanpınar "Beş Şehir" adlı kitabında derki: "Eski İstanbul da mimarının saltanatına rekabet eden başka güzellik varsa o da ağaçlardır. Fakat buna rekabet denebilirmi? Doğrusu istenirse ağaç, mimarimizin ve bütün hayatımızın en iyi yardımcısıdır." Ağaçlarla sevdalık etmekten açıldımı Halikarnas balıkçısı kimselere vermez sırayı. Bodrum'dan İzmir'e göç etmek mecburiyetinde kaldıktan sonra da sık sık Bodrum'a giden Halikarnas, bu küçük kasabanın insanıyla, taşıyla, toprağıyla hasret giderirmiş. Buraya her gelişinde eski denizci dostlarıyla konuştuğuktan sonra sıra "ağaç dostlarını" ziyarete gelirmiş. Onların mis kokusunu doya doya içine çekermiş.

Bu parçadaki yazım yanlışlarının nasıl giderileceğini yazınız. (10 puan)

Parçadaki yazım yanlışları "derki" ifadesindeki "ki" ekini bağlac olduğundan ayrı yazarak, "İstanbul da" ifadesindeki "da" ekini ek olduğundan "İstanbul'da" şeklinde yazarak, "denebilirmi?" ve "açıldımı" ifadelerindeki "mi" ekini soru eki olduğundan ayrı yazarak, "Halikarnas balıkçısı" özel isim olduğundan "b" harfini büyük yazarak giderebiliriz.

9. Haluk, "Park etmek yasak." tabelasını akşam saatleri olmasına rağmen görmüştü ancak bir şey olmayacağını düşünerek arabasını park etmişti. Çok işi vardı. Marketten alışveriş yaptıktan sonra arkadaşının düğününe yetişecekti ama marketten çıkınca arabasının yerinde yeller estiğini gördü. Sonrası ise bir dizi evrak işi.

Yukarıdaki metnin hikâye unsurlarını bularak ilgili alanlara yazınız. (10 puan)

Olay	→	<i>Kurallara uyulmamasından dolayı yaşananlar</i>	(4 puan)
Yer (Mekân)	→	<i>Market</i>	(2 puan)
Zaman	→	<i>Akşam</i>	(2 puan)
Kişiler	→	<i>Haluk</i>	(2 puan)

10.

Akşam rüzgârları der ki Ali'ye:
"Gözler ileriye, gönül geriye..."
Sanki köydekiler görünsün diye
Tepeler alçalır, dereler dolar!

Bu dizelerdeki söz sanatlarını nedenleriyle birlikte açıklayınız. (10 puan)

Bu dördünlükte "rüzgârlar" önce kişileştirilmiş, sonra da konuşturulmuştur. Zaten sürede konuşturma varsa konuşturulan varlığını sözleri de vardır. Bu nedente kişileştirme (teshis) ve konuşturma (intak) sanatları vardır. Ayrıca ikinci dizedeki "ileriye" ve "geriye" sözcükleri arasında tezat (zıtlık) sanatı vardır.

1. Aşağıda a, b, c ve ç ile belirtilen soruları metne göre cevaplayınız.

20. yüzyıldaki en büyük gelişme hiç kuşkusuz bilgisayar teknolojisinde yaşanmıştır. İnternet ağının kurulması sonucunda bilgisayar ve internet; evlerimize, iş yerlerimize girmeyi başarmıştır. Bilgisayar teknolojisi, beraberinde çok büyük kolaylıklar getirmiştir. Örneğin, önceleri para yatırma işlemleri için bankalarda saatlerce sıra beklerken şu anda internet sayesinde işlemlerimizi en kısa zamanda gerçekleştirebilmekteyiz.

- a) 20. Yüzyıl Teknoloji Bilgisayar Teknolojisi İnternet

Bu metne konabilecek en uygun başlık yukarıda verilenlerden hangisi olabilir? (2 puan)

Metinde 20. yüzyılda gelişen bilgisayar teknolojisinin hayatımıza kazandırdığı kolaylıklardan bahsedildiğinden bu metne

konabilecek en uygun başlık "Bilgisayar Teknolojisi" olmalıdır.

b) Metnin konusu nedir? (2 puan)

Metnin konusu bilgisayar teknolojisinin hayatımıza kattığı yenilikler ve kolaylıklardır.

c) Metnin yazılış amacı nedir? (3 puan)

Metnin yazılış amacı, 20. yüzyıl bilgisayar teknolojisi hakkında bilgi vermektir.

ç) Metne göre banka işlemlerimizin artık hızlı bir şekilde yapılabilmesinin nedenini yazınız? (3 puan)

Metne göre banka işlemlerimizin hızlı bir şekilde yapılabilmesinin nedeni, bilgisayar teknolojisinin gelişmesi ve beraberinde internetin yaşamımıza girmiş olmasıdır.

2. "Arkadaşına teselli verirken, 'Üzülme gümüş yere düşmekle pul olmaz.' dedi." cümlesindeki atasözünün doğru kullanımını ve anlamını aşağıdaki uygun boşluklara yazınız. (5 puan)

Atasözü: *Altın yere düşmekle pul olmaz.* (2 puan)

Anlamı: *Üstün nitelikli kişinin değeri, bulunduğu yerden uzaklaştırılmasıyla azalmaz.* (3 puan)

3. Aşağıdaki parçada yay ayraç içinde verilen yerlere uygun noktalama işaretlerini koyunuz ve alttaki boşluğa da yapılan yazım yanlışlarının doğrusunu nedeniyle birlikte yazınız. (10 puan)

Padişah (,) koşuşturmadan ve yaptığı işlerden öylesine yorulmuştu ki eşige çöktü ve uyuya kaldı (.) Kısa yaz gecesi boyunca deliksiz bir uyku çekti (.) Sabah uyanınca nerede olduğunu (,) yatakta uzanmış ve canlı gözlerle kendisine bakan yabancı kim olduğunu uzun süre hatırlayamadı.

....Parçadaki "yorulmuştu ki" sözcüğündeki "ki" bağlaç olarak kullanıldığından "yorulmuştu ki" şeklinde ayrı, "uyuya kaldı".....

....sözcüğü "ekalmak" sürerlik (süreklilik) birleşik fiili ile oluşturulduğundan "uyuyakalmak" şeklinde birleşik yazılmalıdır.....

4. Aşağıdaki metinlerin türlerini ilgili boşluklara yazınız. (4x2=8 puan)

Henüz 7 yaşındaydım. Okula başlayacağı için babam bana hayatımın ilk spor ayakkabısını almıştı. Öyle mutluydum ki sanki bulutların üzerinde yürüyordum. O günü hiç unutamıyorum..

Canım Babam,

11.11.2023

Derslerime çok çalışıyorum. Bu yaz mezun olup doktor olarak atanacağım. Yazın geleceğim. Herkese selamlar.

a) *Anı* (2 p)

b) *Tiyatro* (2 p)

c) *Gezi yazısı* (2 p)

d) *Mektup* (2 p)

DOKTOR — Geel...

[çeri yaşlı bir kadın girer.

DOKTOR — Buyur nine, geç otur şöyle.

HASTA — Sağ ol evladım.

Marmaris Kalesi'ni gezdim. Kalede 18 oda, 1 ark ve çeşme bulunmaktadır. 7 kapalı alan vardır. Bunların ikisi arkeoloji salonu ve biri de etnoğrafya salonu olarak düzenlenmiş. Gezmeye değer.

5. Türkçede düşüncenin yönünü değiştiren ifadeler (ama, fakat... gibi), açıklayıcı ve destekleyici ifadeler (açıkçası, özellikle, örneğin... gibi), özetleyen ve sonuç bildiren ifadeler (sonuç olarak, kısacası... gibi) gibi geçiş ve bağlantı ifadeleri vardır.

Buna göre aşağıdaki metinde boş bırakılan yerleri yukarıdaki uygun geçiş ve bağlantı ifadeleriyle tamamlayınız. (5x2=10 puan)

Açıkçası - Özellikle olur olmaz zamanlarda uykum geldiğini söyleyebilirim. Gizli gizli uyumayı alışkanlık hâline getirdim *ama - fakat* hiç rüya göremiyorum. *Örneğin* uyumadan önce yeni bir hayat kurduğumu gördüğüm gibi eskiden görmüş olduğum rüyaları da düşünüyorum. *Sonuç olarak-kısacası* rüya âleminin yanlış bir kapısından dışarı çıkmışım gibi geliyor *ama - fakat* dönüş yolunu bulamıyorum.

6. Aşağıdaki metnin yapı unsurlarını altında verilen ilgili yerlere yazınız. (4x2=8 puan)

Dünden beri yağın yağmur sonrası yollarda küçük su birikintileri oluşmuştu. Yaramaz serçeler sabahın ilk ışıklarıyla oradan oraya uçuşuyorlardı. Kuruyup çatlayan toprak, aylardan beri ilk kez bu kadar suyu bağrına basıyordu. Ağaçlar, otlar, böcekler... Hepsinde bir telaş, hepsinde yaşama sevinci...

- Olay: *Yağın yağmurda birlikte bütün canlıların yaşadığı sevinç.* (2 p)
- Yer: *Yol* (2 p)
- Varlık kadrosu: *Serçe, toprak, otlar, böcekler* (2 p)
- Anlatıcı: *Üçüncü kişi ağız* (2 p)

7. Aşağıdaki metinlerde yer alan cümleleri anlam özelliklerine göre (örneklendirme, karşılaştırma, benzetme, abartma, neden-sonuç, koşul-sonuç) inceleyerek yandaki boşluklara yazınız. (14 puan)

Geçerliliğini hiç kaybetmeyecek o sapsağlam konularıyla; paradan çok sanat için, alkış için oynamış aktörleri, aktrisleriyle ve henüz betona boğulmamış yemyeşil şehirleriyle... Maddiyata önem verilmediğinden böyle saf kalmıştı. <i>örneklendirme</i> <i>karşılaştırma</i> <i>neden-sonuç</i>
Ucu bucağı olmayan bir sessizlik, kanlı canlı bir insan gibi tam ortamında duruyordu ve ikimizin gözlerinde de aynı rüyaya uyanan sabahların körpeçik annesizliği vardı. Böyle devam ederse bu sessizlikte kaybolacaktık. <i>karşılaştırma</i> <i>abartma</i> <i>benzetme</i> <i>koşul-sonuç</i>

8.

Bir gece Ay, "Senden daha parlağım." dedi yıldıza.
Yıldız durur mu?
Dedi, "Benden daha yakınsın Dünya'ya"
Utandı Ay, yıldızın uzak olduğunu hatırlayınca

Bu dörtlükte yer alan söz sanatlarını gerekçeleriyle birlikte yazınız. (10 puan)

Verilen dizelerde ay ve yıldız konuşturulduğundan kişileştirme (teshis) ve konuşturma (intak) sanatları; ayrıca "yakın" ve "uzak" sözcükleri arasında da tezat (zıtlık) sanatı vardır.

9.

Kış gelip çatinca her yer karla kaplanmış. Ağustos böceği karların içinde yiyecek hiçbir şey bulamıyor, aç aç oradan oraya gezinip duruyormuş. Aklına karınca gelmiş “Karınca kardeş bütün yaz çalıştı, onu bulursam yemek verir mi acaba?” demiş. Kalan son gücünü de toplayarak karıncanın evine gitmiş ve karıncadan yiyecek yemek istemiş. Karınca ise “Eğer sen de şarkı söyleyip eğlenmek yerine, benim gibi çalışıp yemek toplasaydın, şu anda dışarıda aç kalmış olmazdın. Çok açsan yine şarkı söyleyip eğlen, belki açlığını unutursun.” diyerek ağustos böceğine çok iyi bir ders vermiş.

Bu metindeki altı çizili çekim eklerinin görevlerini bularak aşağıdaki ilgili boşluklara örnekteki gibi yazınız.

(10x1=10 puan)

- Belirtme hâl eki: *onu, gücünü*
- Yönelme hâl eki: *böceğine*
- Bulunma hâl eki: *içinde, dışarıda*
- Ayrılma hâl eki: *oradan*
- Çoğul eki: *karların*
- İyelik eki: *aklına, açlığını*
- Soru eki: *mi*

- 10.** (1) Denizli'nin Pamukkale ilçesi şehir merkezine 22 kilometre uzaklıkta ve Denizli'nin kuzey bölgesinde yer alıyor. (2) Pamukkale'nin güneyinde Tavas ilçesi bulunuyor. (3) Batısında ise bölgeye farklı ulaşım seçenekleri ile gidebilirsiniz. (4) Masal diyarını andıran Pamukkale, pamuğa benzeyen görüntüsüyle ziyaretçilerini her yıl büyülemeye devam ediyor. (5) UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki yerini çoktan alan Pamukkale, özellikle Travertenleri ile dünyaya kendini hayran bıraktıran bir öneme sahip. (6) Tarihi ve doğal mirasları nedeniyle bölgeye yıl boyunca dünyanın her yerinden ziyaretçiler gelir. (7) Her görenin hayran kaldığı beyaz pamuk rengini veren aslında içindeki termal sular ve bu sulardaki mineraller. (8) Bu termal sular yüzeye çıkıp oksijenle temas ediyor. (9) Böylece sudaki bazı mineraller uçuyor ve geriye sadece kalsiyum karbonat kalıyor. (10) Bu madde zamanla çöküp sertleşiyor ve bu sayede travertenler oluşuyor. (11) Pamukkale Travertenleri kayaç türü bu şekilde oluştuğunda bölgedeki su sıcaklıkları 33 ila 100 derece arasında değişiyor. (12) Burada 17 adet sıcak su kaynağı bulunuyor. (13) Pamukkale'deki turkuaz renkli mineralli sular aktığı her yeri beyaza boyayarak ülkemizin beyaz cennetini oluşturuyor. (14) Travertenleri görsel bir şölenin yanı sıra pek çok faydayı da beraberinde getiriyor. (15) Sağlık turizmine de katkıda bulunan bu eşsiz bölge, şifalı sularıyla birçok hastalığa alternatif sunuyor.

Bu metindeki numaralanmış cümleleri nesnel ve öznel olma durumlarına göre aşağıdaki ilgili yere yazınız.

(15 puan)

- Nesnel cümleler: *1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 12*
- Öznel cümleler: *4, 5, 7, 13, 14, 15*

1. İlker, gün ağarmadan kalktı, elini yüzünü yıkadı, kahvaltısını yaparak yola koyuldu. Pikniğin yapılacağı yere geldiği zaman kimsecikleri göremedi. Gün henüz ağarmaya başlamıştı. Erken geldiğine pişman oldu. Bir süre oturup bekledi fakat kimse ortalıkta görünmüyordu. Arkadaşlarını beklerken çok sıkıldı ve bir ağacın altında uyuyakaldı. Gezi saati gelip çatmıştı herkes gezi yapılacak alana gelmişti. Bir tek İlker yoktu. En yakın arkadaşı Hasan etrafa bakarken İlker'in bir ağacın altında uyuduğunu gördü ve onu uyandırmaya gitti. Hasan "İlker, uyan!" diye seslendi bunu duyan İlker birdenbire yerinden sıçradı. Arkadaşını karşısında gören İlker çok sevindi. Şarkılar söyleyerek diğer arkadaşlarının yanlarına gittiler.

Bu metnin hikâye unsurlarını yazınız. (10 puan)

OLAY	YER (MEKÂN)	ZAMAN	KİŞİLER
<i>İlker'in uyuyakalması</i>	<i>Piknik alanı</i>	<i>Sabah saatleri</i>	<i>İlker, Hasan ve arkadaşları</i>
.....
.....
.....

2.

Dinle neyden, duy neler söyler sana
 Derdi vardır ayrılıklardan yana.
 "Kestiler sazlık içinden" der beni
 Dinler ağlar hem kadın hem er beni.
 Hasret anlatmak için bulmam gerek
 Ayrılıkla parçalanmış bir yürek

Bu dizelerdeki söz sanatlarını nedenleriyle birlikte yazınız. (10 puan)

İkinci dizede dertli olma özelliği "ney"e verilerek kişileştirme (tehis) sanatı yapılmıştır. Üçüncü dizede "ney" enstrümanı konuşturarak intak (konusturma) sanatı yapılmıştır. Dördüncü dizede "kadın" ve "er" sözcükleri arasında zıtlık olduğundan tezat vardır.

3. Sultanahmet'te sabah vakti, İstanbul'un en güzel yerinde, kaldırımlarda, öbek öbek gruplar vardır. Aşağıda istenen ek ve sözcükleri bu cümleden bularak her sözcüğü sadece bir kez kullanmak şartıyla ilgili yerlere yazınız. (5x2=10 puan)

Türemiş sözcük: *kaldırımlarda*

Birleşik sözcük: *Sultanahmet'te*

Hâl eki almış sözcük: *yerinde*

Çoğul eki almış sözcük: *gruplar*

İyelik eki almış sözcük: *vakti*

4. Aşağıdaki cümleleri, anlamına uygun deyimlerle tamamlayınız. (5x2=10 puan)

- İşin başına kendisi geçti, işi o yönetiyor; *dizginleri ele aldı artık.*
- Tutarsız, saçma sözler söyleyerek herkesin canını sıkıyor, *abuk sabuk konuşuyordu.*
- Her şeyi kendim yapmak zorundayım bundan böyle; *is başa düştü.*
- Bütün gece seni düşünmekten *gözümeye uyku girmedi.*
- Her şeyi titizlikle inceler, *kılı kırk yararadı.*

5. Sevgili mine(,)

Seninle işlerimizin yoğunluğundan dolayı uzun zamandır görüşemiyoruz. 22(.).04(.).2022 Cumartesi Günü müsaitsen seninle görüşmek isterim. Seninle Yıldızları, mahalleyi, anılarımızı ve karabaşı konuşmak için sabırsızlanıyorum(.) En yakın zaman da görüşmek dileğiyle(..)

Bu mektupta yay ayraç içinde verilen yerlere uygun noktalama işaretlerini koyunuz ve alttaki boşluğa da yazımı yanlış olan sözcüklerin doğrusunu yazınız. (12 puan)

..... *Mine, günü, yıldızları, Karabas'ı, zamanda*

6. Aşağıdaki cümlelerin anlam özelliklerini "neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul-sonuç" şeklinde karşılıklarına yazınız. (5x2=10 puan)

- a. Herkesin içinde ona bağırdım diye bana küstü. (..... *Neden-sonuç*))
- b. Daha fazla küs kalmayalım diye Fatma'dan özür diledim. (..... *Amaç-sonuç*))
- c. Ona, iyi bir insan olsun diye sık sık öğüt verirdi. (..... *Amaç-sonuç*))
- d. Uyurken üstünü örtmezsen hasta olursun. (..... *Koşul-sonuç*))
- e. Yarın sabah gelerseniz müdürle görüşebilirsiniz. (..... *Koşul-sonuç*))

7. Aşağıda karışık olarak verilen çanak yapımının işlem basamaklarını doğru şekilde sıralayınız. (10 puan)

- I. Eleme aşamasından sonra toprak karıştırılarak çamur hâline getirilir.
- II. Kızılırmak'ın eski yataklarından toprak alınır.
- III. Kullanıma hazır hâle gelen çamurun üzeri kapatılarak kuruması önlenir.
- IV. Çamur, vakum makinesinden geçirilerek kullanıma hazır hâle getirilir.
- V. Dağdan alınan topraklar kırıldıktan sonra eleme aşamasına geçilir.
- VI. Elde edilen çamura şekil verilerek çanaklar oluşturulur.

II - V - I - IV - III - VI" şeklinde olmalıdır.

8. Kenan, beş yıldır Sevgi Mahallesi'nde ailesiyle oturuyor. Bu sıcak haziran ayının cumartesi gününde en yakın arkadaşı Mehmet'le birlikte mahallede geziyordu. Birden karşılına yaralı bir köpek çıktı. Mehmet, köpeği hemen veterinerine götürülmesi gerektiğini söyledi. Kenan nasıl olacağını sorduğunda Mehmet, babasının yardımcı olacağını ifade etti. Mehmet'in babası geldi ve köpeği iyileştirmek için veterinerine götürdüler, sonunda köpeği iyileştirdiler.

Bu metnin yapı unsurlarını aşağıda verilen ilgili yerlere yazınız. (5x2=10 puan)

Olay: *Kenan ve arkadaşı Mehmet'in mahallede buldukları yaralı bir köpeği iyileştirmesi.*

Kişiler: *Kenan, Mehmet, Mehmet'in babası, veteriner.*

Yer: *Sevgi Mahallesi*

Zaman: *Cumartesi, haziran ayı*

Anlatıcı: *III. kişili anlatım*

9. Aşağıdaki metinlerin türlerini karşılıklarına yazınız. (4x2=8 puan)

a	Konya, tarihî dokuyu hissetmek isteyenlerin sıklıkla gittiği bir yerdir. Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapmıştır. Bu şehirdeki camiler, müzeler, medreseler, türbeler, parklar, bahçeler, göller, mağaralar, başka hiçbir şehirdesine benzemez. Karatay'a gittiğimizde Mevlana Müzesi bizi tüm ihtişamıyla karşıladı. Bizi âdeta büyüledi. <i>Gezi yazısı</i>
b	Sevgili Ajda, Öncelikle "Nasılsın, iyi misin?" diyerek cümlelerime başlamak istiyorum. Beni soracak olursan ben çok iyiyim. Fakat seni çok özledim. İnan ki aklımdan hiç çıkmıyorsun. Okullar tatil olduğu gibi seni görmeye geleceğim. En yakın zamanda görüşmek dileğiyle. Kendine iyi bak. <i>Mektup</i>
c	Buket – Nerede kaldı bu otobüs? Pelin – (Gözlerini mendille silerek) Kaza yapmış olmasın? Buket – Bence hemen kötü düşünmeyelim belki benzini bitmiştir? Pelin – Doğru, haklısın. Biraz daha bekleyelim. Umarım erken gelir de işe geç kalmayız. <i>Tiyatro</i>
d	"O yaz ailecek köye gitmiştik. Başta köy hayatını sevmemiştim ama birkaç gün geçtikten sonra köye iyice alışmışım. Sabahları kuş cıvıltılarıyla uyanmak, kırlarda kelebeklerin peşinden koşturmak başka duygulardı. Gürül gürül akan dereler, kırlarda otlayan kuzular hâlâ gözümün önünde." <i>Anı</i>

10.

Ne olur ne olmaz diye iki ekmek aldı. Yolculuk dedi, araca bir lastik daha aldı. Zaten hep böyledir. Yarını süreklî düşünür, başına gelecek olası bir olay için o, bugünden hazırdir.

Aşağıdaki soruları bu metne göre cevaplayınız. (2x5=10)

a. Bu metnin ana fikri olabilecek bir atasözü yazınız.

..... *İsini kıs tut da yaz çıkarsa bahtına.*

b. Bu metinde tanıtılan kişinin en belirgin özelliği nedir?

..... *Tedbirli*

4.

BÖLÜM SÖZCÜK TÜRLERİ

SIFATLAR (ÖN ADLAR)

- Niteleme Sıfatları
- Belirtme Sıfatları
- Sıfatlarda Pekiştirme (Pekiştirme Sıfatları)
- Sıfat Tamlamaları

EDATLAR (İLGEÇLER)

- Edatların Özellikleri

ÜNLEMLER

İSİMLER (ADLAR)

- Varlıklara Verilişine Göre İsimler
- Varlıkların Oluşuna Göre İsimler
- Varlıkların Sayılarına Göre İsimler
- Ad Durum (Hâl) Ekleri
- İsim Tamlamaları

ZAMİRLER (ADILLAR)

- Sözcük Hâlindeki Zamirler
- Ek Hâlindeki Zamirler

BAĞLAÇLAR

- Bağlaçların Özellikleri

GEÇİŞ VE BAĞLANTI İFADELERİ

- Farklı Düşünmeye Yönlendiren İfadeler
- Destekleyici ve Açıklayıcı İfadeler
- Özetleyen ve Sonuç Bildiren İfadeler

İSİMLER (ADLAR)

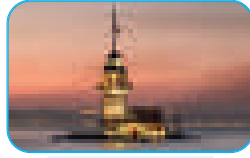
⇒ Evrendeki canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, durumları, olguları, bütün bunların birbiriyle olan ilgilerini karşılayan sözcüklere **isim (ad)** denir.

Varlıklara Verilişine Göre İsimler**Özel İsimler**

⇒ Dünyada bir benzeri daha olmayan, tek bir varlığı karşılayan adlara **özel isimler** denir.

Türkiye

Kız Kulesi

» Ahmet, Ersoy, Türk, Çin, Merkür, İzmir, Üsküdar, İslamiyet, Avrupa, Akdeniz, Van Gölü, Ağrı Dağı, Sarıkız...

Cins İsimler (Tür İsimleri)

⇒ Aynı türden varlıkların birini, bir bölümünü ya da tümünü karşılayan adlara **cins isimler** denir.

araba

çilek

» Kalem, masa, defter, kitap, şişe, telefon, ayakkabı, pencere, kapı, göz, eldiven, doktorluk, kırmızı, elma, su...

Varlıkların Olusuna Göre İsimler**Somut İsimler**

⇒ Duyu organlarımızla algılayabildiğimiz varlıklara verilen adlara **somut isimler** denir.

kuşlar

ateş

» Hava, su, çiçek, çocuk, bisiklet, top, gaz, elma, klavye, parmak...

Soyut İsimler

⇒ Zihnimizde tasarladığımız, duyu organlarımızla algılayamadığımız varlıklara verilen adlara **soyut isimler** denir.

arkadaşlık

mutluluk

» Rüya, sevinç, mutluluk, keder, üzüntü, akıl, zekâ, ruh, melek, Tanrı, iyilik...

Varlıkların Sayılarına Göre İsimler**Tekil İsimler**

⇒ Çoğul eki (-ler / -lar) almamış, aynı türden tek bir varlığı karşılayan adlara **tekil isimler** denir.

ağaç

» Ağaç, ev, dolap, yüz, televizyon...

Çoğul İsimler

⇒ Çoğul eki (-ler / -lar) alabilen, aynı türden birden çok varlığı karşılayan adlara **çoğul isimler** denir.

ağaçlar

» Ağaçlar, evler, dolaplar, yüzler...

Toptuluk İsimleri

⇒ Biçimce tekil, anlamca birden çok varlığı karşılayan adlara **toptuluk isimleri** denir.

orman

» Orman, aile, meclis, sürü, ordu...

Ad Durum (Hâl) Ekleri

➔ İsimleri isimlere, fiillere ya da başka türdeki kelimelere bağlayan, bu sayede isimlerin cümlede görev almasını sağlayan ekler hâl eki denir.

Yalın Hâl

- ➔ Adın, ismin hâl eklerinden herhangi birini almadığı hâlidir.
- » Babam çok eski bir kilim aldı. (kilim ⇒ yalın)
- » Uçak saatlerce piste inemedi. (uçak ⇒ yalın)
- » Yolcu bir türlü sakinleşmiyordu. (yolcu ⇒ yalın)

Yalın sözcükler iyelik eki aldıklarında yine yalın durumda olur. Kısacası sözcükler hâl eklerinin haricinde bir ek alsalar dahi yalın durumda olurlar.

Belirtme - Gösterme Hâli (-i Hâli)

- ➔ İsme getirilen "-ı / -i / -u / -ü" eklerinden biriyle yapılır.
- » Bu geceyi iple çekiyorum.
- » Mumu yakınca ortalık aydınlandı.
- » Sen o günü hatırlıyor musun?

Yönelme - Yaklaşma Hâli (-e Hâli)

- ➔ İsme getirilen "-e / -a" eklerinden biriyle yapılır.
- » Eve gelince ilk işi ellerini yıkamaktı.
- » Kıyafetleri dolaba siğmiyordu.

Bulunma - Kalma Hâli (-de Hâli)

- ➔ İsme getirilen "-de / -da / -te / -ta" eklerinden biriyle yapılır.
- » Kuşlar pencerede ötüşüyordu.
- » Yolda teyzemlerle karşılaştık.

Ayrılma - Çıkma Hâli (-den Hâli)

- ➔ İsimlere getirilen "-den / -dan / -ten / -tan" eklerinden biriyle yapılır.
- » Duvardan atlayınca ayağını kırdı.
- » Çocukları kurstan alıp parka götürdük.

İsim Tamlamaları

➔ En az iki ismin bir araya gelerek tek bir adın karşılamadığı şeyleri belirten söz gruplarına **isim tamlaması** denir. Tamlamalarda iki öge bulunur. Bunlar, tamlayan ve tamlananıdır.

- » kavanozun kapağı » aslanın tırmık izleri » tost makinesinin gözü
- tamlayan tamlanan tamlayan tamlanan tamlayan tamlanan

Belirtili İsim Tamlaması

- ➔ Tamlayanın ve tamlananın ek aldığı isim tamlamalarıdır. Tamlayan ilgi hâli eki (-ın / -nın), tamlanan da iyelik eklerinden birini (-ım, -in, -ı, -sı, -ımız, -ınız, -ları) alır.
- » Yağmurun yağıışı » Kalemin ucu
- » Masanın ayağı » Çocuğun odası

Belirtisiz İsim Tamlaması

- ➔ Tamlayanı eksiz olan isim tamlamalarıdır. Bu tür tamlamalarda tamlayan ek almaz, tamlanan iyelik ekini alır.
- » Yol boyu » Sınıf panosu
- » Saç tokası » Parmak işaret

Zincirleme İsim Tamlaması

- ➔ İki kiden fazla ismin birbirine bağlandığı isim tamlamalarıdır. Tamlayan ya da tamlanan kendi içinde tamlama oluşturur.
- » Saç boyası ⇒ belirtisiz isim tamlaması
- Saç boyasının rengi ⇒ zincirleme isim tamlaması
- tamlayan tamlanan
- » Okulun kapısı ⇒ belirtili isim tamlaması
- Okulun kapısının kolu ⇒ zincirleme isim tamlaması
- tamlayan tamlanan

1.

Etkinlik

Sözcük Türleri [İsimler]

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin somut-soyut isimlerden hangisine ait olduğunu bularak ilgili kutucuğa örnekteki gibi yazınız.

CÜMLELER	SOMUT İSİM	SOYUT İSİM
1. <u>Korkusundan</u> soğuk <u>havada</u> saatlerce bekledi.	<i>hava</i>	<i>korku</i>
2. Akıl insana verilmiş en büyük sermayedir.	<i>insan</i>	<i>akıl</i>
3. <u>Çoban</u> sorumluluk sahibi biri olmak zorundadır.	<i>çoban</i>	<i>sorumluluk</i>
4. Köylü <u>toprağa</u> büyük bir <u>sevgi</u> besliyordu.	<i>toprak</i>	<i>sevgi</i>
5. <u>Aşk</u> Mecnun'u <u>çöllere</u> düşürmüştü.	<i>çöl</i>	<i>aşk</i>

2.

Etkinlik

Sözcük Türleri [İsimler]

Aşağıdaki yapılandırılmış gride yer alan isimleri sayılarına göre inceleyerek kavram haritasındaki ilgili bölüme yazınız.

1	Kurul	2	Bahçe	3	Ordu	4	Ağaçlar
5	Kalem	6	Odu	7	Yolcu	8	Kapı
9	Dolap	10	Takım	11	Meclis	12	Dağ
13	Evler	14	Sürü	15	Kafle	16	Arılar

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-5 doğru: ★ 6-10 doğru: ★★ 11-16 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-5 doğru → 11-16 doğru →

Sözcük Türleri (İsimler)

3.

Etkinlik

Aşağıdaki yapılandırılmış gridda türlerine göre isimler, yapılandırılmış gridin altında da bu isim türlerine ait örnekler verilmiştir. Buna göre örnek cümlelerdeki altı çizili isimlerin hangi isim türleriyle ilişkilendirilebileceğini bularak ilgili harfleri uygun yerlere örnekteki gibi yazınız. (Bir isim birden fazla türle ilişkilendirilebilir.)

A

Özel isim

B

Cins isim

C

Tekil isim

D

Çoğul isim

E

Topluluk ismi

F

Somut isim

G

Soyut isim

1

Hanımının zoru ile yataktan kalktıktan sonra Karagöz, sabah şekerlemesini yapmaya hazırlanıyordu.

A - C - F

2

Sonunda Hacivat durup bir taşın üstüne oturduğu zaman Karagöz ne yapacağını şaşırıldı.

B - C - F

3

Âlimler bundan sonra Hoca'nın keskin zekâsına ve nüktedanlığına şaşırırlar.

B - C - G

4

Hoca ise "Sanki gökteki yıldızları saymak kolay mı?" diye cevap verir.

B - D - F

5

Çiçeklerle bezeli yemyeşil topraklara diktikleri gül ve nar hızla büyüdü.

B - D - F

6

Nihayet, bir acayip kafile hâlinde yola düzülürdük. Babam önde bir lagar beygir sırtındadır.

B - E - F

7

Burada evden getirdiğimiz şilte ve yastıklarımızı serip dam sahipleriyle bir arada yan yana yatardık.

B - D - F

8

Okulun ilk gününün heyecanını yaşayan Sermet, öğretmeni sayesinde bu heyecanını üzerinden çabuk attı.

A - C - F

9

Doğruluktan vazgeçmeyen insanlar, zaman zaman sıkıntı çekse de genel olarak kazançlı çıkar.

B - C - G

4.

Etkinlik

Sözcük Türleri [İsim Tamlamaları]

Aşağıdaki kutucuklarda yer alan isim tamlamalarının altını çizerek türünü alttaki boş kutucuğa örnekteki gibi yazınız.

1

Yerin altı da üstü gibidir.

Belirtili isim tamlaması

2

Filin bakıcısı korkmuyordu.

Belirtili isim tamlaması

3

Leyleklerin göç zamanı gelmişti.

Zincirleme isim tamlaması

4

Grup sözcüsü haber verdi.

Belirtisiz isim tamlaması

5

Ada'nın bu yakasında ev yoktur.

Belirtili isim tamlaması

6

Bu kış mevsimi soğuk geçecek.

Belirtisiz isim tamlaması

7

Korkma, fillerin yanında adam var.

Belirtili isim tamlaması

8

Dante gibi ortasındayız ömrün.

Belirtili isim tamlaması

9

Pınar suyunun rengi bulanıktı.

Zincirleme isim tamlaması

10

Nöbet listesi yarın asılacak.

Belirtisiz isim tamlaması

11

Bağ evinin mutfak dolabı onarıldı.

Zincirleme isim tamlaması

12

Yeni masa örtüsünü kirletti.

Belirtisiz isim tamlaması

5.

Etkinlik

Sözcük Türleri [İsim Tamlamaları]

Aşağıdaki cümlelerde yer alan isim tamlamalarını bularak istenen şekilde örnekteki gibi yazınız.

	CÜMLELER	TAMLAYAN	EKİ	TAMLANAN	EKİ	TAMLAMA TÜRÜ
1	Eserin bu bölümünde yazar çocukluğunu anlatıyor.	Eser	-in	bölüm	-ü	Belirtili isim tamlaması
2	Manisa'da Mesir Şenlikleri yapıldı.	Mesir		Şenlikler	-i	Belirtisiz isim tamlaması
3	Biz duyarız en büyük zevkini ruhumuzun.	ruhumuz	-un	zevk	-i	Belirtili isim tamlaması
4	Görünce bir köylünün kıvrılmayan belini.	köylü	-nün	bel	-i	Belirtili isim tamlaması
5	Bir ürperiş getirir senin sinirlerine.	sen	-in	sinirler	-in	Belirtili isim tamlaması
6	Bu hafta yeniden saç boyasının rengini değiştirmiş.	saç boyası	-nun	renk(g)	-i	Zincirleme isim tamlaması
7	Evin kapıları ve pencereleri yeniden boyandı.	ev	-in	kapılar pencereler	-i -i	Belirtili isim tamlaması
8	Kış aylarının sonuna doğru geliyoruz.	kış ayları	-nun	son	-u	Zincirleme isim tamlaması

6.

Etkinlik

Sözcük Türleri (İsim Tamlamaları)

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili isim tamlamalarının türünü yandaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

1

Yukarıya doğru tırmanan kara kara evleriyle pek sert ve haşin bir siması vardı o mahallenin.

Belirtili isim tamlaması

2

Önce arabalarla eski Mevlevihane tarafında bir dağ mahallesinin kenarına kadar gidilirdi.

Zincirleme isim tamlaması

3

Ankara - Eskişehir yoluna dikine inen dar bir yoldan Hortu'ya gidilir.

Belirtisiz isim tamlaması

4

Nasrettin Hoca'yı ölümsüzlüğe ulaştıran güç, toplumun ortaklaşa umutları, dertleri, hastalıkları, çirkinlikleri ve güzellikleriydi.

Belirtili isim tamlaması

5

Mısır'ın ünlü piramitlerinde olduğu gibi birtakım gizemli yönleri olduğuna inanılıyor.

Belirtili isim tamlaması

6

Harran Ulu Camii ise Anadolu'nun en eski ve en büyük camisi olma özelliğinin yanı sıra İslam taş sanatının en iyi örneklerinden.

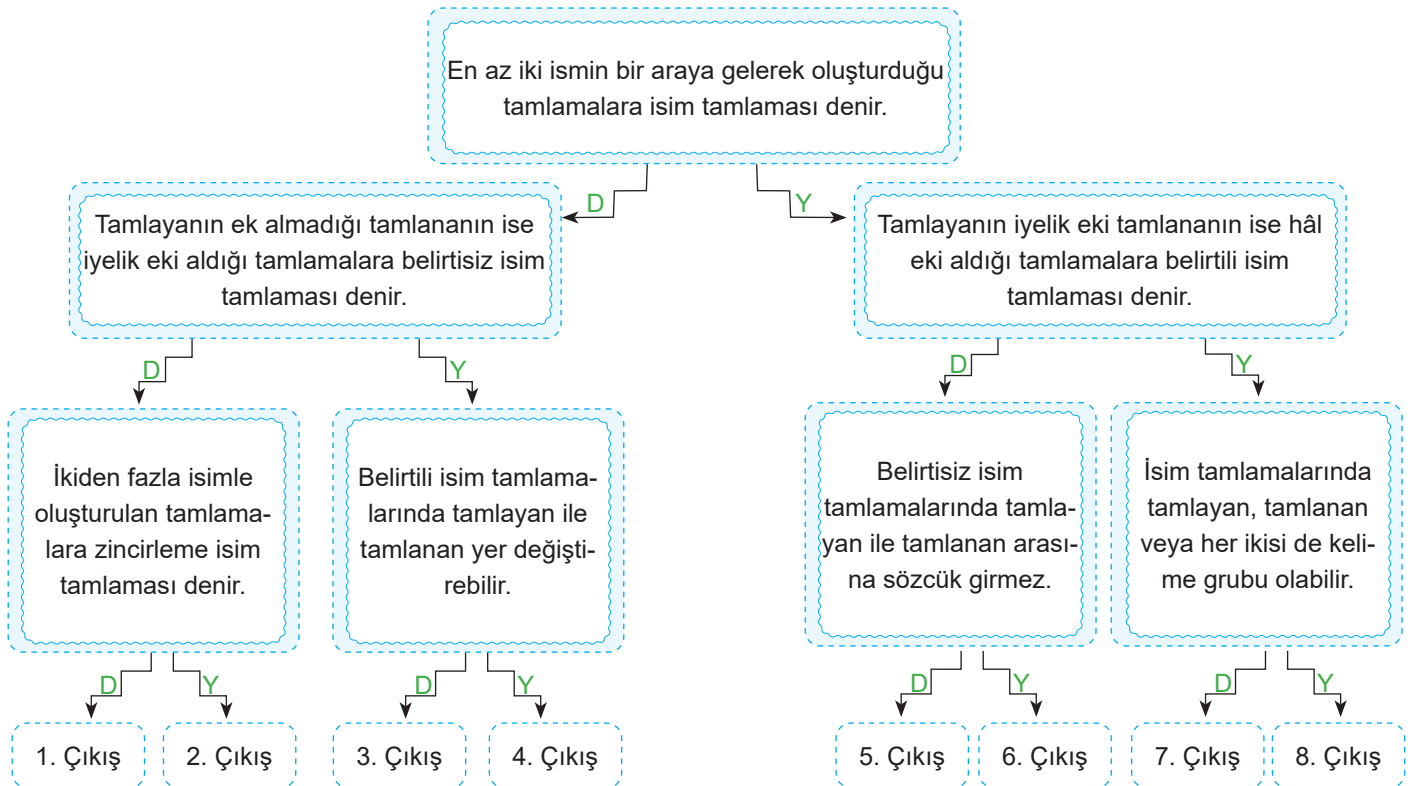
Belirtili isim tamlaması

7.

Etkinlik

Sözcük Türleri (İsim Tamlamaları)

Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçta yer alan bilgiler doğru değerlendirildiğinde hangi çıkışa ulaşabileceğini bularak verilen boşluğa yazınız.

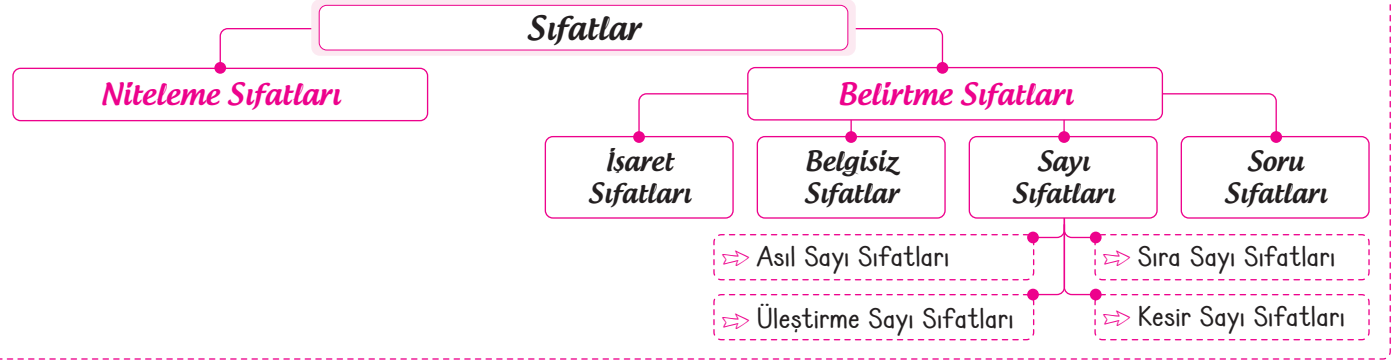

DOĞRU ÇIKIŞ = 1. Çıkıştır.

SIFATLAR (ÖN ADLAR)

- İsimlerden önce gelerek onların niteliklerini, durumlarını, sayılarını ve ölçülerini belirten sözcüklere **sıfat (ön ad)** denir.
- Sıfatlar niteleyecekleri ya da belirtecekleri adlardan önce gelirler. Sıfatlar görev ve anlam bakımından ikiye ayrılır.

NİTELEME SIFATLARI

- İsimlerin önüne gelerek onların renklerini, durumlarını ve biçimlerini gösteren sıfatlara **niteleme sıfatları** denir. İsme sorulan "Nasıl?" sorusunun cevabı, niteleme sıfatını belirtir.

- Mavi kapı ➤ Varlık renk bakımından nitelenmiştir.
- Yıkık duvar ➤ Varlık durum bakımından nitelenmiştir.
- Kare masa ➤ Varlık şekil, biçim bakımından nitelenmiştir.
- Tahta kalem ➤ **Nasıl kalem?** ➤ tahta (sıfat)
- Yeşil otlar ➤ **Nasıl otlar?** ➤ yeşil (sıfat)
- Kapalı kapı ➤ **Nasıl kapı?** ➤ kapalı (sıfat)

BELİRTME SIFATLARI

- Adların önüne gelerek onları işaret, sayı, belirsizlik ve soru yönüyle belirten sıfatlara **belirtme sıfatları** denir. Belirtme sıfatları varlıkların geçici özelliklerini bildirir ve kendi içinde gruplara ayrılır:

İşaret Sıfatları

- Adları işaret ederek belirten ve adların yerlerini bildiren sıfatlardır.
- Adlara "**Hangi?**" sorusunu yönelttiğimizde işaret sıfatları bu soruya yanıt verir.

- Bu soruya bir cevap veremedim o an.
- O çekmece de ne olduğunu hep merak ederdik.
- Sana öteki öykülerimden söz ettim mi?
- Diğer arabaları pek de beğenmemiştim.

Belgisiz Sıfatlar

- Adların önüne gelerek onları tam olarak değil de aşağı yukarı, belli belirsiz belirten sözcüklere **belgisiz sıfatlar** denir.
- "Birkaç, bazı, bir, hiçbir, birçok, biraz, birtakım, kimi, çoğu, fazla, tüm, her" gibi sözcükler, belgisiz sıfat olarak kullanılır.

- Birkaç arkadaş yemeğe gittik.
- Bir gün sizi görmeye geleceğim.
- Bazı günler kendimi yalnız hissediyorum.
- Hiçbir zaman taviz vermedi.

- "Bir" sözcüğü varlığın sayısını yani bir tane olduğunu belirtirse sayı sıfatı, "herhangi bir" anlamına gelirse belgisiz sıfattır.
- Başvurular bir gün içinde alındı. (Sayı sıfatı)
- Bir akşamüstü kahve içmeye beklerim. (Belgisiz sıfat)

Sayı Sıfatları

⇒ İsimlerden önce gelerek onların sayılarını, sıralarını, eşit bölümlerini, parçalarını belirten sözcüklere **sayı sıfatı** denir. Sayı sıfatları dört başlık altında incelenir.

Asıl Sayı Sıfatları

Varlıkları, hiçbir ek almadan tam sayı olarak belirten ve "Kaç?" sorusuna cevap veren sayı sıfatlarıdır.

- » Altı yıl (**Kaç yıl?**)
- » Beş gün (**Kaç gün?**)

Sıra Sayı Sıfatları

İsimlerin sıra bakımından sayılarını belirten sayı sıfatlarıdır. "Kaçınıcı?" sorusuna cevap verir.

- » Beşinci sıra
- » Altıncı ders

Üleştirme Sayı Sıfatları

Varlıkların eşit olarak paylaşılmasını belirten sayı sıfatlarıdır. "Kaçar?" sorusuna cevap verir.

- » Dörder sayı
- » Sekizer sınıf

Kesir Sayı Sıfatları

İsimleri kesirli bir biçimde belirten sayı sıfatlarıdır. "Kaçta kaç?" sorusuna cevap verir.

- » Yüzde iki faiz
- » Dörtte iki hisse

Soru Sıfatları

⇒ Varlıkları soru yoluyla belirten sıfatlara **soru sıfatları** denir.

- » Kaçınıcı soru zordu?
- » Hangi caddede oturuyorsun?
- » Hangi meyveyi seversin?
- » Günde kaç bardak çay içiyor?

SIFATLARDA PEKİŞTİRME (PEKİŞTİRME SIFATLARI)

⇒ Niteleme sıfatlarının anlam bakımından güçlendirildiği sıfatlara **pekiştirme sıfatları** denir. Sıfatlarda pekiştirme, iki yolla yapılır:

⇒ Niteleme sıfatının ilk ünlü harfinden sonra "m, p, r, s" harflerinden uygun olanı konulup kalan heceler yerine bu sıfatın tamamı yazılarak yapılır.

- » uzun yol ⇒ upuzun yol
- » siyah göz ⇒ simsiyah göz
- » mavi ev ⇒ masmavi ev
- » yeşil ot ⇒ yemyeşil ot

⇒ Sözcüklerin tekrarıyla oluşturulan ve sıfat görevinde kullanılan ikilemelerle yapılır.

- » İri iri elmalar
- » İri yarı çocuk
- » Sıra sıra dağlar
- » Yarım yamalak konu

SIFAT TAMLAMALARI

⇒ Bir sıfat ile bir ismin oluşturduğu söz gruplarına **sıfat tamlaması** denir.

» Güzel insan, yalnız yaşam, küçük el, birkaç kalem, kısa saç, altı parmak, üçer elma, şu okul...

⇒ Sıfat tamlamalarında önce sıfat sonra da isim gelir. Sıfat tamlayan, isim de tamlanan. Tamlayan da tamlanan da birden çok sözcükten oluşabilir.

- » çarşaf gibi deniz » sarı masa ve örtük
- sıfat isim sıfat isim
- (tamlayan) (tamlanan) (tamlayan) (tamlanan)

⇒ İsim ve sıfat tamlamaları iç içe olabilir.

- » bazı hayvanların perdeli ayakları
- sıfat tamlaması sıfat tamlaması
- tamlayan tamlanan
- belirtili isim tamlaması

⇒ Sıfat tamlamaları, isim tamlamaları gibi iyelik veya ilgi eki almaz. Bu yönüyle sıfat tamlamaları ile isim tamlamaları birbirinden ayrılabilir.

- » Ceviz kabuğu (isim tamlaması)
- » Yeşil ceviz (sıfat tamlaması)

8.

Etkinlik

Sözcük Türleri [Sıfatlar]

Niteleme sıfatları, isme sorulan “Nasıl?” sorusuna cevap olan sıfatlardır. Buna göre aşağıdaki cümlelerde yer alan niteleme sıfatlarını bularak yandaki boş kutucuklara örnekteki gibi yazınız.

1 Bu **karanlık sokakta** bitmesin yolculuğum!*karanlık sokak (Nasıl sokak?)*

2 Bana düşmez can vermek, yumuşak bir kucakta.

yumuşak kucak (Nasıl kucak?)

3 Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;

kimsesiz bir sokak ortası (Nasıl sokak ortası?)

4 Tak, tak, ayak sesimi aç köpekler işitsin.

aç köpekler (Nasıl köpekler?)

5 Simsiyah gözlerine, bir ân, gözüm değince,

simsiyah gözler (Nasıl gözler?)

6 Bana rahat bir döşek serince yerin altı,

rahat döşek (Nasıl döşek?)

7 Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi

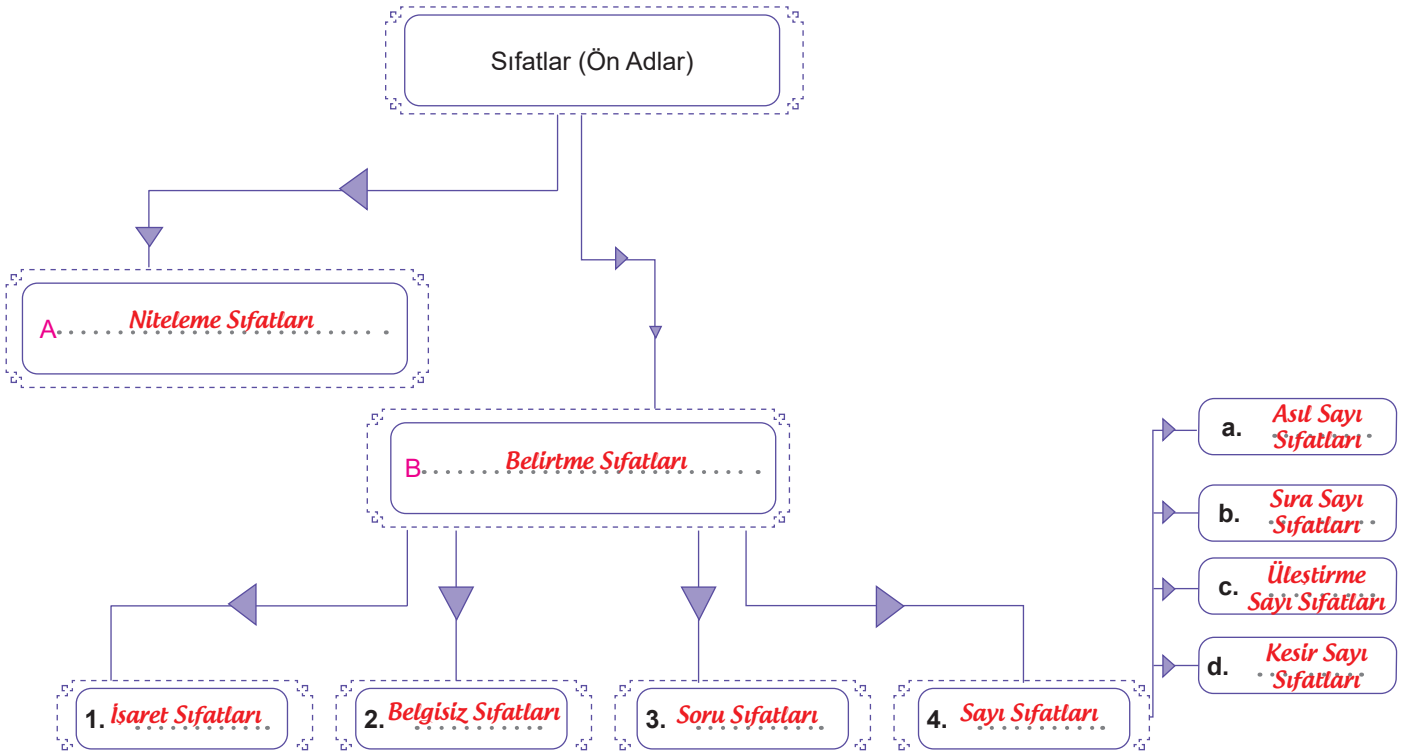
çilekes yalnızlar (Nasıl yalnızlar?)

9.

Etkinlik

Sözcük Türleri [Sıfatlar]

Aşağıdaki kavram haritasında boş bırakılan yerlere gelecek sıfat türlerini yazınız.

10.
Etkinlik

Sözcük Türleri (Sıfatlar)

Aşağıdaki cümlelerde yer alan sıfatların altını çizerek bu sıfatların türlerini ilgili kutucuğa örnekteki gibi yazınız.

1. Bir de böyle bir binayı yıkmayı düşününüz.
2. O gün hava sıcak olduğu için balkonda ders çalışıyordum.
3. Birçok arkadaşım gibi derslerime günü gününe hazırlanmadığım için geri kalmıştım.
4. Onunla sözleştiğimiz gibi üçüncü günün sonunda kendimizi yemyeşil doğanın kollarına bıraktık.
5. Onunla kaç yıl oldu görüşmeyeli bilmiyorum ama yüzünü bile hayal meyal hatırlıyorum.
6. Hangi tarafa yüzümü çevirsem gülen gözlerle bana baktığını görüyor gibi oluyorum.
7. Böbürlenmek hiçbir insana yakışmıyor, onun için alçak gönüllü olmak gerekiyor.

NİTELEME SIFATI

yemyeşil
.....
gülen
.....
alçak
.....

İŞARET SIFATI

böyle
.....
o
.....

BELGİSİZ SIFAT

birçok
.....
hiçbir
.....
bir
.....

SAYI SIFATI

üçüncü
.....

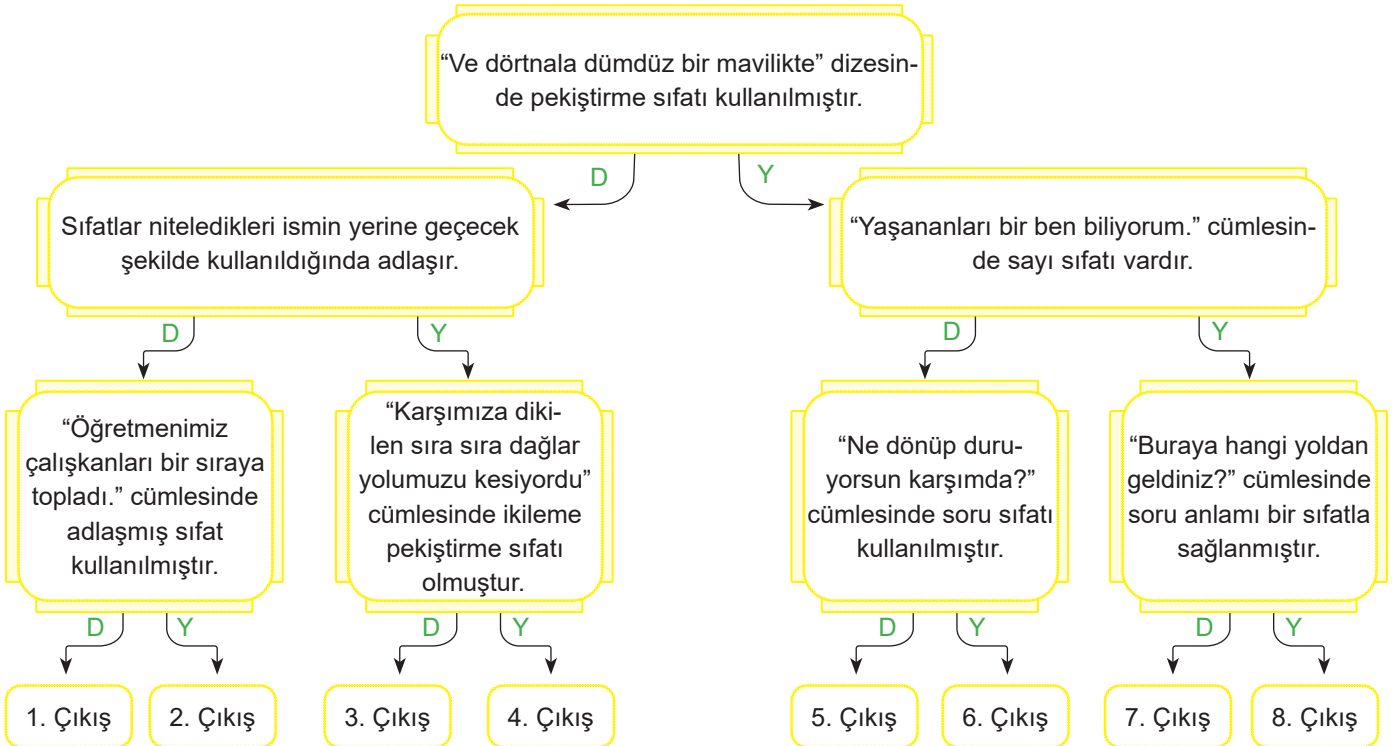
SORU SIFATI

kaç
.....
hangi
.....

11.
Etkinlik

Sözcük Türleri (Sıfatlar)

Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçta yer alan bilgiler doğru değerlendirildiğinde ulaşılabilecek çıkışı bulunuz.

DOĞRU ÇIKIŞ = 1. Çıkıştır.

12.
Etkinlik

Sözcük Türleri (Sıfatlar)

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sıfatların çeşitlerini yandaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

	CÜMLELER	SIFAT TÜRÜ
1	Bir handa, yorgun argın, <u>tatlı</u> bir uykudaydık.	<i>Niteleme sıfatı</i>
2	<u>Hangi</u> resmime baksam sanki ben değilim.	<i>Soru sıfatı</i>
3	Başucumda gördüğüm <u>şu</u> satırlarla yandım!	<i>İsaret sıfatı</i>
4	<u>Yaşaran</u> gözlerimde her şey artık değişti,	<i>Niteleme sıfatı</i>
5	Giden şanlı akıncı <u>ne</u> gün döner yurduna?	<i>Soru sıfatı</i>
6	Ey köyleri hududa bağlayan yaşlı yollar, / Dönmeyen yolculara ağlayan <u>yaslı</u> yollar!	<i>Niteleme sıfatı</i>
7	Bu <u>kaçıncı</u> bahçe gördüm tarumar?	<i>Soru sıfatı</i>
8	Üç gün dedin, <u>beş</u> gün dedin; aylar oldu gelmedin.	<i>Sayı sıfatı</i>
9	Öğle arası <u>yarım</u> ekmeğin arası köfte siparişi verdim.	<i>Sayı sıfatı</i>
10	<u>Bazı</u> geceler odasına çekilir, gizlice hüngür hüngür ağladı.	<i>Belgisiz sıfat</i>
11	Babam her birimize <u>ikişer</u> elma, birer portakal verdi.	<i>Sayı sıfatı</i>
12	Kaşımıza <u>nasıl</u> bir insan çıkacağını bilmeden kapıya yöneldik.	<i>Soru sıfatı</i>
13	Gün doğarken <u>bir</u> ölüm rüyasıyla uyandım.	<i>Belgisiz sıfat</i>

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-4 doğru: ★

5-9 doğru: ★★

10-13 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-4 doğru →

10-13 arası doğru →

13.
Etkinlik

Sözcük Türleri (Sıfat Tamlaması)

Paragraftaki altı çizili tamlamaları türlerine göre uygun başlığın altına yazınız.

Ankara ve çevresinin tarihi, zamanımızdan üç bin yıl ötelere, tarih öncesi çağlara kadar uzanır. Hititler, Frigler, Galatlar, Bizanslılar, sonunda da Selçuklu ve Osmanlı Türkleri ile Ankara, devir devir yüzyılları kucaklar. Ankara adı üzerine söylenen efsane ve hikâyeler pek çok. Biz birkaçını sıralayalım: Önce Ankara adının "Anker" yani "gemi çapası"ndan geldiği söylenir ve denir ki...

Bir zamanlar bu bölgeye hâkim Frigya Kralı Midas'a rüyasında bir ses "Durma, kalk! Topraklarında bir gemi çapası ara! Onu bulduğun yerde bir şehir kur. Bu şehir sana mutluluk getirecek..." der. Sevinçle uyanan Midas, ülkesinin her yönüne adamlar sağlar, gemi çapasını aramalarını emreder, sonunda bir gün Ankara Kalesi'nin olduğu tepelerde çapa bulunur. Kısa zamanda burada bir şehir kurarak adını "Anker" yahut "Ankira" koyar.

SIFAT TAMLAMASI

üç bin yıl /
Ankara adı üzerine söylenen efsane ve hikâyeler /
Bir zamanlar / bu bölgeye / bir gemi / onu bulduğun yer /
bu şehir / bir gün / kısa zamanda

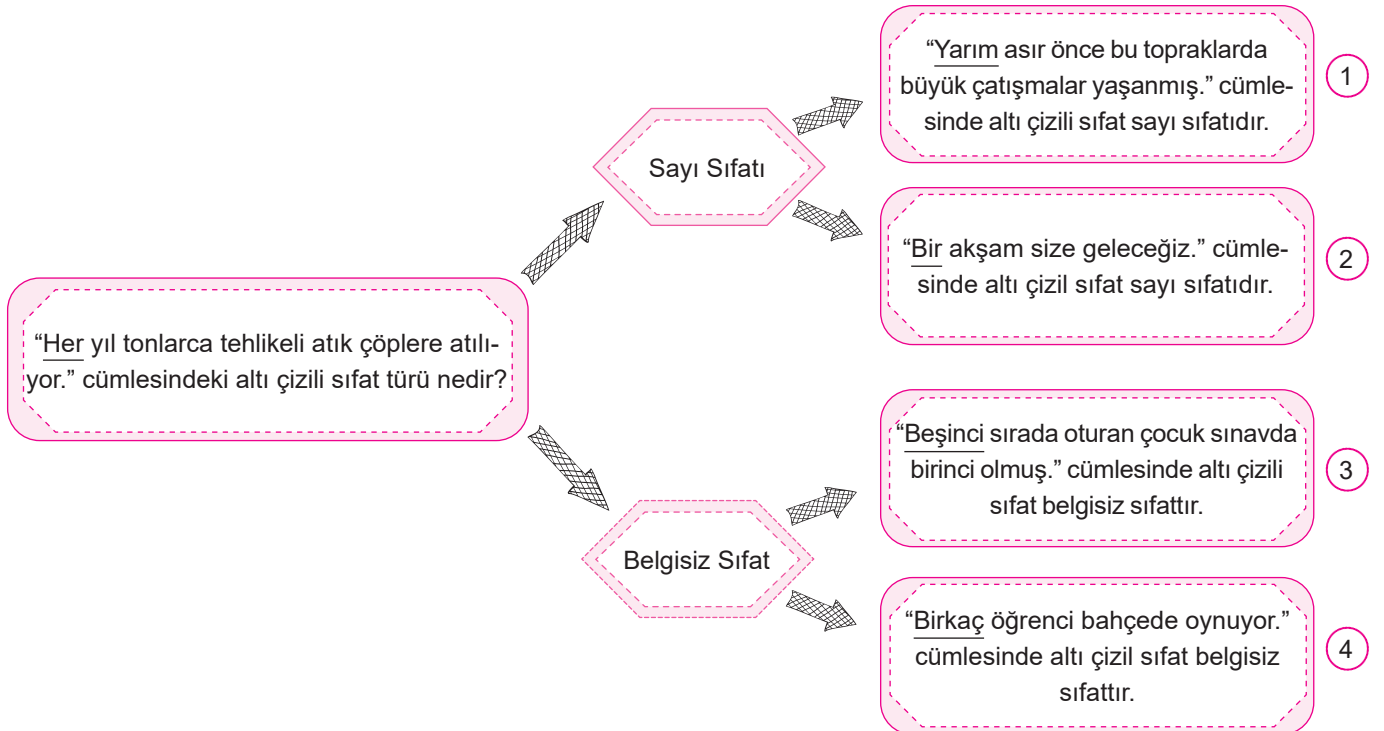
İSİM TAMLAMASI

Ankara ve çevresinin tarihi /
tarih öncesi / Selçuklu ve Osmanlı Türkleri /
gemi çapası / ülkesinin her yönüne /
Ankara Kalesi

14.
Etkinlik

Sözcük Türleri (Sıfat Tamlaması)

Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçta yer alan önermeler doğru takip edilirse hangi çıkışa ulaşabileceğini bularak ilgili boşluğa yazınız.

DOĞRU ÇIKIŞ = 4. Çıkış

ZAMİRLER (ADILLAR)

⇒ İsimlerin yerini tutan, isimlerin yerine kullanılabilen, isimlerin aldığı tüm çekim eklerini alabilen sözcük ya da ekler **zamir (adıl)** denir. Zamirler sözcük hâlinde ve ek hâlinde olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılır.

» Asuman ve Oğuzhan bu konuda bilgi sahibidir. ⇒ Onlar, bu konuda bilgi sahibidir.
isim isim zamir

» İşlerimizi bitirdikten sonra işlerinize bakabiliriz. ⇒ İşlerimizi bitirdikten sonra sizinkilere bakabiliriz.
isim zamir

Zamirler (Adıllar)

Sözcük Hâlindeki Zamirler

- ⇒ Kişi Zamirleri
- ⇒ Belgisiz Zamirler
- ⇒ İşaret Zamirleri
- ⇒ Soru Zamirleri

Ek Hâlindeki Zamirler

- ⇒ İyelik Zamirleri
- ⇒ İlgi Zamiri

Kişi (Şahıs) Zamirleri

- ⇒ İnsan isimlerinin yerini tutan zamirlerdir.
- » O, bize gelecek; sen de gel.
- » Ben sinemayı severim, onlar ise tiyatroyu sever.
- ⇒ Türkçede kullanılan “ben, sen, o, biz, siz, onlar” sözcükleri kişi zamirleridir.

Kişi zamirlerinden “ben” ve “sen” sözcükleri yönelme hâl ekini alınca “ben + e = bana” ve “sen + e = sana” biçimine dönüşür.

- ⇒ “Kendi” sözcüğü dönüşlülük zamiridir ve kişi zamiri olarak kabul edilir. Kişi zamirlerinden biriyle beraber kullanılırsa cümleye pekiştirme anlamı katar.
- » Kendisiyle barışık bir insandı. (Kişi zamiri)
- » Kendi işimi kendim gördüm. (Pekiştirme anlamı)
- » Bu işin böyle olacağını sen kendin söylemiştin. (Pekiştirme anlamı)

İşaret (Gösterme) Zamirleri

- ⇒ Doğadaki varlıkların yerini işaret yoluyla tutan zamirlerdir.
- » Kalem yazmıyor. ⇒ Şu yazmıyor.
- » Yarın Ankara’ya gidecek. ⇒ Yarın oraya gidecek.
- » Bilgisayar bozulmuştu. ⇒ O bozulmuştu.
- ⇒ Türkçede kullanılan “bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, buraya, şuraya, oraya, burası, öteki, beriki” sözcükleri başlıca işaret zamirleridir.

“O” sözcüğü, insan adlarının yerine kullanılıyorsa **kişi zamiri**, başka varlıkları anlatmak için kullanılıyorsa **işaret zamiri** olur.

- » Kumru ile konuştum, o da gidiyormuş. (kişi zamiri - Kumru)
- » O, eksi yirmi derecede saklanmalı. (işaret zamiri - aş / yemek / dondurma)

Beltisiz Zamirler

- ⇒ Adların yerini belli belirsiz tutan zamirlerdir. Hangi ismin, hangi varlığın yerini tuttuğu belli değildir.
- » Tiyatroya birçoğu gelmedi, birkaçı gelmişti. » Birkaçını sen götür, bazılarını da biz getiririz.
- ⇒ Türkçede kullanılan “herkes, bazıları, başkası, hepsi, biri, birkaçı, kimse, birçoğu, birazı, çoğu, öbürü” sözcükleri belli başlı belgisiz zamirlerdir.

Beltisizlik bildiren sözcükler isimden önce gelip o ismi belirtirse zamir değil, sıfat olur.

- » Bazıları laftan anlamaz. (belgisiz zamir)
- » Bazı insanlar laftan anlamaz. (belgisiz sıfat)

Soru Zamirleri

⇒ Adın yerini soru yoluyla tutan zamirlerdir.

» Ankara'daki geziye kim gelecek?

↳ Ali, Lale, Funda...

» Akşam akşam nereden geliyorsun?

↳ evden, işten, bahçeden...

⇒ Türkçede kullanılan "kim, kimi, ne, nereye, hangi, hangisi, kaç, kaçtı..." sözcükleri, cümlede soru zamiri olarak kullanılmaktadır. Soru zamirleri ad çekim ekleriyle çekimlenebilir.

Soru bildiren sözcükler isimden önce gelip o ismi belirtirse zamir değil, sıfat olur.

» Ne söylemek istersin? ⇒ soru zamiri (söz)

» Ne renk seversiniz? ⇒ soru sıfatı (sarı)
sıfat isim

İyelik (Sahiplik) Zamirleri

⇒ Bir varlığın adının sonuna gelerek o varlığın kime, neye ait olduğunu bildiren ek hâlindeki zamirlerdir.

İyelik Ekleri

⇒ 1. tekil şahıs iyelik ekleri: -m / -ım / -im / -um / -üm

⇒ 2. tekil şahıs iyelik ekleri: -n / -ın / -in / -un / -ün

⇒ 3. tekil şahıs iyelik ekleri: -ı / -i / -u / -ü, -sı / si / -su / -sü

⇒ 1. çoğul şahıs iyelik ekleri: -mız / -miz / -muz / -müz

⇒ 2. çoğul şahıs iyelik ekleri: -nız / -niz / -nuz / -nüz

⇒ 3. çoğul şahıs iyelik ekleri: -ları / -leri

» Odam akşam güneşini almıyor. (benim odam)

» Görüşleri hepimizi ilgilendiriyordu. (onun görüşleri)

» Elbet bir gün yolumuz oraya düşer. (bizim yolumuz)

» Okulunuz, ikinci evinizdir. (sizin okulunuz / sizin eviniz)

Belirtme hâl eki olan "-i" ile 3. tekil şahıs iyelik eki olan "-ı" birbirine karıştırılmamalıdır. Belirtme hâl eki almış sözcüğün başına "benim, senin, onun" sözcükleri gelmez.

» Kalem*i* kırılmış. (İyelik eki ⇒ onun kalemi)

» Kalem*i* kullanmadan yazamazsın. (Belirtme hâl eki)

İlgi Zamiri (-ki)

⇒ Belirtili isim tamlamalarında, tamlayana gelerek tamlanan durumundaki adın yerini tutan ek hâlindeki "-ki" zamirdir.

» Can'ın boyu uzun, Mehmet'in boyu kısadır. ⇒ Can'ın boyu uzun, Mehmet'inki kısadır. ("Boy" adının yerini tutuyor.)
tamlayan tamlanan

» Akdeniz'in suları Karadeniz'in sularından tuzludur. ⇒ Akdeniz'in suları Karadeniz'inkinden tuzludur. (Su ⇒ ki)
tamlayan tamlanan

İlgi zamiri olan "-ki" ile sıfat yapan "-ki" karıştırılmamalıdır. Sıfat yapan "-ki" cümleden çıkarıldığında yerine bir ad konulamaz.

» Yarın*ki* maç güzel olacak. (Sıfat yapan -ki)

» Gazete*deki* haber çok ilginç. (Sıfat yapan -ki)

15.
Etkinlik

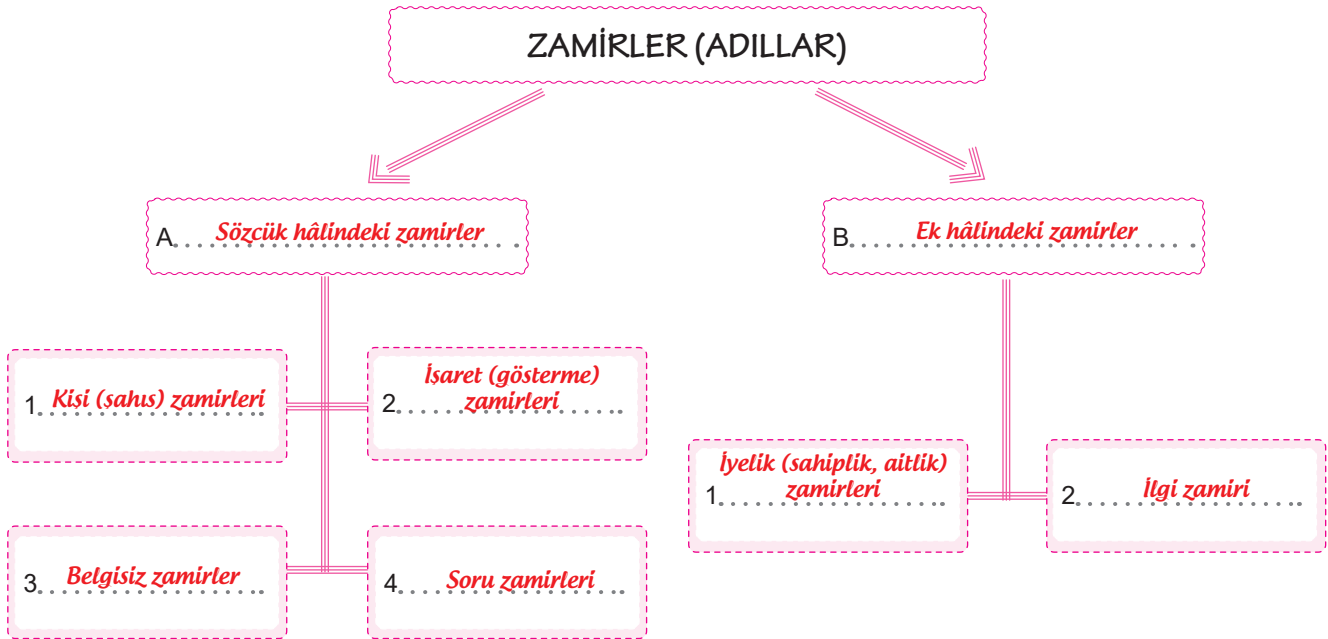
Zamirler (Adıllar)

Aşağıdaki kavram haritasında yer alan numaralı cümlelerde altı çizili isimlerin yerine gelebilecek şahıs zamirlerini bularak örnekteki gibi ilgili boşluklara yazınız.

16.
Etkinlik

Zamirler (Adıllar)

Aşağıdaki kavram haritasında boş bırakılan yerlere gelecek zamir türlerini yazınız.

15 ve 16. etkinliklerde kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-5 doğru: ★ 6-10 doğru: ★★ 11-14 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-5 doğru → 11-14 doğru →

17.

Etkinlik

Zamirler (Adıllar)

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili zamirlerin çeşitlerini yandaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

1

Oraya üç âlimin yanı sıra Hoca da davet edilir.

İsaret zamiri

2

Birisi sözü açarak "Hoca, dünyanın merkezi neresidir?" diye sorar.

Soru zamiri

3

Onlar "Bu şehirde tartışılacak birisi var mı?" diye araştırmaya başlarlar.

Kisi zamiri

4

Karşı tarafla, çevresiyle, hiç kimseyle ilgilenmiyor.

Belgisiz zamir

5

Biz Avustralyalılar, sizleri Gelibolu'da tanıdık ve sevdik.

Kisi zamiri

6

O, geleneğe uyarak tüm âdetleri yerine getirdikten sonra selam verir.

Kisi zamiri

7

Biri siperlerden bağırdı: 'Biriniz gidip Yüzbaşı'yı alıp getirsin!'

Belgisiz zamir

8

Beni yalnız kendisine borçlu kılmış olduğu için şükrediyorum O'na.

Kisi zamiri/Dönüştürlük zamiri

9

Herkes donup kalmış bu cesur Türk askerini hayranlıkla seyrediyordu.

Belgisiz zamir

10

Benim görüşüm burada kalmak yönündedir, seninki nedir?

İlgi zamiri

11

Odam kireçtir benim / Yüzüm güleçtir benim

İyelik zamiri

12

O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak.

İsaret zamiri

13

Bizim diyarımız da binbir baharı saklar.

Kisi zamiri

14

Bu satırları yazmamın amacı bir gün bunları okumaktır.

İsaret zamiri

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-5 doğru: ★

6-10 doğru: ★★

11-14 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-5 doğru →

11-14 doğru →

18.
Etkinlik

Zamirler (Adıllar)

Aşağıdaki paragrafta yer alan altı çizili zamirlerin çeşitlerini ilgili kutucuğa örnekteki gibi yazınız.

Hoca, “İnanmıyorsanız oradan dört tarafa doğru ölçmeye başlayın. Eksik veya fazla olursa bana gelebilirsiniz.” der. Âlim şaşırarak geri çekilir. Daha sonra ikinci âlim, “Hoca, gökteki yıldızların sayısı kaçtır?” diye sorar. Hoca, “Benim eşeğimin derisindeki kıl ne kadar ise gökte de o kadar yıldız vardır.” der. Âlim, konuşmaya devam eder, “Bunu nasıl ispat edebilirsin?” diye sorar. Hoca, “İnanmıyorsanız sayabilirsiniz, azı veya çoğu olursa ancak o zaman haklı olabilirsiniz.” der. Âlim konuşmasına devam eder: “Yahu Hoca, eşeğin derisindeki kıl sayılır mı?” diye sorar. Hoca, “Sanki gökteki yıldızları saymak kolay mı?” diye cevap verir. Âlim utanarak bir daha soru sormaktan vazgeçer. Sıra üçüncü âlime gelir. O, “Hoca benim sakalımın kaç kılı vardır?” şeklinde soru yöneltir. Hoca, “Benim eşeğimin kuyruğunda ne kadar kıl varsa o kadardır.” der. Âlim tekrar sorar, “Bunu nasıl ispat edebilirsin?” der. Hoca, “Bunu ispat etmek çok kolay. Sizin sakalınız ve eşeğin kuyruğundaki kılları teker teker koparınca ikisinin sayısı eşit olmazsa siz haklısınız!” Âlimler bundan sonra Hoca'nın keskin zekâsına ve nüktedanlığına şaşırırlar. Kendilerini, büyük bir üstadın huzurundaki öğrenci gibi kabul ederek ona dua ederler.

1 Şahıs Zamiri

bana
→
benim
→
o
→
sizin
→

2 İşaret Zamiri

→
oradan
→
bunu
→
bundan
→

3 Belgisiz Zamir

→
azı
→
çoğu
→

4 Soru Zamiri

→
kaçtır
→
→
→

19.
Etkinlik

Zamirler (Adıllar)

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili isim veya zamirlerin yerine gelebilecek soru zamirlerini yandaki tablodan seçerek ilgili cümlenin karşısındaki noktalı yerlere örnekteki gibi yazınız.

	Cümleler	Gelebilecekler	Verilenler
1	Yaşlı kadın <u>karşıdan</u> karşıya geçmek için yardım istedi.	<i>Kim?</i>	Hangisini?
2	Kardeşim dün <u>Ankara'dan</u> döndü. <i>Nereden?</i>	Kime?
3	<u>Çoğunuz</u> bu hafta sonu yapılacak pikniğe katılmak istiyorsunuz. <i>Kaçınız?</i>	Nereyi?
4	Bana gösterilen numunelerden <u>şunu</u> seçmeye karar verdim. <i>Hangisini?</i>	Ne?
5	Annemleri yarın <u>Ahmetlere</u> götüreceğim. <i>Kime?</i>	Nereden?
6	Arkadaşım bu yılki sınavda <u>Marmara Üniversitesini</u> kazanmış. <i>Nereyi?</i>	Kaçınız?
7	Mağazadan kendime de <u>pantolon</u> aldım. <i>Ne?</i>	<i>Kim?</i>

20.
Etkinlik

Zamirler (Adıllar)

Solda yer alan paragraftan hareketle sağdaki paragrafta boş bırakılan yerlere gelebilecek zamirleri yapılandırılmış gridden seçerek numaralarını örnekteki gibi yazınız. (Bazı zamirler birden fazla kullanılabilir.)

1	bunu	2	onlara	3	buradan	4	bizden
5	ona	6	oraya	7	onu	8	oradan
9	biz	10	o	11	onlar	12	onun

Akşam evden çıktım, doğrudan Ali'nin yanına gittim. Ödev yapmak için kitabını ödünç almam gerekiyordu. Kapıyı çaldım, Ali'yle annesi kapıyı açtı. Beni içeriye davet ettiler. Evde küçük kardeşi de vardı. Ali, önce kitaptan bir sayfa koparıp annesine verdi. Sonra kitabı bana uzattı. Ali'ye teşekkür ederek evden ayrıldım. Yolda kardeşim ve babamla karşılaştım; ben, babam ve kardeşim hep beraber eve gittik.

Akşam...**3-4-8**... çıktım, doğrudan ...**12**... yanına gittim. Ödev yapmak için**1-7**... ödünç almam gerekiyordu. Kapıyı çaldım,.....**11**..... kapıyı açtı. Beni**2-6**..... davet ettiler. Evde küçük kardeşi de vardı.**10**....., önce kitaptan bir sayfa koparıp annesine verdi. Sonra kitabı bana uzattı.**5**.....teşekkür ederek evden ayrıldım. Yolda kardeşim ve babamla karşılaştım;**9**.....hep beraber eve gittik.

21.
Etkinlik

Zamirler (Adıllar)

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerde yer alan iyelik zamirlerinin kaçınca kişiye ait olduğunu "Kişi" kutucuğuna yazınız, tekil veya çoğul olma durumlarını da ilgili kutucuklara örnekteki gibi işaretleyiniz.

CÜMLELER	KİŞİ	TEKİL	ÇOĞUL
1. <u>Gözlerime</u> inanamadım; karşısına geçtim; şaşkın şaşkın baktım.	1.	+	
2. Bu çocukların sevgili <u>anneleri</u> ölünce, padişah başka bir kadınla evlendi.	3.		+
3. Bir gün, üvey <u>annesi</u> Nilüfer'i hamama götürdü.	3.	+	
4. <u>Eviniz</u> buraya çok uzak mı?	2.		+
5. <u>Köyümüz</u> yazın çok güzel yaşanacak bir yer haline geliyor.	1.		+
6. Senin <u>görüşlerine</u> katılmıyorum ama sana saygı duyuyorum.	2.	+	

EDATLAR (İLGEÇLER)

⇒ Tek başlarına bir anlamı olmayan ancak cümle içerisinde bir anlam ifade eden, sözcükler ve sözcük grupları arasında anlam ilgisi kurmakla görevli sözcük türlerine **edat (ilgeç)** denir.

Edatların Özellikleri

⇒ Edatlar, cümlelere farklı anlamlar katar.

- » Yüz kadar eleman çalıştırıyor. (**Yaklaşık**)
- » Hayati, aslan gibi çocuktu. (**Benzerlik**)
- » Seni görmek üzere yola koyuldular. (**Amaç**)
- » Sabaha doğru eve geldi. (**Zaman**)
- » O güneşe doğru bakıyordu. (**Yön**)
- » Bu ev ona göre daha ucuz. (**Karşılaştırma**)
- » Eşyaları kamyon ile taşıdık. (**Araç**)
- » Ondan başka herkes gelmişti. (**Dışında**)

⇒ Edatlar, cümleler arasında farklı anlam ilgileri kurar.

- » Seni görmek için geldim. (**Amaç-sonuç**)
- » Çalışmadığı için sınavı kötü geçmiş. (**Sebeup-sonuç**)
- » Geri vermek üzere onu aldı. (**Koşul-sonuç**)

⇒ Edatlar cümleden çıkarıldıklarında genellikle cümlenin anlamında bir bozulma meydana gelir.

- » Akşama saat on gibi Van'da olacağım. ⇒ Akşama saat on Van'da olacağım. (**Anlam bozulur.**)
- » El kadar çocuğu düğüne getirmiş. ⇒ El çocuğu düğüne getirmiş. (**Anlam bozulur.**)

⇒ "mi" soru eki de edat türünde bir sözcüktür ve eklendiği cümlelere "soru, pekiştirme, rica, koşul" gibi anlamlar katar.

Sözcük Hâlindeki Edatlar

gibi,
kadar,
için,
göre,
üzere,
rağmen,
ancak,
yalnız,
ile,
başka,
karşı...

Eklele Öbekleşen Edatlar

-e doğru,
-e kadar,
-den önce,
-den sonra,
-e göre...

BAĞLAÇLAR

⇒ Tek başına anlamı olmayan, anlamca birbiriyle ilgili olan cümleleri veya cümlelerdeki eş görevli sözcük ya da sözcük gruplarını bağlayan sözcüklere **bağlaç** denir.

Bağlaçlar Hangi Görevlerde Kullanılır?

⇒ Bağlaçlar, cümle içinde sözcükleri birbirine bağlar.

⇒ Bağlaçlar, cümle içinde söz gruplarını birbirine bağlar.

⇒ Bağlaçlar, cümleleri birbirine bağlar.

Bağlaçların Özellikleri

⇒ Tek başlarına bir anlamları yoktur, cümlede anlama katkı sağlar.

- » İyi yarıştı fakat yarışı kazanamadı. (**Karşıtlık**)
- » Bunları da yerleştirip öyle gitsen! (**Rica**)
- » Ne gülersin ne ağlarsın. (**Olumsuzluk**)
- » Gelemem çünkü işim var. (**Neden-sonuç**)
- » Şayet sınıfı geçersen hediyeni alırım. (**Koşul**)
- » Bana değer vermiyorsun ki! (**Yakınma**)
- » Üzülmedim, önemsemedim bile. (**de**)
- » Onunla üç veya dört defa karşılaştım. (**yahut**)

⇒ Bağlaç olan sözcük cümleden çıkarıldığında genellikle cümlenin anlamında bir bozulma olmaz.

- » Planlar yapıyordu ancak onları uygulamıyordu. ⇒ Planlar yapıyordu, onları uygulamıyordu. (**Anlamlı**)

ile,
ki,
fakat,
ama,
lakin,
ancak,
bile,
de,
ya da,
ve,
veya,
veyahut,
ne ... ne...,
hem ... hem ...
...

Hem bağlaç hem de edat olarak kullanılabilen "ile" yerine "ve" gelebiliyorsa "ile" bağlaçtır.

"Ancak" ve "yalnız" sözcükleri cümlede "sadece" anlamında kullanılırlarsa edat, "ama" anlamında kullanılırlarsa bağlaçtır.

Bağlaç olan "de" ile bulunma hâl eki olan "-de" birbirine karıştırılmamalıdır. Bağlaç olan "de" her zaman ayrı yazılır ve "te / ta" şekli yoktur.

Sıfat yapan "-ki" ve ilgi zamiri olan "-ki" ile bağlaç olan "ki" birbirine karıştırılmamalıdır. Bağlaç olan "ki" bazı kalıplaşmış sözcükler (*sanki, oysaki, mademki, belki, hâlbuki, çünkü, meğerki, illaki*) hariç her zaman ayrı yazılır.

ÜNLEMLER

- ⇒ "Korku, sevinç, şaşkınlık, acıma, kızgınlık" gibi duyguları anlatmaya yarayan sözcüklere **ünlem** denir.
- » Tüh, yine geç kaldım! » Ay, ne de tatlı bir çocuk! » Vah yavrum, nasıl da üzülmüş!
- ⇒ Duygu belirten ifadelerin dışında seslenme (hitap), emir ve uyarı bildiren sözcükler de ünlem türündedir.
- » Hey! Nereye gidiyorsun? (*Seslenme*) » Dur, bir adım bile atma! (*Emir*)
- » Dikkat! Ayı çıkabilir. (*Uyarı*) » Arkadaşlar, buraya bakın! (*Hitap*)
- ⇒ Ünlemler de edatlar gibi cümlelere farklı anlamlar katar.
- » Ah, ne güzel günlerimiz geçti orada. (*Özlem*) » Of, yeter artık bu yaşadıklarım! (*Bezginlik*)
- » Ey oğul! Bu uğurda ölmelisin. (*Seslenme*) » A, sen çok oldun ama! (*Kızgınlık*)
- » Yaşasın, okullar açılacaktı! (*Sevinç*) » Eyvah! Üst katta yangın çıkmış. (*Telaş*)
- » Yahu yapmayın, barışın! (*Rica*) » Vah arkadaşım, nasıl da sarardın! (*Acıma*)
- ⇒ Ünlemlerden hemen sonra ya da ünlem bulunan cümlelerin sonunda ünlem işareti (!) kullanılır.

aa, ee, oo,
ah, ey, of,
uf, ah, ha,
be, hah, hay,
hey, vah,
vay, pöh,
püf, hop,
tuh, tüh,
yuh, yuha,
aman, hişt,
ayol, yahu,
haydi, eyvah,
bravo, afe-
rin, yazık,
hoppala,
sakın ...

GEÇİŞ VE BAĞLANTI İFADELERİ

- ⇒ Yazılarımızda ya da konuşmalarımızda sözcükleri, cümleleri, söz gruplarını birbirine bağlamamızı sağlayan ve düşüncelerimizi açıklamak ya da sonuca bağlamak için kullandığımız ifadeler **geçiş ve bağlantı ifadeleri** denir. Bu ifadeler farklı başlıklar altında değerlendirilebilir.

Farklı Düşünmeye Yönlendiren İfadeler	Destekleyici ve Açıklayıcı İfadeler	Özetleyen ve Sonuç Bildiren İfadeler
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Yazılı ve sözlü anlatımlarda, aynı cümlede farklı düşünceleri birbirine bağlayan ifadelerdir. ⇒ "Ama, fakat, lakin, ancak, veya, veya-hut, ya da, buna rağmen vb." sözcükler farklı düşünmeye yönlendiren ifadelerdir. » Çalışmayı hiç sevmiyordu <u>ama</u> hesap-sız para harcamaya bayılıyordu. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Cümlelerde anlatılmak istenenlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla kullanılan ifadelerdir. ⇒ "Açıkçası, mesela, örneğin, yani, hatta, başka bir ifadeyle vb." sözcükler destekleyici ve açıklayıcı ifadelerdir. » Yaptıklarının arkasındaydı <u>hatta</u> hepsini tek tek savunuyordu. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Duygu ve düşünceler anlatılırken cümle içinde anlatılanları özetleyen veya bir sonuca bağlayan ifadelerdir. ⇒ "Özetle, sonuç olarak, kısacası, sonuçta, son olarak, böylece vb." ifadeler özetleyen ve sonuç bildiren ifadelerdir. » Hiçbir yeri bırakmadı gezdi, <u>sonunda</u> aradığı şeyi buldu.

22.
Etkinlik

Edatlar [İlgeçler]

Edatlar ile ilgili kavram haritasında boş bırakılan yerleri örnekteki gibi doldurunuz.

1. Sütun → Cümle

2. Sütun → Edat

3. Sütun → Cümleye kattığı anlam

1. Sütun

2. Sütun

3. Sütun

1 Denize karşı soframızı kurup yemeklerimizi yedik.

*-e karşı**Yön*

2 Buraya sizin durumunuzu görmek için geldim.

*için**Amaç*

3 Karşımıza dev gibi bir ordu çıkmıştı.

*gibi**Benzetlik*

4 Senden başka gözüm görmez hiç kimseyi.

*-den başka**Dışında*

5 Okul arkadaşlarımla hafta sonu pikniğe gideceğiz.

*ile**Birtiklilik*

6 Sizin iş yerinizde bana göre bir iş yok mu?

*-e göre**Uygun*

7 Sözümüzden çıkmamak üzere bizimle gelebilirsin.

*üzere**Kosul*

8 Eskiden ulaşım at arabalarıyla yapılırdı.

*ile**Araç*

9 Okul bahçesinde yirmi kadar öğrenci vardı.

*kadar**Yaklaşık*

10 Bu vatan için nice şehitler verilmiştir.

*için**Uğrunda*

11 Radyodan siren sesini duyduğumuz gibi ayağa kalktık.

*gibi**Hemen*

12 İstanbul'da yaşam Ankara'ya göre daha ucuzdur.

*-e göre**Karşılaştırma*

13 Bizim için güzel düşünceler besliyordu.

*için**Hakkında*

14 Yalnız senin gezdiğin bahçelerde çiçek açmaz.

*yalnız**Sadece*

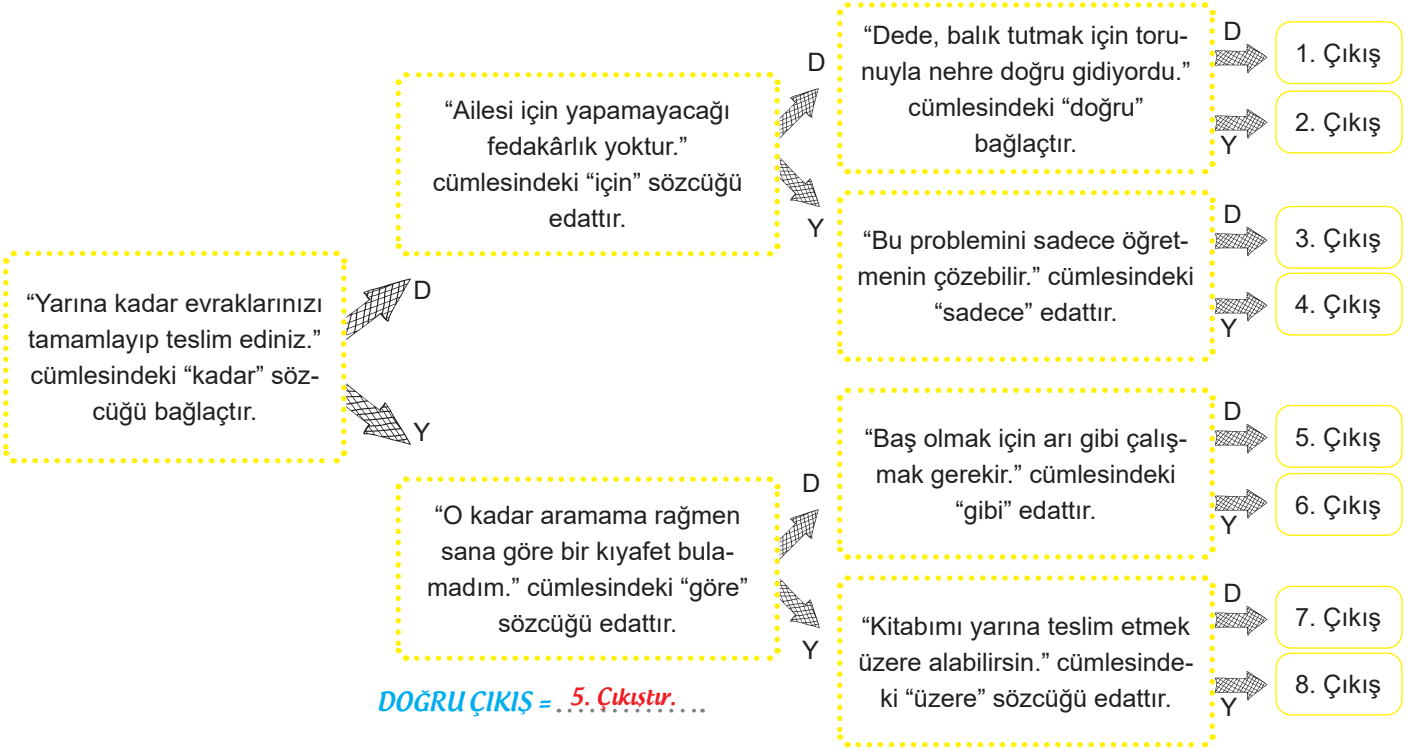
EDATLARIN CÜMLEYE KATTIĞI ANLAM

23.
Etkinlik

Edatlar (İlgeçler)

Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçta yer alan bilgiler doğru değerlendirildiğinde hangi çıkışa ulaşılabileceğini bularak aşağıdaki boşluğa yazınız.

24.
Etkinlik

Edatlar (İlgeçler), Bağlaçlar

Aşağıdaki cümlelerde “yalnız, ancak, ile” sözcüklerinin edat görevinde mi yoksa bağlaç görevinde mi kullanıldıklarını bularak yandaki kutucuklara örnekteki gibi yazınız.

1	Sana ancak bir şartla yardım edebilirim.	Edat
2	Ülkemizle Yunanistan arasında son zamanlarda soğuk rüzgârlar esiyor.	Bağlaç
3	Öğle arası yalnız bir saatlik zamanım var.	Edat
4	Onun ileri sürdüğü şartları kabul edeceğimi söyledim ancak yine de anlaşmaya yanaşmadı.	Bağlaç
5	Uçakla yapılan yolculuklar, otobüslere göre daha konforludur.	Edat
6	İnşaata başlamak için bütün izinleri almıştı yalnız hâlâ işçiler işe başlamamıştı.	Bağlaç
7	Çok çaresizim bana ancak sen destek verebilirsin.	Edat

25.
Etkinlik

Bağlaçlar

Aşağıda geçiş ve bağlantı ifadeleri ile ilgili kavram haritası verilmiştir. Kavram haritasındaki boşluklara aşağıda verilen kavramları örnekteki gibi yazınız

GEÇİŞ VE BAĞLANTI İFADELERİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR					
ama	örneğin	kısaca	sonuç olarak	ancak	açıkçası
özellikle	böylece	fakat	mesela	özetle	lakin
Açıklayıcı ve destekleyici ifadeler			Özetleyen ve sonuç bildiren ifadeler		

26.
Etkinlik

Ünlemler

Aşağıdaki cümlelerde yer alan ünlemlerin cümleye kattığı anlamları cümlelerin karşısındaki noktalı yerlere örnekteki gibi yazınız.

CÜMLELER	CÜMLEYE KATTIĞI ANLAM
1 Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker!	<i>Seslenme</i>
2 Eyvah, yemeği ocakta unuttum!	<i>Endişe</i>
3 Vay be, yaptığın resim harika olmuş!	<i>Beğenme</i>
4 Vah vah, zaten kimi kimsesi de yoktu!	<i>Acıma</i>
5 Öf, yine bizi saatlerce ayakta bekletip nutuk verecek!	<i>Sıkılma</i>
6 Ah, annemin o güzel yemekleri burnumda tütüyor!	<i>Özlem</i>
7 Aaa, bu sen misin?	<i>Şaşırma</i>

27.
Etkinlik

Sözcük Türleri

Aşağıdaki paragrafta altı çizili sözcükleri sözcük türü yönüyle inceleyerek kavram haritasına örnekteki gibi yazınız.

Akşama doğru çağrılanlar gelmişler. Minderlere oturup söyleşiye dalmışlar. Ak Sakallı'nın bilgeliğinden, konukseverliğinden söz etmişler. Söyleşi koyulaşmaya, karınları da zil çalmaya başlamış. Bir beklemişler, iki beklemişler, ne yemek getiren var ne bir yudum su veren. (...)

— Bre Ak Sakallı, böyle yemek pişer mi?

— Pişer, demiş bilge. Kazanlar orada, ateş burada. Eninde sonunda bu kazanlar ısınır, kazanların içindekiler pişer, ama biraz sabırlı olmak gerekir.

Yargıç kızmış:

— Senin bu yaptığın ak sakalına, bilge kişiliğine yakışır mı? Sen bizimle alay mı ediyorsun?

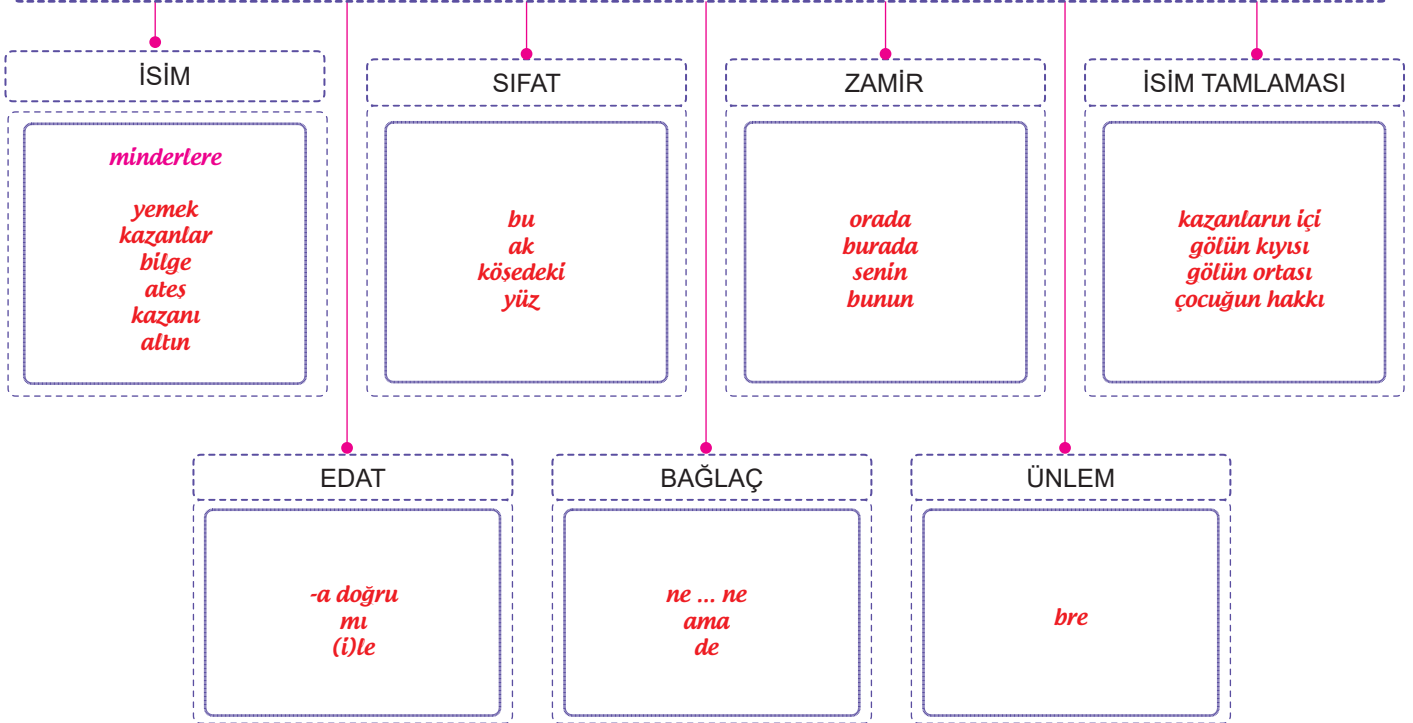
— Ne haddimize, demiş ak sakallı bilge kişi. Gölün kıyısındaki meşale, gölün ortasındaki delikanlıyı nasıl ısıttıysa bu köşedeki ateş de o köşedeki kazanı kaynatır.

Yargıç, bunun bir ders olduğunu anlamış. Verdiği kararın yanlışlığının bilincine varmış.

Varlıklı komşuya buyurmuş:

— Çocuğun hakkını yemeyelim, demiş. İddiayı kazanan delikanlıdır. Hemen hakkı olan yüz altını veresin.

Delikanlı Ak Sakallı Bilge'nin verdiği ders sayesinde yüz altınına kavuşmuş. Ak Sakallı Bilge Dede'ye teşekkür edip anasının yanına gitmiş.

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-9 doğru: ★

10-18 doğru: ★★

19-26 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-9 doğru → 19-26 doğru →

28.
Etkinlik

Bağlaçlar, Ünlemler

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin isim, sıfat, zamir, edat, bağlaç veya ünlem türlerinden hangisine ait olduğunu bularak altındaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

1

Hak ettiği parayı alamamak, üstelik aptal yerine konmak delikanlının çok zoruna gitmiş.

Bağlaç

7

Delikanlı sabaha kadar dona titreye gölde kalmış.

Edat

2

Yargıç dayanamamış "Eyvah! Bunlar böyle mi pişecekti?" demiş.

Ünlem

8

Kentte herkesin saygı duyduğu, akıl danıştığı ak sakallı bir bilge varmış.

Zamir

3

Komşusuyla arasındaki iddiayı ona da anlatmış.

Bağlaç

9

Kadının gönlü, bu işe pek razı olmamış. Ama iş işten geçmiştir.

Bağlaç

4

Gece boyu gölde kalmasına karşın komşusunun sözünde durmadığını söylemiş.

Edat

10

Efendim, demiş. İddiayı o değil ben kazandım.

Zamir

5

Yargıç, her ikisini de dinledikten sonra zengin komşuyu haklı bulmuş.

İsim

11

Ertesi gün yine ak sakallı bilgenin yanına gitmiş:

Sıfat

6

Sen hiç üzülme yavrum, demiş. Yarın akşam bize gel, paranı alacaksın.

Zamir

12

Bilge, evinde bir şölen vereceğini duyurmuş. Varlıklı komşuyu, yargıcı ve ileri gelenlerini buyur etmiş.

Sıfat

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

İfadeler	Gruptaki Arkadaşlarınızın İsmi	
★★★★ İyi ★★★ Orta ★ Geliştirilebilir		
Cümle içindeki kullanımlarına göre sözcük türlerini ayırt edebilme		
İsim ve sıfat tamlamalarını bulabilme		
Sözcük türlerinin kurallarını kavrama		
Cümle içindeki geçiş ve bağlantı ifadelerini bulabilme ve kullanabilme		

5.

BÖLÜM CÜMLEDE ANLAM

CÜMLEYİ KARŞILAYAN KAVRAMLAR

- Karşılaştırma
- Benzetme
- Örneklendirme
- Abartma

CÜMLE OLUŞTURMA

DUYGU BELİRTEN İFADELER

- Sitem
- Pişmanlık
- Özlem
- Şaşırma
- Yakınma
- Küçümseme
- Beğenme
- Beklenti
- Kararsızlık
- İstek

ANLAM İLİŞKİLERİNE GÖRE CÜMLELER

- Neden-Sonuç Cümleleri
- Amaç-Sonuç Cümleleri
- Koşul (Şart) Cümleleri

ANLATIM ÖZELLİKLERİNE GÖRE CÜMLELER

- Nesnel Anlatımlı Cümleler
- Öznel Anlatımlı Cümleler

CÜMLE TAMAMLAMA

ANLAM İLİŞKİLERİNE GÖRE CÜMLELER

Neden-Sonuç Cümleleri

- Yapılan işin gerekçesiyle belirtildiği cümleler **neden-sonuç cümleleri**dir.
- » Selim, çalıştığı için partiye gelemedi.
- » Nefes darlığı olduğundan dolayı halı saha maçlarına gitmiyor.
- Neden-sonuç cümlelerindeki yargı bildiren ifadelere "Neden?" ve "Niçin?" soruları sorulduğunda "...dığı için, ...diğinden" cevapları alınmaktadır.
- » İlkbahar kurak geçtiğinden, çiftçiler zarar etti.
neden sonuç

Çiftçiler neden zarar etti? ⇒ İlkbahar kurak geçtiğinden

- Neden-sonuç cümleleri "için, -den ötürü, diye, -den dolayı, çünkü, zira, -dan, -diğında, -ınca" gibi ek ve sözcüklerle kurulur.

Birbirinden tamamen bağımsız cümleler arasında da neden-sonuç ilişkisi olabilir.

- » Hastalık nedeniyle eğitime ara verildi. Canlı derslerle eğitim sürdürülüyor.

Amaç-Sonuç Cümleleri

- Eylemin belirli bir amaca yönelik yapıldığını bildiren cümleler **amaç-sonuç cümleleri**dir.
- » Başarılı olabilmek için çalışma planı hazırlıyor.
- » Yarışma hakkında konuşmak için toplandık.
- » Onunla barışsınlar diye bu yemeği organize ettik.
- » Kızına kazak örmek için bir top yün yumak almış.

Amaç-sonuç cümlelerinde gaye, plan, hedef anlamı vardır.

- Amaç-sonuç cümlelerinde yargı bildiren ifadeye "Hangi amaçla?" sorusu sorulduğunda cevap alınıyorsa cümle, amaç-sonuç cümlesidir.

- » Erken uyanabileyim diye alarmı kurdum.
amaç sonuç

Hangi amaçla alarmı kurdum? ⇒ Erken uyanabileyim diye

- » İsteddiği arabayı alabilmek için para biriktirmiş.
amaç sonuç

Hangi amaçla para biriktirmiş? ⇒ İsteddiği arabayı alabilmek için

Neden-Sonuç Cümleleri ile Amaç-Sonuç Cümleleri Nasıl Ayrt Edilebilir?

- Cümledeki olayın gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılır. Neden-sonuç cümlelerinde neden de sonuç da gerçekleşmiştir. Amaç-sonuç cümlelerinde ise sonucun gerçekleştiği bilinse de amacın gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinemez.

- » Onu gördüğüm için mutluyum. ⇒ Görme işi gerçekleştiği için neden-sonuç cümlesidir.
neden sonuç
- » Onu görmek için geldim. ⇒ Kişinin geldiği bilinse de görmek istediği kişiyi görüp görmediği bilinmemektedir.
amaç sonuç

Koşul (Şart) Cümleleri

- Herhangi bir olayın ya da durumun gerçekleşme şartının başka bir olaya ya da durumun gerçekleşmesine bağlandığı cümlelere **koşul cümleleri** denir.
- Bu cümlelerde çoğunlukla "ise, ancak, mi, ama, yalnız, üzere, yeter ki, -se, -ince" gibi sözcük ve ekler ile koşul anlamı sağlanabilir.

- » Süt içersen kemiklerin güçlenir.

koşul ↓ sonuç
koşul anlamı sağlayan ek

Bu cümlede, kemiklerin güçlenmesi süt içmeye bağlıdır.

- » Yağmurlar başlayınca ekinler yeşerir.

koşul ↓ sonuç
koşul anlamı sağlayan ek

Ekinlerin yeşermesi yağmurların yağmasına bağlıdır.

CÜMLEYİ KARŞILAYAN KAVRAMLAR

Karşılaştırma

- ➔ Birden çok varlığın, olayın ya da durumun benzerlik veya farklılıklarının ifade edildiği cümlelerde **karşılaştırma** vardır. Karşılaştırma cümleleri oluşturulurken bazı ifadelerden faydalanılır. Bunlar: **daha, en, kadar, göre, fazla, çok...**
- » Geçen yılki ekinler bu yıla göre daha verimliydi. (**Geçen yıl ve bu yılki ekinler karşılaştırılmış.**)
- » Ayşe'dense Ahmet'in boyu daha uzundu. (**Ayşe ve Ahmet'in boyları karşılaştırılmış.**)
- » Telefon tuşları kumandanınki gibi yumuşak değil. (**Telefon ve kumanda tuşları karşılaştırılmış.**)
- » İçlerinden en akıllı olan Esra'ydı. (**Esra ve diğer kişiler akıllılık bakımından karşılaştırılmıştır.**)

Benzetme

- ➔ Farklı yönlerden aralarında ilgi bulunan iki varlık veya kavramın birbirine benzer yönlerinin olduğunu ifade eden cümlelerde **benzetme** vardır.
- » Pamuk gibi elleriyle yün çırpiyordu. (**Eller, pamuğa benzetilmiştir.**)
- » Olgunlaşmış bir domates misali yüzü kıpkırmızı olmuştu. (**Yüz, domatese benzetilmiş.**)
- » Piri Reis, kitap gibi bir insandı. (**Piri Reis, kitaba benzetilmiştir.**)
- » Hayri davul gibi göbeğiyle kapıdan geçemiyordu. (**Göbek, davula benzetilmiştir.**)
- ➔ Tam bir benzetme cümlesinde dört unsur bulunur:

➔ **Benzeyen:** Özellik bakımından zayıf olan unsur

➔ **Benzetme yönü:** Benzeyene aktarılan özellik

➔ **Benzetilen:** Özellik bakımından güçlü olan unsur

➔ **Benzetme edatı:** gibi

çocuk ← benzeyen ← Kedi gibi şanslı bir çocuktu. → benzetme yönü → şanslılık
kedi ← benzetilen ← → benzetme edatı → gibi

Örneklendirme

- ➔ Düşünceyi somutlaştırarak daha anlaşılır hâle getirmek için düşünceyle ilgili örneklerin verildiği cümleler **örneklendirme** cümleleridir.
- » Dünyadaki her şey sürekli bir dönüşüm hâlinindedir: Koza tırtıla, tırtıl da kelebeğe; tomurcuk çiçeğe, çiçek de meyveye dönüşür.

Kozanın tırtıla, tırtılın kelebeğe; tomurcuğun çiçeğe, çiçeğin meyveye dönüşmesi ilk cümledeki dünyada sürekli bir dönüşümün olduğu yargısına örnek olarak verilmiştir.

- » Eğitim kişinin davranışlarında belirginleşir; oturuşuna, kalkışına, olaylara yaklaşımına hatta ses tonuna yansır.
- » Şerbetli tatlılara hiç hayır diyemem; mesela baklava, kadayıf asla geri çeviremeyeceğim tatlılardandır.

Abartma

- ➔ Bir olayın, bir durumun, bir olgunun önemini anlatabilmek amacıyla olduğundan daha fazla ya da daha az gösterilerek ifade edilen cümleler **abartma** cümleleridir.

- » Eşyaları eve taşıyana kadar kollarım koptu.

Eşyaları eve taşıyan kişi, eşyaların ağırlığını olduğundan daha büyük göstererek "kollarım koptu" ifadesini kullanmış ve cümlede abartma yapmıştır.

- » O kadar zayıf ki üflesen uçar resmen.
- » Onunla da oynamadık diye kıyameti kopardı.
- » Korona olan genç, ateşler içinde yanıyordu.
- » Dünyalar kadar işim var deyip sonra da bir daha aramadı.

1.

Etkinlik

Anlam İlişkilerine Göre Cümleler

Aşağıdaki cümleleri neden-sonuç, amaç-sonuç veya koşul-sonuç durumuna göre örnekteki gibi ilgili kutucuğa yazınız.

NEDEN-SONUÇ, AMAÇ-SONUÇ, KOŞUL-SONUÇ CÜMLELERİ

Neden-sonuç cümlesi

Yücel astım hastası olduğundan dolayı havası kirli ortamlardan uzak durmaktadır.

1

Amaç - sonuç cümlesi

Sabah erkenden uyanabilmek için çalar saatini kurmuştu.

2

Koşul - sonuç cümlesi

Nisan yağmurları beklendiği gibi yağarsa ekinlerimiz bereketli olur.

3

Amaç - sonuç cümlesi

Uzun süredir görmediği arkadaşını ziyaret etmek için zorlu bir yolculuğu göze aldı.

4

Neden - sonuç cümlesi

Fırtına sonrası elektrik direkleri zarar gördüğü için uzun bir süre ilçeye elektrik verilemedi.

5

Koşul - sonuç cümlesi

Mecnun, Leyla'sına kavuştuğunda içindeki ateş sönecektir.

6

Amaç - sonuç cümlesi

Arkadaşım Kâmil'le ders çalışmak için kütüphaneye gittik.

7

Koşul - sonuç cümlesi

Öğretmenin bana verdiği ödevi zamanında yaparsam babam bana istediğim kıyafeti alacak.

8

Neden - sonuç cümlesi

Yaşlı adam koronaya yakalandığından dolayı ailesiyle beraber on beş günlük karantina alındı.

9

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-3 doğru: ★ 4-6 doğru: ★★ 7-9 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-3 doğru → 7-9 doğru →

2.
Etkinlik

Anlam İlişkilerine Göre Cümleler

Aşağıdaki cümleleri kutucukta verilmiş olan ifadelerle tamamlayarak koşul-sonuç, amaç-sonuç veya sebep-sonuç cümlelerinden hangisine ait olduğunu örnekteki gibi yanına yazınız.

- annem merak etmiş.
- kazanlar dolusu pirinç ayıklatmış.
- birini sana veririm.
- beni beraberinde kampa götürecekti.
- nereye gideceğimize karar veririz.
- her şeyini kaybetti.
- pişmanlık duyuyordu.

- büyük bir hasar oluştu.
- sakladığı üç şeker vardır.
- gece gündüz çalışıyordu.
- sana tam yüz altın veririm.
- çok üzülüyordu.
- galericiye gitti.
- çok zayıflamıştı.

	CÜMLELER	ANLAM İLİŞKİSİ
1	Eğer şu göle girer ve sabaha kadar orada kalırsan sana tam yüz altın veririm.	<i>Koşul-sonuç cümlesi</i>
2	Namerde muhtaç olmamak için gece gündüz çalışıyordu.	<i>Amaç - sonuç cümlesi</i>
3	Konuğuna şekerli bir kahve ikram etmek için sakladığı üç şeker vardır.	<i>Amaç - sonuç cümlesi</i>
4	Eve zamanında gitmeyince annem merak etmiş.	<i>Neden - sonuç cümlesi</i>
5	Küçük, balonları ağaçtan kurtarırsan birini sana veririm.	<i>Koşul - sonuç cümlesi</i>
6	Depreme hazırlıksız yakalandığımızdan dolayı büyük bir hasar oluştu.	<i>Neden - sonuç cümlesi</i>
7	Babam ders çalıştığı takdirde beni beraberinde kampa götürecekti.	<i>Koşul - sonuç cümlesi</i>
8	Hoca, pilav yapmak için kazanlar dolusu pirinç ayıklatmış.	<i>Amaç - sonuç cümlesi</i>
9	Hele bir kardeşin okuldan gelsin, nereye gideceğimize karar veririz.	<i>Koşul - sonuç cümlesi</i>
10	Sınavlara yeterince zaman varken çalışmadığı için pişmanlık duyuyordu.	<i>Neden - sonuç cümlesi</i>
11	Çocuk ilk kez annesinden ayrı kaldığı için çok üzülüyordu.	<i>Neden - sonuç cümlesi</i>
12	Ayağını yorganına göre uzatmayınca, her şeyini kaybetti.	<i>Neden - sonuç cümlesi</i>
13	Annesine kırmızı arabayı almak için galericiye gitti.	<i>Amaç - sonuç cümlesi</i>
14	İnce hastalığa yakalandığı için çok zayıflamıştı.	<i>Neden- sonuç cümlesi</i>

3.

Etkinlik

Karşılaştırma

Aşağıdaki cümlelerde noktalı yerleri “kadar, göre, gibi, en, daha, ise, çok, fazla” sözcüklerinden uygun olanlarla doldurarak karşılaştırılan iki unsuru örnekteki gibi üstündeki boşluğa yazınız.

1

Bu yıl ile geçen yıl karşılaştırılmıştır.

Bu yıl geçen yıla göre daha fazla ürün elde ettik.

2

Yaşlı adam ile oğlu karşılaştırılmıştır.

Yaşlı adam gece gündüz demeden çalışıyor, oğlu ise tembel tembel oturuyordu.

3

Çalışanlar ile çalışmayanlar karşılaştırılmıştır.

Çalışanlar da en az çalışmayanlar kadar cesur olmalıdırlar.

4

Tren ve otobüs karşılaştırılmıştır.

Tren otobüsten daha hızlı gidiyordu.

5

Sözünü söyleyen ile aile karşılaştırılmıştır.

Senin buralara gelmede benden çok ailenin emeği vardır.

6

Türküler ile kilimler karşılaştırılmıştır.

Türküler de kilimler kadar eskidikçe değer kazanır.

7

Enes ile sınıftaki diğer öğrenciler karşılaştırılmıştır.

Sınıfımızdaki öğrenciler arasında en başarılı olanı Enes'ti.

8

Gençler ile yaşlılar karşılaştırılmıştır.

Gençler yaşlılara göre daha hareketlidirler.

4.

Etkinlik

Benzetme

Aşağıdaki cümlelerde benzeyen ve kendisine benzetilen iki unsuru bularak örnekteki gibi yandaki boşluğa yazınız.

CÜMLELER

BENZEYEN

BENZETİLEN

1. Atalarımız bizlere cennet gibi güzel bir vatan bırakmış.

vatan

cennet

2. Kaldırımlarda gece esmer bir kadındır.

gece

kadın

3. Boğaz gümüş bir mangal, kaynatır serinliği.

boğaz

mangal

4. Alsa buz gibi taşlar alımdan bu ateşi.

taş

buz

5. Önünüzde deniz gibi düşman. Nereye kaçacaksınız?

düşman

deniz

6. Karanlığı ıslak bir yorgan gibi üzerime serin.

karanlık

yorgan

7. Yeni bir mektup aldım gül yüzlü yardan.

yüz

gül

3 ve 4. etkinliklerde kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-5 doğru: ★

6-10 doğru: ★★

11-15 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-5 doğru → 11-15 doğru →

5.
Etkinlik

Örneklendirme

Aşağıdaki örneklendirme cümlelerinde yer verilen örnekleri yandaki boşluğa örnekteki gibi yazınız

	CÜMLELER	VERİLEN ÖRNEK
1	Toplumun sesine kulak vermiş nice şairler bu topraklarda yetişmiştir: Mehmet Akifler, Mehmet Emin Yurdakullar...	<i>Mehmet Akifler, Mehmet Emin Yurdakullar</i>
2	Daha önce İstanbul dışına çıkmayan yazarlarımız Anadolu'ya yönelmişler. Yaban, Küçük Ağa, Çalılıkusu bu dönemin ürünüdür.	<i>Yaban, Küçük Ağa, Çalılıkusu</i>
3	Ne kadar lezzetli yiyecek varsa hepsi sağlığa zararlı; hamburger, cips, kola, çikolata...	<i>hamburger, cips, kola, çikolata</i>
4	Bazı cisimlerin tek bir rengi veya biçimi olduğunu kabul etme eğilimindeyiz. Mesela çocuklar kimi zaman yıldızların beş köşeli olduğuna inanır.	<i>çocukların kimi zaman yıldızların beş köşeli olduğuna inanması</i>
5	Bahçemizde birçok meyve çeşidi vardır: elma, armut, kayısı, vişne...	<i>elma, armut, kayısı, vişne</i>
6	Çanakkale Cephesi'nde nice yiğitler destan yazmıştır. Bunlardan biri de Seyit Onbaşı'dır.	<i>Seyit Onbaşı</i>

6.
Etkinlik

Abartma

Aşağıdaki cümlelerde abartma anlamı taşıyan kelime veya kelime gruplarını örnekteki gibi yandaki boşluğa yazınız.

1	Çocuk elindeki oyuncuğun alındığını görünce yeri göğü inletti.	<i>Yeri göğü inletmek</i>
2	Çocuk o kadar zayıftı ki bir deri bir kemik kalmıştı.	<i>Bir deri bir kemik kalmak</i>
3	Evin geçimini üstlenince dünyanın yükünü omuzlarında hissetti.	<i>Dünyanın yükünü omuzlarında hissetmek</i>
4	Gömelim gel seni tarihe desem, sığmazsın.	<i>Tarihe sığmamak</i>
5	Şüheda fişkıracak toprağı sıksan, şüheda!	<i>Topraktan sühedanın fıskırması</i>

PERFORMANS GÖREVİ

Kazanımlarım	Çok iyi (3)	İyi (2)	Az (1)	Öğrenemedim (0)
Cümleleri anlam ilişkilerine göre ayırt edebiliyorum.				
Cümleleri karşıladıkları kavramlara göre açıklayabiliyorum.				

ANLATIM ÖZELLİKLERİNE GÖRE CÜMLELER

Öznel Anlatımlı Cümleler

- Anlatıcının görüşlerini, yorum ve izlenimlerini içerir.
- Anlatılanlar kanıtlanmaz, kanıtlama amacı güdülmez.
- Bu cümlelerde "bence, bana göre" anlamı vardır.
- » Dünyanın en güzel ve en görkemli şehri İstanbul'dur.
Cümlede; İstanbul hakkındaki düşünceler, kişiden kişiye değişebilen ve bir duygu olan beğeniyi ifade eden "en görkemli ve en güzel" sözleri ile dile getirilmiştir.
- » Tiyatro, diğer aktivitelerden daha eğlenceli.
Tiyatronun diğer aktivitelerden eğlenceli oluşu, yazarın düşüncesidir. Oysa bir başkası için sinema, tiyatrodan daha eğlenceli olabilir.
- » Giydiği kıyafetin rengi çok güzelmiş.
- » Buranın manzarasına doyum olmuyor.
- » En güzel mevsim ilkbahardır.
- » Çocuklar içinde en güzel olanı Melek'ti.
- » Yeni romanınız dil ve anlatım bakımından hiç de fena değil.
- » Okuldaki etkinlik bahçesi çok etkileyici görünüyordu.

Nesnel Anlatımlı Cümleler

- Herkesin kabul ettiği bir gerçekliği vardır.
- Gözlem, deney ve araştırmalara dayanır.
- Doğruluğu ya da yanlışlığı kişiden kişiye değişmez.
- » Türkiye'nin nüfusu en kalabalık şehri İstanbul'dur.
Yapılan son nüfus sayımına göre 15,46 milyon kişinin yaşadığı İstanbul, Türkiye'nin en yüksek nüfuslu şehridir. Bu durum istatistiksel olarak da kanıtlanmıştır.
- » İstiklâl Marşının yazarı Mehmet Akif Ersoy'dur.
Mehmet Akif Ersoy'un Türkiye'nin milli marşı olan İstiklâl Marşının yazarı olduğu herkes tarafından bilinen, kanıtlanabilir bir bilgidir.
- » Dolapta beş yumurta kalmış.
- » Mektubun iki gün gecikmeli geldi.
- » Akdeniz'in bitki örtüsü makidir.
- » Evin üst katını maviye boyamıştık.
- » Tarihte kullanılan ilk bilgisayarlar oda büyüklüğündeymiş.
- » Bayburt, nüfusu diğer illere göre az olan bir vilayettir.

➤ Aşağıdaki görselle ilgili öznel ve nesnel çıkarımlarda bulunalım:

Öznel Çıkarımlar

- Evlerin taş duvarları çok otantik.
- Kırmızı çiçekler, taş duvarın gülümsemesi olmuş.
- Yeşilliğin çokluğu insanların yaşamayı sevdiğini gösteriyor.
- Küpler duvara asılarak eski eşyalar değerlendirilmiştir.

Nesnel Çıkarımlar

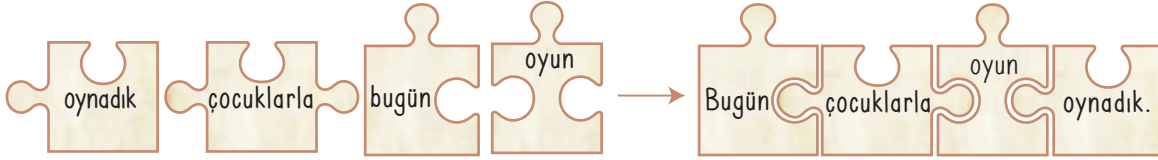
- Evler taşlardan yapılmıştır.
- Evin duvarından kırmızı çiçekler sarkmaktadır.
- Direkte sokak lambası bulunmaktadır.
- Duvarlarda saksı ve küpler bulunmaktadır.

CÜMLE OLUŞTURMA

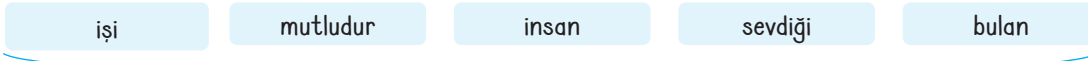
- ⇒ Tek bir sözcüğün ya da birkaç sözcüğün bir araya gelerek yargı bildirdiği kelime veya kelime dizisine cümle denir.
- ⇒ Cümleler kurulurken sözcüklerin sıralamasına dikkat edilmelidir. Çünkü cümleler anlamlı sözcük birlikleridir. Kurallı bir cümle oluştururken yargı bildiren sözcük sonda bulunur. Diğer sözcükler de anlam ilişkilerine göre birbirini takip eder.

»

- ⇒ Anlamlı bir cümle kurmayı tıpkı örnekteki gibi yapboz tamamlama olarak düşünebiliriz. Yapbozu tamamlamak için birbiriyle uyumlu şekillendirilmiş parçalar kullanılır. Cümleler için de anlamsal olarak birbirini tamamlayan sözcükler kullanılır.

»

Bu sözcüklerle oluşturulabilecek anlamlı ve kurallı cümle şöyledir: Sevdiği işi bulan insan mutludur.

Cümle oluşturma sorularında, çoğunlukla karışık olarak verilen sözcüklerle anlamlı ve kurallı cümleler oluşturulması istenir.

CÜMLE TAMAMLAMA

- ⇒ Cümleler yargı bildiren anlamlı sözcük birlikleridir. Cümle tamamlama ise belli bir bölümü verilmeyen cümlelerin anlamına uygun bir şekilde tamamlanmasıdır.

- » Bu göle her yıl kirli atık bırakılıyor.

sonsuz kadar ✗ iki yüz bin ton ✓

- ⇒ Cümle tamamlama sorularında; cümlenin herhangi bir yerinde (baş, orta, son) boşluk bırakılıp cümlenin tamamlanması istenir. Boşluklar tamamlanırken boşluktan önceki ve sonraki ifadelerin anlamlarına dikkat edilmelidir.

- », gökyüzündeki en sevimli atmosfer olayıdır.

Şimşek ✗ Gökkuşuğu ✓

- » Tur bisikletleri genellikle yapılacak

kısa zamanlar için tasarlanmıştır ✗ uzun sürüşler için tasarlanmıştır ✓

NOT

- ⇒ Cümle oluştururken ya da tamamlarken bağlayıcı öğelere ve tamlamalara dikkat etmeliyiz. Tamlamaları oluşturan sözcükleri doğru bir şekilde bir araya getirmeliyiz.
- ⇒ Bizden kurallı bir cümle oluşturmamız istenmişse öncelikle yargı bildiren ifadeyi bulup cümlenin sonuna almalıyız. Daha sonra da diğer ifadeleri, tamlamaları ve bağlayıcı öğeleri dikkate alarak anlamlı bir şekilde sıralamalıyız.

7.

Etkinlik

Anlatım Özelliklerine Göre Cümleler

Aşağıda yer alan öznel anlatımlı cümlelerden hangi sözcük veya sözcük grubu çıkarıldığı takdirde cümle nesnel hâle gelir? Bu sözcüğü bularak örnekteki gibi yanındaki kutucuğa yazınız.

1

Gruplardan birinin odasına ilgi çekici birçok oyuncak kondu.

ilgi çekici

2

Dede Korkut olarak tanınan bilge kişilik etrafında oluşan hikâyeler, edebiyatımızın en özgün eserlerindedir.

en özgün

3

Bal arıları çiçek tozlarını taşıdığı için bitkilerin çoğalmasında çok önemli bir rol oynuyor.

çok önemli

4

Kaya adı verilen ve Doğu Afrika'da görülen bir balık türü, avını kendine çekebilme için çok iyi ölü taklidi yapıyor.

çok iyi

5

Ülkemizde de bulunan fener balıkları denizlerin derinliklerinde zor şartlarda yaşıyor.

zor şartlarda

6

İnsan beyninin karar verme sürecine ilişkin çığır açıcı bilgiler son yıllarda ortaya çıktı.

çığır açıcı

7

"Dede Korkut Kitabı" Türk gelenek ve inanışlarına yer verilen hikâyelerden oluşan zengin bir kaynaktır.

zengin

8

Bir araştırmada beş yaşındaki çocuklardan oluşan iki gruba çok güzel bir çocuk programı izletildi.

çok güzel

8.

Etkinlik

Anlatım Özelliklerine Göre Cümleler

Aşağıdaki balık kılıçığında yer alan cümlelerde kişisel görüş içeren ifadeleri örnekteki gibi karşısındaki boşluğa yazınız.

7. Ben İstanbul'un mütevazı bir mahallesinde doğdum.

5. Selanik'in sokak aralarında tatlı sürprizlerle karşılaşıldı.

3. Polisiye romanların bir numaralı ismi olan yazar, tüm eserlerinde okurlarını benzer bir sırrın peşinde koşturuyor.

1. Kâğıtlarda yarım bırakılmış şiir, aşkın güzelliğiyle söylenmemiştir.

6. Bu şehrin dilleri ve dinleri farklı insanları, bu küçük tattardan büyük mutluluklar çıkarmasını bilirdi.

4. Müthiş kavurucu sıcaklıktaki çöllerde su içmeden yüzlerce kilometre yol katedebilen develer, hörgüçlerinde su değil yağ depolar.

2. Bir Güney Asya ülkesi olan Bangladeş'in başkenti Daka, dünyanın en güzel şehirleri arasındadır.

mütevazı bir mahallesinde doğdum.

tatlı sürprizlerle karşılaşıldı.

Polisiye romanların bir numaralı ismi olan yazar

aşkın güzelliğiyle söylenmemiştir.

bu küçük tattardan büyük mutluluklar çıkarmasını bilirdi.

Müthiş kavurucu sıcaklık

dünyanın en güzel şehirleri arasındadır.

Öznel
Nesnel

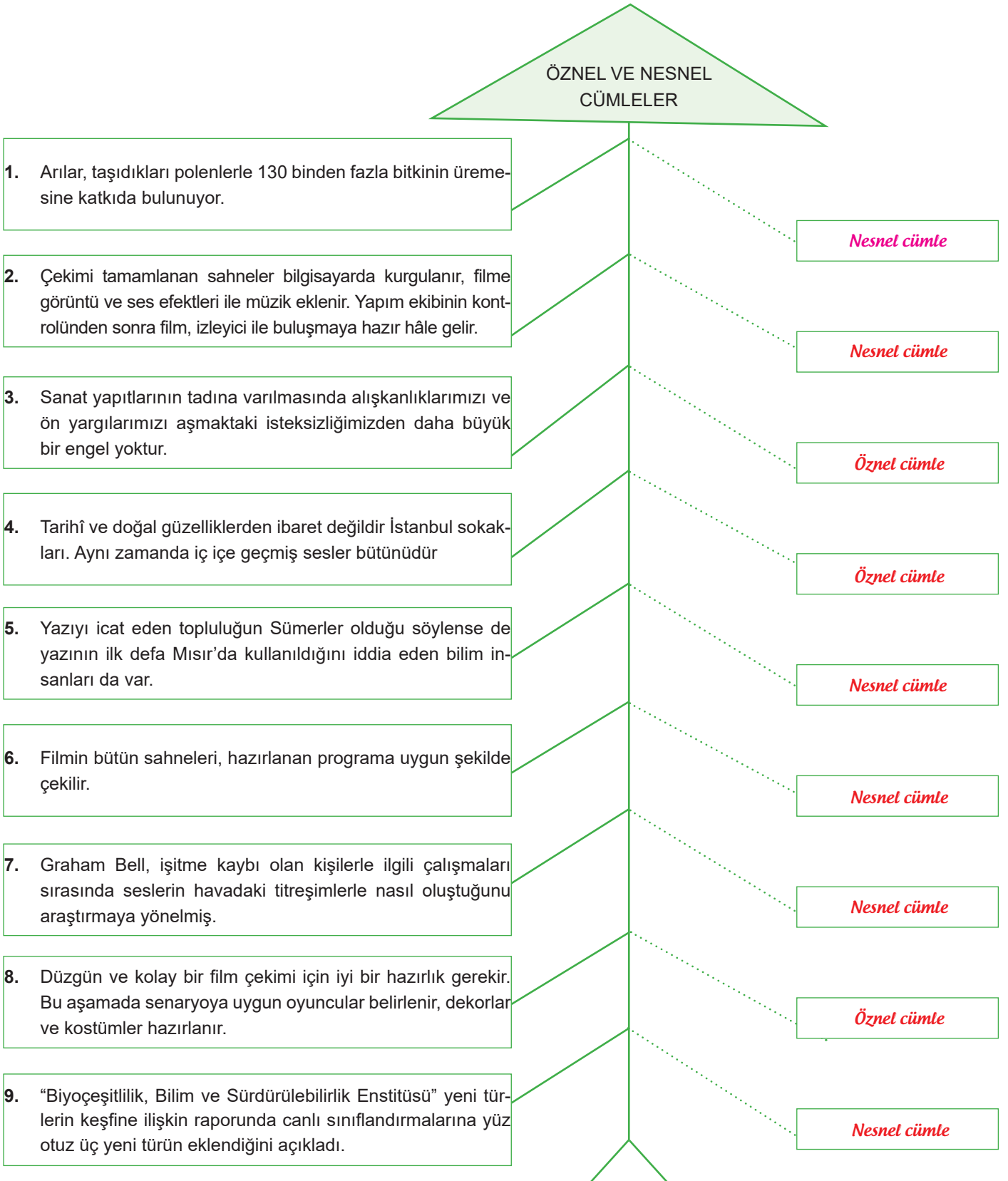

9.

Etkinlik

Anlatım Özelliklerine Göre Cümleler

Aşağıdaki balık kılıçığında yer alan cümlelerin öznel mi yoksa nesnel mi olduklarını bularak sağdaki kutucuğa örnekteki gibi yazınız.

10.
Etkinlik

Cümle Oluşturma

Aşağıda karışık olarak verilen sözcüklerle kurallı ve anlamlı cümleler oluşturarak yanlarındaki boşluğa yazınız.

1

trafiktir-şehir-de-yaşamının-biri-yol-sorunlarından-açtığı-
önemli-en*Şehir yaşamının yol açtığı en önemli sorunlardan biri de trafiktir.*

2

Karagöz-bir-topraklarında-oyunudur-Osmanlı-gölge-
olgunlaşmış*Karagöz, Osmanlı topraklarında olgunlaşmış bir gölge oyunudur.*

3

bacaklarım-gittim- Aksaray'daki- titreyerek-sete- bir-
kurulan- muhasebe- bürosunda*Aksaray'daki bir muhasebe bürosunda kurulan sete bacaklarım titreyerek gittim.*

4

sözcüklerin-oluşur-ahenk-getirilmesinden-bir-şekilde-oluş-
turacak-araya-şiiir*Şiiir, sözcüklerin ahenk oluşturan bir araya getirilmesinden oluşur.*11.
Etkinlik

Cümle Oluşturma

Sol sütundan başlamak üzere sırayla her sütundan birer sözcük seçip kurallı bir cümle oluşturarak alttaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

Empati

öğleyi

bir

bir

şey

vardı.

Gelinin

dört

süslenmiş

hava

iyi

beşiğidir.

Vakit

kurabilenler

en

daha

fes

cesaretidir.

Anadolu'nun

ulaştıracak

geçti

yanı

çok

soğuk.

Hayallerine

başında

karşısındakini

önemli

medeniyetin

anlar.

1. Empati kurabilenler, karşısındakini daha iyi anlar.

2. Gelinin başında süslenmiş bir fes vardı.

3. Vakit öğleyi geçti, hava çok soğuk.

4. Anadolu'nun dört bir yanı medeniyetin beşiğidir.

5. Hayallerine ulaştıracak en önemli şey cesaretidir.

12.
Etkinlik

Cümle Tamamlama

Aşağıdaki numaralı cümlelerde boş bırakılan yerlere gelebilecek sözcükler yapılandırılmış gride verilmiştir. Bu sözcüklerin numaralarını örnekteki gibi ilgili boşluğa yazınız. (Bazı cümlelere birden fazla sözcük getirilebilir.)

aynılarak -ozan 1 2	yalnızca -başarıyla 3 4	hepsi -tabii 5 6	abidesinden -hoş 7 8
kare -doğru 9 10	kadar -duvarda 11 12	has -uygulama 13 14	anıtından -güzel 15 16
şafaktan -taban 17 18	buğulu -nasırlı 19 20	tamamı -doğal 21 22	katında -sivri 23 24
hızlı -televizyon 25 26	sadece -zaferle 27 28	sabah -yazdığı 29 30	çıkıp -halk şairi 31 32

- Köyünden, **1 - 31** , zaman zaman aramıza katılan ve büyük bir, **2 - 32** ,olan Âşık Veysel'le Ankara'da tanışmıştım.
- Anadolu Türk'ünün başarısını **3 - 27**savaş meydanlarındaki **4 - 28** izaha kalkışmak çok yanlış bir görüştür.
- Annem akşama **11**duvara dokunmadı ve lekeler kımıldamadan **12**kaldılar.
- Ertesi **29**duvarda babamın..... **30** yeni bir mors cümlesi vardı.
- Beyni en **25**körelten şeyin aşırı **26**izlemek olduğunu biliyor muydunuz?
- Saat kulesi, **9**şeklinde planlı, aşağıdan yukarıya **10**incelen prizmaya benzer.
- Kulenin ikinci ve üçüncü..... **23** hafif **24**kemerli olan aydınlık pencereleri bulunur.
- Boyaların **5 - 21**tabiattan **6 - 22**yöntemlerle elde edilir.
- Ebru sanatı, kendine **13**malzeme ve **14**özellğine sahiptir.
- Hacı Süleyman **17**beri elde çifte, önde köpek, kıyı kıyı **18**tepiyordu.
- Anzak **7 - 15**çıkığımızda bizi **8 - 16**bir sürpriz bekliyordu.
- Camları **19** bir kahvenin içinde elleri **20**insanların arasında bugünü de bir günah işlemeyen bitirecektim.

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-4 doğru: ★ 5-8 doğru: ★★ 9-12 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-4 doğru → 9-12 doğru →

DUYGU BELİRTEN İFADELER

Sitem

- ➔ Bir kimseye veya içinde bulunulan duruma karşı duyulan üzüntünün hissedilen kırgınlığın dile getirildiği cümlelerdir.
- » Bu heyecanı bize çok gördünüz!
- » Bütün komşuları çağırmışsın, sadece beni çağırmamışsın.

Küçümseme

- ➔ Karşdakine değer vermeme, onu önemsememe veya hafife alma gibi durumların ifade edildiği cümlelerdir.
- » Sen matematikten ne anlarsın!
- » Senin gibi Don Kışotları çok gördük.

Pışmanlık

- ➔ Yapılan bir hata sonucunda duyulan üzüntüyü anlatan cümlelerdir.
- » Keşke derslerime çok çalışsaydım.
- » Ona bu değeri vermemeliydim.

Beğenme

- ➔ Herhangi bir kişi veya olaydan duyulan memnuniyetin ifade edildiği cümlelerdir.
- » Ozanın bütün türkülerini keyifle dinledim.
- » Bu ev, şimdye kadar gezdiklerimiz arasından en iyisi.

Özlem

- ➔ Tanıdığımız birini, gittiğimiz bir yeri, yaşanmış olayları tekrar görme veya yaşama isteği.
- » Küçükken oynadığım oyunları yine oynamak isterim.
- » Üniversite zamanları geri gelse keşke!

Beklenti

- ➔ Gerçekleşmesi umulan durumları ifade eden cümlelerdir.
- » Bu sefer yeni işinde dikiş tutturacak.
- » Artık bu sene mülakatı geçersin bence.

Şaşırma

- ➔ Beklenmeyen bir durum karşısında hissedilen duyguyu ifade eden cümlelerdir.
- » Sınavdan bu notu mu aldın?
- » Aaa, onlar da o takımdan almışlar!

Kararsızlık

- ➔ Herhangi bir konuyla ilgili olarak ne yapılacağı konusunda tereddütlü olma durumu.
- » Bugün sarma mı yapsam dolma mı?
- » Önce Türkçe sorularını mı yoksa matematik sorularını mı çözssem, bilemedim.

Yakınma

- ➔ Herhangi bir varlık veya durumdan duyulan rahatsızlığı ifade eden cümlelerdir.
- » Şu yollar da bir türlü yapılamadı!
- » Zamanında işe geldiğini hiç görmedik.

İstek

- ➔ Arzu edilen, olması istenen bir durumun olduğunu ifade eden cümlelerdir.
- » Kar yağınca hep beraber kızakla kayalım.
- » Akşama muhallebili kadayıf yapalım.

NOT

Cümlelerde ifade edilen duygular, deyimler aracılığıyla daha açıklayıcı bir şekilde dile getirilebilir.

- » Senin yaptığın bu iş benimkinin yanında devede kulak kalır. » Pek sevinmişti, oğlum memur oldu diye havalara uçuyordu.

küçümseme

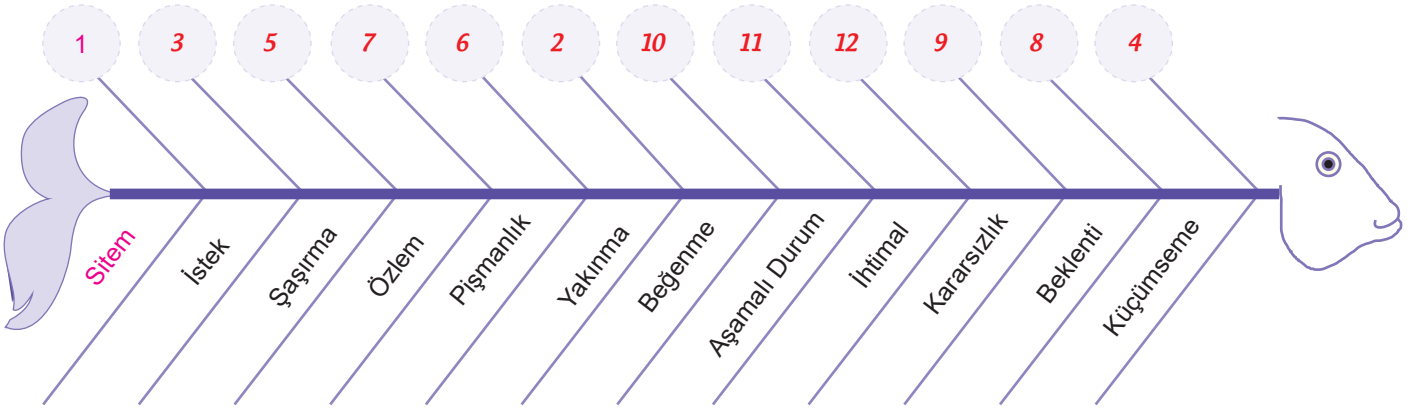
sevinç

13.
Etkinlik

Duygu Belirten İfadeler

Aşağıdaki cümlelerde hâkim olan duyguları bularak balık kılıçındaki duyguların karşısına ilgili cümlenin numarasını örnekteki gibi yazınız.

1	Bunca yılın emeğinin karşılığı bu olmamalıydı.
2	İşin bir köşesinden de kendisinin tuttuğuna hiç şahit olmadım.
3	Her şeyi geride bırakıp seninle kırlara koşalım.
4	Okuyacak, adam olacak da ailesine bakacakmış; hiç zannetmiyorum.
5	Geçen gün birdenbire karşımda görmeyeyim mi?
6	Son görüşmemizde onunla çok ağır konuştum, keşke biraz daha sakin olabilseydim.
7	Annemin yemekleri burnumda tütüyordu.
8	Bu sınavda artık şeytanın bacağına kırarsın umarım.
9	Yol çatallaştı; söyle hancı, sağdan mı gidelim yoksa soldan mı?
10	Kırmızı sana çok yakışıyor, ben olsam hep onu giyerdim.
11	Çocuk her geçen gün biraz daha ilerleme kaydediyordu.
12	Bu yaz biz de sizinle tatile gelebiliriz.

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-4 doğru: ★ 5-8 doğru: ★★ 9-12 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-4 doğru → 9-12 doğru →

14.

Etkinlik

Duygu Belirten İfadeler

Aşağıdaki kutucuklarda yer alan cümlelerin hangi duyguları ifade ettiğini doğru cevaplayarak harfleri bulunuz. Bulduğunuz harfleri en altta bulunan şifre kutusuna örnekteki gibi yazarak şifreyi çözünüz.

1

Bu kadar uzun yolu gelmiş ama bizi görmeden de gitmiş.

Sitem

Yakınma

A

S

2

Çocukluğum, koşup oynadığım yerler gözümde tütüyordu.

Beklenti

Özlem

Ö

N

3

Bakmayın onun atıp tuttuğuna, üç koyun versen güdemez.

Küçümseme

Yakınma

L

A

4

Özlem, matematik dersinden sonra bu derste de mi yüz almış?

Küçümseme

Şaşırma

Ü

İ

5

Bu stresli ortamdan uzaklaşıp sinemaya gidelim.

İstek

Beklenti

Y

R

6

Acaba bugün seninle mi gelsem yoksa evde oturup dinlensem mi?

İstek

Kararsızlık

G

O

7

Sonbahar gelince çevremiz sanki cennetten bir köşeye dönüyor.

İstek

Beğenme

E

R

8

Bu şehirde otobüslerin zamanında hareket ettiklerini hiç görmedim.

Yakınma

Sitem

U

O

9

Derslerime zamanında çalışsaydım, şimdi bu halde olmazdım.

Yakınma

Pişmanlık

N

M

ŞİFRE

1

A

2

N

3

L

4

İ

5

Y

6

O

7

R

8

U

9

M

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Bazen

Her zaman

Hiçbir zaman

Öznel ve nesnel cümleleri ayırt edebiliyorum.

Cümleler arası anlam ilişkilerini (amaç-sonuç, neden-sonuç, koşul sonuç) bulabilirim

Eksik bırakılan cümleleri tamamlayabilirim.

Karışık olarak verilen sözcüklerden anlamlı ve kuralları cümle oluşturabilirim.

Anlatımın akışını bozan cümleyi fark edebiliyorum.

Paragrafta konunun farklı açıdan ele alındığı kısmı bulup parçayı ikiye bölebiliyorum.

Cümlelerin ifade ettiği duyguları bulabiliyorum.

BÖLÜM YAZIM KURALLARI

BÜYÜK HARFLERİN KULLANIMI

“DE”, “Kİ” VE “Mİ”NİN YAZIMI

- Bağlaç Olan “de”
- Ek Olan “-de”
- “ki”nin Yazımı
- “mi”nin Yazımı

SAYILARIN YAZIMI

KISALTMALARIN YAZIMI

BİRLEŞİK SÖZCÜKLERİN YAZIMI

- Ayrı Yazılan Birleşik Sözcükler
- Bitişik Yazılan Birleşik Sözcükler

BÜYÜK HARFLERİN KULLANIMI

⇒ Tamamlanmış cümleler büyük harfle başlar.

- » Türkiye'nin en kalabalık şehri İstanbul'dur. Başkenti ise Ankara'dır.
 cümle cümle

UYARI: Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti konur.

- » Salih Efendi uzun bir süre çocuğa baktıktan sonra, "Küçük, elindeki balonu sana kim aldı?" dedi.
 » Bahçedeki bütün saksıları (Saksı dediğimiz de bakkalın yoğurt kovalarıydı.) rengârenkti.

UYARI: İki noktadan sonra gelen ifadeler cümle ise büyük harfle başlar.

- » Şehrimizin valisi Sayın Muammer Bey açıkladı: Beldemizi en gözde tatil yeri yapacağız.

⇒ Şiiri oluşturan her dize genellikle büyük harfle başlar.

- » Ve güldün rengârenk yağmurlar yağdı
 İnsanı ağlatan yağmurlar yağdı. ← dize
- » Bana kara diyen dilber
 Kaşların kara değil mi ← dize

⇒ Özel adlar büyük harfle başlar. Özel ad olarak değerlendirilen bazı ifadeler şunlardır:

⇒ Kişi adlarıyla soyadları:

- » Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü...

⇒ Kişi adlarından önce ve sonra gelen ünvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar:

- » Kaymakam Fatma Hanım, Mimar Sinan...

Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar. Ancak akrabalık adı olup ünvan olarak kullanılan sözcükler büyük harfle başlar.

- » Aslı abla, Murat amca...
 » Baba Gündüz, Nene Hatun...

⇒ Saygı bildiren sözler ve bu sözlerden sonra gelen makam, mevki, ünvan bildiren kelimeler:

- » Sayın Bakan, Sevgili Rektör...

⇒ Hayvanlara verilen özel adlar:

- » Boncuk, Fındık, Pamuk...

⇒ Millet, boy, dil ve lehçe isimleri:

- » Türk, Türkçe, Alman, Almanca...

⇒ Devlet, din ve mezhep adları:

- » Türkiye, Almanya; İslamiyet, Müslümanlık; Hanefilik...

⇒ Gezegen ve yıldız adları:

- » Merkür, Venüs, Jüpiter, Dünya, Güneş, Ay...

Dünya, güneş, ay kelimeleri gezegen anlamı dışında kullanıldıklarında küçük harfle başlar.

- » Senin dünyanda işler nasıl yürütülüyor?

⇒ Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde doğu ve batı sözlerinin ilk harfi:

- » Batı medeniyeti, Doğu'nun gelenekleri...

Bu sözler özel isimden sonra kullanılıp yön bildirdiklerinde küçük yazılır:

- » Muş'un doğusu, Ankara'nın batısı...

⇒ Yer adları (kıta, bölge, il, ilçe, köy, semt...):

- » Afrika, Güneydoğu, Anadolu, İstanbul, Turgutlu, Bahçelievler...

⇒ Yer adlarında ilk isimden sonra gelen deniz, nehir, göl, dağ, boğaz gibi tür isimleri:

- » Ağrı Dağı, Fırat Nehri, Ege Denizi...

Özel ada dahil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar.

» Konya ili, Tepe köyü...

» Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen meydan, mahalle, bulvar, cadde, sokak kelimeleri:

» Kaza Mahallesi, Karaköy Meydanı, Yunus Emre Bulvarı...

» Saray, köşk, han, kale, köprü, kule, anıt vb. yapı adları:

» Dolmabahçe Sarayı, Ankara Kalesi, Zafer Abidesi...

» Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğunda, yer adının ilk harfi büyük yazılır:

» Hisar'dan, Boğaz'ın, Köşk'e...

» Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler:

» Müslümanlık, Müslüman; Hristiyanlık, Hristiyan; Budizm, Budist; Hanefilik, Hanefi; Katoliklik, Katolik...

» Din ve mitoloji ile ilgili adlar:

» Tanrı, Allah, İlah, Cebrail, Zeus, Osiris, Kibebe...

"Tanrı, Allah, İlah" sözleri özel ad olarak kullanılmadıklarında küçük harfle başlar.

» Eski Yunan tanrıları, müzik dünyasının ilahı...

» Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her sözcüğü:

» Türkiye Büyük Millet Meclisi, Afacan Bakkaliesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü...

» Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin her kelimesi:

» Nutuk, Türk Dili, Resmi Gazete...

Özel ada dahil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz.

» Milliyet gazetesi, Türk Dili dergisi...

» Tarihi olay, çağ ve dönem adları:

» Kurtuluş Savaşı, Tanzimat Dönemi'ne, Lale Devri...

Kitap, makale, tiyatro eseri, kurum adı vb. özel adlardaki kelimelerin ilk harfleri büyük yazıldığında "ve, ila, ya, veya, mi vb." ifadeler küçük harfle yazılır.

» Mai ve Siyah, Suç ve Ceza, Leyla ile Mecnun, Turfanda mı Yoksa Turfa mı?, Diyorlar ki...

Bu ifadelerin tamamı büyük yazıldığında "ve, ila, ya, veya, mi vb." ifadeler de büyük harfle yazılır.

» MAİ VE SİYAH, SUÇ VE CEZA, LEYLA İLE MECNUN, TURFANDA MI YOKSA TURFA MI? ...

» Ulusal, resmi ve dini bayramlarla anma ve kutlama adları:

» Cumhuriyet Bayramı, Kurban Bayramı, Anneler Günü...

» Özel adlardan türetilen bütün kelimeler:

» Türklük, Türkçülük, Avrupalı....

Para birimleri büyük harfle başlamaz.

» avro, dinar, dolar, kuruş...

» Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar:

» Brüksel lahanası, Maraş dondurması, Japon gülü, Hindistan cevizi, Antep fıstığı...

» Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.

» 21 Eylül 1936 Çarşamba günü, Kiraz Festivali 18 Haziran'da...

UYARI: Belirli bir tarih belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar.

» Okullar haziranda mı tatil olacak?

» Tablo, levha ve levha niteliğindeki yazılarda geçen kelimeler büyük harfle başlar.

» Giriş, Vezne, Otobüs Durağı, 1. Blok...

1.

Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Aşağıdaki yapılandırılmış gridda büyük harflerin kullanıldığı yerler, yapılandırılmış gridin altında da bu kurallarla ilgili örnek cümleler verilmiştir. Bu kuralların örneklendiği cümleleri bularak kutucuktaki harfi ilgili cümlelerin karşısına örnekteki gibi yazınız. (Bazı kurallar birden fazla cümleyle ilişkilendirilebilir.)

Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin her kelimesi büyük harfle başlar. A	Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar. B	Kişi adlarından önce ve sonra gelen ünvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar. C
Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya ünvan sözleri büyük harfle başlar D	Yer adları (kıta, bölge, il, ilçe, köy, semt vb.) büyük harfle başlar. E	Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, ünvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar. F
Gök cisimleri terim anlamıyla kullanıldıklarında büyük harfle başlar. G	Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar. H	Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar. I
Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar. J	Devlet adları büyük harfle başlar. K	Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar. L

1	Bu akşamki Türkiye - Hollanda maçı saat 21.45'te başlayacak.	J
2	Sayın Vali'nin katılımlarını bekliyoruz.	F
3	Neva, kedisi Tekir'e gözü gibi bakıyordu.	H
4	Türk Tarih Kurumunun çalışmalarını ilgiyle takip ediyorum.	B
5	Bugün Türkçenin ana lehçelerinden biri Yakutça'dır.	K
6	Bu yaz Şanlıurfa'yı ve Mardin'i gezeceğiz.	E
7	Bu bölgede Türkler uzun yıllar göçebe hayat yaşadılar.	I
8	Yarın, Yüzbaşı Kenan ile görüşeceğim.	C
9	Necip Fazıl'ın Kaldırımlar şiiri ile Tarık Buğra'nın Küçük Ağa romanını çok beğendim.	A
10	Nene Hatunların, Sütçü İmamların hafızamızdaki yeri asla silinemez.	C
11	Toplanan kalabalık içerisinde Kaymakam Bey ve köyün ileri gelenleri de vardı.	D
12	Bilim adamları yıllarca Mars'ta hayat olup olmadığını araştırdı.	G
13	Bugün dünya üzerinde milyonlarca Müslüman yaşamaktadır.	I
14	Küçük ve şirin bir ilimiz olan Bartın Karadeniz Bölgesi'nde bulunmaktadır.	E
15	Bu konuda Sayın Bakan'ın da onayını almamız gerekiyor.	F
16	Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde basına kapalı bir oturum gerçekleştirilecek.	B

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-5 doğru: ★ 6-10 doğru: ★★ 11-16 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-5 doğru → 11-16 doğru →

2.
Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Aşağıdaki cümlelerde büyük harflerin kullanımıyla ilgili yapılan yazım yanlışlarını düzelterek örnekteki gibi altındaki boşluğa yeniden yazınız.

1

Öğretmenimiz bizi 3 Aralık 2021 cuma günü tiyatroya götürecektir.

Cuma

2

Çocuğun elinde Milliyet Gazetesi olduğu halde koşarak yanımıza geliyordu.

gazetesi

3

Memurlarla ilgili yeni düzenlemeler Resmi gazete-de yayımlandı.

Gazete'de

4

Karadeniz turumuzun ilk gününde arabamız zigana geçidinde arızalandı.

Zigana Geçidi'nde

5

Dağcılar bugün Ağrı dağının zirvesine kadar çıktılar.

Dağı'nın

6

Son yıllarda baklavalarda daha çok Antep Fıstığı tercih edilmektedir.

fıstığı

7

Ay'ın kendi eksenini etrafında dönme süresi ile dünya etrafında dönme süresi aynıdır.

Dünya

8

Arap babanın türbesi Harput'ta bulunmaktadır.

Baba'nun

9

Ayşe Teyzem hastalanmış, anneme haber verebilir misiniz?

teyzem

10

Bu yıl milli eğitim şurası toplanacak.

Milli Eğitim Şurası

11

Elif'in öküzü kocabaş, hem çok ihtiyar hem de çok zayıftı.

Kocabas

12

Mescidi Aksa üç semavi din olan müslüman, hristiyan ve yahudiler için kutsal kabul edilmektedir.

Müslüman, Hristiyan ve Yahudiler

13

Arabamız Galata köprüsünden geçti.

Köprüsü'nden

14

Osmanlı devleti Lale devrinde çok büyük yenilikler de yapmıştır.

Devri'nde

15

Mareşal Fevzi Çakmak paşa Çankaya köşküne çıkar.

Pasa - Köşkü'ne

16

Türkiye Büyük Millet Meclisi her yıl 1 ekim'de toplanır.

Ekim'de

17

Fatih beyle Ayşe hanımı da toplantıya davet ettiniz mi?

Bey'le - Hanım'ı

18

Babamlar Kültür mahallesi, Badem sokakta oturuyor.

Mahallesi - Sokak'ta

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-6 doğru: ★

7-12 doğru: ★★

13-18 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-6 doğru → 13-18 doğru →

3.

Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Aşağıdaki sözcüklerde büyük harflerin kullanımıyla ilgili yapılan yazım yanlışlarını bularak örnekteki gibi karşılarındaki boşluğa doğrusunu yazınız.

SÖZCÜKLER	DOĞRU YAZILIŞI	SÖZCÜKLER	DOĞRU YAZILIŞI
1 Doğu Anadolu bölgesi	<i>Doğu Anadolu Bölgesi</i>	20 Van gölü	<i>Van Gölü</i>
2 Anneler günü	<i>Anneler Günü</i>	21 Ağrı dağı	<i>Ağrı Dağı</i>
3 Karadenizin doğusu	<i>Karadeniz'in doğusu</i>	22 Kurban bayramı	<i>Kurban Bayramı</i>
4 Dicle nehri	<i>Dicle Nehri</i>	23 Albay Resul bey	<i>Albay Resul Bey</i>
5 Gazi Mustafa kemal	<i>Gazi Mustafa Kemal</i>	24 güllü baba	<i>Güllü Baba</i>
6 doğu medeniyeti	<i>Doğu medeniyeti</i>	25 Konya İli	<i>Konya İli</i>
7 Taksim meydanı	<i>Taksim Meydanı</i>	26 Abidin paşa bulvarı	<i>Abidinpaşa Bulvarı</i>
8 Zafer anıtı	<i>Zafer Anıtı</i>	27 üç bin Lira	<i>üç bin lira</i>
9 Adana Kebabı	<i>Adana kebabı</i>	28 4 Aralık 1921 cumartesi	<i>4 Aralık 1921 Cumartesi</i>
10 Türk Lokumu	<i>Türk lokumu</i>	29 Türkiye Gazetesi	<i>Türkiye gazetesi</i>
11 Tanzimat dönemi	<i>Tanzimat Dönemi</i>	30 Anadolunun doğusu	<i>Anadolu'nun doğusu</i>
12 kuzey afrika	<i>Kuzey Afrika</i>	31 karabaş (köpek ismi)	<i>Karabas</i>
13 yaban romanı	<i>Yaban romanı</i>	32 Telli baba	<i>Telli Baba</i>
14 Hisar'dan boğaza	<i>Hisar'dan Boğaz'a</i>	33 Sayın rektör	<i>Sayın Rektör</i>
15 Süveyş kanalı	<i>Süveys Kanalı</i>	34 Güneydoğu anadolu	<i>Güneydoğu Anadolu</i>
16 Yeşilay derneği	<i>Yeşilay Derneği</i>	35 Gaziler günü	<i>Gaziler Günü</i>
17 24 kasım	<i>24 Kasım</i>	36 Bursa'lı	<i>Bursalı</i>
18 Miraç kandili	<i>Miraç Kandili</i>	37 Hindistan Cevizi	<i>Hindistan cevizi</i>
19 Lale festivali	<i>Lale Festivali</i>	38 Türk dili kurultayı	<i>Türk Dili Kurultayı</i>

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-12 doğru: ★ 13-26 doğru: ★★ 27-38 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-12 doğru → 🗑️ 27-38 doğru → 👍

4.

Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Aşağıdaki yapılandırılmış gridda verilen soruların sayı numaralarını ortadaki ilgili kısma yazınız.

1. Akrabalık bildiren kelimeler; lakap veya ünvan olmadığı sürece nasıl başlar?

2. Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adlarının her kelimesi nasıl başlar?

3. Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt vb. yapı adlarının bütün kelimeleri nasıl başlar?

4. Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. sözler nasıl başlar?

5. Tabela, levha ve levha niteliğindeki yazılarda geçen kelimeler nasıl başlar?

Büyük harfle başlar.

2, 3, 5, 6, 7, 10

Küçük harfle başlar.

1, 4, 8, 9

6. Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi nasıl başlar?

7. Kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğunda ilk harf nasıl başlar?

8. "Tanrı, Allah, İlah" sözcükleri özel ad olarak kullanılmadıklarında nasıl başlar?

9. İki noktadan sonra cümle ve özel ad niteliğinde olmayan örnekler sıralandığında bu kelimeler nasıl başlar?

10. Özel adlardan türetilen bütün kelimeler nasıl başlar?

5.

Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçta yer alan bilgiler doğru değerlendirildiğinde ulaşılabilecek çıkışı bulunuz.

Doğu, Batı, Kuzey, Güney gibi yön isimleri daima büyük harfle başlar.

D

Y

Özel isimlere gelen yapım ve çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır.

D

Y

"Reşat Nuri'nin Çalığışu'nu okudun mu?" cümlesinde yazım yanlışı yoktur.

D

Y

Cümle büyük harfle başlar.

Hitap cümleleri büyük harfle başlar.

Cümle büyük harfle başlar.

Hitap cümleleri büyük harfle başlar.

D

Y

D

Y

D

Y

D

Y

1. Çıkış

2. Çıkış

3. Çıkış

4. Çıkış

5. Çıkış

6. Çıkış

7. Çıkış

8. Çıkış

DOĞRU ÇIKIŞ = .. 5. Çıkıştır..

"DE", "Kİ" VE "Mİ" NİN YAZIMI**Bağlaç Olan "de"****Ek Olan "-de"**

- Bağlaç olan "de" her zaman kendisinden önce ve sonraki sözcükten ayrı yazılır.
- Akşamları **da** kitap okurum.
- "de" bağlacı cümleden çıkartıldığında cümlenin anlamı bozulmaz.
- Parkta **da** oynarız. (Doğru) / Park**ta** oynarız. (Doğru)
- Bağlaç olan "da / de" kelimeleri, cümleleri, yargıları bağlar.
- Geldim **de** seni göremedim.
cümle bağlaç cümle
- "de" bağlacının "ta / te" şekli yoktur.
- Yemeğe et **de** koy. (Doğru) / Yemeğe et **te** koy. (Yanlış)

- Ek olan "-de" her zaman kendisinden önceki sözcüğe bitişik yazılır.
- Sizin **evde** çiçek var mı?
- "-de" eki cümleden çıkartıldığında cümlenin anlamı bozulur.
- Göl**de** balık avladım. (Doğru)
Göl balık avladım. (Yanlış)
- "-de" eki kendisinden önceki son ünlüye göre "-ta / -te" şeklini alır.
- Aldıklarımı market**te** bıraktım. (Doğru)
Kuşları ağaç**da** gördüm. (Yanlış)
- Ek olan "-de" cümleye bir yerde olma, bir yerde bulunma anlamı katar.

"ki"nin Yazımı

- Bağlaç olan "ki" her zaman kendisinden önceki kelimedenden ayrı yazılır.
- Çalış **ki** başarasın.
bağlaç
- Ek olan "-ki" kendisinden önceki kelimeye bitişik yazılır.
- Karşıdaki evde oturuyor.
ek

- Bağlaç olan "ki" cümleden çıkarılabilir, çıkarıldığında anlam bozulmaz. Ek olan "-ki" cümleden çıkarılamaz, çıkarıldığında cümlenin anlamı bozulur.
- Gerçek şu **ki** başardım. (Doğru)
Gerçek şu başardım. (Doğru)
- Arabanın koltuğundaki kimin? (Doğru)
Arabanın koltuğunda kimin? (Yanlış)

Bağlaç olan "ki" ayrı bir kelime gibi vurgulu okunur, kelime ve cümleleri bağlar. Ek olan "-ki" eklendiği kelimeyle kelime grubu oluşturur ya da bir kelimenin yerine kullanılır.

Bağlaç olduğu hâlde önceki kelimeyle bitişik yazılan "ki"ler kalıplaşmışlardır. Bunlar: mademki, oysaki, sanki, belki, halbuki, çünkü, meğerki, illaki.

"mi"nin Yazımı

- Soru eki (edatı) olan "mi" her zaman kendisinden önceki kelimedenden ayrı yazılır.
- Onu giderken görmedin **mi**?
- Okulda **mi** düştün?
- Soru ekinden sonra gelen ekler, soru ekine bitişik yazılır.
- Çocukları getirecek **misin**?
- Görmüyor **musun** arkadaşlarını?

Soru eki "mi" cümleye soru anlamının dışında pekiştirme ve zaman anlamı da katar.

- Ekşi **mi** ekşi bir elmaydı. (Pekiştirme)
- Süre doldu **mu** kalemleri bırakın! (Zaman)

Sayıların Yazımı

- ➔ Sayılar harflerle de yazılabilir.
- » on bir ay » haftanın ikinci günü
- ➔ Saat, para ve ölçü gibi sayılarda rakam kullanılır.
- » 25 kg » 17.30
- ➔ Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır.
- » iki yüz elli » dört bin beş yüz
- ➔ Senet, çek vb. belgelerdeki sayılar bitişik yazılır.
- » 240,12 (ikiyüzkırkTL, onikikr.)
- ➔ Adları sayılarla oluşan oyun adları bitişik yazılır.
- » beştaş » dokuztaş
- ➔ Romen rakamları, tarihi olaylarda, yüzyıllarda, maddele-
rin sıralandırılmasında vs. kullanılır.
- » II. Dünya Savaşı » XX. yüzyıl
- ➔ Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur.
- » 4.567 » 244.593
- ➔ Sayılarda kesirler virgüllerle ayrılır.
- » 15,2 (15 tam, onda 2) » 7,13 (7 tam yüzde on üç)
- ➔ Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir.
- » 15. (on beşinci) » 15'inci (on beşinci)
- ➔ Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz.
- » 8'inci ⇒ (Yanlış) 8'inci ⇒ (Doğru)
- ➔ Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir.
- » 2'şer ⇒ (Yanlış) ikişer ⇒ (Doğru)

Kısaltmaların Yazımı

- ➔ Kurum, kuruluş, ülke, kitap, dergi ve yön adları kısaltılırken **her kelimenin ilk harfi büyük yazılır** ve harfler arasına **nokta konmaz**.
- » TDK (Türk Dil Kurumu), ABD (Amerika Birleşik Devletleri), KB (Kutadgu Bilig), TD (Türk Dili), K (kuzey)...
- ➔ Bazen kelimelerin, özellikle son kelimenin birkaç harfinin kısaltmaya alındığı da görülür. Bazen de aradaki kelimelerden hiç harf alınmadığı olur. Bu tür kısaltmalarda, kısaltmanın akılda kalabilmesi için yeni bir kelime oluşturma amacı güdülür.
- » BOTAŞ (Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi), TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi)...
- ➔ Gelenekleşmiş olan T.C. (Türkiye Cumhuriyeti) ve T. (Türkçe) kısaltmaları dışında büyük harfle yapılan kısaltmalarda araya ve sona nokta konmaz.
- ➔ Kuruluş, kitap, dergi ve yön adlarıyla ölçülerin dışında kalan kelime veya kelime gruplarının kısaltılmasında, **ilk harfle birlikte kelimeyi oluşturan temel harfler** dikkate alınır. Kısaltılan kelime veya kelime grubu; özel ad, ünvan veya rütbe ise ilk harf büyük; cins isim ise ilk harf küçük olur.
- » Alm. (Almanca), Yol Mah. (Yol Mahallesi), Prof. (Profesör), Alb. (Albay), çev. (çeviren), ed. (edebiyat)...
- ➔ Ölçü birimlerinin uluslararası kısaltmaları kullanılır.
- » m (metre), cm (santimetre), km (kilometre), g (gram), kg (kilogram), l (litre), m² (metrekare)...
- ➔ Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kelimenin okunuşu esas alınır.
- » cm'yi, kg'dan, mm'den, kr.un.
- ➔ Büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde **kısaltmanın son harfinin okunuşu** esas alınır. Ancak kısaltması büyük harflerle yapıldığı hâlde bir kelime gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde **kısaltmanın okunuşu** esas alınır.
- » BDT'ye, TTK'den, THY'de, TL'nin; BOTAŞ'ın, UNESCO'ya, ASELSAN'da, NATO'dan...
- ➔ Sonunda nokta bulunan kısaltmalarla üs işaretli kısaltmalara gelen ekler kesmeyle ayrılmaz. Bu tür kısaltmalarda ek noktadan ve üs işaretinden sonra, kelimenin veya üs işaretinin okunuşuna uygun olarak yazılır.
- » vb.leri, Alm.dan, İng.yi; m²'ye (metrekareye), cm³'e (santimetreküpe), 6⁴'ten (altı üssü dörtten)...

“de”nin Yazımı

6.

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde yer alan “de”lerle ilgili olarak;
a - “de”lerin görevlerini (Bağlaç veya hâl eki) yazınız.

b - Yazım yanlış olan de’lerin altını çizerek doğru yazımını uygun alana örnekteki gibi yazınız.

	CÜMLELER	Hâl Eki Olan “De”	Bağlaç Olan “De”	Doğru Yazımı
1	Hava kararınca dışarıda hiç kimsede kalmamıştı.	<i>dışarıda</i>	<i>kimsede</i>	<i>kimse de</i>
2	Yurdumuzunda en ücra köşelerinde yaşam mücadelesi veriliyor.	<i>köşelerinde</i>	<i>Yurdumuzunda</i>	<i>Yurdumuzun da</i>
3	Öğretmenin verdiği ödevleri kitapda da bulamadım..	<i>kitapda</i>	<i>kitapta da</i>	<i>kitapta</i>
4	Bugünkü derste Ahmet’te yoktu.	<i>derste</i>	<i>Ahmet’te</i>	<i>Ahmet de</i>
5	Zaten kolunda saatte taşımıyordu.	<i>kolunda</i>	<i>saatte</i>	<i>saat de</i>
6	Toplanan kalabalıkda birbirinden habersiz insanlar da vardı.	<i>kalabalıkda</i>	<i>insanlar da</i>	<i>kalabalıkta</i>
7	Sabah üçde kalktı ancak otobüse de yetişemedi.	<i>üçde</i>	<i>otobüse de</i>	<i>üçte</i>

“ki”nin Yazımı

7.

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde yer alan “ki”lerle ilgili olarak;
a. “ki”lerin görevlerini (Bağlaç veya ek olan) yazınız.

b. Yazımı yanlış olan “ki”lerin altını çizerek doğru yazımını uygun alana örnekteki gibi yazınız.

	CÜMLELER	Bağlaç Olan “ki”	Ek Olan “ki”	Doğru Yazımı
1	Ağaçtaki meyveleri öyle hızlı topluyorduki görsen şaşırırdın.	<i>topluyorduki</i>	<i>ağaçtaki</i>	<i>topluyordu ki</i>
2	Duydumki meydandaki saat kulesini kaldıracaklarmış.	<i>Duydumki</i>	<i>meydandaki</i>	<i>Duydum ki</i>
3	Sayfalar arasındaki hatıralarım benden o kadar uzaklaştılarki hatırlamakta zorlanıyorum.	<i>uzaklaştılarki</i>	<i>arasındaki</i>	<i>uzaklaştılar ki</i>
4	Dışarıda ki hava öyle soğuktu ki dışarı çıkmak imkânsızdı.	<i>soğuktu ki</i>	<i>Dışarıda ki</i>	<i>Dışarıdaki</i>
5	Çalışmıyorduki o da bendeki imkânlarla sahip olsun.	<i>Çalışmıyorduki</i>	<i>bendeki</i>	<i>Çalışmıyordu ki</i>
6	Elimde sendekinden daha ağır bir yük taşıyordumki çocuklar yardımına yetişti.	<i>taşıyordumki</i>	<i>sendekinden</i>	<i>taşıyordum ki</i>
7	Kucağındaki bebekle öyle çaresiz görünüyorduki koşup yardım edesim geldi.	<i>görünüyorduki</i>	<i>kucağındaki</i>	<i>görünüyordu ki</i>

8.
Etkinlik

“de”, “ki” ve “mi”nin Yazımı

Aşağıdaki cümlelerde “de”, “ki” ve “mi”nin yazımıyla ilgili yapılan yanlışların altını çizerek doğru yazılışlarını yanındaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

1	Sen petek misali <u>Veysel</u> 'de arı / İnleşir beraber yapardık balı	⇒	<i>Veysel de</i>
2	Sazım bu sesleri <u>turnadan</u> mi aldın? / Pençe vurup sarı teli sızlatma!	⇒	<i>turnadan mı</i>
3	Yağmur damlaları pencereye takır tukur vuruyordu. <u>San</u> ki gök delinmiş de yeryüzüne karışmıştı.	⇒	<i>sanki</i>
4	Ben şimdi kendi hastalığıma derman <u>bulayım</u> da ona sonra bakarız.	⇒	<i>bulayım da</i>
5	Yaşamayı ciddiye alacaksın, yani o derecede, <u>öylesine</u> ki...	⇒	<i>öylesine ki</i>
6	Bahçede dut iken bilmezdin sazi, bülbül <u>konarmı</u> ydı dalına bazı.	⇒	<i>konar mıydı</i>
7	<u>Yinede</u> dışarıyla beraber yaşayacağız, insanları, hayvanları, kavgası ve rüzgârıyla.	⇒	<i>Yine de</i>
8	Hava <u>yağmurlumu</u> , diye bakacağız pencereden, yahut da sabırsızlıkla bekleyeceğiz.	⇒	<i>yağmurlu mu</i>
9	<u>Diyelim</u> ki hapisteyiz, yaşımız da elliye yakın, daha da on sekiz sene olsun açılmasına demir kapının.	⇒	<i>Diyelim ki</i>
10	Bu dünya soğuyacak günün <u>birin</u> de. Hatta bir buz yığını, yahut ölü bir bulut gibi de değil; boş bir ceviz gibi yuvarlanacak.	⇒	<i>birinde</i>
11	Atalarının mezarlarını bir daha ziyaret edemeyecek olması <u>kolay</u> mı?	⇒	<i>kolay mı?</i>
12	Narin yapılı çocuğun gür ve uzun kirpikleri adama o kadar tanıdık <u>gelir</u> ki...	⇒	<i>gelir ki</i>
13	Zehra, Despina'ya bakıp: “Sardunyalardan bir dal verir <u>mi</u> siziz?”	⇒	<i>verir misiniz?</i>

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-4 doğru: ★ 5-9 doğru: ★★ 10-13 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı ⇒

1-4 doğru → 10-13 doğru →

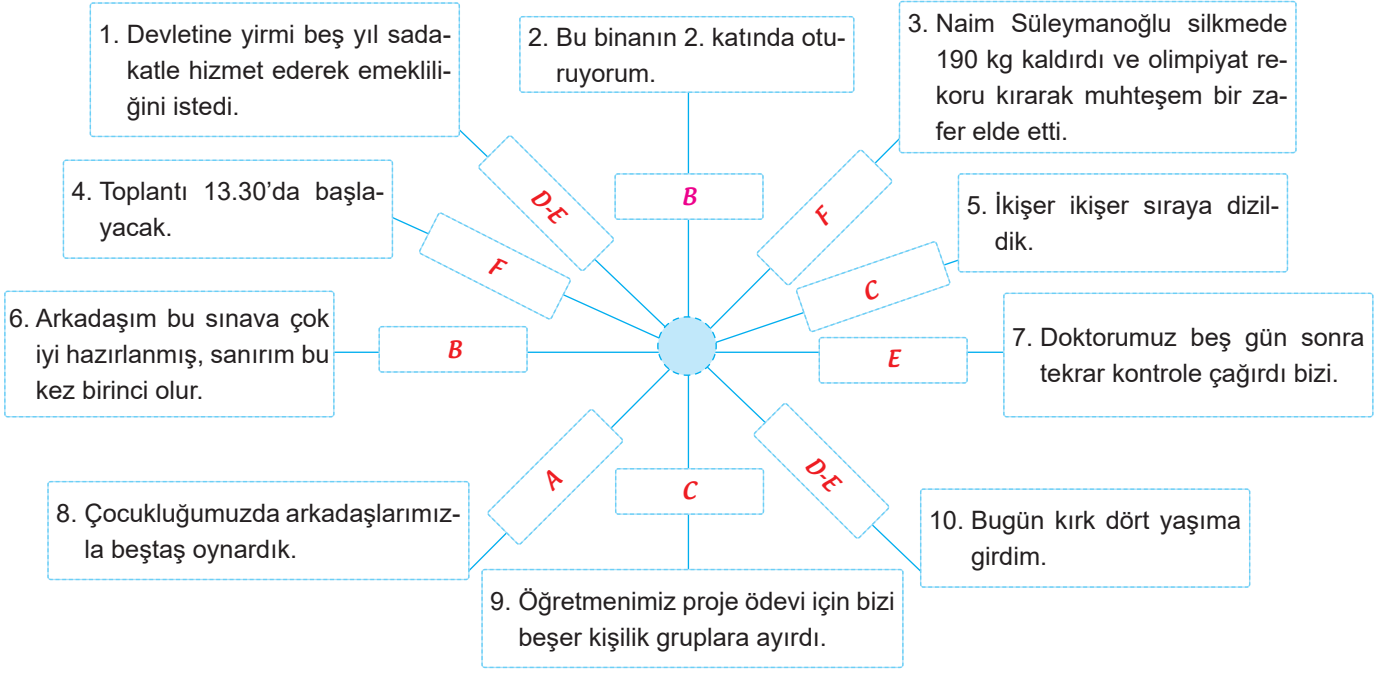
Sayıların Yazımı

9.

Etkinlik

Sayıların yazımıyla ilgili kurallar yapılandırılmış gride, bu kurallara ait örnekler de yapılandırılmış gridin altındaki kavram haritasında verilmiştir. Bu kuralların örneklediği cümleleri bularak kutucuktaki harfi kavram haritasındaki ilgili cümlenin karşısına örnekteki gibi yazınız. (Bazı kurallar birden fazla cümleyle ilişkilendirilebilir.)

Sayıardan oluşan oyun adları bitişik yazılır.	Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir.	Üleştirme (paylaştırma) sayıları rakamla değil, yazıyla yazılır.
Birden fazla sözcükten oluşan sayılar ayrı yazılır.	Sayılar metin içerisinde genellikle yazı ile yazılır.	Saat, para tutarı, ölçü, istatistiki verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır.
A	B	C
D	E	F

Sayıların Yazımı

10.

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde sayıların yazımıyla ilgili yapılan yanlışları bularak doğrusunu örnekteki gibi altındaki boşluğa yazınız.

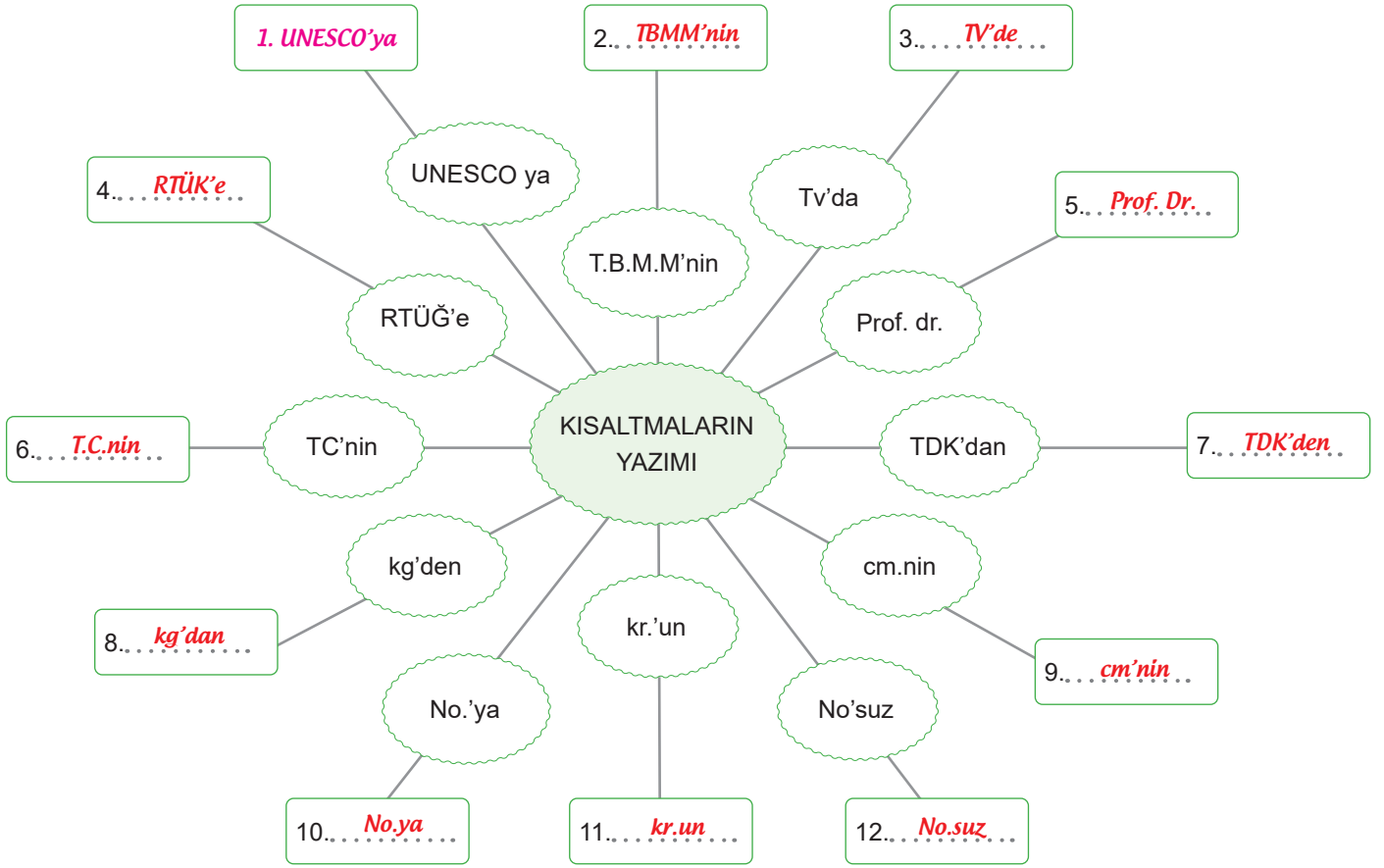
<p>1. Hafta sonu yapılan sınava yüzaltmış altıbin kişinin katıldığı söylendi.
<i>yüz altmış altı bin</i></p>	<p>2. Takımlar 2'şerli gruplar halinde mücadele edecekler.
<i>ikiserli</i></p>
<p>3. Yarın 13:15'de sizi de oyunumuza bekleriz.
<i>13.15'te</i></p>	<p>4. Yarın annemin aramızdan ayrılışının 28.'inci yılı olacak.
<i>28'inci</i></p>
<p>5. Keloğlan 5'nci günün sonunda padişahın huzuruna çıkar.
<i>5'inci</i></p>	<p>6. Her gün saat 6.00'da kalkar, 6.45'de yola düşerdi.
<i>6.45'te</i></p>

11.
Etkinlik

Kısaltmaların Yazımı

Aşağıdaki kavram haritasında yazımı yanlış olan kısaltmaların doğrusunu örnekteki gibi yazınız.

12.
Etkinlik

Yazım Kuralları

Aşağıdaki metinde yazım yanlış olan kelimelerin altını çizip doğru yazılışlarını yandaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

Uydu ölçümleri, Dünya'nın en sıcak yerinin 70 °C'yi aşan sıcaklığıyla Lut çölü olduğunu ortaya koydu. İrânın Güneydoğusundaki bu çöl öylesine sıcaktırki bilim insanları, önceleri burada canlıların yaşamasının olanaksız olduğunu düşünmüştü. Ancak akıllara sığmayan bu sıcaklığa rağmen çeşitli sürüngen ve örümcekler burada hayatta kalabiliyor.

Angel şelalesi, 979 Metre yüksekliğiyle dünyanın en uzun gökdelenini bile geride bırakır. şelaleden akan su, havanın sıcak ve kuru olduğu dönemlerde tabana ulaşmadan buharlaşmaktadır. 18 Kasım 1933'de ABD li bir pilot tarafından keşfedilen ve dünyanın en yüksek şelalesi olan bu şelale, aynı zamanda Venezuelanın en ünlü turistik yerlerinden biridir.

dünyanın
Lut Çölü
.....
İrân'ın güneydoğusundaki
sıcaktır ki
.....
Angel Şelalesi
.....
metre
.....
18 Kasım 1933'te
.....
ABD'li
.....
Venezuela'nın
.....

BİRLEŞİK SÖZCÜKLERİN YAZIMI

➔ Belirtisiz isim tamlamaları, sıfat tamlamaları, birleşik fiiller, ikilemeler, kısaltma grupları ve kalıplaşmış çekimli fiillerden oluşan ifadeler yeni bir kavramı karşıladıklarında birleşik sözcük olur. Birleşik sözcükler belirli kurallar çerçevesinde bitişik veya ayrı olarak yazılır.

Ayrı Yazılan Birleşik Sözcükler

➔ “Etmek, eylemek, olmak” gibi yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller, ilk kelimesinde herhangi bir ses düşmesi veya türemesine uğramazsa ayrı yazılır.

» yardım etmek, dans etmek, namaz kılmak, derman bulmak, var olmak...

➔ Birleşme sırasında kelimelerinden hiçbiri veya ikinci kelimesi anlam değişikliğine uğramayan birleşik sözcükler ayrı yazılır.

» köpek balığı, deve kuşu, ağustos böceği, ateş böceği, at sineği, çörek otu, yer elması, çam fıstığı, şeker pancarı, kuru fasulye, lüle taşı, el kitabı, tuz ruhu, hava yolu, açık oturum, ana dili, yer çekimi, iş birliği, gök bilimi, yarım küre, gök taşı, kuru yemiş, hafta sonu...

➔ “-r / -ar / -er, -maz / -mez ve -an / -en” sıfat-fiil ekleriyle kurulan sıfat tamlaması yapısındaki birleşik kelimeler ayrı yazılır.

» çalar saat, çıkar yol, döner sermaye, güler yüz, yazar kasa; çıkmaz sokak, tükenmez kalem; akan yıldız, uçan daire...

➔ “Alt, üst” sözcüklerinin somut olarak yer belirttiği birleşik sözcükler ayrı yazılır.

» deri altı, yer altı, baş üstü, arka üstü, böbrek üstü bezi...

➔ Kişi adlarından oluşmuş “mahalle, bulvar, cadde, sokak, ilçe, köy, belde vb.” yer ve kuruluş adlarında, sondaki ünvanlar hariç şahıs adları ayrı yazılır.

» Yunus Emre Bulvarı, Fevzi Çakmak Mahallesi, Mustafa Kemal Caddesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Uzungöl beldesi...

➔ “Dış, iç, sıra” sözleriyle oluşturulan birleşik sözcük ve terimler ayrı yazılır.

» kanun dışı, yasa dışı, ceviz içi, hafta içi, ardı sıra, yanı sıra...

➔ Yer adlarında kullanılan “batı, doğu, güneydoğu, aşağı, yukarı, orta, iç, yakın, uzak” sözcükleri ayrı yazılır.

» Batı Trakya, Doğu Anadolu, Güney Kutbu, Kuzey Amerika, Orta Anadolu, İç Asya, Uzak Doğu, Yukarı Fırat...

➔ “Renk” sözü veya renklerden birinin adıyla kurulmuş isim tamlaması yapısındaki renk adları ayrı yazılır.

» gümüş rengi, çivit mavisi, gece mavisi, limon sarısı, sahra yeşili, bal rengi...

Bitişik Yazılan Birleşik Sözcükler

➔ Ses düşmesine uğrayan birleşik sözcükler bitişik yazılır.

- » pazartesi (pazar + ertesi), kaynana (kayın + ana), niçin (ne + için), nasıl (ne + asıl), sütlaç (sütlü + aş)

➔ Kurallı birleşik fiiller bitişik yazılır.

- » bakakalmak, gelivermek, süregelmek, gidedurmak, düşeyazmak, çıkagelmek...

➔ Sözcüklerin her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında anlam değişikliğine uğrarsa bu sözcükler bitişik yazılır.

- » akşamsefası, kuşburnu, ayşekadın (bitki adları); tavukgöğsü, alinazik, dilberdudağı (yiyecek adları); balköpüğü, gülkurusu, yavruağzı, kavuniçi (renk adları); beştaş, üçtaş, dokuztaş (oyun adları)...

➔ "Etmek, olmak" gibi yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller; ses düşmesine, ses değişmesine veya ses türemesine uğrarlarsa bitişik yazılır.

- » kaydetmek, affetmek, hap(i)solmak, bakakalmak, gelivermek, süregelmek...

➔ "Ev, baş, oğlu, kızı, ağa, efendi, bey, hanım, başı" sözcükleriyle kurulan bazı birleşik sözcükler asıl anlamlarını korudukları hâlde, gelenekleştikleri için bitişik yazılır.

- » yayınevi, başkent, eloğlu, elkızı, hanımefendi, beyefendi, ağabey, hacıağa, onbaşı...

➔ Somut olarak yer bildirmeyen "alt", "üst" ve "üzeri" sözcüklerinin sona getirilmesiyle oluşturulan birleşik sözcükler bitişik yazılır.

- » ayakaltı, bilinçaltı, gözaltı; bayramüstü, olağanüstü, suçüstü, yüzüstü; öğleüzeri, ayaküzeri...

➔ Ara yönleri belirten sözcükler bitişik yazılır.

- » kuzeybatı, güneydoğu, kuzeydoğu, güneybatı.

➔ "Hane, name, zade, zede" ifadeleriyle oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılır.

- » dersbane, kahvehane, yazıhane; kanunname, seyahatname, siyasetname; amcazade, dayızade; depremezede...

➔ Kişi adları ve ünvanlarından oluşmuş mahalle, meydan, köy vb. yer ve kuruluş adlarında ünvan adları sonda ise gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır.

- » Abidinpaşa (mahalle), Ertuğrulgazi (ilçe), Mustafabey (cadde), Necatibey (cadde)...

➔ Kanunda bitişik geçen veya bitişik olarak tescil ettirilmiş olan kuruluş adları bitişik yazılır.

- » İçişleri, Dışişleri, Genelkurmay, Yükseköğretim Kurulu

➔ Şehir, köy, mahalle, dağ, tepe, deniz, göl, ırmak vb. sözcüklerle kurulmuş sıfat tamlaması ve belirtisiz isim tamlaması kalıbındaki yer adları bitişik yazılır.

- » Akşehir, Çengelköy, Yenimahalle, Karadağ, Kocatepe, Kızıldeniz, Acıgöl, Yeşilirmak...

13.
Etkinlik

Birleşik Sözcüklerin Yazımı

Birleşik sözcüklerin yazımıyla ilgili örnekler yapılandırılmış griddede, kurallar ise yapılandırılmış gridin altında verilmiştir. Buna göre verilen örneklerin hangi kurallarla ilgili olduğunu bularak kutucuktaki harfleri uygun kuralın yanındaki boşluğa örnekteki gibi yazınız. (Bazı kurallar birden fazla örnekle ilişkilendirilebilir.)

A Emretmek	B Kuşburnu	C Çekyat	D Cankurtaran	E Öğretmenevi	F Yüzbaşı
G Hissetmek	H Kuzeybatı	I Akşamüstü	J Mustafapaşa Mahallesi	K Uyurgezer / Dedikodu	
L Varyemez / Gökdelen	M Kaynata	N Kedigözü (Iamba)	O Ateşkes	P Gecekondu	
R Güneydoğu	S Yayınevi	T İmambayıldı	U Pazartesi		

1	Bir topluluğun yöneticisi anlamındaki “başı” sözüyle oluşturulan belirtisiz isim tamlamaları bitişik yazılır.	→	F
2	Somut olarak yer bildirmeyen “alt, üst ve üzeri” sözlerinin sona getirilmesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır.	→	I
3	Kişi adları ve ünvanlarından oluşmuş mahalle, meydan, köy vb. yer ve kuruluş adlarında, ünvan kelimesi sonda ise gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır.	→	J
4	Her iki kelimesi de -dı (-di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü) veya -r /-ar /-er geniş zaman eklerini almış ve kalıplaşmış bulunan birleşik kelimeler bitişik yazılır.	→	K
5	Ses düşmesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır.	→	A-M-U
6	İkinci kelimesi -dı (-di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü) kalıplaşmış belirli geçmiş zaman ekleriyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır.	→	P-T
7	Ev kelimesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır.	→	E-S
8	Ara yönleri belirten kelimeler bitişik yazılır.	→	H-R
9	an/-en, -r/-ar/-er/-ır/-ir, -maz/-mez ve -mış/-miş sıfat-fiil ekleriyle kurulan kalıplaşmış birleşik kelimeler bitişik yazılır.	→	D-L
10	Bir veya iki ögesi emir kipiyle kurulan kalıplaşmış birleşik kelimeler bitişik yazılır.	→	C-O
11	Kelimelerden her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik kelimeler bitişik yazılır.	→	N-B
12	“etmek, olmak” yardımcı fiilleriyle birleşirken ses düşmesine veya ses türemesine uğrayan sözcükler bitişik yazılır.	→	A-G

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-4 doğru: ★ 5-8 doğru: ★★ 9-12 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-4 doğru → 🗨️ 9-12 doğru → 👍

14.
Etkinlik

Birleşik Sözcüklerin Yazımı

Aşağıdaki kutucuklarda yer alan birleşik sözcüklerin yazımı doğruysa yandaki kutucuğa “doğru” ibaresini; yazımı yanlış ise birleşik sözcüklerin doğru yazılışlarını örnekteki gibi yazınız.

	Birleşik Sözcükler	Doğru Yazılışı		Birleşik Sözcükler	Doğru Yazılışı
1	Su altı	<i>Doğru</i>	15	Bilinç altı	<i>Bilinçaltı</i>
2	Akşam üzeri	<i>Aksamüzeri</i>	16	Ak şehir	<i>Aksehir</i>
3	Baş öğretmen	<i>Başöğretmen</i>	17	Mehter başı	<i>Mehterbası</i>
4	Hanım anne	<i>Hanumanne</i>	18	Her hangi	<i>Herhangi</i>
5	Seyahatname	<i>Doğru</i>	19	Misakı millî	<i>Misakımillî</i>
6	Genel kurmay	<i>Genelkurmay</i>	20	Bir çoğu	<i>Birçoğu</i>
7	Olağan üstü	<i>Olağanüstü</i>	21	Gazi Osmanpaşa Mah.	<i>Gaziosmanpaşa Mah.</i>
8	Yazı vermek	<i>Yazıvermek</i>	22	Böbreküstü bezi	<i>Böbrek üstü bezi</i>
9	Süre gelmek	<i>Süregelmek</i>	23	Yanar döner	<i>Yanardöner</i>
10	Hanımgöbeği	<i>Doğru</i>	24	Çalışa bilmek	<i>Çalışabilmek</i>
11	Ortadoğu	<i>Orta Doğu</i>	25	Ceviziçi	<i>Ceviz içi</i>
12	Batı Trakya	<i>Doğru</i>	26	Reddetmek	<i>Doğru</i>
13	Sütdişi	<i>Süt dişi</i>	27	Gün ortası	<i>Doğru</i>
14	Ateşböceği	<i>Ateş böceği</i>	28	Kemalpaşa tatlısı	<i>Doğru</i>

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-9 doğru: ★ 10-18 doğru: ★★ 19-28 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-9 doğru → 19-28 doğru →

15.
Etkinlik

Yazım Kuralları

Aşağıdaki cümlelerde yazımı yanlış olan kelimelerin altını çizerek doğru yazılışlarını alttaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

1

Van kalesi ve çevresi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca "nitelikli doğal koruma alanı" olarak tescillendi.*Kalesi*

3

Bir çok sanatçı, sanat eserlerinin hiç bir düşünceyi yaymadığını söyler.*Birçok - hiçbir*

5

Atlı avcılarımı düşmemiş peşlerine kaç kez, okları, yayları ile.*avcılar mı*

7

Belki de onaltı, onyedi yaşlarında vardılar.*on altı, on yedi*

9

Daha bir kaç gün öncesine kadar kendisine öfkeyle baktığım adamı artık sevmeye başlamıştım.*birkaç*

11

Yalnız benim anlamadığım bir şey var senin ana dilin Türkçe değilmi?*değil mi?*

2

Türkiye'nin ilk millî sondaj gemisi olan Fatih, 29 Ekim 2018de Alanya da arama çalışmalarına başladı.*29 Ekim 2018'de Alanya'da*

4

Zehrada iki çocuğuyla Ahmet çavuşların evine gitmiş.*Zehra da*

6

Ne varki bir süre sonra yorulmaya başlamışlar, hâlsiz düşmüşler.*var ki*

8

Sonunda Geyik Ana çocuklarını Issık gölün kıyısına getirmiş.*geyik ana - Issık Göl'ün*

10

San ki tahterevallî babalarının malıymış gibi kalkmak bilmiyorlardı.*Sanki*

12

Ankara kızılay mağazanızdan aldığım montun eve geldiğimde dikişlerinin sökük olduğunu farkettim.*Kızılay - fark ettim.*

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

	Bazen	Her zaman	Hiçbir zaman
Metinlerdeki büyük harflerin kullanım özelliklerini söyleyebiliyorum.			
Metinlerde "de", "ki" ve "mi" nin görevine göre yazımını ayırt edebiliyorum.			
Metin içerisinde sayıları kurallarına uygun olarak kullanabiliyorum.			
Kısaltmaları, kurallarına uygun olarak kullanabiliyorum.			
Bitişik ve ayrı yazılan sözcüklerin kurallarını biliyorum.			
Yazımı karıştırılan sözcüklerin doğru yazımını biliyorum.			

1. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız. (6x2=12 puan)

Doğan adında bir bilim adamı ve âlim, kendini çalışmalarına adanmış ve halkla bağlantısını kesmiştir. Halk, ne yaptığını bilmediği için onu büyücülükle suçlar. Bu durumu Selahaddin'e bildirip ondan kendilerini büyücü Doğan'dan kurtarmalarını isterler. Selahaddin Eyyubi'nin yeğeni ve Dımışk'ın kaymakamı olan Ferruhsah, âlim olduğunu bildiği Doğan'a gelen tepkilere dayanamayarak onun şehri terk etmesini bildirir. Aslında halkı için çalışan Doğan, buna içerler ama kimseye bir şey belli etmez ve şehirden gider. Bir gün Selahaddin Eyyubi, Akka Kalesi'ni almak için çarpışırken Doğan ona yardımcı olur. Doğan, o güne kadar görülmemiş bir mancınık ve kimyasal karışım yapmıştır. O sayede kale ele geçirilmiştir. Selahaddin, bu yardımıyla Doğan'ın mükâfatı hak ettiğini söyler fakat Doğan, dünya malı mükâfatlarını kabul etmez. O, bu görevi halkına hizmet için yapmıştı ve mükâfata lüzum yoktu. Sultandan tek ricası şu an kendisini omuzlarına alan halktan kurtulmaktı.

- a. Metnin türü → *Bir olayın kişi, yer ve zamana bağlı olarak anlatıldığı bu metnin türü hikâyedir.* (2 Puan)
- b. Metnin konusu → *Halkın "büyücü" diye isim taktığı Doğan adında bir âlimin müthiş bulusuyla İslam ordusuna sağladığı büyük destektir.* (2 Puan)
- c. Parçadaki kişiler → *Doğan, Selahaddin Eyyubi, Ferruhsah, Dımışk halkı* (2 Puan)
- ç. Mekân → *Dımışk ve Akka Kalesi önü* (2 Puan)
- d. Zaman → *Selahattin Eyyubi zamanı* (2 Puan)
- e. Anlatıcı → *3. tekil şahıs* (2 Puan)

2. Aşağıdaki cümlelerde sayıların yazımı ile ilgili yapılan yanlışları bulup sebebini ilgili boşluğa açıklayınız. (5x2=10 puan)

Cümle	Yazım Yanlışının Nedeni
Onüç yaşıma girmiş bulunuyorum.	<i>"Birden fazla kelimededen oluşan sayılar ayrı yazılır." kuralına uyulmayarak "onüç" sayısı birlesik yazıldığından yazım yanlışı yapılmıştır.</i>
5'er kişilik gruplara ayrıldık.	<i>"Üstestirme sayıları rakamla değil, yazıyla belirtilir." kuralına uyulmayarak "5'er" sayısı rakamla yazıldığından yazım yanlışı yapılmıştır.</i>
Bu binanın 6.'nci katında oturuyoruz.	<i>"Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır; ayrıca nokta konmaz." kuralına uyulmayarak "6.'nci" sayısında ekten önce nokta konduğundan, yazım yanlışı yapılmıştır.</i>
10:30'da okulun toplantısı başlayacak.	<i>"Saatler, rakamla yazıldığında saat ve dakikanın arasına nokta konur." kuralına uyulmayarak "10:30'da" ifadesinde nokta yerine iki nokta kullanıldığından yazım yanlışı yapılmıştır.</i>
Çocukken beş taş oynamayı çok severdim.	<i>"Adları sayılardan oluşan oyunlar bitişik yazılır." kuralına uyulmayarak oyun ismi olan "bes taş" sözcüğü ayrı yazıldığından yazım yanlışı yapılmıştır.</i>

3. Aşağıda verilen dizelerdeki kafiye ve redifleri yazınız. (4x2=8 puan)

Fikir vadisinden bir ırmak geçer Eğilir serviler, suyundan içer Bağrında ay doğar, zambaklar açar Sessiz sessiz akışında sen varsın	Öz suyusun hayat denen şişenin Nedenisin keder ile neşenin Sevda cephesinde şehit düşenin Donuk donuk bakışında sen varsın
Kafiye: <i>“gecer, icer, acar” sözcüklerinde “-ç” sesleri</i>	Kafiye: <i>ilk üç dizenin sonundaki “şisenin, nesenin, düşenin” sözcüklerinde “-sen” sesleri</i>
Redif: <i>“-er/-ar” sesleri</i>	Redif: <i>“-in” sesleri</i>

4. Aşağıdaki cümlelerde verilen altı çizili kelimelerde “-ler/-lar” ekinin bu cümlelere kattığı anlamı ilgili boşluklara yazınız. (5x2=10 puan)

- a. Hasanlar yarın sabah tatile çıkacaklar. (..... *aile*)
- b. Daha nice nice Fatihler yetiştireceğiz. (..... *benzerlik*)
- c. Vali Beyler yarın okulumuzu ziyaret edecekler. (..... *saygı*)
- ç. Ailemi dünyalar kadar seviyorum. (..... *abartma*)
- d. Kitapları ve defterleri çantanıza koyun. (..... *çokluk*)

5. Aşağıdaki metinde “benzetme, karşılaştırma, örneklendirme, abartma, koşul, neden, amaç” bildiren sözcükleri belirtilen yerlere yazınız. (7x2=14 puan)

Kardeşim kadar sevilmediğimi düşündüğüm için onu kıskanıyordum. Mesela ona oyuncak aldıklarında çiçek gibi solardım ve denizler kadar gözyaşı dökerdim. Beni sevseler mutlu olacağımı sanırdım. Kendimi sevdireyim diye hep türlü şekillere girerdim. Ama yanılmışım!

Benzetme: *gibi* Karşılaştırma: *kadar* Amaç: *diye*

Abartma: *Denizler kadar* Koşul: *Sevseler* Neden: *için*

Örneklendirme: *Mesela*

6. Aşağıdaki dörtlüklerde intak (konuşturma) ve tezat (karşıtlık) sanatlarından hangilerinin olduğunu nedeniyle birlikte altlarındaki ilgili yere yazınız. (2x5=10 puan)

Kurnaz tilki sesini yumuşatarak, ona Dedi ki: "Kardeşçığım artık dostuz; Müjde getirdim sana in de öpüşelim; Barış oldu hayvanlar arasında."	Yükseğinde büyük namlı karın var Alçağında mor sümbüllü bağın var Yardan mı ayrıldın âh u zarın var Yıldız dağı niçin kalkmaz dumanın?
Söz sanatı: <i>Tilki konuşturulduğundan intak (konuşturma) ve aynı zamanda teshîs (kisileştirme) sanatı vardır.</i>	Söz sanatı: <i>"Alçak" ve "yüksek" sözcükleri arasında zıt anlamlılık olduğundan tezat (intak) sanatı vardır.</i>

7. Venedik'te her şubat ayında en az bir karnaval düzenlenir. Tuhaf ki biz de bu döneme denk geldik ve mükemmel bir karnavala katılmak üzere yola çıktık. Mardi Gras etkinlikleri olarak bilinen ve bu ay içerisinde 2 hafta süren bir karnavala katılmak neden olmasın! Karnavala her yıl 3 milyon kişi katılıyormuş ve sanırım gittiğimiz zaman da bu sayıya ulaşılmıştı. Zafer etkinliklerine de ev sahipliği yapan bu karnavaldaki büyüleyici bir askeri konvoy geçişi yapıldı. Yukarıdaki metinde yer alan cümlelerin öznel anlatım olmasını sağlayan ifadeleri yazınız. (10 puan)

tuhaf ki, mükemmel, neden olmasın, sanırım, büyüleyici

8. Biraz uzaklaşınca yıllarımın geçtiği bu yayınevine gözyaşlarıyla son kez baktım.

Bu cümledeki sözcükleri "basit, türemiş, birleşik" olma durumuna göre aşağıdaki tabloya yazınız. (9x1=9 puan)

Basit	Türemiş	Birleşik
<i>yıllarımın, bu, son, kez, baktım</i>	<i>uzaklaşınca, geçtiği</i>	<i>biraz, yayınevine, gözyaşlarıyla</i>

9. Aşağıdaki numaralandırılmış cümleleri anlamlı ve kurallı bir paragraf hâline getirdiğinizde oluşacak sıralamayı cümlelerin numaralarına göre yazınız. (7 puan)

- I. Anadolu'daki bu yöntemlerden birisi de dünyada "Türk danteli" olarak tanınan iğne oyasının motifleridir.
- II. İletişimde dolaylı iletişim, insanların tercih ettiği yöntemlerden biridir.
- III. Anadolu kadını bu oylarla sadece başörtüsünü süslemez, onları adeta birer sözsüz iletişim unsuru olarak kullanır.
- IV. Dünya genelinde insanlar iletişim anında bazen duygu ve düşüncelerini telefonlarındaki semboller ile ifade eder.
- V. Anadolu insanı da bazen konuşmak yerine renklerle, sembollerle, motiflerle duygu ve düşüncesini ifade eder.

Sıralama II, IV, V, I, III şeklinde olmalıdır.

10. Aşağıdaki tabloda kuralları verilen noktalama işaretlerini karşılarındaki cümlelerde uygun yerlere koyunuz. (5x2=10 puan)

Kurallar	Cümleler
Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.	Birinci, ikinci ve üçüncü sınav konularına çalıştım.
Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.	Bugün 3 günlük tatilin 3.günü olduğunu söyledi.
Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.	İçim içime sığmıyor; bağırmak, kahkahalar atmak istiyorum.
Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna konur.	Keke koyacağımız malzemeleri sıralayayım: un, süt, kakao, yumurta, şeker, sıvı yağ, vanilya.
Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.	Elbette bir gün her şey ama her şey...

1. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız. (5x2=10 puan)

Paulo Coelho'nun anne ve babası onun iyi bir mesleği olmasını istiyordu. Ancak o, yazar olmak istiyordu. Ailesine rağmen yazmayı bırakmadı. Coelho'nun "Simyacı" romanı 40 milyondan fazla sattı. O, iyi bir avukat olabilirdi ancak ünlü bir yazar oldu.

- a. Metnin ana fikri → *Hayallerinize ulaşmak için, yaşamınızı kendiniz yönlendirin.* (2 Puan)
- b. Metnin konusu → *Azimli olmanın başarıyı getirmesi* (2 Puan)
- c. Başlık → *Azmin Zaferi - Başarının Sırrı - Kendine İnanmak* (2 Puan)
- ç. Parçadaki kişiler → *Paulo Coelho, anne ve babası* (2 Puan)
- d. Anlatıcı → *3. kişi ağızyla anlatım* (2 Puan)

2. Kanada, Kuzey Amerika'da bir ülkedir. On eyalet ve üç bölgeden oluşan ülke, Büyük Okyanustan Atlas Okyanusu'na ve Kuzey de Arktik Okyanusu'na kadarlık bir alanı kaplar. Yüzölçümü bakımından Rusya'dan sonra en büyük 2. ülkedir. Kanada, sınırları için de birmilyondan fazla göl ile en çok göl bulunduran ülkedir. Kanada'nın topraklarında çoğunlukla ormanlar ve bunun yanısıra Rocky Dağları'ndaki tundra hakimdir. Nüfusun beş te dördü Güney sınırına yakın yaşamaktadır. Kanada'nın baş kenti Ottawa; en büyük üç şehri Toronto, Montreal ve Vancouver'dır.

Bu metindeki altı çizili sözcük ve noktalama işaretlerinden yanlış yazılanların doğrusunu yazınız. (10 puan)

Büyük Okyanus'tan, kuzeyde, yüz ölçümü, içinde, bir milyondan, en çok, yanı sıra, beste, güney, baskenti

3. Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere geçiş ve bağlantı ifadelerinden (ama, ve, hatta, kısacası, çünkü) uygun olanları getiriniz. (5x2=10 puan)

..... *Kısacası* gelecektim *ama*

..... gelemedim *hatta*

..... yerimden kalkamadım *çünkü* çok hastaydım

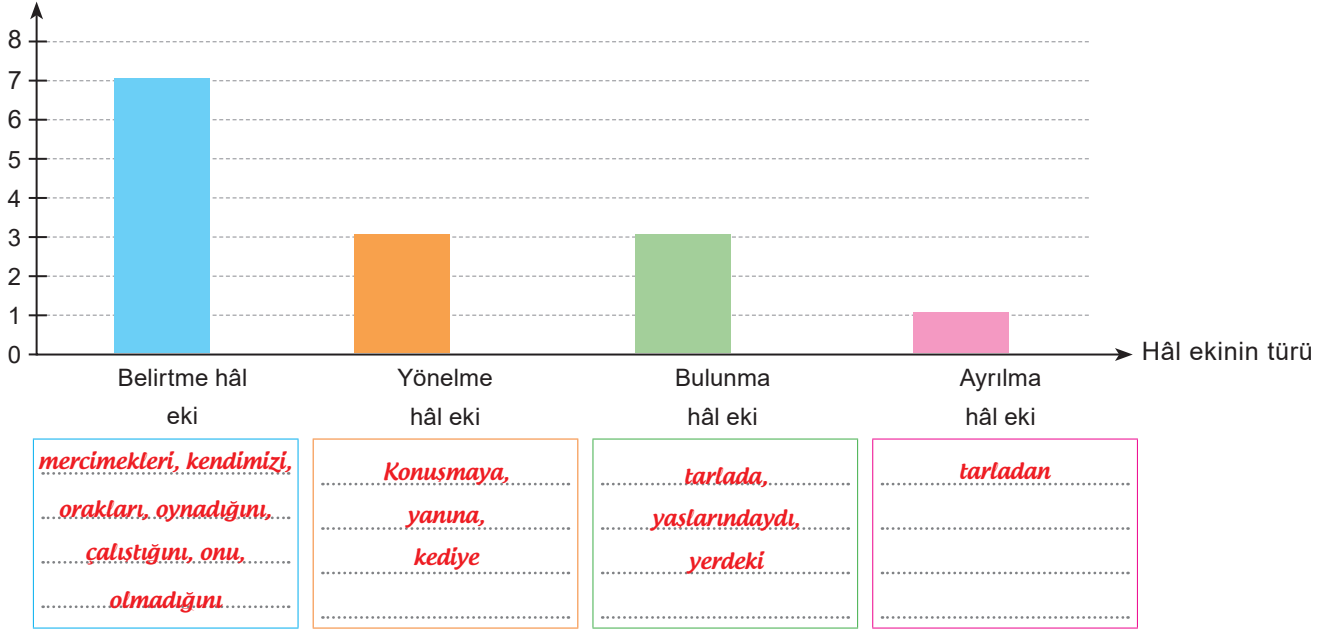
..... *ve* yorgundum.

4. Haziran ayının bunaltıcı bir günüydü. Tarlada mercimekleri biçiyorduk. Kardeşim henüz 2-3 yaşlarındaydı. Kendimizi kaptırmış, orakları sallarken kardeşimin yerdeki bir şeyle oynadığını ve onunla konuşmaya çalıştığını fark ettik. Merak edip yanına gittik ve şok olduk. Oynadığı şey, altın sarısı kocaman bir yıldı. Dikilmiş, kardeşimle cebelleşiyordu. Kardeşim, onu bir kediye benzetmiş, "pisi pisi" diyordu. Onun bir pisi olmadığını anlatmak çok zor oldu. Hemen tarladan ayrıldık.

Bu parçada verilen hâl eklerini (belirtme, yönelme, bulunma, ayrılma) sayılarına göre aşağıdaki grafiğe çiziniz. Bu sözcükleri de uygun başlıkların altına yazınız. (18 puan)

Hâl eki kullanılan sözcük sayısı

5. Defe (tefe) koymak: Dedikodusunu yapmak, kınayan bir dille başkalarına çekıştirmek, anlatmak, alaya almak. "Sakın söyleme, yoksa bizi defe koyarlar."

Yukarıdaki açıklamada altı çizili sözcüklerin yapısını sırasıyla açıklayarak yazınız. (3x2=6 puan)

"Dedikodusunu" sözcüğü "dedi" ve "kodu" sözcüklerinin birlesmesinden olustugundan birlesik; "çekıştirmek" sözcüğünde "çek-" fiiline "-is-", "-tir-" ve "-mek" ekleri getirilerek sözcüğün anlamı değistirildiginden bu sözcük türemis; "alaya" sözcüğünde "alay" isim köküne çekim eki olan "-a" yönelme hâl eki getirildiginden ve sözcüğün anlamı değişmediginden bu sözcük basit yapıdır. Doğru sıralama "birlesik-türemis-basit" seklıindedir.

6. Aşağıda verilen açıklamaların altına uygun atasözünü yazınız. (3x2=6)

a. Yoksulluk utanılacak bir şey değildir, çalışmamak en büyük ayıptır.

Fakirlik ayıp değil, tembellik ayıp.

b. Bir insan bazen akla ve mantığa sığmayan bir iş yapar; yapılan iş, hiçbir kurala uymadığı için pek çok akıllı insan bunu düzeltmeye çalışır fakat başaramaz.

Bir deli kuyuya bir tas atar, kırk akıllı çıkaramazmış.

c. Ne kadar uğraşılırsa uğraşılırsın deve hendekten atlatılmaz, cahile söz anlatmak bundan da zor bir şeydir.

Cahile söz (veya laf) anlatmak, deveye hendek atlatmaktan güçtür (veya zordur).

7. Aşağıdaki internet site uzantılarının nerelerde kullanıldığını yazınız. (5x2=10 puan)

gov: *Resmî kurum ve kuruluşların siteleri için kullanılır.*

com: *Ticari siteler için kullanılır.*

net: *İletişim ağırları ile ilgili kuruluşlar için kullanılır.*

org: *Kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıf siteleri için kullanılır.*

edu: *Eğitim kurumlarının sitelerinde kullanılır.*

- 8.** (I) İstanbul evrenin en büyük, en mühim ve en muhteşem kentlerinden biridir. (II) Boğaz'ın iki tarafındaki tarafsız güzellikte olan tepeler, kentin yaşayanlarını ve ziyaretçilerini devamlı etkiliyor. (III) Kent, çağdaşlığı ve tarihi güzellikleri sebebiyle her yıl dünyanın pek çok bölgesinden sayısız turisti ağırlıyor. (IV) Kentin kültürel, tarihi, turistik ve sosyal yönleriyle öne çıkan farklılığını görmek için İstanbul'u kesinlikle görmelisiniz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilen özelliklerin altına uygun cümlelerin numaralarını yazınız. (14 puan)

Karşılaştırma Cümlesi	Öznel Cümle	Beğeni Cümlesi	Neden-Sonuç Cümlesi	Öneri Cümlesi	Örneklendirme-Cümlesi	Amaç-Sonuç Cümlesi
<i>I</i>	<i>I - II - III - IV</i>	<i>I - II</i>	<i>III</i>	<i>IV</i>	<i>I - IV</i>	<i>IV</i>

9.

Ankara, 1 Aralık 2023

Sevgili Ecem,

İşlerimi yoluna koydum. Sizler için de burada bir düzen hazırlamaya çalıştım. Yakında geleceğim. Sizleri de buraya getireceğim.

Hepiniz iyisinizdir inşallah. Çocukların dersleri eminim ki en iyi şekildedir. Onlara güveniyorum.

Yakında görüşmek dileğiyle kendinize iyi bakın.

Yukarıdaki metnin türü nedir? Metin, bu türün hangi özelliklerini yansıtmaktadır? (6 puan)

Metnin türü: *Mektup* (2 puan)

Metinde var olan tür özellikleri: *Haberleşme amacıyla yazılması; hitapla başlaması; sağ üst köşesine mektubun yazıldığı yer ve tarih yazılması; kişinin duygu, düşünce ve isteklerini içermesi*

..... (4 puan)

10. Aşağıdaki soruları verilen şiirlere göre cevaplayınız. (10 puan)

I. Şiir	II. Şiir
Artarak gönlümün aydınlığı her saniyede	Can kafeste durmaz uçar
Bir mehabetli sabah oldu Süleymaniye'de	Dünya bir han konan göçer
Kendi gök kubbemiz altında bu bayram saati	Ay dolanır yıllar geçer
Dokuz asrında bütün halkı, bütün memleketi	Dostlar beni hatırlasın

a. I. şiirin konusu nedir? (..... *Bayram sevinci*) 2 puan

b. II. şiirin teması nedir? (..... *Hayatın geçiciliği, hatırlanma arzusu*) 2 puan

c. I.şiirin ilk iki dizesinin kafiye ve redifini belirtiniz? (*İlk iki dizede "saniyede" ve "Süleymaniye'de" sözcüklerinde "-de" redif, "-aniye" kafiyedir.*) 3 puan

ç. II. şiirdeki söz sanatları nelerdir? (*"İnsan canı" "kusa", "dünya" "kafese" benzetildiğinden benzetme; "ucmak" ve "konmak" sözcükleri zıtlık belirttiğinden tezat sanatı vardır.*) 3 puan

1. “Oğlan dayıya, kız halaya çeker.” **cümlesine** “çeker” **sözcüğünün kattığı anlam, aşağıdakilerin hangisinde vardır?**

- A) Buradan gideceğimiz yer, altı saat çeker.
 B) Bu çocuk cömertlikte dedesine çekmiş.
 C) Bu hastalıktan daha çok çekerim.
 D) Özel günlerde mesaj çekmeyi unutma!

2. “Doğru söz yemin istemez.”

Aşağıdaki özdeyişlerden hangisi bu atasözüyle aynı doğrultudadır?

- A) Yalan kadar insanı alçaltan bir şey yoktur.
 B) Ayran içinde yağ nasıl gizliyse, doğruluk cevherinde de yalan gizlidir.
 C) Doğruların yemin etmeye ihtiyacı yoktur.
 D) İyi dostu olanın aynaya gereksinimi yoktur.

3. Ben bir ayırık otuyum dostlar

Ne buğday amcam, ne pirinç dayım

Mısırla akraba bile değilim.

Bir yeşermeye göreyim:

Kızmasınlar halim duman

Canıma kastederler, yapabilseler

Ama nafiye...

Yukarıdaki şiirin anlatımında aşağıdaki söz sanatlarından hangisi ağır basmaktadır?

- A) Benzetme
 B) Tezat
 C) Konuşturma
 D) Abartma

4. Yaşamayı sevdiğim tarzda yaşayabilmek için gerekli miktarda param var. Bu para ancak kazanmayı sürdürdüğüm sürece var olacak bir para olduğu için fazlasını da isterim. Çalışmadığım zamanlar geldiğinde de param bana yetmeli. Ama bunun için de kendimi çok fazla zorlamam.

Altı çizilmiş sözcüklerin ortak özelliği hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Birleşik isim olmaları
 B) Yapım eki almaları
 C) Çekim eki almaları
 D) Türetilirken ses kaybına uğramaları

5. Necip Fazıl'ın, bütün kitaplarıyla edebiyat dünyamız için derin bir kaynak olduğunu tüm eleştirmenler dile getiriyor.

Bu cümlede geçen “derin bir kaynak olmak” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eserleriyle geleceği aydınlatmak
 B) Yazdıklarıyla zengin bir başvuru merkezi olmak
 C) Farklı çizgisiyle özgün olmak
 D) Erişilmez bir bilgiye sahip olmak

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birinci yargı ikincinin gerekçesidir?**

- A) Öğretmenine sempatik görünmek için gülümsüyordu.
 B) Kardeşini hediye almak için bu kadar yol gelmiş.
 C) Maç izledi, ödevini yapamadı.
 D) Güzel görüneyim diye bir sürü makyaj yapmış.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisi söyleyenin “kişisel” düşüncesini belirtmektedir?

- A) Sıcaklar birdenbire bastırdı.
B) Dinleyin, öğretmeniniz çok güzel anlatıyor.
C) Karıncalar çalışkanlıklarıyla bilinir.
D) Hava kirlenmesi olduğu için yakıtlar değişti.

8. (I) Dilimiz gün geçtikçe özünden uzaklaşıyor. (II) Bize sahip çıkıp onu korumak gerektiğini söyleyenler bile farkına varmadan “bay bay, mersi, pardon...” gibi kelimeler kullanıyor. (III) Eğer bu duruma bir dur denilmezse Türkçeyi maalesef kaybedebiliriz. (IV) Bu da bir milletin başına gelen en büyük felakettir.

Bu parçada numaralandırılmış cümlelerden hangisinde örnekleme yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “heyecan” söz konusu değildir?

- A) Sınıfa ilk girdiğimde kalbim fırlayacak gibiydi.
B) Onu görmek için sabırsızlanıyorum.
C) Acaba öğrencilerle kaynaşabilecek miydim?
D) Öğrencilerle tanışmak için can atıyordum.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, büyük harflerin kullanımı ile ilgili bir yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Konya Ovası, yurdumuzun büyük bir buğday ambarıdır.
B) Fırat Nehri, Güneydoğu Anadolu'ya can veriyor.
C) İstanbul'da oturmama karşın Galata köprüsünden hiç geçmedim.
D) Van Gölü, pek çok türküye konu olmuştur.

11. Hikâye; olay () kişiler ve mekân yönüyle sınırlı bir türdür. Bu nedenle sayfa sayısı da oldukça sınırlıdır () Benzer bir tür olan roman () olay () mekân ve kişi kadrosu gibi unsurlara daha geniş yer verir () Bu yüzden yüzlerce sayfadan oluşabilir.

Bu parçada yay ayraçlarla belirtilen yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri getirilmelidir?

- A) (,) (.) (,) (;) (.) B) (;) (,) (.) (;) (.)
C) (,) (.) (,) (;) (.) D) (,) (.) (,) (,) (.)

12. İster öğrenci isterse yetişkin olsun, bugün herkes dünden daha çok okumak zorundadır. Öğrencilikte yüksek bir okul başarısı, yetişkinlikte de iyi bir iş sahibi olmak ve bu işte yükselebilmek her zaman olduğundan daha çok okumayı gerektirmektedir.

Bu parçada yazarın asıl anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) En çok okuması gerekenler öğrencilerdir.
B) Okumanın yaşı ve zamanı yoktur.
C) İş sahibi olmak için okumak gerekir.
D) Öğrencilikte okumanın bir amacı vardır.

13. Aşağıdakilerden hangisi bir paragrafın giriş cümlesi olabilir?

- A) Biz de vatan ve millet konusunda heyecan duyuyoruz.
B) Fakat bu olay yangını söndüremedi.
C) Bu sıralarda en güzel şiirlerini yazar.
D) Hayatını feda etmek kahramanlığı doğurur.

14. Sokakta bir kedicik,
Islak, aç, yorgun,
Üşümüştü ve minicik.
Titrek ayaklarında
Yaşamın sillesi var.

Yukarıdaki dizelerde aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

- A) Yaşamın zorlukları B) Özlem
 C) Yaşama sevinci D) Yalnızlık

15.

- I. Kulaklarını kısıyor, kuyruğunu kocaman bir püskül gibi sallıyordu.
II. At, ahır işlerinde yalnız tımarı beceremiyordum.
III. Sanki kaşağının düzenli tıkırtısı Tosun'un hoşuna gidiyordu.
IV. Boyum atın karnına bile varmıyordu.
V. Oysa en keyifli, en eğlenceli şey buydu.

Numaralanmış cümleler, olayların oluş sırasına göre nasıl sıralanmalıdır?

- A) I – II – IV – V – III
 B) II – V – IV – III – I
 C) IV – II – III – V – I
 D) I – IV – V – III – I

16. “..... Çok çalışırsam çok yaşayacağıma inanıyorum. Hayat, benim için titrek bir kandil değil, kuvvetli bir meşaledir. O meşalenin mümkün olduğu kadar güçlü ve parlak bir şekilde yanmasını sağladıktan sonra, onu gelecekteki nesillere emanet etmek istiyorum.”

Bu metnin başına düşüncenin akışına uygun olarak aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bütün çalışma gücümü kullanıp yok ettiğim vakit, ölmek isterim.
 B) Hayatı seviyorum. Bu yüzden çalışıyorum.
 C) Gelecek nesillere borcumu ödemeliyim.
 D) Nefret etmemek için çalışmalıyız.

17. Canım Babama,

Babacığım öncelikle seni çok sevdiğimi belirterek cümlelerime başlamak istedim. Birkaç gün sonra doğum günün. Şimdiden doğum gününü en içten dileklerle kutluyor ve ellerinden öpüyorum. Senin için özel olan o günde yanında olamayacağım için çok üzgünüm. Ama biliyorum ki bizim her zaman kalplerimiz bir. İyi ki varsın ve iyi ki benim babamsın. Seni çok ama çok seviyorum.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anı B) Mektup
 C) Tiyatro D) Gezi Yazısı

18.

- Pek çok türde eser vermiş usta yazar Halit Ziya Uşaklıgil, ağır ve süslü diliyle toplumun sadece bir kısmına seslenebilmiştir. İlk büyük Türk romanı olarak bilinen Aşk-ı Memnu'nun yazarıdır.
- Cumhuriyet Dönemi yazarlarından Ahmet Hamdi Tanpınar; başta ilk şiiri Musul Akşamları ile adını duyursa da roman, öykü, deneme, araştırma-inceleme, sahalarında da başarılı örnekler vermiştir.

Bu metinde tanıtılan yazarların ortak yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ağır ve süslü dil kullanmaları
 B) Yapıtlarında toplumsal konuları işlemeleri
 C) Farklı türlerde eserler kaleme almaları
 D) Aynı sanat anlayışına bağlı olmaları

19. Roma imparatoru Sezar, gönderdiği mektupların insanlar tarafından anlaşılmasını istemediği için bir şifreleme yöntemi kullanmıştır. "Sezar Şifreleme Yöntemi" olarak anılan bu yöntemde göre şifredeki her bir harfin yerine, alfabedeki sırasına göre kendinden önceki üçüncü harf kullanılır.

Bu metinden hareketle Sezar Şifreleme Yöntemiyle yazılan "LPVÇN" söz sanatı aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Küçük bir çeşmeyim yurdumun Unutulmuş bir dağında
 B) Güneş her akşam batıp her gün doğuyorsa Çiçekler solup solup tekrar açıyorsa
 C) Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü için Gölgene sığındık
 D) Rüzgâr eser dallarınız atışır Kuşlarınız birbiriyle ötüşür

20. Murat: Cümlede anlamla ilgili ödevi hazırladın mı?

Tunahan: Çoktan bitirdim bile.

Murat: Senin bulduğun cümlelerde abartma var.

Tunahan: Ya senin bulduklarında hangi anlam özelliği var?

Murat: Benimkilerin birinde örneklendirme birinde var sayım var.

Bu konuşmalara göre Murat ve Tunahan'ın bulunduğu cümleler aşağıdakilerden hangileri olabilir?

Murat	Tunahan
Tut ki karnım acıktı.	Dünya sele gitti gözüm yaşımdan.
A) Bir an için rüyalarının gerçekleştiğini düşün.	Elli soruyu yarım saatte çözdüğünü düşünelim.
Onun da senin gibi davrandığını düşün.	Evde yoklar, yürüyüşe çıkmış olabilirler.
B) Bu görüşe katılmayan arkadaşlarımız da var, Elif gibi.	Dünyalar kadar derdi var.
Bazı şairler söz sanatlarını pek kullanmaz mesela Orhan Veli.	Korkudan gözleri fal taşı gibi açıldı.
C) Diyelim ki sen de doktor oldun.	Arabamız yerden yedi kat gökyüzüne zıpladı.
Dünyalar kadar işi tek başıma yaptım.	Yarına kadar işlerimizi bitirdiğimizi varsayalım.
D) Muğla ülkemizdeki deniz turizminin başlıca merkezlerinden biridir.	Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır.

1.

- I. Bilmiyorum ne haldeyim
Gidiyorum gündüz gece
- II. Bilemedim gece ile gündüzü
Seçemedim güneş ile yıldızı
- III. Küçüksü'da gördüm seni
Gözlerinden bildim seni
- IV. Dost bildiğim insanlar
Şimdi düşman safında

“Bilmek” sözcüğü yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerin hangisinde “sanmak” anlamında kullanılmıştır?

- A) IV B) III C) II D) I

2. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözlerden hangisi bir deyimın içinde kullanılmamıştır?

- A) Onu yola getirmek için çok uğraştı.
- B) Kötü arkadaşları, çocuğu yoldan çıkardı.
- C) Evinize birkaç kez geldim ama yine de evinizin yolunu bulamadım.
- D) Bir yolunu bulup kitapları almalıyım.

3. Kalem böyle çalınmıştır yazıma
Yazım kışa uymaz, kışım yazıma

Dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?

- A) Konuşturma (İntak)
- B) Karşıtlık (Tezat)
- C) Benzetme (Teşbih)
- D) Kişileştirme (Teşhis)

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem iyelik hem de belirtme durum eki almış bir sözcük vardır?

- A) Onun derdi neydi anlayamadım!
- B) Bana anlattıkları çok saçmaydı.
- C) Bozulan arabayı tamir ettik.
- D) Eski kıyafetlerini tek tek dağitti.

5. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi çalışmanın önemini anlatmaktadır?

- A) İşleyen demir pas tutmaz.
- B) Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
- C) Damlaya damlaya göl olur.
- D) Sakla samanı gelir zamanı.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, eylemin gerçekleşmesi “şarta” bağlıdır?

- A) Dostluğumuz gittikçe güçleniyor.
- B) Bize gelerseniz kitaplarımı görürsünüz.
- C) Eve gittim ve biraz dinlendim.
- D) Yatağa girer girmez uyumuşum.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisi kişisel bir yargı bil-dirmemektedir?

- A) Karacaoğlan'ın şiirlerini okumaya doyamıyorum.
- B) Karacaoğlan Anadolu'yu en iyi dile getiren şairdir.
- C) “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı eser Aşık Veysel'in-dir.
- D) “Yaban”, Kurtuluş Savaşı'nın anlatıldığı seçkin bir romandır.

8.

- I. Farz edelim ki ormanda şarjımız bitti, nasıl iletişim kuracağız?
- II. Dünyalar kadar ödevim var.
- III. Kışın hasta olmamak için bağışıklığımızı güçlendiren sarımsak yoğurt, soğan gibi yiyecekleri bol bol tüketmeliyiz.
- IV. Onu görünce dünyalar benim oldu.
- V. Bir an için rüyalarının gerçekleştiğini düşün.

Yukarıdaki cümlelerden hangileri varsayım cümleleridir?

- A) I ve III **B) I ve V**
C) II ve IV D) III ve V

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "çaresizlik" anlamı vardır?

- A) Bu sorun güzellikle çözümlenmeli.
B) Şimdi ben ne yapacağım?
C) Karşılığını elbette göreceksin!
D) Ondan yardım istesem mi?

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

- A) Yapılan deney Güneş tutulması ile ilgilidir.
B) Karasal iklim İç anadoluda görülür.
C) Toplantıda Aliyev, Azerbaycan Cumhuriyeti'ni temsil ediyor.
D) Aliler bugün Bandırma'ya gitti.

11. Aşağıdakilerden hangisinin sonuna soru işareti konulmaz?

- A) Neden bana öyle baktı, anlamadım**
B) Geleceğini sana söylemedi mi
C) Ağlasam sesimi duyar mısınız
D) Hangi gün sınav varmış

12. İlkokuldan beri Ömer Seyfettin'in öykülerini okumuş, onun sürprizli sonlarla biten öyküleriyle dolmuş olan bir genç, farklı bir yazarın öyküsünü okuyunca "Bu da ne?" diyecektir. Onunla tatmin olmayacaktır.

Bu parçanın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hep aynı yazarın eserlerini okuyan kişi, farklılığı gördüğü zaman şaşıracaktır.**
B) Ömer Seyfettin, okunulması gereken tek öykücümüzdür.
C) Öyküde tekdüzelik bıktırır.
D) Okuyucuya hitap etmeyen öykü kalıcı olamaz.

**13. Ben bir yetim çocuğum
Kavgalardan doğmuşum
Kan içinde büyümüş
Acıyla yoğrulmuşum**

Şiirde çocukla ilgili olarak aşağıdakilerin hangisinden söz edilmemiştir?

- A) Babasız büyüdüğünden
B) Kavgayı sevdiğinden
C) Kötü durumda yaşadığından
D) Çok acılar çektiğinden

14.

- I. Bu toplantılar birer edebiyat olayı sayılabilir.
- II. Burada çoğu kez, yeni bir sanat ve şiir anlayışı ortaya atılır, bunun üzerinde ateşli tartışmalar yapılırdı.
- III. Akşamları birimizin evinde fakat daha çok bizim evde toplanırdık.
- IV. Çünkü bu samimi toplantılarda şiirler okunur, müzik dinlenir, tartışmalar yapılırdı.

Yukarıda verilenlerden bir paragraf oluşturulmak istenirse kaç numaralı cümle bu paragrafın giriş cümlesi olur?

- A) I B) II **C) III** D) IV

- 15.** Ayasofya, üst kısmı yani tavadaki figürleri ile mükemmel bir mekânı andırmaktadır. (I) Ayrıca bazı kilise simgelerini de taşıdığını söylemek gerekir. (II) Meryem Ana ve Hz. İsa figürü ile Cebrail ve diğer birkaç meleğin figürlerini burada bulabilirsiniz. (III) Ayasofya'nın alt kısmında birçok Osmanlı ve Bizans şekillerini bulabilirsiniz. (IV) Tüm bu şekilleri ve simgeleri izledikten ve gördükten sonra sıra dilek taşına parmağınızı koyarak dilek dilemeye gelmiştir. (V) Burada dilediğim şey şu zamana kadar gerçekleşmedi ama sanırım artık buna da gerek kalmadı!

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istenirse ikinci paragraf kaçınıcı cümleden başlamalıdır?

- A) I B) II **C) III** D) V

16.

Eskiden Japonya'da ve Çin'de kadınların ayaklarının ne kadar küçük olursa o kadar zarif olacakları düşünülürdü. Bunu sağlamak amacıyla kadınlara çocukluklarından başlayarak küçük numaralı ayakkabılar giydirilirdi. Bu ayakkabıların ayakları ne derece sıkıştığını düşünürseniz,

Yukarıdaki paragrafın anlam bütünlüğü dikkate alındığında bu paragraf aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanabilir?

- A) ayakkabıya ihtiyacın ne kadar fazla olduğunu anlayabilirsiniz.
- B) güzellik uğruna nelere katlanıldığını tahmin edebilirsiniz.**
- C) kim bilir ayakkabı üreticileri ne kadar para kazanmıştır?
- D) ayakkabıların ne kadar kısa sürede yırtıldığını anlarsınız.

17.

Gaziantep'in en bilinen simgelerinden olan Çingene Kızı Mozaïği, Zeugma Mozaik Müzesine gittiğimizde gözümüze çarpan en önemli mozaikti. Bu mozaik 1998-1999 kış döneminde Belkis Harabelerinin kurtarılması sırasında bulunmuştur. Mozaikte gözüme ilk çarpan şey kızın bakışlarıydı. Sanki her an canlanıp benimle sohbet edecek gibi bakıyordu.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gezi Yazısı** B) Tiyatro
- C) Anı D) Tiyatro

18.

- Ladin ağacı, çamgiller ailesine ait olan ve ülkemizde genellikle Karadeniz'de yaygın olan bir ağaçtır. Ilıman ve soğuk bölgelerde yayılış gösterirler. Boyu 40–50 m'ye kadar ulaşabilir. İğne yaprakları, kısa sivri uçlu ve dört köşelidir.
- Sarıçam ağacı, çamgiller ailesine ait olan yayılış alanı çok geniş olan çam türüdür. Soğuk iklim ve rüzgâra karşı dayanıklıdır. Nemi çok düşük olan iklimlerde ve kuru topraklarda gelişemez. Karadeniz'de çok yaygındır. Narin gövdeli, sivri tepeli, ince dallı, iğne yapraklı bir ağaçtır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinlerde anlatılan ağaçların ortak özelliği değildir?

- A) Karadeniz'de yaygın olması
 B) Çamgiller ailesine ait olması
 C) İğne yapraklı olması
 D) Rüzgâra karşı dayanıklı olması

19. Aşağıdaki yazılı kâğıdında büyük harflerin kullanımıyla ilgili her yanıştan 5 puan kırılacaktır. Değerlendirme 100 puan üzerinden yapılacaktır.

- 2876 Sayılı Kanun görüşülüyor.
- Ağın ilçesi insana huzur verir.
- Gelen heyeti, Vali karşıladı.
- Kahvaltıda şunlar vardı: Zeytin, peynir, çay...
- Öğretmen "Sınav başladı." dedi.

Buna göre bu yazılı kâğıdına kaç puan verilmelidir?

- A) 80 B) 85 C) 90 D) 95

20.

Tevfik Fikret, 24 Aralık 1867'de İstanbul'da doğmuştur. 1888'de Galatasaray Lisesini birincilikle bitirmiştir. Muallim Naci ile Recaiade Mahmut Ekrem şiirleri sırasında bir arayış dönemi geçirmiştir. François Coppee'nın şiirlerinden etkilenerek şiirlerine kendi mührünü vurmuştur. Şairin yazdığı şiir ve kompozisyonlar dönemindekilerden yeni ve farklı bir oluşum göstermiştir.

Metinde altı çizili sözle ilgili Burcu, Cemre, Kübra ve Fulya anladıklarını şu şekilde ifade etmiştir:

Burcu: Gerekli birikime sahip olmuştur.

Cemre: Özgün bir tarz oluşturmuştur.

Kübra: Bir yazının doğruluğunu belirtmek için mühürlemiştir.

Fulya: Başkasını taklit etmeden kendine ait bir tarz oluşturmuştur.

Söz grubunun anlamını doğru ifade eden öğrenciye (+), yanlış ifade eden öğrenciye (-) işareti konulursa aşağıdaki tablolardan hangisi doğru olur?

A)

Burcu	Cemre	Kübra	Fulya
+	+	-	-

B)

Burcu	Cemre	Kübra	Fulya
+	+	-	+

C)

Burcu	Cemre	Kübra	Fulya
-	+	-	+

D)

Burcu	Cemre	Kübra	Fulya
-	+	-	-

BÖLÜM

PARÇADA ANLAM - 1

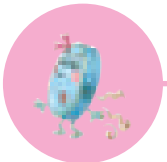
ANA DÜŞÜNCE (ANA FİKİR)

BAŞLIK

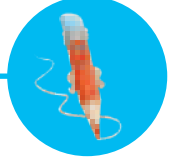

GİRİŞ - GELİŞME - SONUÇ

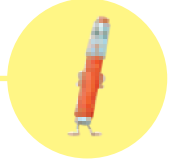

PARÇA TAMAMLAMA

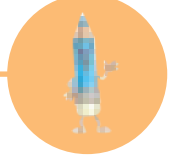
KONU

ANA DUYGU

YARDIMCI DÜŞÜNCE

PARÇA OLUŞTURMA

DUYULARDAN
YARARLANMA

KONU

- ⇒ Anlatmak istediğimiz bir konuyu tam olarak anlatabilmek için oluşturduğumuz cümleler topluluğuna **paragraf** denir.
- ⇒ Paragrafta ele alınan düşünce, olay veya duruma da **konu** denir.
- ⇒ Paragrafta konuyu belirlerken sıklıkla tekrar edilen ifadelere dikkat etmek gerekir.

⇒ Paragrafın konusu bir durum, olay, sorun, duygu, düşünce veya sezgi olabilir.

Konuyu Buldurmaya Yönelik Sorular

Okuduğunuz metnin konusu nedir?

Bu metinde ne anlatılmaktadır?

Paragrafta neden söz edilmiştir?

Paragrafta ne hakkında bilgi verilmektedir?

» Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında yaşanan teknolojik ve endüstriyel gelişmeler, çevre kirlenmesine ve yenilenemeyen kaynakların hızla azalmasına neden olmuştur. Sanayileşmenin ve yaşam biçimlerindeki değişimin sonucunda ortaya çıkan atıklar zaman içinde hızlı bir artış göstermiştir.

Bu parçanın konusu: Teknoloji ve endüstrinin çevre üzerindeki etkileri

- ⇒ Paragrafın konusu genellikle metnin ilk cümlesinde verilir. Ancak bazı paragraflarda konu ilk cümleden değil, metnin tamamından çıkarılabilir.
- ⇒ Bir paragrafta konuyu en iyi şekilde yansıtan kelime veya kelime grubuna o metnin **anahtar kelimesi** denir. Paragrafın veya metnin anahtar kelimelerini doğru saptamak, paragraf ile ilgili soruları doğru cevaplamaya yardımcı olur. Anahtar sözcükler, metnin içeriği hakkında bilgi vermelidir.

ANA DÜŞÜNCE (ANA FİKİR)

- ⇒ Paragrafı oluşturan cümleler birbirleriyle bağlantılıdır. Yani paragrafın kendi içinde bir bütünlüğü olmalıdır.
- ⇒ Bir metinde anlatılmak istenen asıl düşünceye, varılmak istenen mesaja **ana düşünce (ana fikir)** denir.

Ana Düşünce (Ana Fikir)

Metin; bir cümle ile özetlenecek olduğunda bu, ana düşünce cümlesi olur.

Ana düşünce cümlesi açık, anlaşılır olmalı; farklı yorumlara yol açmamalıdır.

Parçanın bütününe kapsayacak biçimde genel bir yargı bildirmelidir.

Ana düşünce, bir metinde herkesin ulaşacağı ortak düşüncedir.

» Çocuk, oyun oynarken yaşam hakkında pek çok şey öğrenir ve türlü deneyimler kazanır. Özellikle de oyuncaklarını kendisi yaparken ve arkadaşlarıyla paylaşırken yaşamın ayrıntılarını kavrar. Oyuncaklarını üretirken emeği, arkadaşlarıyla oynarken insan ilişkilerini, insanların karakterini ve sorunlara çözüm bulmayı öğrenir. Dolayısıyla oyun, çocukların yaşamla ilgili tecrübeler kazandığı bir okuldur.

Bu parçanın ana düşüncesi: Oyun oynamak, çocukların yaşamı tanımalarına yardımcı olur.

Ana düşünceyi buldurmaya yönelik soru kalıpları:

- ⇒ Yazar parçayı hangi amaçla yazmıştır?
- ⇒ Parçada ne anlatılmak istenmektedir?
- ⇒ Parçadan çıkarılan en kapsamlı yargı nedir?
- ⇒ Yazarın benimsetmek istediği düşünce nedir?
- ⇒ Metnin ana düşüncesi nedir?
- ⇒ Metinde asıl anlatılmak istenen nedir?

ANA DUYGU

- ⇒ Bir şiirde ya da edebi eserde bir duyguyu ifade ederek okuyucuya hissettiren duyguya **ana duygu** denir.
- ⇒ Ana duygu, şiirin öne çıkarmak istediği asıl duyguyu belirtir. Ana duygu, bir metnin özünü oluşturur.

Ben bu gurbet ile düştüm düşeli,
Her gün biraz daha süzülmekeyim.
Her gece, içinde mermer döşeli,
Bir soğuk yatakta büzülmekeyim.

Şiirin ana duygusu: Yalnızlık

Güneş olup da doğdun Samsun'dan
Işıtıp tüm yurdu kurtardın düşmandan.
Savaştın hem düşmanla hem cehaletle,
Milletimi yücelttin yüce cumhuriyetle!

Şiirin ana duygusu: Atatürk sevgisi

Burada güneş,
Orada yağmur.
Güneşte de güzel burası,
Şükürler olsun Allah'im.
Şükürler olsun sana,
Verdiğin hayat pırl pırl.

Şiirin ana duygusu: Yaşama sevgisi

⇒ Genellikle düzyazı metinlerinde ana düşünce, şiir metinlerinde de ana duygu aranır. Ancak düzyazı metinlerinde de ana duygu sorulabileceği unutulmamalıdır.

- » "Büyüdüğüm mahallede bir sokak vardı, gerçi her sokağın adı Sen'di. Adı üstünde: Sen Sokağı. Hem güzel hem şiirindi hem de sen kokardı. O kadar kokardı ki orada komşu evlerin kapı penceresi daima açık kalırdı. Aradım, şimdi nerede Sen Sokağı?"

Parçada verilmek istenen temel duygu, eskiden yaşanan sokağa duyulan özlemdir.

BAŞLIK

- ⇒ Paragrafın ne anlattığını ve ana düşüncesini en kapsayıcı ve doğru şekilde yansıtan, bir veya birkaç kelimedenden oluşan sözcük gruplarına **başlık** denir.

Başlıklarda bulunması gereken özellikler:

Metnin başlığı ilgi çekici olmalıdır.

Başlık, ana düşünceyi çağrıştırmalıdır.

Başlık, içerik hakkında bilgi vermelidir.

Başlık, bir veya birkaç kelimedenden oluşmalıdır.

Başlık

SAZIMA

Okuyucu başlıktan yola çıkarak dörtlükte şairin sazından bahsettiğini anlamaktadır.

Ben gidersem sazım sen kal dünyada
Gizli sırlarımı aşikâr etme
Lal olsun dillerin söyleme ya da
Garib bülbül gibi ah u zar etme

Başlık bir sözcükten oluşmuştur.

Konu: Şairin sazından istedikleri ⇒ Metnin başlığı ile uyumlu

1.

Etkinlik

Konu

Aşağıdaki metinlerin konuları yapılandırılmış griddaki kutucuklarda, metinler de yapılandırılmış gridin altında verilmiştir. Metinlerin konularını en iyi şekilde yansıtan kutucuktaki harfleri ilgili metnin altına yazınız.

Buğday unu ve obezite ilişkisi A	Kitapların da kimliği olduğu B	Pistin özellikleri C
Mutsuz olmak D	Pistteki ışıkların anlamı E	Modern çağ F
Kaynakça G	Hep başka bir yerde olma isteği H	Obezitenin zararları I

Her insanın olduğu gibi kitapların da kimlikleri vardır. Kitapların kimliklerine bibliyografik künye ya da kaynakça denir. Bir araştırma yaptığımızda kaynak olarak kullandığımız kitabın bibliyografik künyesini araştırmamız sonunda belirtmeliyiz. Bibliyografik künye yazarken sıralama şu şekilde olmalıdır: yazarın soyadı, yazarın adı, kitabın adı, yayınevinin adı, basım yeri, basım yılı.

1. Konu: **B**

Bir uçak pistinde birbirinden farklı renklerde birçok ışık bulunur. Bu ışıklar pilota ne yapması gerektiği ve pistin durumu hakkında bilgi verir. Örneğin pistin başlangıcında bulunan dörtlü iki grup yeşil ışık, pistin ortasındaki beyaz ışıklar, uçağın pistte doğru konumda olup olmadığını belirtir. Uçağın gövdesi tam olarak bu ışıkların üstünde olmalıdır. Pistin ortasından sağa ayrılan yeşil ışıklar iniş yapan uçağın yolcu indireceği alana gideceği yolu gösterir. Dörtlü, iki grup kırmızı ışık, pistin sonunu haber verir.

2. Konu: **E**

KONU

Buğday unu tüketimi ile obezite arasında doğrudan bağlantı kurulamıyor. Dünya Sağlık Örgütü'nün açıklamalarına göre Fransa'da kişi başına düşen buğday tüketimi Amerika'dakinden %50 fazla olmasına rağmen obezite oranı Amerika'dan çok daha düşük. İtalya'da ise Amerika'dakinin iki katı buğday tüketilmesine rağmen obezite oranı Amerika'dakinin dörtte biri oranında.

3. Konu: **A**

Modern çağda şöyle bir problem var: Hep başka bir yerde olmak istiyoruz. Bulduğumuz yer bize hiç mutluluk vermiyor. İnsan hep başka iklimlerin yeşil kırlarına özlem duyuyor. Bir yere tatile gittiğinde acaba buraya değil de başka yere gitseydim daha mı iyi olurdu, diye düşünüyor. Seçmediği her şey için sıkıntı hissetmeye başlıyor.

4. Konu: **H**

2.
Etkinlik

Ana Düşünce, Ana Duygu

Aşağıdaki metinlerin içeriklerini en iyi şekilde yansıtan ana düşünce ve ana duyguları kutucuklardan seçerek ilgili metnin üstüne yazınız.

Anadolu Türk'ünün başarısında askeri zaferlerin yanında gönül erlerinin de payı vardır.

Ayrılık

İnsan dostuna her şeyi anlatamaz.

Yazmak, insanın içini dökme isteğinden doğmuştur.

Hasret

Türk devlet ve medeniyetini kuranlar sadece gaziler değildir.

1

Ayrılık

Ben nice ayrılıklar gördüm ömrümce
Kuşlar gördüm; kırılmış kolu, kanadı
Ayrı düşmüş sevdiğinden kuşlar gördüm
Hiç bir ayrılık bana bu kadar komadı

Ayrılığın bir ağrıdır vurur şakalarımda
Ve büyür gözlerimde bir okyanus kadar
Derinden ses verir içimde bir tel
Sonra, birdenbire kırılır, kopar

2

Anadolu Türk'ünün başarısında askeri zaferlerin yanında gönül erlerinin de payı vardır.

Anadolu Türk'ünün başarısını sadece savaş meydanlarındaki zaferlerle izaha kalkışmak çok yanlış bir görüştür. Anadolu Türk devlet ve medeniyetini kuranlar sadece gaziler değildir. Mevlâna, Hacı Bektaş-ı Veli ve Yunus Emre gibi bütün insanlığı bir felsefe etrafında birleştiren velilerin de bunda büyük rolü vardır.

3

Yazmak, insanın içini dökme isteğinden doğmuştur.

İnsanın, içini dökme istediği zamanlar olur. Bir dost, bu anlara erişilmez bir değer katar ancak bazı şeyler bir dosta bile söylenmez ki! İşte böyle durumlarda insan -özellikle de içinin gizli kıvrımlarını görmeyi bilen usta bir yazarsa- masasının başına geçip kalemi eline almadan edemez. Yazmak, insanın kendi kendisiyle alçak sesle konuşmasını gerektiren böyle zamanlarda büyük bir kurtarıcıdır.

4

Hasret

Denize dönmek istiyorum!
Mavi aynasında suların:
Boy verip görünmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!
Gemiler gider aydın ufuklara gemiler gider!
Gergin beyaz yelkenleri doldurmaz keder.
Elbet ömrüm gemilerde bir gün olsun nöbete yeter.
Ve madem ki bir gün ölüm mukadder;
Ben sularda batan bir ışık gibi
Sularda sönme istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!

1 ve 2. etkinliklerde kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-2 doğru: ★ 3-5 doğru: ★★ 6-8 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-2 doğru → 6-8 doğru →

3.

Etkinlik

Başlık

Aşağıdaki metinlerin içeriklerini en iyi şekilde yansıtan başlıkları kutucuklardan seçerek ilgili metnin üstüne yazınız.

Kahvehane ve Kafeterya

Başkent Tartışmaları

Kahvehane

Yağmur

Sazan Balığı

Balık Avlamak

Lozan Antlaşması

Bulutlar

1

Kahvehane

Kahvehane veya kiraathane; kahve ve çay yanı sıra çeşitli meşrubatların ve nargile gibi tütün ürünlerinin servis yapıldığı, masa oyunlarının oynandığı, sohbet edilen ve yine birçok farklı aktivitenin yapıldığı mekân. Kafeteryalardan ve barlardan farklı olarak genellikle yemek servisi yapılmaz ve alkollü içecekler yer verilmez. Özellikle Müslüman toplumlarda kahvehaneler oldukça yaygındır. 16. yüzyıldan beri, kahvehane Orta Doğu ülkelerinde erkeklerin toplandığı kahve gibi içecekler tükettiği, sohbet ettiği, kitap okuduğu ve çeşitli masa oyunları oynadığı yerlerin başında gelir.

2

Baskent Tartışmaları

Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasından sonra İtilaf Devletleri İstanbul'dan çekildi ve şehrin işgalden kurtarılması ile yeni devletin başkentinin neresi olacağı tartışılmaya başlandı. Saltanat yanlıları İstanbul'un başkent olarak kalmasını istiyordu. Başkent tartışmaları sürerken Mustafa Kemal, Mayıs 1919'da İstanbul'dan Anadolu'ya hareketinden önce Padişah Mehmet Vahdettin ile yaptığı görüşmede ilginç bir ayrıntıyı fark eder. O ayrıntı, konuşurken padişahın gözlerinin içinde bir sarayın penceresinden görünen düşman gemilerine kaymasıdır. Mustafa Kemal, 16 Ocak 1923'te İzmit'te gazetecilere verdiği demeçte bu hatırası ile ilgili olarak başkent konusundaki düşüncesini açıklar ve "...Bir geminin topundan telaşa düşecek bir yerde, İstanbul'da, hükümet merkezi olmaz." sözüyle İstanbul'un başkent olarak kalmasının sakıncasını vurgulamıştır.

3

Yağmur

Bu yağmur, bu güzel bu serin yağmur.
Yağıyor bu sabah sanki içimde.
Dokunma gözlerim yağmur doludur,
Bulutlar içimin derinliğinde.
Çimenler ıslanır, yollar ıslanır,
Çağırır pencerem, yağmur seslenir.
Ufuklar bu beyaz renkle sislenir,
Yaşarım bir yağmur serinliğinde.

Beyaz bulutlara aşık olurum,
Geçerler üstümden bakar kalırım,
Bulutlar başımda düşür, dalarım
Dinlerim tarlama yağın yağmuru.

4

Sazan Balığı

Kış aylarında sazan balığı avlamak, diğer mevsimlere nazaran çok daha zordur. Bu aylarda su yüzeyi çok soğuk olduğu için sazanlar, yaşadığı göletlerin en derin yerlerine gider ve kolay kolay sığ bölgelere uğramazlar; zira göletlerin en derin yerleri, kış aylarında en sıcak alanlardır. Suyun soğukluğundan dolayı hareketsiz kaldıkları için de çok yemlenme ihtiyacı hissetmezler. Doğal olarak, oltadaki yemi bir sazanın önüne rast getirmediğiniz sürece kışın sazan yakalamanız neredeyse imkânsızdır.

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1 doğru: ★

2-3 doğru: ★★

4 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1 doğru →

4 doğru →

4.

Etkinlik

Başlık, Konu, Ana Düşünce, Ana Duygu

Aşağıdaki şiirlerle ilgili istenenleri yandaki kutucuklarda yer alan sözcüklerden uygun olanlarıyla doldurunuz.

1

Kalbimde maziden bugün izler var
Her siyah saatim bu izle erir
Ruhumu geçmişin hicranı sarar
Doğanlar ölür ölen dirilir
Anladım hayatmış mazinin adı
Yıllara karışan her şey ses verir
Hasretle doludur geçmişin yadı
Mazinin elemi bile tatlıdır.

Konu	<i>Maziye hatırlama</i>
Ana Duygu	<i>Maziye duyulan özlem</i>
Başlık	<i>Mazi</i>

2

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü,
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son
örtüsü,
Işık ışık, dalga dalga bayrağım!
Senin destanını okudum, senin destanını
yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın
Mezarını kazacağım.
Seni selamlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.

Konu	<i>Bayrak</i>
Ana Duygu	<i>Bayrak sevgisi</i>
Başlık	<i>Bayrak</i>

3

Çocukluğum, çocukluğum...
Uzakta kalan bahçeler.
O sabahlar, o geceler,
Gelmez günler çocukluğum.

Çocukluğum, çocukluğum...
Gözümde tüten memleket.
Artık bana sonsuz hasret,
Sonsuz keder çocukluğum.

Çocukluğum, çocukluğum...
Habersiz ölen kardeşim,
Mezarı bilinmez eşim,
Her bir şeyim çocukluğum.

Konu	<i>Çocukluk günlerinin geride kalması</i>
Ana Duygu	<i>Çocukluğa duyulan özlem</i>
Başlık	<i>Çocukluğum</i>

4

Ben sana mecburum bilemezsin
Adını mih gibi aklımda tutuyorum
Büydükçe büyüyor gözlerin
Ben sana mecburum bilemezsin
İçimi seninle ısıtıyorum

Konu	<i>Ask</i>
Ana Duygu	<i>Sevgiliye bağlılık</i>
Başlık	<i>Ben Sana Mecburum</i>

Maziye duyulan özlem

Sevgiliye bağlılık

Çocukluğum

Bayrak

Bayrak sevgisi

Sevgiliyi unutma

Maziye hatırlama

Bayrak

Maziden kaçış

Aşk

Çocukluğa duyulan özlem

Ben Sana Mecburum

Vatan sevgisi

Çocukluk günlerinin geride kalması

Mazi

Çocukluktan kaçma

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-4 doğru: ★ 5-8 doğru: ★★ 9-12 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-4 doğru → 🙄 9-12 doğru → 👍

YARDIMCI DÜŞÜNCE

- ⇒ Ana düşünceyi geliştirmek, açıklamak, desteklemek, ispatlamak amacıyla parçadan ulaşılan düşüncelere **yardımcı düşünce** denir.
- ⇒ Yardımcı düşünceler; okuyucuyu ana düşünceye ulaştıran, ana düşüncenin oluşmasını kolaylaştıran çıkarımlardır.

- ⇒ Yardımcı düşünceler, genellikle gelişme bölümünde yer alır.
- ⇒ Ana düşünceyi açıklamak için çoğunlukla parçanın gelişme bölümünde örneklerle, benzetmelere, sayısal verilere, tanıdık kişilerin görüşlerine başvurulur. Başvurulan bütün bu yöntemler ana düşünceyi ve yardımcı düşünceyi oluşturan unsurlardır.

Yardımcı Düşünceyi Buldurmaya Yönelik Sorular

Bu paragraftan aşağıdaki sonuçların hangisine ulaşamaz/ulaşılabilir?

Aşağıdaki düşüncelerden hangisi parçada işlenen düşünceyle çelişir?

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez/söylenebilir?

Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur/vardır?

- ⇒ Yardımcı düşünceyle ilgili sorular çoğunlukla olumsuz soru köküyle karşımıza çıkmaktadır.

- » Zekâ, insanın değişen dünyada yaşayabilmesini ve değişimlere ayak uydurabilmesini sağlayan yetenekler ve beceriler bütünüdür. İnsanların zekâları farklı farklıdır, bu yüzden becerileri farklı alanlarda gelişir. Kimilerinin sözel, kimilerinin sayısal, kimilerininse bedensel zekâları diğer zekâlarından daha çok gelişmiştir. Kişisel farklılıkları ortaya çıkaran da bu durumdur. Her insan, kendisinde bulunan zekâ türlerinden dolayı farklı bir öğrenme, problem çözme ve iletişim kurma yöntemine kısacası farklı bir kişiliğe sahip olur.

Metnin ana düşüncesi: İnsanların kişisel farklılıkları, farklı zekâ türlerine sahip olmalarından kaynaklanır. Metindeki yardımcı düşünceler de şöyledir:

İnsanın değişen dünyaya uyum sağlayabilmesi zekâ ile ilişkilidir.

Birden fazla zekâ türü bulunmaktadır.

Zekâ türleri öğrenmeyi ve insanlar arasındaki iletişimi etkilemektedir.

Becerilerin farklılığı zekâ türlerinden kaynaklanır.

Zekâ ile beceriler arasında ilişki vardır.

GİRİŞ - GELİŞME - SONUÇ

- ⇒ Her paragraf kendi başına küçük bir yazı örneğidir. Bir bütünlük içerisinde olan bir paragrafta giriş, gelişme ve sonuç bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümler arasında konu bakımından bütünlük vardır.

Giris

- ⇒ Paragrafın konusu ve yazarın bakış açısı belirtilir.
- ⇒ Genellikle tek cümleden oluşur.
- ⇒ Kendisinden sonraki cümlelerle, hem dil hem de düşünce bakımından ilgilidir.
- ⇒ Böylece, bundan dolayı, bunun gibi, bu şekilde, bununla birlikte, özetle, sonuç olarak gibi ifadeler kullanılmaz.

Gelişme

- ⇒ Giriş bölümündeki gibi bağımsız bir cümle içermez.
- ⇒ Genellikle kendisinden önceki ifadelerin devamı olma niteliği taşır.
- ⇒ Girişte ortaya konulan konu; bu bölümde örneklerden, tanımlardan, karşılaştırmalardan, gerektiğinde sayısal verilerden yararlanılarak açıklanır.

Sonuç

- ⇒ Giriş ve gelişme bölümlerinde anlatılanların özetlenip bir sonuca varıldığı bölümdür.
- ⇒ Paragrafın ya da metnin ana düşüncesi bu bölümde verilebilir.
- ⇒ "Özetle, sonuç olarak, kısaca, nitekim, böylece" gibi sonuç bildiren ifadelerden faydalanılır.

PARÇA OLUŞTURMA

- ➔ Parçalar, anlamsal olarak birbirini tamamlayan cümlelerden oluşur.
- ➔ Parça oluşturma sorularında çoğunlukla karışık olarak verilen cümlelerden parça oluşturulması istenir. Bu soruları çözerken parçanın konusunun özetlendiği giriş cümlesini bulmak, soruları çözmeye işi kolaylaştırır.

➔ Paragraf oluşturma sorularında; paragraf bir düşünce bildiriyorsa düşünceler mantık sırasına göre, bir olay anlatılıyorsa olaylar oluş sırasına göre sıralanmalıdır.

Bilgilendirici Metin Örneği

- Gölün tabanı 1.30 cm kalınlığında bir tuz tabakası ile kaplıdır.
- Anadolu'nun ortasında her tarafa bereket saçan Tuz Gölü.
- Türkiye'nin en az yağış alan yerinde olan bu gölün beslendiği kaynaklar çok azdır.
- Dünya'nın 32.9 tuzluluk oranı ile en tuzlu ikinci gölüdür.

Sıralama: II - IV - I - III

Olay Anlatan Metin Örneği

- Beni görünce hafifçe kaşları çatıldı ama yine de hepimizi selamladı.
- Birkaç çocuk beni parmakları ile işaret ederek fısıldaştı.
- Mahmut Hoca, bir yığın plastik dosyayla aceleyle sınıfa girdi.
- Kimlerin geldiğini görmek için sınıfı şöyle bir süzdü.

Sıralama: III - IV - I - II

PARÇA TAMAMLAMA

- ➔ Parça tamamlama sorularında paragrafın bazı bölümlerinde boşluklar bırakılır ve bu boşlukların uygun cümlelerle tamamlanması istenir.
- ➔ Bu sorularda, parçanın anlam ve yapı özellikleri dikkatle incelenmeli, parça anlamca en uygun cümle ile tamamlanmalıdır.

» Oysa kartal çok yorulmuştu, denize kadar uçacak gücü kalmamıştı. Sanki "Ne olur birazcık sabredin!" diye yalvarıyordu onlara.

➔ Boş bırakılan yere, aşağıda verilen 1. ifade getirilemezken 2 ve 3. ifadeler getirilebilir.

1. Bir süre uçmaya devam etti ve yavruları için balık avlamaya karar verdi. (X)	2. Yuvasına iyice yerleşip yavrularını kanatlarının altına aldı. (✓)	3. Bir süre yuvasında kalıp dinlendi, yavrularıyla hasret giderdi. (✓)

DUYULARDAN YARARLANMA

- ➔ İnsanların ve hayvanların, dış dünyanın uyarılarını görme, işitme, dokunma ve tatma organlarıyla algılama yeteneğine **duyu** denir. Yazar anlatacaklarının etkileyciliğini arttırmak, soyut ifadeleri somutlaştırmak amacıyla metinlerinde duyulardan yararlanır.

Duyular: Görme (Göz) - İşitme (Kulak) - Dokunma (Ten) - Tatma (Dil) - Koklama (Burun)

» Uzaktan fark ediliyordu. Hasan amca ve kayığı denizin üzerinde bir nokta gibiydi. Rüzgârın ılık esintisi, denizi bir halı gibi kıyıya çarpıyordu. Dalgaların rüzgârla birleşen uğultusu, çürümüş balık kafalarının tiksindirici esansı bütün dinginliği bozuyordu. Estikçe denizin tuzlu suyu ağızımdan kulaklarıma kadar doluyordu.

Görme: Hasan amca ve kayığın görülmesi	Dokunma: Rüzgârın ılık esintisi	İşitme: Dalgaların ve rüzgârın uğultusu	Koklama: Balıkların tiksindirici kokusu (esansı)	Tatma: Deniz suyunun tuzlu olması

Yardımcı Düşünce

5.

Etkinlik

Aşağıdaki metinlerden çıkarılabilecek yargılar yapılandırılmış griddaki kutucuklarda, metinler de yapılandırılmış gridin altında verilmiştir. Bu yargıları kutucuklardan bularak ilgili metinlerin bulunduğu kavram haritasına örnek-
teki gibi yerleştiriniz.

Sanatın amacı gerçeği olduğu gibi yansıtmak değildir. A	İnsanların kitaplara düşkünlüğünün nedenini bulmak için önce ne amaçla okuduklarını bulmak gerekir. B	Fotoğraf makinesinin icat edildiği çağda resimden söz edilemez. C
İnsanlar kitaplara düşkündür. D	Gerçek, sanatçının hayal dünyasıyla zenginleşir. E	Romanlar, insanların hayatında büyük bir yer alıyor. F
Sanatçı, gerçeği hayal dünyasıyla zenginleştirdiği takdirde amacına ulaşır. G	İnsanlar romanları şiir kitaplarına göre daha çok tercih ediyor. H	Sanatçı, gerçeği yansıttığı ölçüde amacına ulaşır. I
İnsanlar, dış dünyalarında birbirlerine yakın ancak iç dünyalarında uzaktır. J	İnsanlar toplu olarak yaşayan tek canlılardır. K	Gerçek, sanatçının hayal süzgecinden geçerek sanata yansır. L

1. **A- Sanatın amacı gerçeği olduğu gibi yansıtmak değildir.**

A

Sanatın amacı gerçeği olduğu gibi yansıtmak olsaydı, fotoğraf makinesinin icat edildiği bir çağda resim sanatından söz edilmezdi ya da bir ses kayıt cihazı en büyük sanatçı kabul edilirdi. Halbuki sanatın ideal kurgusunda gerçeği, sanatçının hayal dünyasıyla zenginleştirip süsleme yatar. Sanat da sanatçı da ancak o zaman amacına ulaşır.

2. **E- Gerçek, sanatçının hayal dünyasıyla zenginleşir.**

3. **G- Sanatçı, gerçeği hayal dünyasıyla zenginleştirdiği takdirde amacına ulaşır.**

4. **K- Gerçek, sanatçının hayal süzgecinden geçerek sanata yansır.**

1. **D- İnsanlar kitaplara düşkündür.**

2. **J- İnsanlar dış dünyalarında birbirlerine yakın ancak iç dünyalarında uzaktır.**

B

Nedir insanların kitaplara olan bu düşkünlüğü? Kitaplar, hele romanlar ve şiir kitapları, neden insanların hayatında bu kadar büyük bir yer alıyor? Bence bunu cevaplandırmak için "İnsan niçin okur?" sorusunu ilkin cevaplandırmak gerekir. İnsanlar toplu olarak yaşadıkları hâlde yine de yaratıkların en yalnızlarıdır. Dıştan birbirlerine yakındırlar ama içten aralarında ne uzaklıklar vardır.

3. **F- Romanlar, insanların hayatında büyük bir yer alıyor.**

4. **B- İnsanların kitaplara düşkünlüğünün nedenini bulmak için önce ne amaçla okuduklarını bulmak gerekir.**

6.
Etkinlik

Yardımcı Düşünce

Aşağıdaki paragraflardan çıkarılabilecek veya çıkarılamayacak yargılar, paragrafların sol tarafındaki kutucuklara yazılmıştır. Buna göre paragraftan çıkarılamayacak yargının olduğu çıkışı bularak "DOĞRU ÇIKIŞ"a yazınız.

A

Dünyada hiçbir dost, insana kitaptan daha yakın değildir. Sıkıntımızı unutmak, donuk hayatımıza biraz renk katmak, biraz ışık vermek, daracık dünyamızda bulamadığımız şeyleri yaşamak için tek çaremiz kitaplara sarılmaktır... Herhangi bir yolculuğa çıkarken hangi okuyazar yanına bir iki roman, bir iki şiir kitabı almayı düşünmez. Yolculukta, çoğu zaman olduğu gibi çevremize bakıp dalmaktan yanımıza aldığımız kitapları okuyamazsak bile onları yine de elimiz altında bulundurmak isteriz.

İnsanları kitaplara yönelten etmenler vardır. → 1. Çıkış

Okumadığımız kitapların hamallığını yapmamalıyız. → 2. Çıkış

İnsana en yakın dost kitaptır. → 3. Çıkış

İnsanlar hayatına renk katmak için kitap okumaktadır. → 4. Çıkış

DOĞRU ÇIKIŞ = 2. Çıkıştır. . .

B

Az okuyoruz, çok az okuyoruz; okumuyoruz hatta. Bizde okumak denince bir meslek elde edene, bir diploma alana kadar okumak anlaşılıyor "Çok okuyor, kendini harap ediyor zavallı..." diyorlar. Zavallı da arzu edilen kâğıt parçasına kavuştuğu zaman okumaktan, başkalarının gözünde zavallı olmaktan kurtarıyor kendini.

Dünyada en az okuyan toplumuz. → 1. Çıkış

Okumak, bizde farklı anlaşılıyor. → 2. Çıkış

Okuyan kişi başkalarının gözünde zavallı görünüyor. → 3. Çıkış

Okumaktan anlaşılın okuyup diploma sahibi olmaktır. → 4. Çıkış

DOĞRU ÇIKIŞ = 1. Çıkıştır. . .

7.
Etkinlik

Yardımcı Düşünce

Aşağıdaki balık kılıçığında yer alan sorulardan, metinle ilişkilendirilemeyecek olanı balığın ağzındaki kutucuğa yazınız.

Osmanlı aydınları, özellikle Selanik şehrinde örgütlenmişler; düşüncelerini geniş kitlelere yaymak amacıyla burada çeşitli gazete ve dergiler çıkarmışlardı. Selanik; çeşitli insanların, dillerin, dinlerin, düşüncelerin kaynaştığı bir şehirdi. 1881 yılında Selanik'te dünyaya gelen Atatürk'ün çocukluk ve gençlik dönemi, yukarıda anlattığımız sosyal, siyasi ve kültürel ortam içinde geçmiştir. Onun şahsiyetinin şekillenmesinde ve fikir hayatının oluşmasında Osmanlı Devleti'nin içine düştüğü sıkıntıların önemli payı olduğu muhakkaktır.

Atatürk'ün fikir hayatının oluşmasında etkili olan nedir? → 4

Atatürk'ün çocukluk yılları nasıl bir ortamda geçmiştir? → 3

Osmanlı aydınları neden Selanik'te örgütlenmişlerdir? → 2

Osmanlı Aydınları düşüncelerini yaymak için ne gibi çalışmalar yapmışlardır? → 1

2

8.

Etkinlik

Giriş - Gelişme - Sonuç

Aşağıda karışık olarak verilmiş paragraflardan hangisinin giriş, gelişme ve sonuç paragrafından alındığını yan-
daki boşluğa yazınız.

Dünyanın bugünkü medeniyet seviyesine ulaşması için birçok fikir adamının kafa yorduğu muhakkaktır. Atatürk de pek çok konuda fikir üretmiştir. Ancak o, aynı zaman-
da büyük bir devlet adamı olduğundan, fikirlerini uygulama imkânı bulabilmiştir. O, bu
özelliğiyle diğer düşünürlerden ayrılır.

1

Gelişme

Diyebiliriz ki Atatürk, büyük bir asker ve devlet adamı olduğu kadar büyük bir fikir ada-
mıdır. İnkılaplarındaki başarısını kültürümüzü iyi bilmesine, tarihimizi sevmesine ve fikrî
üretkenliğine bağlamak yanlış olmaz. Bir lider olarak ortaya koyduğu ilkeler, onun fikir dün-
yasının eseridir. Bu sebeple ortaya koyduğu ilkeler, düşüncelerinin pek çoğunu kapsar.

2

Sonuç

Düşünmek, insanlara has özel bir yetenektir. İnsanoğlu; büyük dağları aşmasını,
denizleri geçmesini, Ay'a ayak basmasını düşünebilir olmasına borçludur. İnsanda dü-
şünebilme yeteneği olmasaydı bugünkü medeniyetten söz edilebilir miydi?

3

Giriş

9.

Etkinlik

Giriş - Gelişme - Sonuç

Aşağıda verilen cümleleri bir parçanın giriş - gelişme - sonuç bölümleri olarak sıraladığımızda hangi cümlenin
hangi bölüme dahil olabileceğini ilgili yere cümlenin numarasını yazarak belirtiniz.

Alınan tedbirlere rağmen her yıl kimyasal maddelerden kaynakla-
nan sayısız yaralanmanın olduğu-
nu görmekteyiz.

1

GİRİŞ

2

Bir kimyasal madde ile çalışıyor-
sak bu maddenin tehlikeli olabile-
ceğini düşünerek kullanım sırasın-
da dikkatli olmalıyız.

2

GELİŞME

3

Kimyasal maddelerin çalışırken
ellerimize ve giysilerimize bulaşa-
bileceğini düşünerek plastik eldi-
ven takmalı ve önlük giymeliyiz.

3

SONUÇ

1

8 ve 9. etkinliklerde kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1 veya 2 doğru: ★

3 veya 4 doğru: ★★

5 veya 6 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1 veya 2 doğru →

5 veya 6 doğru →

10.
Etkinlik

Parça Oluşturma

Aşağıdaki tablolarda karışık olarak verilen cümlelerden anlamlı bir paragraf oluşturacak şekilde sıralamayı alttaki kutucuklara yazınız.

A

1. Kalktıktan sonra odaya girer, kardeşimi kucağına alır, başlardı dumbala yapmaya:
2. Her sabah kalkar kalkmaz bize sevgi dağıtırdı.
3. "Dumbala yavrum dumbala! Dumbala gülüm dumbala!.."
4. Ben o zaman altı yaşındaydım ama dedemin gülüyüdü.
5. Dedem evimizin güneşiydi.
6. Sonra onu bırakır, beni alırdı kucağına.

5

2

1

3

6

4

B

1. Bu dünyada iyiliğin değerini bilen yok.
2. Bu on yılda sahibimin her türlü işini yaptım.
3. Görüyorsunuz ya şimdi de beni yaşlandım diye sokağa attı.
4. Ben sahibim için tam on yıl çalıştım.
5. Sırtıma bindi, yüklerini taşıdım.
6. Bu yaşadıklarımından sonra anladım ki kurdun dediği çok doğru.

4

2

5

3

6

1

11.
Etkinlik

Duyulardan Yararlanma

Aşağıdaki metinde hangi duyularla ilgili ayrıntılara yer verildiğini bularak örnekteki gibi yandaki noktalı yerlere yazınız.

Annem ve kız kardeşimle birlikte kaldırıma oturduk. Babam diğer insanlara yardım edebilmek için bizden ayrılmıştı. Öylece oturup etrafa bakınan bir sürü insan vardı. Annem bu insanların çok yaşadıkları için böyle kalakaldıklarını söylemişti. Artık korkmuyordum. Daha çok üzülüyordum ve üşüyordum. Çünkü alelacele evden çıkarken üzerimize bir şeyler almamıştık. Ama en azından güvende olduğumuz için mutluydum. Yan komşumuz göçük altında kalmıştı. Babam onu oradan kurtardı. Onunla çok gurur duydum fakat binaların altında daha çok insan kalmıştı. Dışarıdaysa akrabalarını ve arkadaşlarını bulamadığı için bağıran birçok insan vardı. Gerçekten çok korkunç bir manzaraydı.

Görme

İsitmeye

Dokunma

10 ve 11. etkinliklerde kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1 doğru: ★

2 doğru: ★★

3 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1 doğru →

3 doğru →

12.

Etkinlik

Parça Tamamlama

Aşağıdaki paragrafların, düşüncenin akışına göre kutucuklarda yer alan cümlelerden hangisiyle bitirilebileceğini bularak ilgili paragrafın altına yazınız.

Çünkü onların eklemeleri daha esnek, kasları ve kalp-dolaşım sistemleri daha güçlüdür.

Böylece daha uzun ve daha mutlu bir yaşam sağlar.

Sonuç olarak tüm beden sağlığı gelişir.

Spor yapmanın yararları yaşamın hemen her alanında görülür. Fiziksel olarak hareketli olan, dengeli beslenen, düzenli uyuyan biri sağlıklı olmak için gerekenlere sahiptir. Spor yaptıkça organların işleyişini sağlayan sistemler, farklı özellikler kazanır. Kalp-damar sistemi gelişir, kasların dayanıklılığı ve gücü artar, eklemeler esneklik kazanır.

Düzenli yapılan spor, sağlıklı bir yaşam biçimini oluşturan dengeli beslenme benzeri diğer etkenlerle birleşince ileri yaşlarda oluşabilecek pek çok hastalığı önleyebilir.

1

Sonuç olarak tüm beden sağlığı gelişir.

2

Böylece daha uzun ve daha mutlu bir yaşam sağlar.

Sağlıklı ve zinde bir kimse, rahat ve kolay hareket eder. Kilosu boyuna uygundur. Beden biçimi düzgündür. Ayrıca güçlü ve dayanıklıdır, enerjisi de uzun süre bitmez. Normal fiziksel etkinlikleri kolayca yapar. Yaşamın pek çok alanında, kendine güveni ve saygısı yüksek olur. Tüm bunlar; fiziksel olarak hareketli yaşam süren, spor yapan insanların tipik özellikleridir. Ağır bir bavulu taşımak, sıkı kapanmış bir kavanozu açmak, beş katlı merdiven çıkmak gerçekleştirilmesi çok kolay işlerdir.

3

Çünkü onların eklemeleri daha esnek, kasları ve kalp - dolaşım sistemleri daha güçlüdür.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Verilen metnin konusunu ve ana düşüncesini söyledim.		
Verilen metnin ana duygusunu söyledim.		
Verilen metne uygun başlık buldum.		
Verilen metinden çıkarılabilecek yardımcı düşünceleri sıraladım.		
Karışık verilen cümlelerden anlamlı bir paragraf oluşturdum.		
Eksik bırakılan bir metni uygun şekilde tamamladım.		
Verilen metni giriş, gelişme, sonuç bölümlerine ayırdım.		
Okuduğum metinlerin anlatım biçimini buldum.		
Okuduğum metinlerde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını sıraladım.		
Okuduğum metinlerde hangi duyulardan yararlandığımı söyledim.		

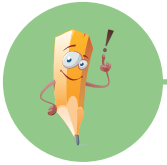
BÖLÜM

PARÇADA ANLAM - 2

ANLATICI

- Birinci Kişi Ağzıyla Anlatım
- Üçüncü Kişi Ağzıyla Anlatım

METNİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

HİKÂYE UNSURLARI

- Olay
- Kişiler (Varlık Kadrosu)
- Mekân (Yer)
- Zaman

METİN KARŞILAŞTIRMA

HİKÂYE UNSURLARI

- Yaşanmış veya yaşanması mümkün olan olayların; kişi, yer ve zaman belirtilerek anlatıldığı kısa yazılara **hikâye** denir.
- Hikâyelerde sade ve anlaşılır bir dil kullanılır. Kahramanlar, bir olay içinde verilir.
- Hikâyeyi oluşturan unsurlar da “**yer, zaman, kişiler (varlık kadrosu) ve olay**”dır.

Olay

- Hikâyeyi oluşturan olay ya da durumdur.
- Bir hikâyenin yazılması için olay unsurunun bulunması şarttır.

Kişiler (Varlık Kadrosu)

- Olayın gerçekleşmesinde etkili olan ya da olayı yaşayan insanlardır.
- Her yaştan, her kesimden veya her meslekten seçilebilir.
- Çocuklar, Ayşe vb. hikâyenin kişileri olabilir.

Mekân (Yer)

- Olayın yaşandığı çevre hikâyenin mekânını belirtir.
- Hikâyede olay kapalı bir mekânda da açık bir mekânda da geçebilir.
- Ankara, okul, bahçe, köy, ev, oda, yol vb. hikâyede olayın geçtiği yer olabilir.

Zaman

- Olayın yaşandığı dönem, an, mevsim ya da gün hikâyenin zamanını oluşturur.
- Sonbahar, Osmanlı dönemi, karlı bir kış günü, yaz ayları, bir gece vakti, güneş doğmak üzereyken, kapıda kalınca vb. zamanlar hikâyenin zaman unsurunu oluşturabilir.

» Karanlık neredeyse çökmek üzereydi. Sokakta kimsecikler yoktu. Gülce, bir sokak lambasının altında durdu. Lambanın etrafından dönüp duran kelebekleri seyretmeye başladı. Lambanın ışığı yüzüne vurdukça yüzü, isminin anlamıyla bütünleşiyordu: Gülmek gibi ... Kelebeklerin gölgesi yüzünde beliriyordu. Henüz atmaya alıştığı adımları ile kelebeklere yaklaştı. Tutmak istediğini söyler gibiydi elleri.

Olay: Gülce'nin sokak lambasının altında durup lamba etrafında dönen kelebekleri seyretmesi

Kişiler: Gülce

Yer: Sokak lambasının altı.

Zaman: Akşam vakti

ANLATICI

- Hikâye edici metinlerde olayı anlatan kişiye **anlatıcı** denir.
- Anlatıcı olayları istediği üslupla okuyucuya anlatır.
- Anlatıcı metnin yazarının kurguladığı bir kişidir. Yani yazar kendi kurguladığı olayı istediği kişi ağzından anlatır.
- Hikâye edici metinlerde anlatıcı olayı birinci kişi ya da üçüncü kişi ağzından anlatır.

Birinci Kişi Ağzından Anlatım ⇒ BEN veya BİZ

» Kayak yapmayı çok severim. Küçük yaşımdan beri yarıyıl tatillerinde Uludağ'da kayarım ancak bu seneki tatilimi Ilgaz'da geçirmek istedim. Arkadaşlarımla beraber Ilgaz'ın doruğuna çıkmak çok zevkliydi. Hepimiz çok heyecanlanmıştık. Kaymaya başladık.

1. kişili anlatımla yazılan bu metindeki “hepimiz, tatilimi, severim ...” ifadeleri, olayı yaşayan kişinin bizzat metnin yazarı olduğunu gösterir.

Üçüncü Kişi Ağzından Anlatım ⇒ O veya ONLAR

» Yatağa uzandığından beri uyuyamıyor, içi içine sığmıyordu. Yarın karne günüydü ve karnesindeki harika notları görmek, karnesini ailesine göstermek için sabırsızlanıyordu. Bir yıl boyunca düzenli çalışmış ve bu güzel karneyi sonuna kadar hak etmişti.

3. kişili anlatımla yazılan metindeki “sığmıyordu, sabırsızlanıyordu, etmişti” ifadeleri olayı yaşayan kişi ile anlatıcının aynı kişi olmadığını gösterir.

METİN KARŞILAŞTIRMA

- Üzerinde durulan varlık, olay veya kavramların aynı veya farklı özelliklerini bulmak için kullanılan yöntem **karşılaştırma** denir. Farklı en az iki metnin tema, konu, olay, karakter vb. açıdan benzer veya farklı yönleriyle ortaya konmasına **metinleri karşılaştırma** denir.
- Bilgilendirici metinler öğretmek ve bilgi vermek, hikâye edici metinler okuyucuyu olay içinde yaşatmak, şiir metinleri ise bir duyguyu hissettirmek amacıyla yazılır. Bilgilendirici ve hikâye edici metinler düzyazı, şiir metinleri ise dizeler hâlinde yazılır.
- Bilgilendirici metinlerde ciddi, nesnel bir anlatım; hikâye edici metinlerde öznel, betimleme ağırlıklı bir anlatım; şiir metinlerinde ise mecazlı ifadelerin sıkça kullanıldığı çoşkulu bir anlatım tercih edilir.

DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

- Bir duyguyu, bir düşünceyi, bir konuyu yazılı veya sözlü olarak ifade etmeye anlatım denir. Anlatım yaparken dil ve anlatım özelliklerinden faydalanılır. İyi bir anlatımı olan metinlerde dil; sade, akıcı, açık olur.
- Metnin dil ve anlatımını etkileyen en önemli özelliklerden biri de anlatıcıdır. İki farklı anlatıcı vardır. Biri olayı yaşayan kahramanın aynı zamanda anlatıcı olduğu (ben, biz ⇒ birinci kişili anlatım), diğeri ise olayları gözlemleyip yaşananları aktaran (o, onlar ⇒ üçüncü kişili anlatım) anlatıcıdır.

Bazı Dil ve Anlatım Özellikleri

Özellik	Deyim	Kisileştirme	Metin Türü	Betimleme
Kişinin duygu ve düşüncelerinin ağırlıklı olduğu metinlerdir.	Kalıplaşmış mecazlı ifadelerdir. Deyimlerin bulunduğu metinler vardır.	İnsan dışındaki varlıklara insana ait özelliklerin verildiği metinlerdir.	Metnin bilgi vermek amacıyla mı yoksa hikâye etmek amacıyla mı yazıldığını belirtir.	Anlatıların okuyucunun gözünde canlandırılmış gibi anlatıldığı metinlerdir.

- 1. metin ile 2. metni dil ve anlatım bakımından karşılaştıralım:

Sanki beyaz bir aslan girmişti şehre
alev yerine kar soluyordu,
şemsiyesi olanların şemsiyesini,
düşleri olanların düşlerini parçalıyordu.
Ama umutsuzluğa kapılmadı kız,
sokakta bir başına yürüdü
Bir kadın belirdi yanı başında:
–Güzel çocuk, yiyecek bir şey var mı? **1. Metin**

Ben lezzetli bir şeftalidim. Cildim ütülenmiş gibi dümdüz ve incecikti. Yanaklarıma gelince onlar sıradan pembeye dönmüş ve kızarmıştı. Sabahın taze çiğ damlaları henüz yıkanmışım gibi kabuğumun üstündeydi. İçimdeki iri çekirdek yeni bir şeftali ağacının tohumu olmayı düşleyip duruyordu. **2. Metin**

- Duyguların ön planda olduğu bir metindir.
- Samimi ve açık bir dil kullanılmıştır.
- Benzetmeye başvurulmuştur.
- Bir olaya yer verilmiştir.
- Farklı düşünceye yönlendiren ifade kullanılmıştır.
- Niteleyici ifadelerle yer verilmiştir.
- Olağanüstü durumlara yer verilmiştir.
- Metnin türü şiirdir.

- Hikâye edici bir metindir.
- Samimi, açık bir dil kullanılmıştır.
- Benzetmeye başvurulmuştur.
- Yaşanması mümkün olmayan bir olay anlatılmıştır.
- Betimleyici ifadeler kullanılmıştır.
- Olay üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.
- Olağanüstü olay ve durumlara yer verilmiştir.
- Düzyazı metnidir.

1.

Etkinlik

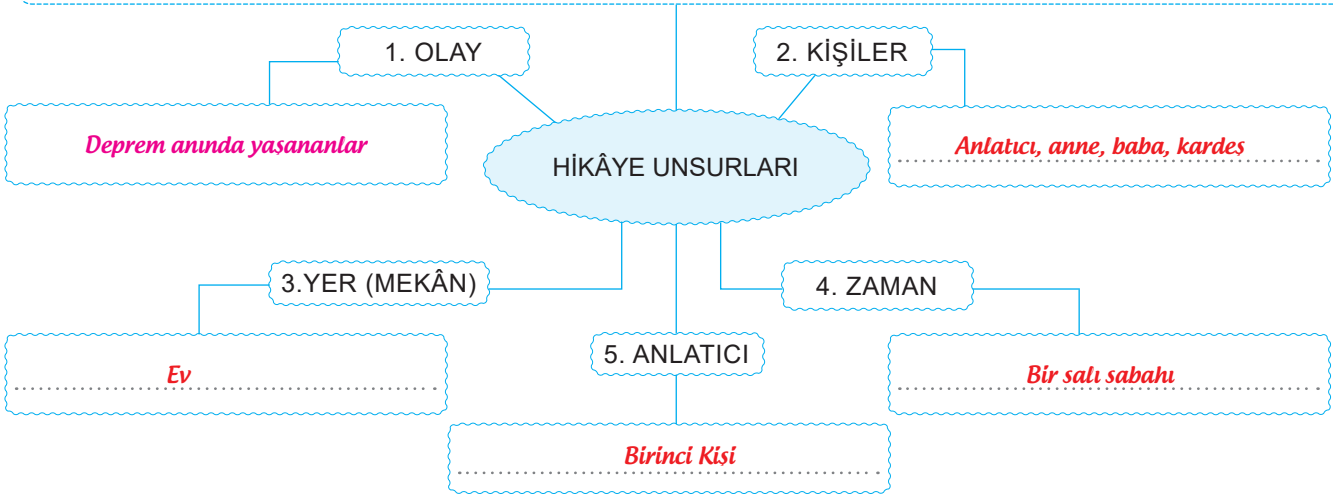
Hikâye Unsurları

Aşağıdaki metinlerde hikâye unsuruna ait bilgileri kavram haritasındaki kutucuklara örnekteki gibi yazınız.

A

Geçen salı sabahı her şey çok korkunçtu. Saat çok erkendi ve herkes uyuyordu. Hatırladığım ilk şey yataktan aşağıya yuvarlanmam oldu, zemin sallanıyordu. Hatta bütün bir apartman tamamen sallanıyordu. O kadar korkunçtu ki! Ortalık karanlıktı ve ben ne yapacağımı bilemiyordum.

Etrafta yuvarlanan eşyalar vardı. Bütün bunlar da yetmiyormuş gibi canavar kükremesine benzer korkunç bir ses kulaklarımda çınlamaya başladı. Annemin bana ve kardeşime seslendiğini duydum. Sonra babam bir el feneriyle geldi ve bizi alıp mutfığa, masanın yanına götürdü (Okulda böyle bir şeyler öğrettiklerini hatırlıyorum. Keşke, dersleri daha dikkatli dinleseydim.). Kardeşim, anneme sarılmış ağlıyordu. Daha beş yaşında olduğu için çok korkmuştu. Aslında ben de korkmuşum ama bunu belli etmek istemiyordum. Sallantı hiç bitmeyecek diye düşünmeye başlamıştım.

1. OLAY: *Howard'ın satılamadığı bir gün basından geçmeler*2. KİŞİLER: *Howard, genç kadın*

B

Yoksul bir ailenin çocuğu olan Howard (Havırt), ailesine destek olmak ve kendi okul masraflarını karşılamak için kapı kapı dolaşarak çeşitli eşyalar satan bir çocuktu. Soğuk bir kış günüydü ve o gün hiçbir şey satamamıştı. Morali çok bozuktu ve satış yapamadığı için de parası yoktu. Karnı çok acıkmıştı. Bir sonraki çalacağı kapıdan yiyecek bir şeyler istemeye karar verdi.

Biraz çekingen bir tavırla kapıyı çaldı. Kapıyı açan sevimli ve genç kadını görünce biraz utandı ve heyecanlandı. Yiyecek bir şeyler istemek yerine yanlışlıkla "Rica etsem bir bardak su içebilir miyim?" diye sordu. Genç kadın, çocuğun şaşkınlığını ve utangaçlığını fark etti ve aç olabileceğini de düşünerek Howard'ı içeri davet etti. Onu sobanın yanına oturttu ısınmasını sağladı ve istediği su ile beraber sıcak süt ve biraz kurabiye getirdi.

3. YER: *Genç kadının evi*4. ZAMAN: *Soğuk bir kış günü*

2.

Etkinlik

Hikâye Unsurları

Aşağıdaki metinde hikâye unsuruna ait bilgileri yandaki kutucuklarda istenene göre yazınız.

HİKÂYE	HİKÂYENİN UNSURLARI
<p>Bir süredir mahalleye bir baloncu geliyordu. Hemen hemen her gün ve aşağı yukarı aynı saatlerde, elinde kocaman bir balon kümesiyle köşeden görünür “Balonlar! Renk renk balonlar!” diye bağırarak ağır adımlarla sokağı boydan boya geçer ve öteki köşeden dönüp görünmez olurdu. Küçük çocuk, onun gelişini her gün heyecanla bekliyordu. Baloncuyu büyülenmiş gibi şaşkınlıkla izlerken “Bizim eve sığmaz.” dediği çok sayıda balonun adamı nasıl olup da havaya kaldırmadığını çok merak ediyordu.</p> <p>Baloncu önde, küçük çocuk arkada mahalleyi baştan sona birlikte geçiyorlardı. Baloncu ara sıra dinlenmek için durduğunda o da duruyor ve sonra yine izlemeyi sürdürüyordu. Yine bir gün baloncu dinlenmek için durduğunda küçük çocuk bütün cesaretini toplayarak yanına gitti. Önce balonları yakından bir süre izledikten sonra “Baloncu amca!” dedi. “Biliyor musun, benim hiç balonum olmadı.” Adam, çocuğu şöyle bir süzdükten sonra “Paran var mı?” diye sordu. “Bayramda vardı.” diye atıldı çocuk. “Önümüzdeki bayram yine olacak.” “Öyleyse bayramda gel. Acelem yok, ben beklerim.”</p>	<p>1. OLAY: <i>Küçük çocuğun baloncuyla yaşadıkları</i></p>
	<p>2. KİŞİLER: <i>Küçük çocuk, baloncu</i></p>
	<p>3. YER: <i>Mahalle</i></p>
	<p>4. ZAMAN: <i>Hemen hemen her gün ve aşağı yukarı aynı saatlerde</i></p>

3.

Etkinlik

Anlatıcı

Aşağıdaki metinlerde hangi anlatıcı türünün bulunduğunu metnin altındaki noktalı yerlere yazınız.

Yavaş yavaş buraya alışmaya başlamıştım. Hatta birkaç tane arkadaşım bile olmuştu. Ama yine de burada uzun bir süre kalmak istemiyordum. Babam kardeşime destek olmam için cesur ve sabırlı davranmam gerektiğini söylüyordu. Ona deneyeceğimi söyledim. Çünkü bu o kadar da kolay değildi. Özellikle de babam bazı artçı şokların olabileceğini söyledikten sonra... Bunlar büyük bir depremin ardından olan küçük sarsıntılarım. Babamın yanılıyor olmasını istiyordum. Bir daha depremlerle ilgili hiçbir şey duymak istemiyordum. Tek istediğim bir an önce evime gidebilmektir.

Az gitmişler, uz gitmişler. Ana toprakları Enesay arkalarında kalmış çoktan, yeni ülkeleri Issık Göl'e yol daha çok çok varmış (...) Sık ormanlardan geçerek, çıplak bozkırlardan, insan ayağının batıp çıktığı çöl kumlarından yürüyerek, yüksek dağları aşarak, coşkun ırmaklarda yüzerek durmadan ilerliyorlarmış. Kurt sürüleri saldırmış, Geyik Ana sırtlamış yavrularını, rüzgâr gibi uçurmuş âdeta... Atlı avcılar mı düşmemiş peşlerine kaç kez, okları, yayları ile. “Geyik çocukları alıp kaçıyor! Tut! Tut! Vur!” diye bağırıyor, oklarını fırlatıyorlarmış. Geyik Ana oktan daha hızlı koşuyor ve fısıldıyormuş:

— Sıkı tutunun yavrularım, sıkı tutunun! Bizi takip eden var. (...)

1

Birinci kişi ağzından anlatım

2

Üçüncü kişi ağzından anlatım

4.

Etkinlik

Metnin Dil ve Anlatım Özellikleri

Aşağıdaki metinlerin dil ve anlatım özellikleri yapılandırılmış griddedeki kutucuklarda, metinler de yapılandırılmış gridin altında verilmiştir. Metinlerin dil ve anlatım özelliklerini yansıtan kutucuktaki harfleri ilgili metnin altına karşılaştırmalı olarak örnekteki gibi yazınız. (Bazı özellikler her iki metinle de ilişkilendirilebilir.)

Öyküleyici anlatıma başvurulmuştur.	A	Dil sade, akıcı ve açıktır.	B	Olay birinci kişi ağzından anlatılmıştır.	C
Benzetmeye başvurulmuştur.	D	Kişileştirme vardır.	E	Olağanüstü olaylara yer verilmiş.	F
Olay üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.	G	Genellikle gerçek anlamlı sözcükler vardır.	H	Gerçekleşebilecek olaylara yer verilmiş.	I

I. METİN

Ninem bayramın birinci gününden tutturdu: "Beni bayram yerine götür." diye. "Aslan nineciğim, pamuk nineciğim, sen büyüksün, bayramın birinci günü evde oturmalısın, konu komşu elini öpmeye gelecekler." dedim. "Olur." dedi ama gönülsüz. Çocuk gibi olmuştu son zamanlarda nineciğim. Örneğin küçük bir kumaş parçası için benim kızla atışıyor, "O benim." diyor, vermiyordu. Şayet isteği yerine getirilmezse çocuk gibi bir köşeye çekiliyor, yüzünü asıyor, küsüyordu. Onun için bayramın ikinci sabahı, bindirdim ninemi bir otobüse, bayram yerine götürdüm. Yolda bana ne dualar etti ne dualar: "Ah yavrum, inşallah seni de yavruların bayram yerlerine götürür." dedi. "Yirmi beş yılı geçti ben bayram yerini görmeyeli."

II. METİN

Bir tüccar, Hindistan'a giderken herkesten ne istediğini sordu. Papağanı dedi ki: "Oradaki papağanlara söyle, siz serbestçe gezip dolaşırken benim kafeslerde kapalı olmam, doğru mudur? Beni de hatırlayın da birazcık mutlu olayım..." Tüccar, Hindistan'a varınca gördüğü papağanlara kendisini tanıtarak bu sözleri nakletti. Sözü biter bitmez papağanlardan biri düşüp öldü...

Tüccar, dönünce bunları papağanına anlattı. Papağan da kafesin içinde titreyip öldü. Papağanı pencerenin kenarına bırakır bırakmaz, papağan canlanıp uçtu. Tüccara da dedi ki: "Hindistan'daki papağan, selamımı alınca ölmüş gibi yaptı. Yani bana dedi ki 'Kafesten kurtulmak istiyorsan öl.' Ben de onun dediğini yaparak kurtuldum."

I. METİN

- A**
- C**
- D**
- B**
- H**
- I**

Metinlerin dil ve anlatım özelliklerini biliyor musunuz?

II. METİN

- A**
- G**
- E**
- B**
- H**
- F**

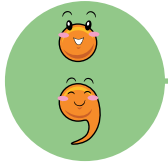
ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Beceriler	Mükemmel	İyi	Orta	Geliştirilmeli
Metindeki hikâye unsurlarını bulabilme				
Metnin kaçınıcı kişi ağzıyla anlatıldığını söyleyebilme				
Yazarın metne bakış açısını bulabilme				
Metinleri benzer ve farklı yönleriyle karşılaştırabilme				
Metinlerin dil ve anlatım özelliklerini sıralayabilme				
Geliştirilmem gereken beceriler:				

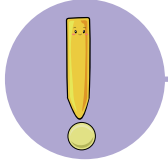
9. BÖLÜM NOKTALAMA İŞARETLERİ

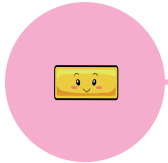
VİRGÜL (,)

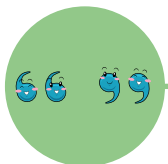
NOKTALI VİRGÜL (;)

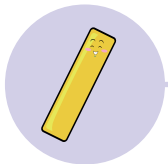
ÜNLEM İŞARETİ (!)

KISA ÇİZGİ (-)

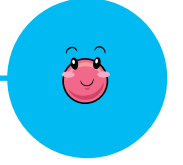
TIRNAK İŞARETİ (“ ”)

EĞİK ÇİZGİ (/)

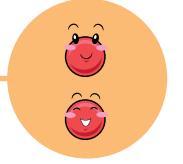
NOKTA (.)

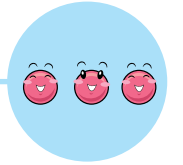
SORU İŞARETİ (?)

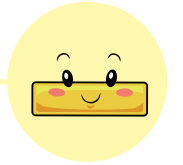
İKİ NOKTA (:)

ÜÇ NOKTA (...)

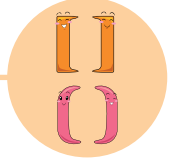

KONUŞMA ÇİZGİSİ (—)

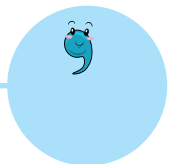

YAY AYRAÇ ()

KÖŞELİ AYRAÇ []

KESME İŞARETİ (')

NOKTA (.)

- ➔ Tamamlanan cümlelerin sonuna konur.
- » Saatler geçtikçe yollara daha mahzun bir ıssızlık çökyordu.
- ➔ Bazı kısaltmaların sonuna konur.
- » Alb. (albay), Dr. (doktor), T.C. (Türkiye Cumhuriyeti), T. (Türkçe)...
- ➔ Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.
- » II. Mehmet, 4. Murat, XV. yüzyıl...

Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan ve sıra bildiren sayılardan yalnızca sonuncusundan sonra nokta konur.

- » 3, 4 ve 7. maddeler; XII - XIV. yüzyıllar arasında...

- ➔ Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur.
- » 1. » A. » a.
- ➔ Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
- » 14.07.2007 » 18.X.1998
- ➔ Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır.
- » $9.3 = 27$ » $16.4 = 64$
- ➔ Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için kullanılır.
- » Tören 17.30'da, daireler kapandıktan sonra başlayacaktır.
- ➔ Dört ve dörtten çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur.
- » 316.187 » 45.750.833

VİRGÜL (,)

- ➔ Birbiri ardınca sıralanan eş görevli (görevleri aynı olan) kelimelerin, kelime gruplarının ve cümlelerin arasına konur.
- » Fırtınadan, soğuktan, karanlıktan ve biraz da korkudan sonra eve vardık.
- » Vakit iyice ilerlemişti, otobüse yetişmek için acele ediyorduk. (Cümleleri ayırmıştır.)
- ➔ Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.
- » Genç kadın, bizi karşısında görünce suç işlemiş bir çocuk gibi başını önüne eğerek öylece durdu.
- ➔ Cümle içinde ara sözleri ve ara cümleleri belirtmek için konur.
- » Mehmet Bey, en yaşlı üyemiz, söz alıp konuşmaya başladı.
- » Bu söz, ister inanın ister inanmayın, doğrudur.
- ➔ Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur.
- » Akşam, yine akşam, yine akşam,
Göllerde bu dem bir kamış olsam
- ➔ Tırnak içinde olmayan aktarma cümlelerinden sonra konur.
- » Bugünlerde başımı kaşımaya vakit bulamıyorum, diyor.

- ➔ Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren "hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette" gibi kelimelerden sonra konur.
- » Hayhay, memnun olunuz.
- » Evet, onlar da ertesi sabaha varacaklar.
- ➔ Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır.
- » Bu gece, eğlenceleri içlerine sinmedi.
- » İhtiyar, bekçiye müdürün içeride olup olmadığını sordu.
- ➔ Hitap için kullanılan ifadelerden sonra konur.
- » Sayın Başkan, » Sevgili Kardeşim,
- ➔ Sayıların yazılışında, kesirleri ayırmak için konur.
- » 39,5 (otuz dokuz tam, onda beş)
- ➔ Edebi eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.
- » Bahçe kapısını açtı. Sermet Bey'e,
– Bu anahtar köşkü de açar, dedi.

Virgülin Kullanılmadığı Yerler Şunlardır:

- ⇒ Metin içinde “ve, veya, yahut” bağlaçlarından önce de sonra da virgül konmaz.
- » Bugün veya yarın işlerimi bitiririm.
- ⇒ Metin içinde tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz.
- » Hem gider hem ağılar.
- » Ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli.
- ⇒ Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan “da / de” bağlacından sonra virgül konmaz.
- » Bize sadece onlar yardım etti fakat artık onlar da selamı kesti.
- ⇒ Metin içinde “-ınca / -ince” anlamına gelen “mı / mi” ekinden sonra virgül konmaz.
- » Öyle zekiler vardır, konuştular mı ağızlarından bal akıyor sanırsın.
- ⇒ Şart ekinden sonra virgül konmaz.
- » Gör gözleriyle de aklın yatarsa anlatıver millete.

SORU İŞARETİ (?)

- ⇒ Soru bildiren cümle veya sözlerin sonuna konur.
- » Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?
- ⇒ Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüphyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanıldığında ayrıç içine alınır.
- » Yunus Emre (1240?-1320)
- ⇒ Cevabı zaten içinde olan soru cümlelerinde de soru işareti kullanılır.
- » Haksız mıyım? Liderler içinde Atatürk gibisi var mı?

İçinde soru kelimeleri veya soru eki bulunan ama anlamca soru cümlesi olmayan cümlelerde soru işareti kullanılmaz.

- » Kaça aldım, şimdi hatırlamıyorum.

- ⇒ Bazı cümleler soru kelimesi barındırmadığı hâlde soru cümlesidir. Bunların sonuna da soru işareti konur. Bu cümlelerin soru anlamı vurgu ve tonlama ile belirtilir.

- » Yaşınız? » Ünvanınız?

“mı / mi” eki “-ınca / -ince” anlamında kullanıldığında cümlelerin sonuna soru işareti konmaz.

- » Hava karardı mı eve gideriz.

Soru ifadesi taşıyan birbiri ardınca sıralanmış cümlelerde soru işareti en sona konur.

- » Ben mi yanlış anladım, onlar mı doğru anlatamadı?

NOKTALI VİRGÜL (;)

- ⇒ Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için kullanılır.
- » Sinek, arı, kelebek uçan; yılan, kertenkele, timsah sürünen canlılardır.
- » Yemeklerden patlıcan, patates ağırlıklı olanları; içeceklerden gazsız, serin olanları tercih ettik.
- » Yarışmaya erkeklerden Yamaç, Kaan, Aslan; kızlardan İnci, Çiçek, Gönül katıldı.
- ⇒ Öğeleri arasında virgül bulunan ve birbiri ardınca sıralanan cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.
- » At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.
- » Yaprak düşer, sonbahar olur; çiçek açar, ilkbahar olur.
- » Ayağını sıcak tut, başını serin; gönlünü ferah tut, düşünme derin.
- ⇒ İki kiden fazla eş değer öğeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenen sonra noktalı virgül konabilir.
- » Yeni usul şiiirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu.
- » Yeni şiiirlerim; insanı, doğayı, yaşamı sevmek için var.
- » Bunca zaman gözlerimiz; yaşlı, mahzun, naçar baktı dünyaya.

1.

Etkinlik

Nokta

Aşağıdaki cümlelerde nokta işaretinin kullanılma gerekçelerini kutucuklardan seçerek örnekteki gibi karşlarına yazınız.

1. Cümlenin sonuna konur.

2. Bazı kısaltmaların sonuna konur.

3. Çarpma işareti yerine kullanılır.

4. Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.

5. Gün, ay ve yılı gösteren sayıların arasına konur.

6. Saat ve dakika gösteren sayıların arasına konur.

A

Dijital bilgisayar pek çok açıdan insanoğlunun en büyük icadıdır.

B

Kardeşim bu sene 5. sınıfa gidecek.

C

Sınavımız, 17.12.2021 tarihinde yapılacak.

D

Bugün saat 13.15'te toplantımız olacak.

E

Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın öğrencisidir.

F

Öğretmenimiz "75.60=?" işleminin sonucunu zihinden bulmamızı istedi.

1

Cümlenin sonuna konur.

4

Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.

5

Gün, ay ve yılı gösteren sayıların arasına konur.

6

Saat ve dakika gösteren sayıların arasına konur.

2

Bazı kısaltmaların sonuna konur.

3

Çarpma işareti yerine kullanılır.

2.

Etkinlik

Soru İşareti

Aşağıdaki cümlelerde soru işaretinin kullanılma gerekçelerini kutucuklardan seçerek karşlarına yazınız.

1. Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur.

2. Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.

3. Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna konur.

A

Nasrettin Hoca (1208?- 1284) çoğunlukla hazırcevap ve mizah anlayışını elinde bulunduran bir bilgedir.

2

Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.

B

Neden bana düşmanca davranıyorsunuz?

1

Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur.

C

Elinde kalem oynatan memur sordu: - Adınız?

3

Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna konur.

Virgül

3.

Etkinlik

Aşağıdaki yapılandırılmış griddaki kutucuklarda virgül işaretinin kullanım alanlarıyla ilgili kurallar verilmiştir. Bu kuralların hangi örnek cümlelerle ilgili olduğunu bularak kutucuklardaki harfleri ilgili örnek cümlelerin karşısına örnekteki gibi yazınız. (Bir kural birden fazla cümleyle veya aynı cümle birden fazla kuralla ilişkilendirilebilir.)

Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur. A	Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur. B	Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur. C
Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki, pekâlâ gibi kelimelerden sonra konur. D	Özne olarak kullanıldıklarında bu, şu, o zamirlerinden sonra konur. E	Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur. F
Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur. G	Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur. H	Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur. I
		Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur. i

- Padişah pek şaşırılmış, nedenini sormuş. (..... **G**))
- Arkadaşlar, yarınki maçta hiç hata istemiyorum. (..... **I**))
- Kartal, günün birinde yakaladığı büyük bir balığı pençeleriyle sıkı sıkı tutarak yuvasına dönüyordu. (..... **B**))
- O, bu sınava çok çalıştığını gösterdi. (..... **E**))
- Kopar sonbahar tellerinden / Derinden, derinden, derinden (..... **I**))
- Samsun'dan yola çıkan Mustafa Kemal; Amasya, Erzurum ve Sivas illerine gitmiştir. (..... **A**))
- Sizinle yarın okulda buluşuruz, dedi. (..... **H**))
- Evet, arkadaşına iftira attığın ayan beyan ortada. (..... **D**))
- Dinlediği masalları, destanları, şiirleri, halk türkülerini tek bir kelime atlamadan defterlerine yazardı. (..... **A**))
- Pekâlâ, dediğin gibi olsun ama bunu sana hatırlatırım. (..... **D**))
- İstasyonda bekleyen Bekir Bey'e, – Babana selam söyle, dedi. (..... **F-H**))
- Bu, bana bugüne kadar verilmiş en güzel hediyedir. (..... **E**))
- Aşık Veysel doğduğu köye, Sivrialan'a, doğru yola çıkmış. (..... **C**))
- Canım Kardeşim, bana gönderdiğiniz mesaj şu anda elime ulaştı. (..... **I**))

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-5 doğru: ★ 6-10 doğru: ★★ 11-14 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-5 doğru → 11-14 doğru →

4.

Etkinlik

Noktalı Virgül

Aşağıdaki cümlelerde kutucukların bulunduğu yerlerden hangilerine noktalı virgül getirilebileceğini örnekteki gibi gösteriniz.

- Yarın buraya gelecek ; beni , annemi ve kardeşimi alıp gidecek.
- Aliye ; Murat , Ferdi ve Kâmil'den daha başarılı bir öğrenciydi.
- Babam pazardan elma , portakal , muz ; marul , lahana ve soğan almıştı.
- Evlere temizliğe gidiyor ; kapı , pencere ve duvarları siliyordu.
- Kör ölür , badem gözlü olur ; kel ölür , sırma saçlı olur.
- Yemeklerden fasulye , nohut ; içeceklerden ise limonata , ayran ve meyve suyunu severim.

5.

Etkinlik

Noktalı Virgül

Aşağıdaki yapılandırılmış griddaki kutucuklarda noktalı virgülün kullanımına ait örnekler, altta da noktalı virgüle ait kurallar verilmiştir. Örnek cümleleri ilgili kurallarla eşleştirerek verilen boşluklara örnekteki gibi yazınız.

Hayvanlardan kedi, köpek; çiçeklerden de gül, lale ve papatyayı severim. A	At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır. B	Kemal; Gözde, Ayşe, Kadir ve Fatma ile aynı sınıfta okuyordu. C
Korkudan, üzüntüden gözüme uyku girmiyor; için için ağlamak, isyan etmek istiyorum. D	Yarışmaya kızlardan Elanur, Gözde, Ayşe; erkeklerden Burak, Fatih, Ahmet katılacaktı. E	

örnektir

A. Hayvanlardan kedi, köpek; çiçeklerden de gül, lale ve papatyayı severim.

örnektir

E- Yarışmaya kızlardan Elanur, Gözde, Ayşe; erkeklerden Burak, Fatih, Ahmet katılacaktı.

1. Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur.

2. İki den fazla eş değer öğeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenen sonra konabilir.

3. Öğeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.

örnektir

C- Kemal; Gözde, Ayşe, Kadir ve Fatma ile aynı sınıfta okuyordu.**B- At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.**

örnektir

D- Korkudan, üzüntüden gözüme uyku girmiyor; için için ağlamak, isyan etmek istiyorum.

örnektir

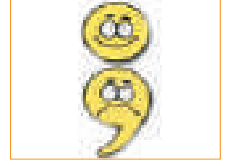
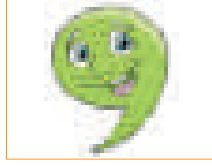

6.

Etkinlik

Nokta, Virgül, Soru İşareti, Noktalı Virgül

Aşağıdaki öğrencilerin kurduğu cümlelerdeki yay ayraç içerisine kutucuklarda yer alan noktalama işaretlerinden hangilerinin geleceğini bularak en alttaki kutucuklarda örnekteki gibi gösteriniz.

1 NESRİN Henüz yolda iken güneş batmış (.) köye vardığımız da ise hava iyice kararmıştı.

2 MURAT Saatler süren yağışlardan sonra ortalık pırl pırl olmuştu (.)

3 KÜRŞAT Bugün kampa gideceklerdi, acaba söylesem beni de yanlarında götürürler mi (?)

4 MEHMET Köye ancak yarın akşama gelebilirim (.) dedi.

5 ENES Sevinçten, heyecandan içim içime sığmıyor (;) bağırarak, kahkahalar atmak, ağlamak istiyorum.

6 FATİH Bana yarın 8 (.)15'te okulda hazır olmam gerektiğini söyledi.

7 SELİM Bana ikram edilen meyvelerden elma, muz ve portakalı (;) çerezlerden de badem, fındık ve kabak çekirdeğini sevdim.

8 ZEYNEP Sabah erkenden kalkar (.) elini yüzünü yıkar, kahvaltısını yapıp yola çıkardı.

9 KERİM Akşama misafir geleceğini ben mi söylemedim, baban mı hatırlamıyor(?)

10 ASLI Ahmet Bey(;) kibar, nazik, anlayışlı bir İstanbul beyefendisidir.

11 BURCU Av(.) Hacer Hanım, duruşma öncesinde tüm hazırlıklarını tamamlamıştı.

12 PELİN Dünyada İstanbul gibi bir şehir var mı(?)

NESRİN

.

MURAT

.

KÜRŞAT

?

MEHMET

.

ENES

;

FATİH

.

SELİM

;

ZEYNEP

.

KERİM

?

ASLI

;

BURCU

.

PELİN

?

İKİ NOKTA (:)

- ➔ Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna iki nokta konur.
- » Bu sene gezmeyi planladığım yerler: Marmaris, Eskişehir, İğneada...
- » Ünlü şairlerimizin birkaçını hatırlayalım: Orhan Veli, Necip Fazıl, Sezai Karakoç...
- ➔ Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonuna iki nokta konur.
- » Burada olma nedenimiz şudur: Tarihin en önemli olaylarından biri olan Çanakkale Zaferimizi yıl dönümünde ruhumuzda hissetmektir.
- » Paragrafta asıl anlatılmak istenen düşünce şuydu: İyilik her zaman kötülüğü yener.
- ➔ Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra kullanılır.
- » Komutan: Ey şehit oğlu şehit, isteme benden makber,
Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber.
- ➔ Edebi eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.
- » Öğretmen sordu:
– Hititlerden başka hangi milletler yaşamış buralarda?
- ➔ Matematikte bölme işareti olarak kullanılır.
- » $45 : 5 = 9$ » $100 : 5 = 20$

ÜNLEM İŞARETİ (!)

- ➔ Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ifadelerin sonuna konur.
- » Ne mutlu Türk'üm diyene! (Sevinç) » Tabii, o gün sen de oradaydın! (Şaşkınlık)
- ➔ Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konulur.
- » Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri! » Ey arkadaş! Nasıl oldu bu işler?

Ünlem işareti, seslenme ve hitap sözlerinden hemen sonra konulabileceği gibi cümlelerin sonuna da konabilir.

- » Zeynep! Ben de geliyorum. » Zeynep, ben de geliyorum!

- ➔ Alay, kinaye ve küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayraç içinde kullanılır.
- » Geçen sene yaptığı gibi bu sene de çok (!) çalışacakmış.
- » Adam olacak da (!) bize faydası dokunacak!

Ünlem işaretinden sonra üç nokta yerine iki nokta konulması yeterlidir.

- » Koca Reis... / Hey, Koca Reis!.. (Doğru) Hey, Koca Reis!... (Yanlış)

7.

Etkinlik

İki Nokta

Aşağıda yapılandırılmış griddeki kutucuklarda yer alan iki noktayla ilgili kuralların hangi örnek cümleyle ilişkili olduğunu bularak kutucuktaki harfi ilgili cümlenin karşısına yazınız. (Kurallar birden fazla cümleyle ilişkilendirilebilir.)

Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur. A	Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur. B	Genel ağ adreslerinde kullanılır. C
Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur. D	Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur. E	Matematikte bölme işareti olarak kullanılır. F

- Kardeşi sordu: — Ben de sizinle gelebilir miyim? (..... **E**))
- Elif: Aman Kocabaş, ayağını öpeyim Kocabaş, / Vur beni, öldür beni, koma yollarda beni. (..... **D**))
- Size önemli bir hususu hatırlatmak istiyorum: Yarın okula gelirken mutlaka araç-gereçlerinizi de getirin. (..... **B**))
- Bu sene işleyeceğimiz sözcük türleri: isim, sıfat, zamir, edat, bağlaç ve ünlemdir. (..... **A**))
- Kendimi takdim edeyim: Okul müdürü Mümtaz Koç. (..... **B**))
- Atatürk sırasıyla şu üç ile gitmiştir: Amasya, Erzurum, Sivas. (..... **A**))
- Öğretmenimiz “108:2=?” işleminin sonucunu istedi. (..... **F**))
- Anlamını bilmediğin sözcükleri şu adreste bulabilirsin: <http://tdk.gov.tr>. (..... **B - C**))

8.

Etkinlik

Ünlem İşareti

Aşağıdaki yapılandırılmış griddeki kutucuklarda ünlem işaretinin kullanımına ait örnekler, altta da ünlem işaretine ait kurallar verilmiştir. Örnek cümleleri ilgili kurallarla eşleştirerek verilen boşluklara örnekteki gibi yazınız.

Ey hanların gönlümü sızlatan duvarları!.. A	Eyvah, yine mi sen geldin! B	İsteseymiş bir günde bitirmiş (!) ama ne yazık ki vakti yokmuş (!). C
Enflasyonun nasıl düşeceğini bilmeyen ekonomistlerimiz(!) var. D	Vah vah, demek sen de anneni kaybettin! E	

örnektir

B- Eyvah, yine mi sen geldin!

örnektir

E- Vah vah, demek sen de anneni kaybettin!

1. Sevinç, acıma, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur.

2. Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.

3. Alay, küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayraç içinde kullanılır.

örnektir

A- Ey hanların gönlümü sızlatan duvarları!..**C- İsteseymiş bir günde bitirmiş (!) ama ne yazık ki vakti yokmuş (!).**

örnektir

D- Enflasyonun nasıl düşeceğini bilmeyen ekonomistlerimiz(!) var.

örnektir

9.
Etkinlik

Kısa Çizgi

Aşağıda yapılandırılmış griddaki kutucuklarda kısa çizginin kullanımını örnekleyen cümleler, yapılandırılmış gridin altında ise kısa çizginin kullanımıyla ilgili kurallar verilmiştir. Örnek cümlelerin ilişkili olduğu kuralların karşısına kutucuktaki numarayı örnekteki gibi yazınız. (Bir kural birden fazla cümleyle ilişkilendirilebilir.)

İstanbul-İzmir arasını kısaltacak olan yol çalışmalarında artık sona gelindi. 1	Büyük ünlü uyumuna uymayan sözcükleri işlerken "Te-le-viz-yon" şeklinde hecelerine ayırdığımız sözcüğü örnek verdik. 2	Öğretmenimiz, bizden "gel-, bak-, al-" sözcüklerinden yeni kelimeler türetmemizi istedi. 3
En sevdiği arkadaşını -Ahmet'i- akşam yemeğine çağırmış. 4	"Yolculuk" kelimesinin kökü ve ekleri şu şekildedir: yol-cu-luk 5	Türkiye-Suriye sınırı 911 km uzunluğundadır. 6
Dün bizden habersiz babasının yanına -Ankara'ya- gitmiş. 7	"Başarı" sözcüğü "başar-" fiilinden türemiştir. 8	Bu tür yoğun duyguları geziler sırasında dünyanın dört bir yanında da yaşıyorum. 9
Öğretmenimiz, "1002-27=?" işleminin sonucunu en hızlı bulanı ödüllendireceğini söyledi. 10	Bu dersimizde "-ak, -den, -ış, -lık; -ımsa-; -la-; -tır-" ekleriyle yeni kelimeler türeteceğiz. 11	"Araştırma" kelimesinin hecelerine ayrılmış hali şöyledir: a-raş-tır-ma 12

a. Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur.	... 9 ...
b. Cümle içinde ara sözcükleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözcüklerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.	... 4-7 ...
c. Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.	... 5 ...
d. Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır.	... 3-8 ...
e. İsim yapma eklerinin başına, fiil yapma eklerinin başına ve sonuna konur.	... 11 ...
f. Heceleri göstermek için kullanılır.	... 2-12 ...
g. Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.	... 1-6 ...
h. Matematikte çıkarma işareti olarak kullanılır.	... 10 ...

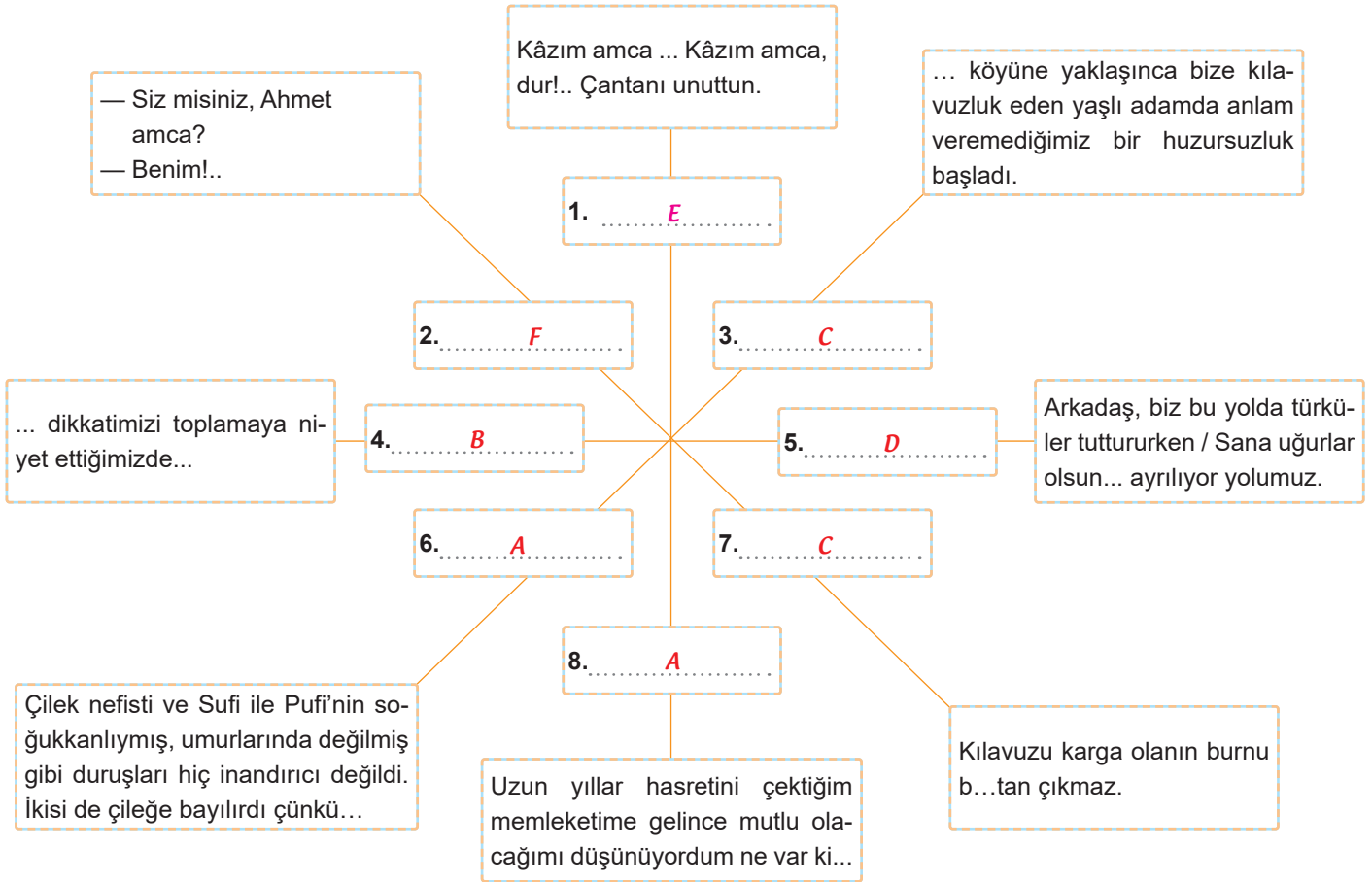
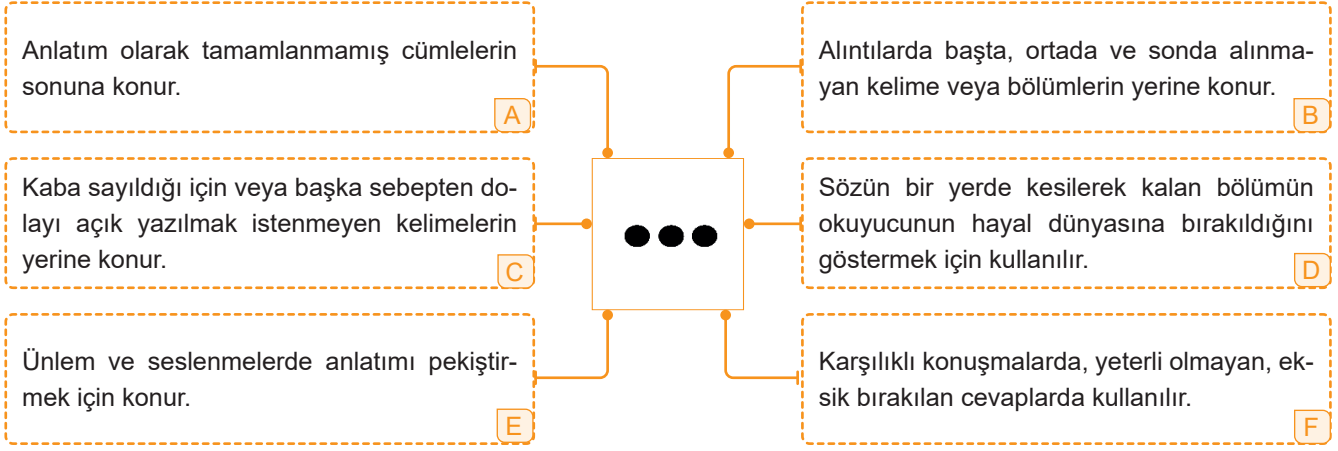
KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

İki noktanın kullanıldığı yerleri biliyorum.	
Cümlelerde ünlem işaretinin işlevlerini bulabilirim.	
Kısa çizginin işlevlerini biliyorum, bunlarla ilgili örnek cümleler verebilirim.	
Üç noktanın kullanıldığı yerleri biliyorum.	
Bu form kendinizi değerlendirmek üzere hazırlanmıştır. Yukarıdaki her ifadeyi okuyunuz. Bu ifadelere göre kendinizi değerlendiriniz. Buna göre; "5: Çok iyi, 4: İyi, 3: Orta, 2: Kabul edilebilir, 1: Geliştirilmesi gerekli" olarak dereceleyiniz. Bu puanlamadan en çok 20, en az 4 puan alınabilir. Aldığım Puan:	

10.
Etkinlik

Üç Nokta

Aşağıda yapılandırılmış griddedeki kutucuklarda üç noktanın kullanım alanları verilmiştir. Bu kullanım alanlarının örneklediği cümleleri kavram haritasından bularak kutucuktaki harfi örnekteki gibi ilgili boşluğa yazınız.

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-3 doğru: ★ 4-6 doğru: ★★ 7 veya 8 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1-3 doğru → 🙅 7 veya 8 doğru → 👍

11.
Etkinlik

Noktalama İşaretleri

Aşağıdaki cümlelerde kutucuklarla gösterilen yerlere üstteki kutucuklarda yer alan noktalama işaretlerinden gelebilecekleri seçerek örnekteki gibi kutucuğun içinde gösteriniz.

- Şu hâlde hasta olduğumuz zaman sevinecek miyiz ?
- Ruhsal denge , genellikle kişiye dışarıdan ödüller sağlamaz ama hiç kuşkusuz sağlığa yararlıdır.
- Buna karşın kederli adam kalkıp şöyle der : “Mutluluk bir sonuçtur , neden değil.”
- Tanıdık bir piyade çavuşu bir gün bizim sığınağa geldi , yüzü sevinçten parlıyordu.
- Sence vücudunun en hassas , en duygusal , en çok üzülen ya da en çok mutlu olan organı hangisi?
- Ne olur efendim, size yalvarıyoruz !
- Her türlü ulaşım ; ister hava yolu , ister demir yolu , ister kara yolu, ister deniz yolu eğer deniz kıyısında kentlerde başlamakta ve kentlerde son bulmaktadır.
- Her gün o cingil mingil penceresinde postacının yolunu gözler , postacı köşeden görününce de başları bağırmaya :
— Postacı evladım ! Bana mektup var mı ?
- Kim bilir yemeğinizdeki yağ Edirne’de , bastığınız halı Mardin’de üretilmiştir . Hoş kokulu parfümünüzün gülü Isparta’dan ... Bunlar böyle uzar gider.
- Peki , şimdi bir düşünün : Acaba beş on liraya aldığınız ürünleri kendi başınıza üretmeye çalışsanız başa ,
rabilir miydiniz ?
- Annemler bu binanın 10 . katında oturuyorlar.

TIRNAK İŞARETİ (" ")

- ➔ Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.
- » Yahya Kemal Beyatlı şiiri şöyle tanımlar: "Şiir, düşünceyi duygu hâline getirinceye kadar yoğurmaktır."

Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta, soru işareti, ünlem işareti vb.) tırnak içinde kalır, tırnağın dışını etkilemez.

- » "Türk tarihi, 1071'de başlar." diyor Yahya Kemal Beyatlı.
- ➔ Özel olarak belirtilmek istenen sözler tırnak içine alınır.
- » Son günlerde bir "kriz" sözü aldı başını gidiyor.
- ➔ Cümle içerisinde geçen eser adları ve yazı başlıkları tırnak içine alınır.
- » Yahya Kemal'in bazı şiirleri "Kendi Gök Kubbemiz" adı altında çıktı.

- ➔ Tırnak içine alınan sözlerden sonra kesme işareti kullanılmaz.
- » Yahya Kemal'in "Aziz İstanbul"unu okudunuz mu?
- ➔ Tırnak içinde verilen ve yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü belirtmek için tek tırnak kullanılır.
- » Edebiyat öğretmeni "Şiirler içinde 'Han Duvarları' gibisi var mı?" dedi ve Faruk Nafiz'in bu güzel şiirini okumaya başladı.

YAY AYRAÇ ()

- ➔ Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. Yay ayraç içinde bulunan ve yargı bildiren anlatımların sonuna uygun noktalama işareti konur.
- » Bütün okulları (Okul demek için bin şahit gerekir.) tadilat yapmak için kolları sıvadı Başkan.

Hakkında açıklama yapılan söze ait ek, ayraç açılmadan önce yazılır.

- » Yunus Emre'nin (1240-1320) şiirlerini beğeniyle okuyor gençler.
- ➔ Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır.
- » İhtiyar – (Yavaş yavaş kaymakama yaklaşır.) Ne oluyor beyefendi? Allah rızası için bana da anlatın...
- ➔ Alıntılarının aktarıldığı eseri veya yazarı göstermek için kullanılır.
- » Eşin var, aşyanın var, baharın var ki beklerdin
Kıyametler koparmak neydi ey bülbül, nedir derdin?
(Mehmet Akif Ersoy)
- ➔ Küçümseme, alay anlamı katan ünlem işareti yay ayraç içine alınır.
- » Çok zeki (!) bir öğrenciydi.
- ➔ Şüphyle karşılanan, kesin olmayan bilgileri gösteren soru işareti yay ayraç içine alınır.
- » Futbol oyununu ilk olarak Araplar (?) bulmuştur.

KÖŞELİ AYRAÇ ([])

- ➔ Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır.
- » Halikarnas Balıkçısı [Cevat Şakir Kabaağaçlı (1886-1973)] en güzel eserlerini Bodrum'da yazmıştır.
- » Bozkırın Tezenesi [Neşet Ertuş (1938-2012)] müzisyen bir babanın oğludur.
- » Hafta sonu sevdiğim filmleri [Ayla (2017), Kelebeğin Rüyası (2013)] izledim.
- ➔ Bibliyografik künyelere ilişkin bazı ayrıntıları göstermek için kullanılır.
- » Reşat Nuri [Güntekin], Çalığışu, Dersaadet, 1992.

12.
Etkinlik

Kesme İşareti

Aşağıdaki yapılandırılmış griddaki kutucuklarda kesme işaretinin kullanım alanlarıyla ilgili kurallar verilmiştir. Bu kuralların hangi örnek cümlelerle ilgili olduğunu bularak kutucuklardaki harfleri ilgili örnek cümlelerin karşısına örnekteki gibi yazınız. (Bir kural birden fazla cümleyle veya aynı cümle birden fazla kuralla ilişkilendirilebilir.)

Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır. A	Kişi adlarından sonra gelen saygı ve ünvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur. B	Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için konur. C	
Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur. D	Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur. E	Sayılarla getirilen ekleri ayırmak için konur. F	Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır G

- Yeni yayınlanacak olan programda a'dan z'ye her türlü konuya yer verilecektir. (..... **D**))
- Gelen bilgilere göre 1 Ocak'ta yeni görev yerimde başlayacağım. (..... **C**))
- Sözü edilen kanun maddesi önümüzdeki hafta TBMM'de görüşülecektir. (..... **E**))
- İnanıyorum ki 2024'te daha güzel günler yaşayacağız. (..... **F**))
- İstanbul'un Fethi, Fatih Sultan Mehmet'in en önemli başarısıdır.(..... **A**))
- Gerekli evrakları Ayşe Hanım'dan alabilirsiniz. (..... **B**))
- Sivr'alan köyünden, bizim diyardan / Dağlar mor menevşe gül deyi yazmış. (..... **G**))
- Bu ay, BM'de önemli bir toplantı yapılacak. (..... **E**))
- Sınavla ilgili ayrıntılı bilgiyi okulumuz öğretmeni Ahmet Bey'den alabilirsiniz. (..... **B**))
- Ünlü basketbolcumuz 2,11'lik boyuyla dikkatleri üzerine çekmektedir.(..... **F**))
- Mevlana'yı anma törenleri 17 Aralık'ta başlayacak. (..... **A - C**))
- Karac'oğlan der ki gelir yazları / Güzel kimden aldın da sen bu nazları (..... **G**))
- Suat Bey'in 15 Haziran'da bu kurumda göreve başladığını biliyor muydun? (..... **A - C**))
- Türkiye'nin geleceğinin AB'dede olduğunu, eninde sonunda buraya katılacağını unutma. (..... **A - E**))

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-5 doğru: ★ 6-10 doğru: ★★ 11-14 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

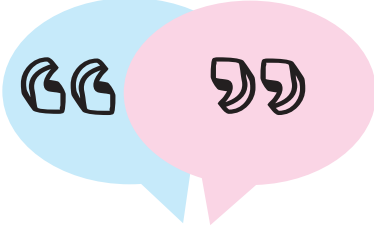
1-5 doğru → 11-14 doğru →

13.
Etkinlik

Tırnak İşareti, Eğik Çizgi

Aşağıdaki noktalama işaretlerinin kullanım işlevlerini ve örnek cümleleri alttaki kutucuklarda örnekteki gibi eşleştiriniz.

1 Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.

2 Dizeler yan yana yazıldığında aralarına konur.

3 Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.

4 Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur.

5 Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.

6 Genel ağ adreslerinde kullanılır.

7 Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır.

8 Dil bilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için kullanılır.

A Canım kurban olsun senin yoluna, / Adı güzel, kendi güzel Muhammed.

B İsim-fiiller, fiil kök veya gövdelerine -mek / -mak, -me / -ma, -ış / -iş / -uş / -üş ekleri getirilerek yapılır.

C Türk Dil Kurumunun internet sitesinde "Yazım Kuralları" ile ilgili güncellemeye gidilecektir.

D TDK'nin "http://tdk.gov.tr" adlı internet adresinden yazım kurallarına ulaşabilirsin.

E Türkçe sınavımız 21/12/2021 tarihinde yapılacaktır.

F Bugün de Anadolu'nun birçok köy ve kasabasında, köyün ve kasabanın ortaklaşa malı olan köy odaları, "misafirhane"ler vardır.

G Mektubu, "Altay Sokağı No.: 21/6 Kurtuluş / ANKARA" adresine postaladım.

H Adam, çocuğu şöyle bir süzdükten sonra "Paran var mı?" diye sordu.

1

H

2

A

3

E

4

G

5

F

6

D

7

C

8

B

14.
Etkinlik

Yay Ayraç, Köşeli Ayraç

Aşağıda yapılandırılmış griddeki kutucuklarda yay ayraç ve köşeli ayraç kullanım alanları verilmiştir. Bu kullanım alanlarının örneklendiği cümleleri kavram haritasından bularak kutucuktaki harfi örnekteki gibi ilgili boşluğa yazınız.

Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. **A**

Bir bilginin şüpheyle karşılandığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayraç içine alınır. **C**

Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için kullanılır. **E**

YAY AYRAÇ
KÖŞELİ AYRAÇ

Bir söze alay, küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işareti yay ayraç içine alınır. **B**

Tiyatro eserlerinde senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak için kullanılır. **D**

Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır. **F**

İhtiyar – (Yavaş yavaş Kaymakam'a yaklaşıyor.) Ne oluyor beyefendi?

Yaptığım iş çocuk oyuncu-
ğımıyış(!), herkesin yapabili-
diği bir işmiş(!).

Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın /
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
(Necmettin Halil Onan)

1. **B**2. **D**3. **E**

Bu yaz Ulukışla'ya (Han Du-
varları şiirinde adı geçen yer-
dir.) gittim.

4. **A**5. **C**

Fuzuli 1496(?) yılında Bağ-
dat'ta doğmuştur.

6. **D**7. **F**

TÜCCAR: (Hancının gösterdi-
ği yere oturarak) Evet, uzun bir
yoldan geliyoruz. Ama Urga'ya
varmadan yorulmak yok bize.

8. **E**

Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecad inerek öpse o pâk alnı değer.
(Mehmet Akif Ersoy)

Şiirlerinde Avni [Fatih Sultan
Mehmet (1432-1481)] mah-
lasını kullanmıştır.

PERFORMANS GÖREVİ

Kazanımlarım	Çok iyi (3)	İyi (2)	Az (1)	Öğrenemedim (0)
Noktalama işaretlerinin kurallarını kavradım.				
Noktalama işaretlerini cümle içerisinde doğru kullanabiliyorum.				
Metinde yanlış kullanılan noktalama işaretlerini tespit edebiliyorum.				
Metinde boş bırakılan yerlere uygun noktalama işaretlerini koyabiliyorum.				

1. 2010 yılının Ramazan Bayramı sabahıydı. 10 yaşımıdaydım. Her zamanki gibi en güzel elbiselerimizi giymiş, harçlıklarımızı almış, kendimizi Niğde sokaklarına atmıştık. Yanımda iki arkadaşım daha vardı. Dolaşırken sınıf arkadaşım ve kardeşiyle karşılaştık. Kendimizce bayramlaştıktan sonra harçlıklarımızdan bahsetmeye başladık. Bu iki kardeşin ailesi son derece yoksuldu. Bizim de durumumuz pek iyi değildi aslında fakat harçlıklarımızı kıyaslayınca çok kötü oldum. O zamanki parayı hatırlamıyorum ama benim 10 liram varsa bu iki kardeşin her birinde 1 lira vardı. Çocuk olmama rağmen o an içim burkuldu. Çıkardım harçlığımı, onların da harçlığı benimkiyle eşit olacak şekilde onlara verdim. Sadece bayramlarda sahip olduğu harçlığı başkasına vermek, bir çocuk için hiç de kolay değildir aslında ama o zaman bambaşka duygular yaşamıştım.

Okuduğunuz metnin hikâye unsurlarını aşağıya yazınız. (10 puan)

a. Olay (4 p)	b. Kişiler (2 p)	c. Yer (2 p)	d. Zaman (2 p)
<i>Antatıcının 2010 yılının Kurban Bayramı sabahı harçlığını arkadaşlarıyla paylaşması</i>	<i>Antatıcı ve arkadaşları</i>	<i>Niğde sokakları</i>	<i>2010 yılı bayram sabahı</i>

2. Aşağıdaki cümlelerin karşısına tabloda verilen anlam özelliklerinden ilgili olanları yazınız. (5x2=10 puan)

Neden-sonuç cümlesi	Amaç-sonuç cümlesi	Koşul-sonuç cümlesi	Öznel cümle	Nesnel cümle	Karşılaştırma cümlesi
---------------------	--------------------	---------------------	-------------	--------------	-----------------------

- a) Gelirsen akşam gezmeye gideriz. (*Koşul-sonuç cümlesi, nesnel cümle*)
- b) Odasını toplamadığından annesiyle sorun yaşadı. (*Neden-sonuç cümlesi, nesnel cümle*)
- c) Ders çalışmak için kütüphaneye gittik. (*Amaç-sonuç cümlesi, nesnel cümle*)
- d) Bu konuşma beni de derinden etkiledi. (*Öznel cümle, karşılaştırma cümlesi*)
- e) Dayımlar yarın sabah gelecek. (*Nesnel cümle*)

3. "Sayın kaymakam törenimize hoş geldiniz!" cümlesindeki yazım ve noktalama yanlışlarının nedenini yazınız. (2x5=10 puan)

Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve mevki, makam, ünvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar. Buna göre "Sayın kaymakam" sözünün yazımı yanlıştır. Aynı zamanda hitaplardan sonra virgül de getirilmelidir.

Cümlenin doğru yazımı "Sayın Kaymakam, törenimize hoş geldiniz!" şeklinde olmalıdır.

4. Aşağıdaki tabloda verilen anlamların hangi deyim veya atasözünü karşıladığını bularak ilgili alana bu deyimleri ve atasözlerini yazınız. (5x2=10 puan)

	Anlam	Atasözü	Deyim
a	Çalışarak kazandığımız para, dar zamanımızda bizi sıkıntıdan kurtarır.	<i>Ak akçe kara gün içindir.</i>
b	Dışarıyla olan ilişkilerini kesmek, kimse ile görüşmemek.	<i>Kabuğuna çekilmek</i>
c	Kendinden beklenen görevi yerine getirmek, beğenilir bir iş yapmak.	<i>Vartık göstermek</i>
d	Yumuşak huylu kimseler öfkelendiklerinde aşırı davranışlarda bulunurlar.	<i>Yumuşak huylu atın çiftesi pek olur</i>
e	Giderini mutlaka gelirine uydurmalısın.	<i>Ayağını yorganına göre uzat.</i>

5. Aşağıdaki metinlerin türlerini karşılarına yazınız. (4x2=8 puan)

a	Hasan – (Bağırarak) Ali! Aliii! Neredesin sen? Hani kütüphaneye ders çalışmaya gidecektik? Ali – Hasan sen misin? Ne bağırıp duruyorsun?	<i>Tiyatro</i>
b	Sevgili Kardeşim, Gazetede başarı haberlerini okudukça seninle çok gurur duyuyorum. Başarıların daim olsun. Seni çok tebrik ediyorum. En yakın zamanda görüşmek dileğiyle...	<i>Mektup</i>
c	Mardin Kalesi çok ilginç bir yerdi. Sümer, Babil, Asur, Pers, Roma, Bizans, Emevi, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerini yaşamış çok önemli bir kaledir. Bu kalenin görkemi resmen gözlerimi kamaştırdı.	<i>Gezi yazısı</i>
d	Bir gün zil çaldı, sınıfa doğru koşarken arkadaşım beni itti. Demir parmaklıkların üzerine düşmüştüm. Her tarafım kan içinde kalmıştı. Canım çok yandığından o günü hiç unutmam.	<i>Anı</i>

6.

Her ne kusur varsa geçen zamanda;
Suçsuzdur aynalar, ela gözlü yâr
Mecnunlar Mevla'yı bulursa canda,
El olur Leylalar, ela gözlü yâr

Bu dizelerdeki redif ve kafiyeleri yazınız. (2x6=12 puan)

Kafiye: *I ve III. dizelerin sonundaki "zamanda" ve "canda" sözcüklerinde geçen "-an";*

..... *II ve IV. dizelerdeki "aynalar" ve "Leylalar" sözcüklerinde geçen "-a" ekleri kafiye görevinde kullanılmıştır.*

Redif: *I ve III. dizelerin sonundaki "-da" eki;*

..... *II ve IV. dizelerdeki "-lar, ela gözlü yâr" ifadesi redif görevinde kullanılmıştır.*

7. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere geçiş ve bağlantı ifadelerinden "yani, özellikle, halbuki, son olarak, üstelik" sözcüklerinden uygun olanları getiriniz. (5x2=10 puan)

- I. Dün akşam yine gelmedin *halbuki* geleceğine söz vermiştin.
- II. Tüm mutfağı tek başına toplamış, *üstelik* yemek de yapmış.
- III. Sayısal dersleri severim *özellikle* de matematik dersini.
- IV. Konuyla ilgili *son olarak* da bu örneği veriyorum.
- V. Bu defa yeni yılın ilk ayında *yani* ocakta tatile çıkacağım.

8.

"Sevmiyor." dese de bütün kara bulutlar,
Beyaz bulutlar gibi yalancıdır aşklar.

Bu dizelerdeki söz sanatlarını yazınız. (10 puan)

..... *Tezat - Kisileştirme - Konuşturma - Benzetme*

.....

9. Zavallı adam dümdüz ovada yolunu şaşırılmış ilerliyordu. Bir yandan da kendisi hakkında köyde çıkan dedikoduları tahmin ederek aklından geçiriyordu. Ama ne çare ki çocuklarının geçimi için şehre gidip çalışmalıydı. Köyde ağaya yaptığı ırgatlıkla çocuklarının karnını bile doyuramaz olmuştu. Ağa ise kendilerinin sırtından kazandıklarıyla zevk sefa içinde yaşıyordu. Oysa ağa dediğin köylünün en büyük destekçisi olmalıydı. Artık dayanamamıştı ve gizlice köyden ayrılmıştı. Bu sırada tam kaybolduğunu düşünürken yolun sonunda bacası tüten bir gecekondu gördü.

Bu metin ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız. (10 puan)

- a. Metnin türü nedir? → *Hikâye*
- b. Metnin konusu nedir? → *Geçim sıkıntısı nedeniyle köyden kente göç.*
- c. Metnin ana fikri nedir? → *Ağalık sistemi köylüyü ezme düzeni olmamalıdır.*
- d. Metin kaçınıcı kişi ağzıyla yazılmıştır? → *3. kişi ağzıyla yazılmıştır.*

10. Zor durumdayken aklını kullanmayı bilmişti. Ancak bu kez kafası çok karışık. Hemen bir çare mi bulmalıydı? Evet. Aklına bir fikir geldi. Akşamüstü bu durumu çözecekti. Sıkıntıları da bitecekti.

Bu parçada geçen sözcüklerle ilgili aşağıda istenen bilgileri ilgili yerlere yazınız. (10x1=10 puan)

Türemiş sözcükler: *durumdayken* , *kullanmayı* ,
..... *karışık* , *durumu* , *sıkıntıları*

Birleşik sözcükler: *akşamüstü*

Hem hâl eki hem de iyelik eki almış sözcükler: *aklını, aklına*

Çoğul eki almış sözcükler: *sıkıntıları*

Soru eki: *mi*

1. Aşağıdaki metnin hikâye unsurlarını belirtilen ilgili yerlere yazınız. (10 puan)

Çalışmayı sevmeyen arı, güzel bir yaz günü miskin miskin gezinirken bir ev görmüş. Eve yaklaşınca bir de ne görsün! Kavanoz kavanoz reçeller... Kavanozların kapakları açık duruyor. İnsanlar bu kavanozların kapağını kapatıp kışın kullanmak üzere kilere götürüyorlarmış. Tembel arı, sevinçle ağzı açık olan reçel dolu kavanozun içine dalmış. İştahla kendinden geçmiş bir hâlde reçeli yemeye başlamış. Kavanozun kapağının kapandığını fark etmemiş bile. Fark ettiğinde iş işten geçmiş.

Hikâyenin Unsurları			
Olay (4 p)	Kişiler (varlık kadrosu) 2 p	Yer Mekân (2 p)	Zaman (2 p)
<i>Tembel arının yaşadıkları</i>	<i>Tembel arı, insanlar</i>	<i>Ev</i>	<i>Güzel bir yaz günü</i>

2. Ünlü Türk kaptanı esir düşmüştü. Onu kırk yıl forsa olarak çalıştırdılar. Bir çiftçiye köle olarak satılan Kara Memiş, ihtiyaçlayınca azat edildi. Kara Memiş bir kulübede uyuyordu. Bir ilkbahar günü:

“Bizimkiler! Bizimkiler!” diye bağırarak uyandı ve limana baktı.

Kalenin karşısına donanma gelmişti. Bunlar Türk gemileriydi ve kıyıya yanaşıyorlardı. Kalbi hızla çarpmaya başladı. Kırk yıllık bir beklemenin verdiği son kuvvetle kıyıya doğru koştu. Karaya çıkan askerler onu görünce:

- Kaç yıldır esirsin?
- Kırk.
- Adın ne?
- Kara Memiş.
- Kaptan mıydın?

Bu metindeki olaylarla ilgili verilen görselleri oluş sırasına göre sıralayıp aşağıdaki boşluğa yazınız. (10 puan)

I.

II.

III.

Olayların oluş sırası şu şekildedir: II-III-I

3. Aşağıdaki cümlelerin “neden–sonuç, amaç–sonuç, koşul–sonuç, karşılaştırma” özelliklerinden hangisine uygun olduğunu bularak karşılıklarına yazınız. (4x2=8 puan)

Cümleler	Özelliği
Müzik dinleyebilirsin ama sesi çok yüksek olmayacak.	<i>koşul-sonuç</i>
Kışın Erzurum, Elazığ'dan daha soğuktur.	<i>karşılaştırma</i>
Aylardır kilo vermek için sürekli spor yapıyor.	<i>amaç-sonuç</i>
Malzeme yetersizliğinden dolayı inşaat yarım kaldı.	<i>neden-sonuç</i>

4. Günlük hayatta sıkça kullanılan deyimlerin genellikle organ isimleriyle oluşturulduğu görülür. Ancak bu deyimler kullanılırken bazen organ isimleri birbiriyle karıştırılmaktadır. Deyimler kalıplaşmış söz grupları olduğundan bu durum, deyimlerin hatalı kullanıldığı sonucunu doğurur.

YÜZ	GÖZ	BURUN	KULAK
Yüzü tutmamak	Gözü takılmak	Burun buruna gelmek	Kulak hapsine almak
Yüz bulmak	Gözünü güldürmek	Burun kıvrırmak	Kulak vermek
Yüz vermemek	Gözü ısırmak	Burun bükmek	Kulaklarını dikmek
Yüzünün pasını gidermek	Göz gezdirmek	Burnu bile kanamamak	Kulak ardı etmek

Buna göre tabloda hangi organ ismi ile ilgili kullanılan deyimlerde hata yapılmıştır? (10 puan)

Tabloda “yüz”le ilgili verilen deyimlerde “Kulaklarının pasını gidermek” şeklinde olması gereken deyim “Yüzünün pasını gidermek” şeklinde, “göz” organıyla ilgili verilen deyimlerde “Yüzünü güldürmek” şeklinde olması gereken deyim “Gözünü güldürmek” şeklinde, “kulak” organıyla ilgili verilen deyimlerde “Göz hapsine almak” şeklinde olması gereken deyim “Kulak hapsine almak” şeklinde kullanılarak hata yapılmıştır. “Burun” organıyla ilgili verilen deyimlerde ise hata yapılmamıştır.

5. Aşağıdaki tabloda verilen basit sözcükleri uygun ek ve sözcüklerle türemiş ve birleşik hâle getirerek karşılıklarına birer örnek yazınız. (10x1=10 puan)

Basit	Türemiş	Birleşik
Baş	<i>Başlık</i>	<i>Başhekim</i>
Hava	<i>Havacı</i>	<i>Havaalanı</i>
Can	<i>Canlı</i>	<i>Canlıkurtaran</i>
Göz	<i>Gözlük</i>	<i>Gözaltı</i>
Ev	<i>Evlî</i>	<i>Öğretmenevi</i>

6. Aşağıdaki cümlelerde kullanılan virgüllerin kullanım alanlarını altlarına yazınız. (3x3=9 puan)

a. Tören alanına bir saat önce aceleyle gelen bu adam; uzun boylu, gözlüklü, kumral bir adamdı.

Birbiri ardınca sıralanan es görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.

b. Kenan Bey, Dimitri'nin nasıl bütün tiyatro halkına sanatı yanlış tanıttığını anlattı.

Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.

c. O, bütün bu söylenenlerin bir anlam ifade etmediğinin farkındaydı.

Özne olarak kullanıldıklarından "bu, şu, o" zamirlerinden sonra konur.

7. Aşağıdaki metinlerin türlerini altlarına yazınız. (4x3=12 puan)

a. Geçtiğimiz aralık ayı idi. Kış mevsiminde olduğumuzdan soğuk bir gündü. Hazırlıkları tamamladıktan sonra valizlerimizi arabaya koyduk. Köye gitmek için artık hazırдық.

Anı

b. Geçen ay arabayla Mersin'den Adaya'ya gittik. Akşam vakti Sabancı Camisi'ne gittik. Cami, 6 minareli görkemiyle ve müthiş mimarisiyle göz kamaştırıyordu.

Gezi yazısı,

c. Sevgili Aliye,

Senin yanından ayrılalı bir ay oldu. Canım arkadaşım, işlerimi düzene koyduktan sonra seni görmeye geleceğim. Seni çok özledim. En kısa sürede görüşmek umuduyla...

Mektup

d. Cemil: (Şaşkın bir bakış atarak) Hayrola Rezzan, üzgün görünüyorsun bir şey mi oldu?

Rezzan: Bir sıkıntı yok Cemil, iyiyim.

Tiyatro

8. Aşağıdaki medya metinlerinin yazılış amaçlarını (Bilgilendirme, ikna etme, kültür aktarma) metinlerin sonundaki yay araç içine yazınız. (3x3=9 puan)

I. Dünya üzerinde kalp rahatsızlıkları nedeniyle her sene yaşanan 18 milyon ölümün yüzde 17'sinin sebebinin sigara tüketimi olduğu belirtiliyor. (..... *ikna etme*)

II. Hanımlarımız kahve fallarıyla da geleceğe yönelik yaşamlarını bilmek meraklarını gidererek psikolojik doyum sağlamaktadır. Hele kahveler de köpüklü ise içenlerin keyfine diyecek olmaz. Kahve bir sohbet aracı olduğu gibi, görücü gelenlerin kızı görmeleri için de bir araçtır. (..... *Kültür aktarma*)

III. Mobbing diğer adıyla yıldırma, bir eylem biçimi olarak psikolojik şiddet, kuşatma, topluca saldırma, rahatsız etme veya sıkıntı verme anlamına geliyor. (..... *Bilgilendirme*)

9.

SIFATLAR	ADLAR
şu	insanlar
güzel	umut
biraz	araba
beş	orman

Yukarıda verilen adları ve sıfatları aşağıdaki yönergelere göre birleştiriniz. (4x3=12 puan)

- I. Sayı sıfatı ile topluluk ismi birleştirilecektir.
- II. Niteleme sıfatı ile çoğul isim birleştirilecektir.
- III. Belgisiz sıfat ile soyut isim birleştirilecektir.
- IV. İşaret sıfatı ile cins isim birleştirilecektir.

I. bes orman

II. güzel insanlar

III. biraz umut

IV. şu araba

10. Saç renklerinin kişilik özellikleri ile ilgili olduğu söylenmektedir. Örneğin; sarışınlar ekseriyetle kuvvetli, orijinal fikirli, hevesli ve yaratıcı olurlar. Yani değişikliğe bayılırlar. Kızıl saçlılar ise daha çabuk neşelenir ve daha çabuk üzülürler. Herhangi bir konu üzerinde asla karar veremezler. Saçlarının telleri kalın ve sert olanların yaradılışları çoğu zaman saçlarına benzer. Kuvvetli ve dobradırlar. Kılık kıyafetlerine çoğu zaman özen göstermezler.

Bu metinde verilen bilgilere göre aşağıdaki tabloyu doldurunuz. (10 puan)

Özellikleri	Saç özelliği
Kararsız	<i>Kızıl saçlı</i>
Değişken ruh hâli	<i>Kızıl saçlı</i>
Özgün fikirli	<i>Sarısın</i>
Güçlü, dobra, özensiz	<i>Kalın ve sert telli</i>

1. Beden dili, duygu ve düşüncelerimizin yansımasıdır. İnsanların yüz yüze kurdukları ilişkide, kelimeler %10, ses tonu %30, beden dili %60 önem taşır. Bu yüzden de sözel mesajlardan daha çok beden dilimizle iletişim kurarız. Örneğin çapraz kollar ve çapraz bacaklar aslında fiziksel bariyer olarak yorumlanır. Karşıdakinin düşüncelerine açık olunmadığını gösterir. Gülümsediğinizi ya da konuya hâkim olduğunuzu belirtseniz bile, şahıs kendisinin önemsenmediğini düşünür. Kambur durmak ise saygısız durmanın bir işaretidir. Sıkıldığını ve bulunduğu ortamda olmak istemediğini belirtir. Ellerin arkaya yaslanıp rahatlandığı hayali bir koltuk gibi kullanıldığı hareket de kendilerini baskın ya da üstün hisseden kişilere özgü bir harekettir. “Tüm cevaplar bende.”, “Her şey kontrolüm altında.” gibi mesajlar verir. **Buna göre aşağıdaki görselde yer alan kişinin beden dilinin neyi sembolize ettiğini yazınız.** (12 puan)

Görselde verildiği gibi ellerin arkaya yaslanıp rahatlandığı hayali bir koltuk gibi kullanıldığı hareket, kendilerini baskın ya da üstün hisseden kişilere özgü bir harekettir. “Tüm cevaplar bende.”, “Her şey kontrolüm altında.” gibi mesajlar verir.

2. Aşağıdaki tabloda verilen özelliklerin hangi metin türlerine ait olduğunu yazınız. (4x2=8 puan)

a	İnsan yaşamını ya da hikâye ve romana konu olabilecek olayları sahnede canlandıran edebî türdür.	<i>Tiyatro</i>
b	Bir kişinin yaşadığı veya tanık olduğu olayları zaman geçtikten sonra yazdığı türdür. Yazar, olayları kendi bakış açısından anlatır.	<i>Anı</i>
c	Farklı yerlerde bulunan kişilerin duygu, düşünce ve dileklerini anlatmak için birbirlerine yazdıkları metin türüdür. Yazılan kâğıdın sağ alt köşesine ad, soyad yazılıp imza atılır.	<i>Mektup</i>
d	Gezilip görülen yerlerin ve o yerlerle ilgili izlenimlerin anlatıldığı metin türüdür. Gözlem gücüne dayanır.	<i>Gezi Yazısı</i>

3. Aşağıda anlamları verilen atasözlerini altlarına yazınız. (5x2=10 puan)

I. Üzerine çok düşülen şeyler daha çok kazaya ve zarara uğrar.

Sakınlan göze çöp batar.

II. Zevk ve gönül rahatlığı içinde yenen para, sıkıntı çekilerek ve alın teri dökülerek kazanılmıştır.

Sefa ile yenen cefa ile kazanılır.

III. Tehlikeleri gözünde büyüterek işe girişmekten çekinen kimse, amacına ulaşamaz.

Serceden korkan darı ekmez.

IV. İnsanlar küçük yaşta kolay eğitilir.

Ağaç yas (fidan) iken eğilir.

V. Şöyle yaparım, böyle yaparım demekle yapılması gereken iş yapılmaz.

Lafla peynir gemisi yürümez.

4.**1. Şiir**

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar

2. Şiir

Hangi resmime baksam ben değilim.
Nerde o günler o şevk, o heyecan?

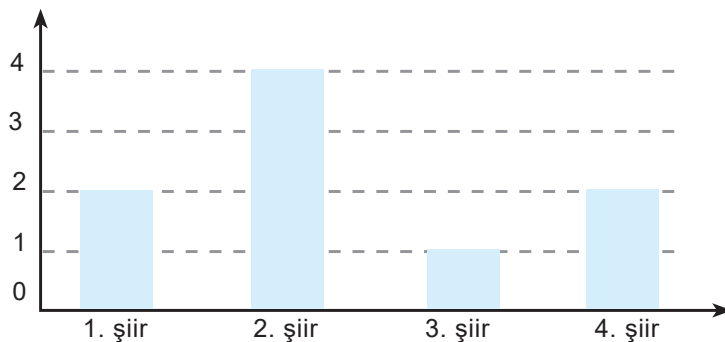
3. Şiir

Bütün ağaçlarla uyumuşum
Kalabalık ha olmuş ha olmamış

4. Şiir

Yağız atlı süvari, koştur atını koştur!
Sonunda kabre çıkar bu yolun kıvrımları.

Yukarıdaki numaralandırılmış şiirlerde yer alan sıfatların sayılarını aşağıda verilen grafikteki ilgili yerlere çiziniz. (10 puan)

5.

T → Minik kuş, daha sonra her şeyi anlattı.
 I → Erken denen şey, belki senin geç dediğindir.
 K → Hayallerimiz vardı su gibi berrak.
 A → Acıyorum sana, dedi minik kuş.

Bu cümleler, içerdikleri söz sanatlarına göre her cümle yalnızca bir kez kullanılmak şartıyla“benzetme–tezat–kişileştirme–konuşurma” **şeklinde yeniden sıralanıp kodların yeni sıralaması yan yana verildiğinde oluşacak sözcük ne olur?** (10 puan)

Yan yana verdiğimizde oluşacak sözcük “KITA” sözcüğüdür.

6. Aşağıdaki cümlelerde yer alan yazım yanlışlarını nedenleriyle birlikte ilgili yerlere yazınız. (5x2=10 puan)

- a. Kardeşim 31 Temmuz 2019 salı günü doğdu. (*Verilen tarihe dahil olan “salı” sözcüğü küçük yazıldığından büyük harflerin kullanımı ile ilgili yazım yanlısı yapılmıştır.*)
- b. İşi bitirsekte ardından dinlensek. (*Ayrı yazılması gereken bağlaç olan “de” birleşik yazıldığından “de” bağlacının yazımı ile ilgili yazım yanlısı yapılmıştır.*)
- c. Avrupa’dan gelen heyeti Vali, makamında kabuletti. (*“Et-” yardımcı eylemiyle kurulan ve herhangi bir ses olayına uğramamış olan “kabul etti” sözcüğü birleşik yazıldığından birleşik sözcüklerin yazımı ile ilgili yazım yanlısı yapılmıştır.*)
- d. Bugün okula saat 08.00’da gideceğiz. (*Saatlere getirilecek eklerde saatin okunusu esas alınacağından “sekizde” şeklinde okunması gerekir. Dolayısıyla eklerin (-da) yazımı ile ilgili yazım yanlısı yapılmıştır.*)
- e. Basamakları 2’şer 2’şer çıktı. (*Üleştirme sayıları yazıyla yazılması gerektiğinden sayıların yazımı ile ilgili yazım yanlısı yapılmıştır.*)

7.

Cimrilerin paraya düşkünlüğünde temiz, katıksız bir sevginin niteliklerini görmüşümdür hep. “Neden?” dersiniz cimriler paranın yalnızca acısını çekerler. Moliere’nin eserindeki Harpagon gibi sağlayacağı iyilikleri, mutlulukları boş verirler. Cimriler zengin olmak için değil, paraya olan sevgilerini tatmin etmek için para biriktirir. Para kazanmayı amaç edinen kişi ile cimri arasındaki ayırım buradadır, kısacası cimri kişilerde her zaman aracın gücü, amacın değerini aşmaktadır.

Yukarıda verilen parçanın ana fikrinin “giriş–gelişme–sonuç” bölümlerinin hangisinde olduğunu bularak yazınız. (10 puan)

Ana fikri son cümlede geçen “kısacası” sözcüğünden de anlaşılabileceği üzere sonuç bölümünde yer alan “Cimri kişilerde her zaman aracın gücü, amacın değerini aşmaktadır.” ifadesidir.

8.

O, beyaz bir kuştu ak kanatlıydı
Yel gibi dağları aşan atlıydı
Hayaldi, hayalden bile tatlıydı
Ne ışık bıraktı ne iz bıraktı

Bu dörtlükteki altı çizili sözcüklerin türlerini yazınız. (5x2=10 puan)

O: İşaret zamiri *ak: Sıfat* *gibi: Edat* *bile: Bağlac* *ışık: İsim*

9.

Öğretmen (,) eliyle kitabı işaret etti (.) Kitap kapağı siyah deriden yapılmış, eski olduğu her hâlimden belli bir kitaptı.

Öğretmen, sınıftakilere sordu(.)

(-) Bu kitabın ne kadar eski olduğunu tahmin edebilir misiniz (?)

Bu parçada yay ayraçlarla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerini getirerek aşağıdaki boşluğa bu noktalama işaretlerinin kullanım gerekçelerini yazınız. (5x2=10 puan)

*Parçada yay ayraçla belirtilen ilk boşluğa anlam karışıklığını giderme göreviyle virgül, ikinci boşluğa anlamca tamamlanmış cüm-
lenin sonunda kullanma göreviyle nokta, üçüncü boşluğa konuşma bölümünden önceki ifadenin sonunda kullanma göreviyle iki
nokta, dördüncü boşluğa satır basına alınan konuşmaları gösterme göreviyle uzun çizgi (konuşma çizgisi), son boşluğa da soru eki
içeren ve soru anlamı taşıyan cümlelerin sonunda kullanma göreviyle soru işareti getirilmelidir.*

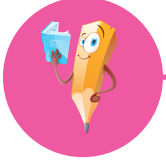
10. Aşağıda "isim, şehir, bitki, hayvan" oyununun karışık olarak verilen oynama aşamalarını doğru şekilde sıralayınız. (10 puan)

- I. Yazdıkları kelimeleri okur ve kelimelerin doğru olma durumuna göre puan alırlar.
- II. Sonra alfabeden bir harf seçip o harf ile başlayan ilgili kelimeleri yazarlar.
- III. Önce ellerindeki boş sayfalara beş çizgi çizerler.
- IV. Oyuncular, bir boş kâğıt ve kalem alırlar.

IV - III - II - I şeklinde olmalıdır.

10.

BÖLÜM METİN TÜRLERİ

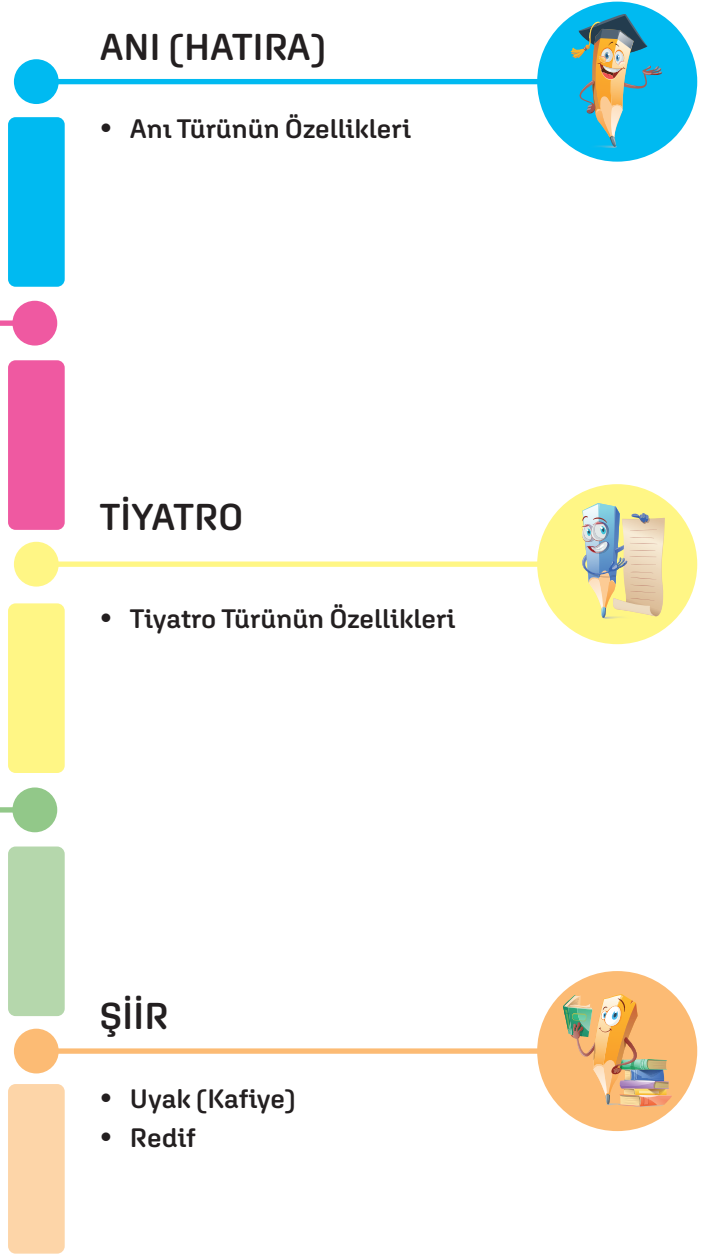

MEKTUP

- Mektup Türünün Özellikleri

GEZİ YAZISI

METİN TÜRLERİ

- ➔ Metinler içerikleri ve şekil yapıları itibarıyla üç başlıkta ele alınır: hikâye edici metinler, bilgilendirici metinler, şiir.
- ➔ **Hikâye edici metinler**de bir olay, durum ya da eylem anlatılır. Bu tür metinlerin en belirgin özelliği olayla birlikte kişi, yer ve zaman unsurlarına yer verilmesidir. Anlatılan olay ise genellikle kurgulanmış yani hayal ürünü bir olaydır. Hikâye edici metinler aynı zamanda edebi metinlerdir (sanatsal metinler). Hikâye, masal, tiyatro bu türden metinlerdir.
- ➔ **Bilgilendirici metinler** ise herhangi bir konuda bilgi vermek ya da açıklama yapmak için yazılmış metinlerdir. Bu tür metinlerde anlatılan her şey gerçektir ve kurmacaya, hayale, duygulara yer verilmez. Amaç okuyucuyu ele alınan konu hakkında bilgilendirmektir. Genellikle nesnel cümlelere yer verilir. Anı, gezi yazısı, mektup bu türden metinlerdir.
- ➔ **Şiir** ise dizeler halinde yazılır ve duygulara hitap eder.

Anı (Hatıra)

- ➔ Kişilerin başından geçen olayları, üzerinden belli bir zaman geçtikten sonra yazıya aktarmalarıyla oluşan metinlere **anı (hatıra)** denir.
- ➔ Anı türünde anlatılanlar, anı yazarı tarafından yaşanmış veya gözlemlenmiştir. Dolayısıyla bu metin türü en gerçekçi yazı türü olarak kabul edilir.
- ➔ Anılar, yazarın hayatının belli bir kesitini ele alır. Bu anlamda anı, konusunu geçmiş zamandan alır.

Anı Türünde Aranılan Özellikler

Geçmişte yaşanan bir olay anlatılır ve olay ilgi çekici olmalıdır.

Yazılanlar yeni nesilleri iyiliğe özendirici olmalıdır.

Anı yazarı duygusallıktan uzak ve gerçekçi olmalıdır.

Net hatırlanmayan olaylar veya bilgiler anıya alınmamalıdır.

Günlük, samimi bir dil kullanılmalı, abartıdan uzak durulmalıdır.

- ➔ Aslında o günlerimi hatırladıkça hep bir iç çekesim gelir. Çocukluğumda, yaz aylarını babamın köyünde geçirirdik. Sabah uyanır uyanmaz bahçedeki hamağa kurulup envai çeşit yeşili seyre dalardık. Haziran oldu mu, koca balkonlarımızı kapatan kiraz ağacımız meyvelerini verirdi. Yine bir haziran ayıydı. Kiraz ağacımız küçük kırmızı meyveleri ile hem gözümüzü hem de ağız tadımızı şenlendirmişti. Küçük kardeşim Elif ile ağaca çıkıp kiraz toplamaya karar verdik. Elif'in en büyük korkusu şu zavalılık çekingelerdi. Ağaca tam çıkacakken yaprakların arasına gizlenen çekirge zıp diye zıpladı. Ah, bizim Elif! Tutunduğu dalları bırakınca kiraz ağacının dibinde buldu kendisini.

Mektup

- ➔ Kişilerin, özel işleri veya haberleşme ihtiyaçlarını gidermek için uzakta olan tanıdıklarına yazdıkları yazılara **mektup** denir.

Mektup Türünün Özellikleri

Mektuba hitap ifadesiyle başlanır. Hitaplar, mektubun yazıldığı kişi ile olan yakınlığa göre değişebilir ve hitaplardan sonra virgül konur.

Mektupta mutlaka tarih bulunur. Tarih, sağ üst köşeye yazılır.

Mektubun yazıldığı yer, kâğıdın sağ üst köşesine yazılır.

Mektubun sağ alt köşesine isim ve imza, sol alt köşesine ise adres yazılır.

- ➔ Mektuplar haberleşmek amacıyla yazılır. Günümüzde bu görevi üstlenen teknolojik aletler ve ortamlar olsa da mektup, hisleri daha samimi anlatmak için kullanılabilir en iyi türdür.

» Mektup Örneği:

Kıymetli Arkadaşım Nida'm,

Güzün, 17 Ekim 2021

Uzun zamandır hâlini hatırları sormak niyetindeyim. Ancak bulunduğum köy, kasabadan biraz uzak. Bu nedenle mektup göndermek de zor oluyor. İyi olduğunu düşünmek bile beni mutlu etmeye yetecektir. Bu nedenle de iyi olmanı temenni ediyorum. Görev yaptığım köy, çok güzel... Dereleri, yeşilliği ve insanları... Hepsi ülkemiz için bir cevher...

Kayahan Mah., Yıllanmış Sok.
Narin Apartmanı Kat:9
No.:1114 İZMİR

Sumru Kuşu
SK

Tiyatro

» Yaşanmış ya da yaşanabilir olayları sahnede izleyiciye göstermek amacıyla oluşturulan metinlere **tiyatro** denir. Tiyatro- larla bir olay ve bu olayı çeşitli dekorlar içinde sahneyen oyuncular (kişiler) vardır.

Tiyatro Türünün Özellikleri

Tiyatro eserlerinde olaylar oluş hâlinindedir ve tümüyle konuşmaya, hareketlere dayalıdır.

Konuşmalar genellikle karşılıklıdır. Bazen kişiler kendi kendine de konuşur.

Tiyatro eserlerinde; olaylar tiyatro metnini yazanın ağzından değil, eserdeki oyuncular veya kişiler tarafından aktarılır.

Seyirci karşısında oynanır. Metin hâlindeyken oyunla ilgili detaylar yay araçta içinde verilir.

» Tiyatro metinlerinde oyuncuların yapması gereken hareketler yay araçlar içinde verilir.

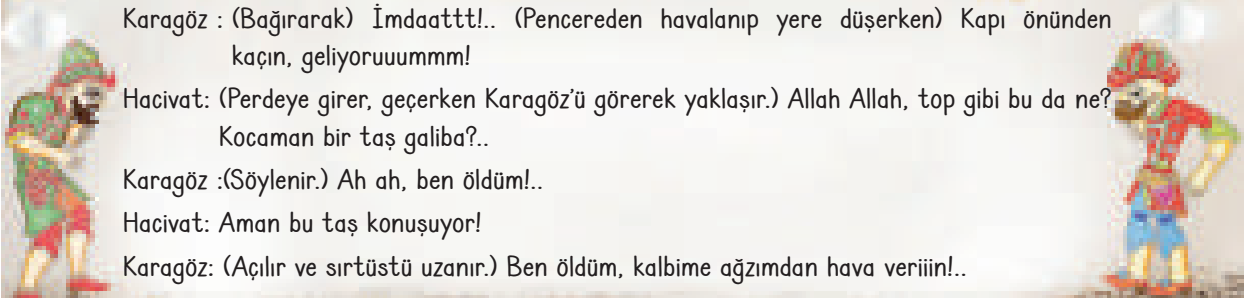
» Karagöz : (Bağırarak) İmdaat!.. (Pencereden havalanıp yere düşerken) Kapı önünden kaçın, geliyoruummm!

Hacivat: (Perdeye girer, geçerken Karagöz'ü görerek yaklaşır.) Allah Allah, top gibi bu da ne? Kocaman bir taş galiba?..

Karagöz : (Söylenir.) Ah ah, ben öldüm!..

Hacivat: Aman bu taş konuşuyor!

Karagöz: (Açılır ve sırtüstü uzanır.) Ben öldüm, kalbime ağızımdan hava veriiii!..

Gezi Yazısı

» Yurt içinde ya da dışında gezilip görülen yerlerin ilgi çekici özelliklerinin anlatıldığı yazı türüne **gezi yazısı** denir. Gezi yazı- larında, gözlem önemli bir husustur. Bu yazı türünde, yazar yalnızca gözlemlerini değil, duygu ve düşüncelerini de aktarır.

» Gezi yazıları samimi bir üslupla yazılır. Yazarın ilgi çekici anlatımı, gezip gördüğü yerleri okurun gözünde canlandırmasını sağlar. Yazar, yalnızca gezip gördüğü yerleri değil aynı zamanda yörenin dil, din, inanç özelliklerini de tanıtır.

» Ölüdeniz'e niçin Ölüdeniz derler? Bilir misin? Evet bu yolculuğumuzda bu sorunun cevabını öğreneceğiz. Şimdi saat gecenin ikisi. Ve biz İstanbul'dan yollara düştük bile. Toplamda 795 kilometre yol gideceğiz. Bu da 9 veya 10 saat sonra Fethiye'de olacağımız anlamına geliyor. Yolculuğumuz sırasında sırasıyla Bursa, Balıkesir, Akhisar, Manisa, İzmir'den geçeceğiz. Evet, saat 13.00. Bütün planlarımızı gerçekleştirdikten sonra nihayetinde Fethiye'deyiz. Otele yerleştikten sonra ilk işimiz Fethiye sokaklarını gezmek oldu. Havanın sıcaklığından mı olsa gerek bilmiyorum, insanları da oldukça sıcakkanlı buranın. Sokaklarının çoğu dizi dizi taş olan Fethiye, yeşili ve mavisıyla bir cennet...

1.

Etkinlik

Anı, Mektup

Aşağıdaki kutucuklarda metin türleriyle ilgili yer alan özelliklerin türlerden hangisine ait olduklarını bularak ilgili metin başlıklarının altına yazınız.

Geçmişte yaşanmış olan olayları anlatır.

Sağ üst köşede tarih ve yazıldığı yer bulunur.

Hitap sözüyle başlar.

Kişi, yer ve zaman unsuru bellidir.

Kişinin başından geçen olaylar anlatılır.

Samimi iki kişi arasında yazılır.

MEKTUP

ANI

*Samimi iki kişi arasında yazılır.**Hitap sözcükleriyle başlar.**Sağ üst köşede tarih ve yazıldığı yer bulunur.*

Mektup ile anı türünün özelliklerini biliyor musunuz?

*Geçmişte yaşamış olan olayları anlatır.**Kişi, yer ve zaman unsuru bellidir.**Kişinin başından geçen olaylar anlatılır.*

2.

Etkinlik

Anı, Mektup

Aşağıdaki metinlerin hangisinin anı, hangisinin mektup türünden alındığını bularak altındaki boşluğa yazınız.

1969 yılının bir kış sabahı, havanın soğuk olduğu bir zamanda kardeşimle dışarıya çıktık. İçimiz adeta soğuktan titreyerek çarşıya doğru yürüyorduk. Çarşıda, harçlıklarımızla bir şeyler yapacaktık. Yerlerde hafif kar ve buz vardı. Düşmemek için sürekli yerlere bakıyorduk. Bir anda karşımıza bizim yaşlarımızda iki kişi çıktı. Onlar da çarşıya doğru gidiyordu ama üstlerindeki kıyafetlere baktığımızda maddi durumlarının aslında iyi olmadığı hemen anlaşılıyordu. Yolda yan yana yürürken konuşmaya başladık. Çocukça muhabbetler yaptıktan sonra çarşıda ne yapacaklarını sordum. Bugün meydana kurulu olan pazara gittiklerini ve orada kendilerine uygun bir iş olup olmadığına bakacaklarını söylediler. (...)

1

Anı

Ankara, 1 Ağustos 1920

Muhterem Valideciğim,

İstanbul'dan ayrılışımdan beri sizlere ancak birkaç telgraftan başka bir şey yazamadım. Bu sebeple büyük merak içinde kaldığınızı tahmin ediyorum. Bilhassa, hakkımda ötekenden berikinden ve gerek gazetelerden işittiğiniz tamam olmayan haberler, şüphesiz merakınızı artırmıştır. Şimdi vereceğim bilgilerle tatmin olacağınız için endişe duyacak hiçbir şey yoktur.

(...)

Saygı ile ellerinizden, hemşiremin gözlerinden öperim.

2

Mektup

Mustafa Kemal

1 ve 2. etkinliklerde kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1 doğru: ★ 2 veya 3 doğru: ★★ 4 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1 doğru → 🗑️ 4 doğru → 👍

3.
Etkinlik

Anı, Mektup

Aşağıda Ahmet Cevdet Paşa'nın, eşine yazdığı mektuptan bir bölüm alınmıştır. Mektupta boş bırakılan yerleri yandaki kutucukta yer alan sözcük gruplarıyla doldurunuz.

1. *Bosna, 6 Eylül 1863*

2. *Nur-i Aynım Efendim*

Bu hafta dahi bir kita mektubunuzu aldım, sıhhat ve afiyet haberinizden memnun oldum. Ali Sedat'ın ve Fatma Aliye'nin gözlerini öperim. Sairlere selam ederim. Tahrinizden anlaşıldığına göre, Ali Sedat Bosna esvabı giymeyecektir. Binaenaleyh nafile yaptırıp götürmeyelim. Bu surette ona nasıl hediye hazır edelim, kendisinden sorunuz, ne ister? Nasıl araba alalım deyu sual etmişsiniz, efendim. İnşallah el-kerim İstanbul'a gidildikte zannederim ki bizim için herhalde bir A'la kupa araba iktiza edecektir.

Cümleliz sağ ve var olasınız efendim.

Ahmet Cevdet

Nur-i Aynım Efendim,

Bosna, 6 Eylül 1863

3. *Cümleliz sağ ve var olasınız efendim.*

4. *Ahmet Cevdet*

4.
Etkinlik

Tiyatro, Gezi Yazısı

Aşağıdaki metinlerin içeriğinden hareketle gezi veya tiyatro türünden hangisine ait olduklarını altlarındaki boşluğa yazınız.

Ankara; kalesi, telsiz direkleri ve bir tünel. Yarım dakika karanlık. Ankara geride kaldı. Bu yol, bütün bozkırı geçer, Karadeniz'e dek ulaşır.

İsmet Paşa yıllardır fikir döktü, ray döşedi. şimdi ben, bu ray üstünden fikir taşıyan kültür savaşının zırhlı trenine yetişmek için kilometrelerin sekişini sayıyorum. Tren yolunda. Gezici eğitim sergisi Kırıkkale istasyonunda.

Tren yolunda dediğim zaman dudaklarımızda yabansı bir kıvrıntı seziyor gibiyim. Sezmeye de gerek yok gerçekten: "Tren yolunda da laf mı a canım." diyebilirsiniz. Eğer siz, bir zamanlar Yahşihan'a dek böyle gidip gelen eski tren bozuntusunu anımsarsınız hiç de böyle düşünmezsiniz. Hele benim gibi Yahşihan yolunda tuhafıklara tanık olmuşsanız.

1

Gezi yazısı

ASIM – Mehmet Akif amca Mısır'dan dönmüş.

ALİ ŞEVKİ - Öyle mi... Yarın gidip görelim.

ASIM – O, daha önce davranıp, sana gelmezse gideriz. (sessizlik olur Ali Şevki Bey bir kitap alır okumaya başlar. Bir müddet sonra kapı vurulur. M. Akif içeri girer Ali Şevki Bey yerinden fırlayarak.)

ALİ ŞEFİK – Gel ayol gel, Hocazadem, bizi ihya ettin...

Ne keramet gibi tesadüf; seni andıktı demin.

(Odanın baş köşesine M. Akif oturtulur.)

Hoş geldin, sefalar getirdin üstadım... Şükürler olsun kavuşturunca.

KÖSE İMAM – Hoş bulduk kardeşim.

ASIM – Hoş geldiniz Akif amca (eğilir elini öper.)

2

Tiyatro

5.
Etkinlik

Tiyatro, Gezi Yazısı

Aşağıda yapılandırılmış griddaki kutucuklarda tiyatro ve gezi yazısının özellikleri verilmiştir. Bu özelliklerin ilgi olduğu yazı türünün altına kutucuktaki harfleri örnekteki gibi yazınız.

Olaylar oluş halindedir ve tümüyle konuşmaya ve hareketlere dayalıdır. A	Gezilen yerlerin ilgi çeki- ci özelliklerinin anlatıldığı yazı türüdür. B	Seyirci karşısında oyna- nır. C	Bu metin türünde gözlem önemli bir yer tutar. D
Kişilere ait hareketler ve duygular yay araç içinde verilir. E	Konuşmalar genellikle karşılıklıdır. Ancak bazen kişiler kendi kendine de konuşabilir. F	İlgi çekici bir anlatım ve samimi bir üslupla yazılır. G	Sadece gezip görülen yer- ler değil, aynı zamanda o yörenin dil, din ve inanç özellikleri de anlatılır. H

TİYATRO

GEZİ YAZISI

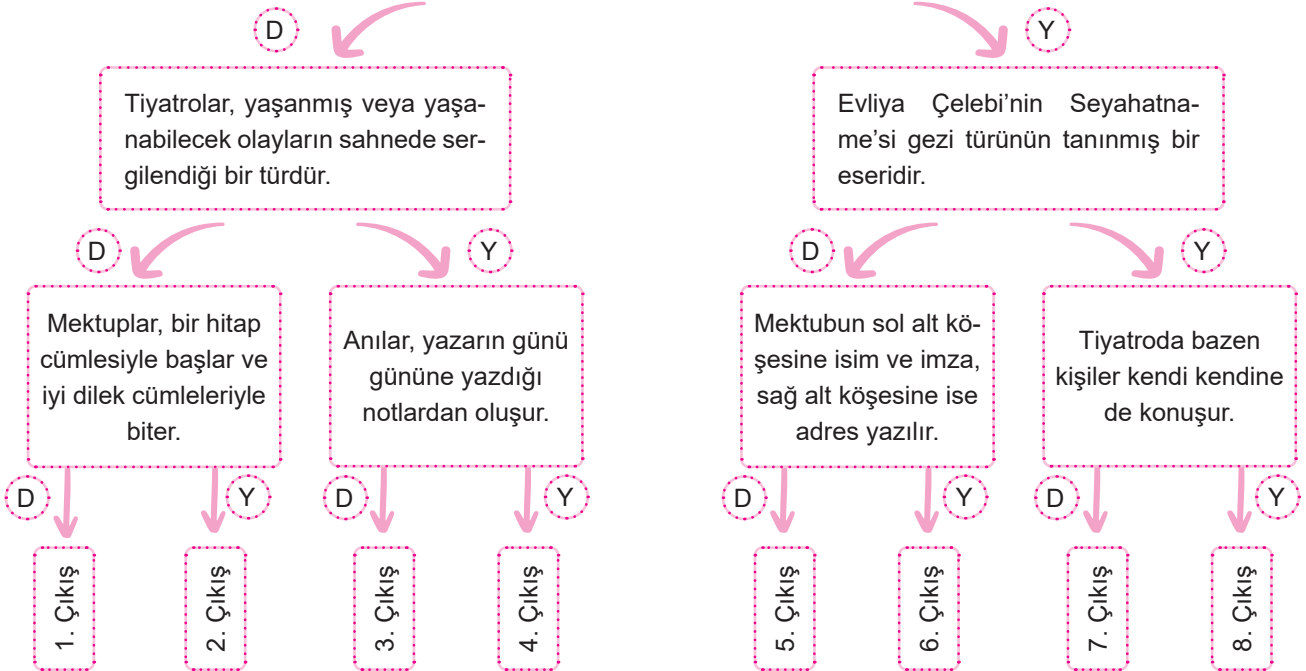
A	Mektup ile anı türünün özelliklerini biliyor musunuz?	B
C		D
E		G
F		H

6.
Etkinlik

Mektup, Anı, Tiyatro, Gezi Yazısı

Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçta yer alan bilgiler doğru değerlendirildiğinde ulaşılacak çıkışı bulunuz.

Geçmişte yaşanmış veya tanık olunmuş olayların sonradan kaleme alınmasıyla oluşan türün adına "anı" denir.

DOĞRU ÇIKIŞ = 1. Çıkıştır.

7.
Etkinlik

Mektup, Anı, Tiyatro, Gezi Yazısı

Aşağıdaki metinlerin içeriklerinden hareketle türlerini ilgili kutucuklardan seçerek altlarındaki boşluğa yazınız.

Mektup

Anı

Tiyatro

Gezi Yazısı

Abdullah Çavuş — Asker az olmakla kıyamet mi kopar? Azdan az olur, çoktan çok.
Sıtkı Bey — Kıyamet mi kopar? Kıyamet mi kopar? Sen sus da biraz şunlar söyleyin.
Abdullah Çavuş — Ay, ben söyleyince kıyamet mi?..
Sıtkı Bey — (Sözünü keserek) Suphanallah! Ağalar... Kuşatmada kurşundan, güllenden başka açlık, susuzluk da var. Kim kendisini kurtarmak isterse...
Bir Gönüllü — (Miralayın karşısına gelerek) Bey! Bey! Biz buraya gönüllü geldik. Gelişimiz bu gün içindi. Siz bir elinizle bize düşmanı gösteriyorsunuz, bir elinizle de kaçmamız için kapıyı! Şehitliği gözüme aldım. Bağdat'tan buraya o niyetle geldim.

1. TÜRÜ: *Tiyatro*

Yol sırasında oldukça toz yuttuğumuzu söylemeliyim. Ana caddeden çıktıktan sonra engebeli, dar ve toprak bir yoldan yarım saat kadar gittikten sonra, bir tepenin üzerine kurulu olan Deyrulzafaran Manastır'ını gördük. Dışarıdan baktığımızda, kahverengi taşların azameti ile Manastır'ın duruşu bizi oldukça etkiledi. Bir an önce içeriği görmek için sabırsızlanıyorduk. Esasında bu yapının bu kadar ilgimi çekmesini sağlayan etken; Süryanilerin Manastır'ı, kiliseye çevirmeden önce çok daha eski bir tarihinin olduğunu bilmemdi. İçeriye girdiğimizde bizi daha önce telefonda konuştuğumuz Süryani rehber karşıladı. Kısa bir sohbetin ardından Manastır'ı dolaşmaya başladık.

2. TÜRÜ: *Gezi yazısı*METİN
TÜRLERİ

Ankara, 27 Ocak 1944

Kardeşim Kaplan,
Bir yığın can sıkıntısı, üzüntü ve yorucu iş arasında mektubuna cevap veremedim. O bir tarafa, o güzel makaleye de vaktinde teşekkür etmek lazımdı. Fakat daha iyisi tebrik etmeliyim. Çünkü hakikaten güzel makaleydi. Artık birinci sınıf bir muharrir olduğuna hiç şüphe etmiyorum. Sana çok bağlı olduğum için bundan mesudum. Orhan Seyfi biraderimiz, daha doğrusu Yusuf Ziya Bey'in biraderi, Raks manzumesi için yaptığı latif tenkitten sonra, bu sefer de senin yazdığına cevap vermiş. (...)

...Senin de gözlerinden öperim kardeşim..

Ahmet Hamdi TANPINAR

3. TÜRÜ: *Mektup*

İlkokul 4. sınıf öğrencisiydim. Babam o zamanlar İstanbul'a gider, dört beş ay kadar çalışır sonra bir süreliğine dönerdi. Bu dönüşlerden birinde bana sonsuz bir mutluluk yaşatmıştı. Gelen hediyelerden birisi de beyaz bir spor ayakkabıydı. O günkü mutluluğumu, belki de ömrüm boyunca hiç yaşamadım. Hatta öylesine abartmışım ki ilk gece spor ayakkabımı giyip öyle uyumuştum. Sonraki gün, hemen sokağa fırlamış, kim var kim yok ayakkabımı göstermek için can atıyordum. Sanki memleketin en yakışıklı, en karizmatik erkeği benmişim gibi...

4. TÜRÜ: *Anı*

ŞİİR

- ⇒ Duygu ve düşüncelerin ahenkli bir şekilde anlatılmasına **şiiir** denir.
- ⇒ Şiirde hissettirilmek istenen temel duyguya da **ana duygu** veya **şiiirin teması** denir.

Şiiri Oluşturan Öğeler

Mısra (Dize): Şiiri oluşturan her bir satıra **mısra** veya **dize** denir.

- »

Açsam rüzgâra yelkenimi; Dolaşsam ben de deniz deniz Ve bir sabah vakti, kimsesiz Bir limanda bulsam kendimi.

} Dize (Mısra)

Dörtlük: Dörder mısradan oluşan şiiir bütünlüklerine **dörtlük** denir.

- »

Ak saçlı başını alıp eline, Kara hülyalara dal anneciğim! O titrek kalbini bahtın yeline, Bir ince tüy gibi sal anneciğim!

} Dörtlük

Uyak (Kafiye)

- ⇒ Şiirde dize sonlarında yazılışları aynı, anlamları ve görevleri farklı olan sözcüklerin ya da eklerin oluşturduğu ses benzerliklerine **uyak (kafiye)** denir.

- » İyidir insanı ormanları gür
Temiz havası dağlarında kar

Yukarıdaki örnekte “-r” sesleri uyak oluşturmuştur.

- » Her tarafta bir liman
Yolcu imiş her insan

Yukarıdaki dizelerde “-an” sesleri uyak oluşturmuştur.

- » Yüce dağ başında nasıl olur yurt
Ak sürüden kuzu alan olur kurt

Yukarıdaki dizelerde “-urt” sesleri uyaktır.

Redif

- ⇒ Dize sonlarında yazılışları, anlamları ve görevleri aynı olan sözcük veya eklerin oluşturdukları ses tekrarına **redif** denir.

- » Sonbaharın zevki hoştur.
Düşünme âlemi boştur.

Yukarıdaki dizelerde “-oş” sesleri uyak, “-tur” ekleri aynı görevli olduğundan rediftir.

- » Ahırda kalır mı arpa sehere
Üzengiler ne yakışır eğere

“-er” sesleri uyak, aynı görevli “-e” ekleri de rediftir.

- » Denizlerimiz var, güneş içinde
Ağaçlarımız var, yaprak içinde

Yukarıdaki dizelerde uyak yoktur ancak “içinde” sözcükleri görev ve anlam bakımından aynı olduğu için rediftir.

Örnek:

Bilmezsin ovalar nasıldır bizde;
Kağnılar yollarda, yoncalar dizde...
Saydıklarım damla değil denizde,
Hele bir ekinler ekilsin de gör.

Yandaki şiiirde sözcüklerin sonundaki “-iz” harfleri sözcüklerin kökündeki ses benzerlikleri olduğu için bu harfler “kafiye”dir. Sözcüklerin sonundaki “-de” ekleri de aynı görevde kullanılan ekler olduklarından “redif”tir.

-iz ⇒ kafiye

-de ⇒ redif

8.

Etkinlik

Şiir

Aşağıdaki dördlüklerin kafiyelerini ve rediflerini bularak yandaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

O zaman vecd ile bin secde eder –varsa- taşım;
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki başım.

1

REDİF: -im

KAFİYE: -aş

Gürzün kösteğini kola takmalı
Arap atı sağa sola yakmalı
Kargılar mızraklar birden kalkmalı
Fırsat vermen Arap atlar kaçana

2

REDİF: -malı

KAFİYE: -k

Ağacın eyisi özünden olur
Yiğidin eyisi sözünden olur
İl için ağlayan gözünden olur
Ağlama hey gözü yaşın sevdiğim

3

REDİF: -ünden olur

KAFİYE: -öz

Ah nice bir uyursun, uyanmaz mısın?
Göçtü kervan kaldık dağlar başında.
Çağırışır tellallar inanmaz mısın?
Göçtü kervan, kaldık dağlar başında.

4

REDİF: -maz mısın?

Göçtü kervan kaldık dağlar başında

KAFİYE: -an

Karac'oğlan yavuz ata binerdi
Üstümüzde avcu kuşlar dönerdi
Ha deyince beş yüz altı sünerdi
Akça ceranları kovanlar hanı

5

REDİF: -erdi

KAFİYE: -n

Dünyaya geldiğim anda
Yürüdüm aynı zamanda
İki kapılı bir handa
Gidiyorum gündüz gece

6

REDİF: -da

KAFİYE: -an

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1 veya 2 doğru: ★

3 veya 4 doğru: ★★

5 veya 6 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1 veya 2 doğru →

5 veya 6 doğru →

9.

Etkinlik

Şiir

Aşağıdaki dörtlüklerin kafiyelerini ve rediflerini bularak örnekteki gibi yazınız.

1

Vara vara vardım ol kara taşa
 Hasret ettin beni kavim kardaşa
 Sebep ne gözden akan kanlı yaşa
 Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Redif: **-a**
 Kafiye: **-as**

2

Nice padişahlar bağlar
 Zarbına dayanmaz dağlar
 Yalvarsan beraber ağlar
 Bir mürüvvet - kanı beyler

Redif: **-lar**
 Kafiye: **-ağ**

3

Kıratı sorarsan yedidir yaşı
 İridir gövdesi ufaktır başı
 Dizgini çekince un eder taşı
 Gelin gözlü kız perçemli kıratım

Redif: **-ı**
 Kafiye: **-as**

4

Her ferdin hakkı var bizimdir vatan
 Babamız dedemiz döktüler al kan
 Hudut boylarında can verip yatan
 Saygıyla anarız şehit diyerek

Redif: **Redif yok**
 Kafiye: **-an**

5

Veysel bu gurbetlik kar etti cana
 Karıştır göçünü ulu kervana
 Gün geçirip fırsat verme zamana
 Sakın uzanmasın yol deyi yazmış

Redif: **-a**
 Kafiye: **-an**

6

Açtırdım kapıyı girdim içeri
 Aklımı başımdan aldı o peri
 Dedim sende buldum halis gevheri
 Dedi yoh yoh bir mehenge sürmeli

Redif: **Redif yok**
 Kafiye: **-eri**

7

Hak bir gönül verdi bana
 Ha demeden hayrân olur
 Bir dem gelir şâdân olur
 Bir dem gelir giryân olur

Redif: **olur**
 Kafiye: **-ân**

8

Dilerim Tanrı'dan ki, sana açık kucaklar
 Bir daha kapanmadan kara toprakla dolsun
 Kan tükürsün adını candan anan dudaklar
 Sana benim gözümle bakan gözler kör olsun!

Redif: **-lar / -sun**
 Kafiye: **-ak / -ol**

"METİN TÜRLERİ" KONUSUNU DEĞERLENDİRİYORUM

Aşağıdaki ölçütlere göre "metin türleri" konusunu öğrenip öğrenmediğinizi uygun puan vererek değerlendiriniz.

Doğru: 3			Kısmen Doğru: 2			Yanlış: 1					
Metin türlerini ayırt edebiliyorum.			Bilgilendirici metinler yazabiliyorum.			Hikâye edici metinleri tahlil edebiliyorum.			Şiirde redif ve kafiye bulabiliyorum.		
3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1

BÖLÜM

GÖRSEL OKUMA

ŞEKİL, SEMBOL VE
İŞARETLER

TABLO VE GRAFİK
YORUMLAMA

ŞEKİL, SEMBOL VE İŞARETLER

⇒ Yazılı metinlerin dışında kalan resim, fotoğraf, afiş, kartpostal, broşür, logo, sembol, şekil, işaret, tablo, grafik vb. öğelere **görsel** denir.

⇒ Yazılı metin dışındaki bu öğeleri anlamlandırma ve yorumlama işine **görsel okuma** denir.

⇒ Görsel okumalarda, yalnızca görselden oluşan öğeler yorumlanabileceği gibi görsel ve görsele yerleştirilen metinler de beraber yorumlanabilir.	⇒ Görsel okuma yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biri, kişinin kendi duygu ve düşüncelerini değil yalnızca gördüklerini ifade etmesidir.	⇒ Görsel okumada konu, somut veriler üzerinden verilerek konunun daha iyi anlaşılması sağlanır.

⇒ **Trafik işaret ve levhaları**; günlük yaşamı, trafik yoğunluğunu düzenlemek amacıyla kullanılan işaret veya sembollerdir.

⇒ Yaya geçidi tabelası: Bir cadde üzerinde yayaların geçiş üstünlüğünü ifade etmek için bulunan trafik levhasıdır. Bu tabelayı gören sürücüler, görsel okuma yaparak yayalara geçiş hakkı verirler.

⇒ Sağa dönüş yasaktır tabelası bir cadde üzerinde bulunduğu sürücülerin sağa dönülen yolu kullanmayacağını ifade eder. Sürücüler bu işareti gördüğünde sağa dönmeyeceğini görsel okuma yaparak anlar.

⇒ Televizyon artık günlük hayatımızın bir parçası olmuş durumda. Televizyon izlerken karşılaştığımız **akıllı işaretler** de görsel okuma yaptığımız diğer işaretlerdir.

- ⇒ Akıllı işaretler, televizyon yayınlarının içeriğiyle ilgili bilgi veren şekillerin olduğu bir sistemdir.
- ⇒ Bu işaretlerin amacı, çocukları ve gençleri televizyon yayınlarının olası zararlarından korumak için anne babaları bilgilendirmektir.

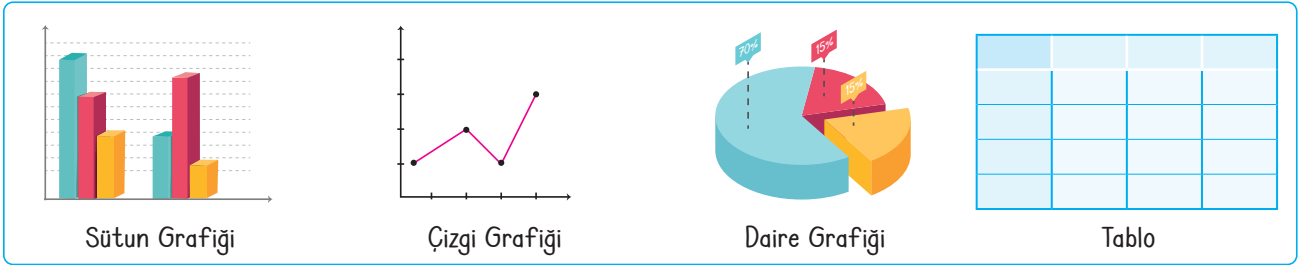
Genel İzleyici	Şiddet / Korku	7 yaş ve üzeri için	13 yaş ve üzeri için	18 yaş ve üzeri için	Olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar

TABLO VE GRAFİK YORUMLAMA

- ⇒ Birbirleriyle olan ilgilerine göre düzenlenmiş ifadeler bütününe tablo denir.
- ⇒ Bir olayın veya araştırma sonucu elde edilen verilerin çeşitli durumlarını göstermeye, birkaç şey arasında karşılaştırma yapmaya yarayan çizgi veya sütunlarla oluşturulan şekle grafik denir.
- ⇒ Tablo veya grafik yorumlarken şeklin ne ifade ettiğine dikkat edilmelidir.
- ⇒ Tablo ve grafik yorumlamalarında sorunun ne istediği; yukarıdan aşağıya, soldan sağa hangi verilerin denk geldiği göz önünde bulundurularak tespit edilmelidir.

»

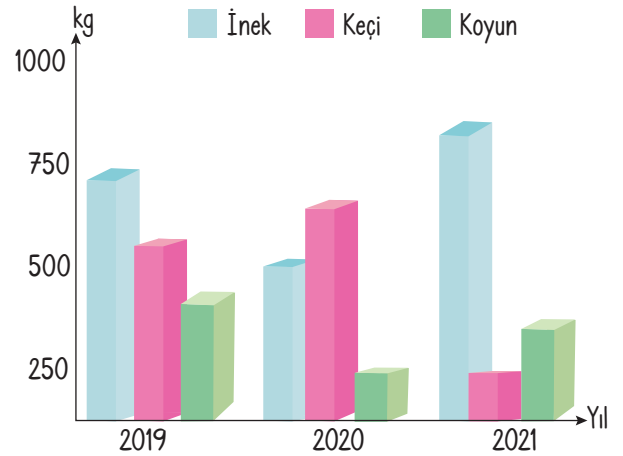
Örnek: Aşağıdaki tabloda, bir öğrencinin haftanın bazı günleri yaptığı aktiviteler ve bu aktiviteleri kaç saat yaptığına dair veriler belirtilmiştir.

	Voleybol	Sinema	Tiyatro	Yürüyüş
Pazartesi	1 saat		2 saat	2 saat
Salı	2 saat	3 saat		1 saat
Çarşamba	5 saat			1 saat
Perşembe	3 saat	2 saat		2 saat
Cuma	3 saat		2 saat	1 saat

Tablodan yapılacak çıkarımlar:

- ⇒ Süre olarak en az aktivite yapılan gün pazartesidir.
- ⇒ Her aktivite düzenli olarak her gün yapılmamıştır.
- ⇒ Voleybol ve yürüyüş her gün, sinema ve tiyatro bazı günler yapılan aktivitelerdendir.
- ⇒ En az yapılan aktivite tiyatrodur.
- ⇒ En fazla yapılan aktivite çarşamba günü 5 saat ile voleyboldur.
- ⇒ Toplam süre göz önüne alındığında pazartesi ve perşembe hariç diğer günler eşit sürede aktivite yapılmıştır.

Örnek: Aşağıdaki grafikte bazı yıllarda bir mandırada farklı hayvanlardan hayvan başına elde edilen toplam süt miktarı verilmiştir.

Grafikten yapılacak çıkarımlar:

- ⇒ En fazla süt veren hayvan inehtir.
- ⇒ Toplamda en fazla 2019 yılında süt elde edilmiştir.
- ⇒ Keçi en fazla sütü 2020 yılında vermiştir.
- ⇒ Yalnızca 2020 yılında keçi hem inehten hem de koyundan fazla süt vermiştir.
- ⇒ Keçinin verdiği toplam süt miktarı koyunun verdiği toplam süt miktarından fazladır.
- ⇒ 2019'da keçinin verdiği süt miktarı 2020'de ineğin verdiği süt miktarından fazladır.

1.

Etkinlik

Görseller

Aşağıdaki görselle ilgili doğru bilgilerden yola çıkarak hangi çıkışlara ulaşabileceğini bulunuz.

Kış mevsimi yaşanmaktadır.

1. Çıkış

Tarihi yapı birçok bölümden oluşmaktadır.

2. Çıkış

Fotoğraf çok yakın bir zamanda çekilmiştir.

3. Çıkış

Güneşli bir hava vardır.

4. Çıkış

Tarihi yapı içerisinde ibadethane de mevcuttur.

5. Çıkış

Bu tarihi yapılara giriş ücretlidir.

6. Çıkış

DOĞRU ÇIKIŞLAR = 1, 2, 4 ve 5. Çıkışlardır.

2.

Etkinlik

Tablo ve Grafik Yorumlama

Aşağıda altı ilin ocak, şubat ve mart aylarına ait yıllık sıcaklık ortalamaları verilmiştir. Buna göre yandaki kavram haritasında verilen soruların cevaplarını boş bırakılan yerlere yazınız.

	İLLER	OCAK	ŞUBAT	MART
1	Malatya	-0,3	1,5	6,8
2	Hakkari	-4,6	-3,2	2,1
3	Kars	-10,8	-9,0	-2,9
4	Samsun	7,1	7,1	8,1
5	Tunceli	-2,0	-0,2	5,6
6	Yalova	6,5	6,9	8,4

Üç aylık sıcaklık ortalamasının en yüksek olduğu üçüncü il hangisidir?

1) ... *Malatya* ...

Üç aylık sıcaklık ortalamasının en düşük olduğu il hangisidir?

2) ... *Kars* ...TABLO /
GRAFİK
YORUMLAMA3) ... *Samsun* ...4) ... *Yalova* ...

Şubat ayı sıcaklık ortalaması en yüksek olan il hangisidir?

Mart ayı sıcaklık ortalaması en yüksek olan il hangisidir?

3.
Etkinlik

Şekil, Sembol, İşaretler

Aşağıda yer alan trafik levhalarının anlamlarını altlarındaki boşluklara örnekteki gibi yazınız.

1 *Alt Geçit*

2 *Yaya Geçidi*

3 *Üst Geçit*

4 *Dikkat*

Okul Geçidi

Işıklı İşaret Cihazı

Bisiklet Giremez

Durak Levhası

Üst Geçit

Dikkat

Otobüs Giremez

Kontrolsüz Demir Yolu

Alt Geçit

Yaya Giremez

Yaya Geçidi

Engelli Rampası

5 *Otobüs giremez*

6 *Işıklı işaret cihazı*

7 *Durak levhası*

8 *Yaya giremez*

9 *Bisiklet giremez*

10 *Okul geçidi*

11 *Engelli rampası*

12 *Kontrolsüz Demir Yolu*

4.
Etkinlik

Şekil, Sembol, İşaretler

Aşağıda verilen akıllı işaretlerin ne anlama geldiğini altlarındaki noktalı yerlere yazınız.

1 *7 yas ve üzeri için*

2 *13 yas ve üzeri için*

3 *Olumsuz örnek oluşturulabilecek davranışlar*

4 *Siddet / Korku*

5 *Genel izleyici*

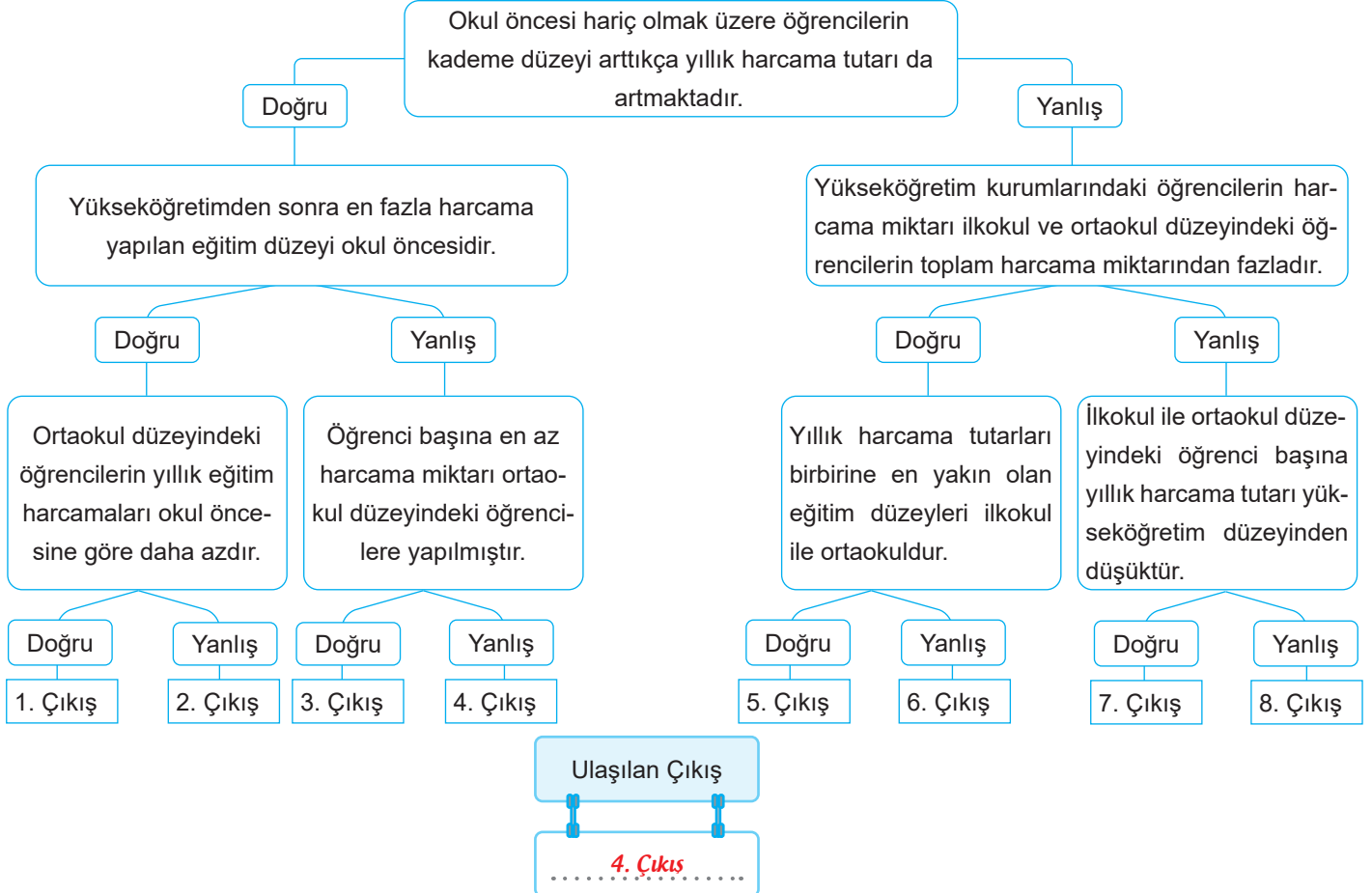
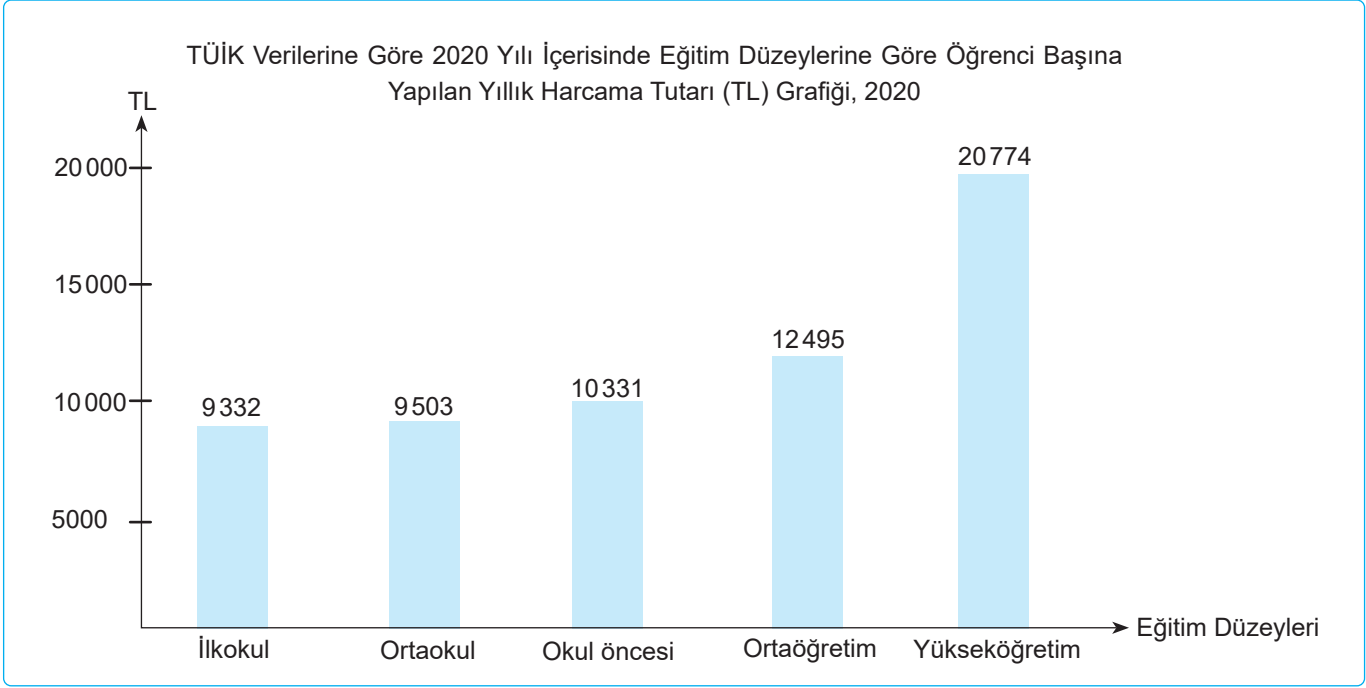

5.

Etkinlik

Grafik Yorumlama

Verilen grafik yorumlanarak doğru / yanlış önermeleri takip edildiğinde hangi çıkışa ulaşabileceğini bularak "ULAŞILAN ÇIKIŞ" bölümünün altına yazınız.

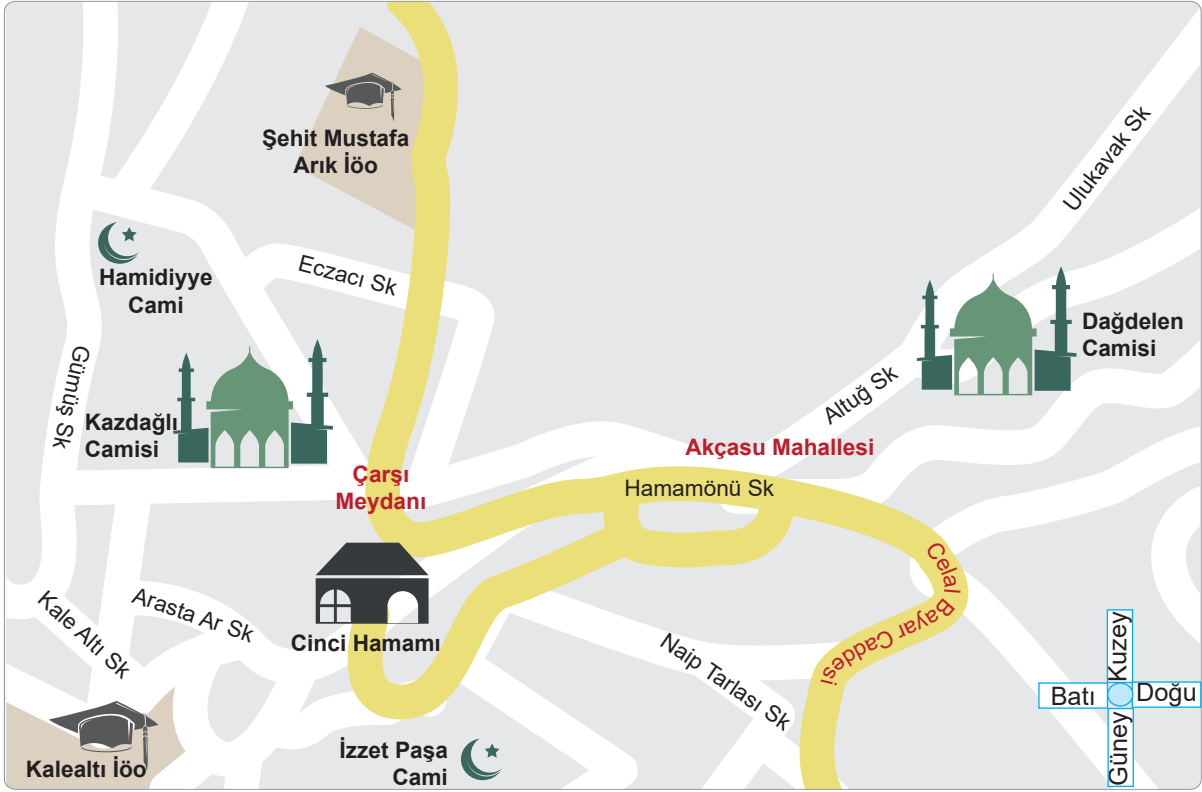

6.

Etkinlik

Görsel, Şekil

Aşağıdaki görselden hareketle kavram haritasındaki soruları cevaplayınız.

1. *Akçasu Mahallesi*2. *İzzet Paşa Camii*

Dağdelen Camisi hangi mahallede bulunmaktadır?

Cinci Hamamı'nın güneyinde ne vardır?

3. *Kuzeyindedir.*4. *Kuzeybatısındadır.*

Şehit Mustafa Arık İÖO Çarşı Meydanı'nın neresindedir?

GÖRSEL / ŞEKİL YORUMLAMA

Kazdağlı Camisi Çarşı Meydanı'nın neresindedir?

Kalealtı İÖO hangi sokakta bulunmaktadır?

Kalealtı İÖO Çarşı Meydanı'nın neresindedir?

5. *Kale Altı Sokak*6. *Güneybatısındadır.*

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1 veya 2 doğru: ★ 3 veya 4 doğru: ★★ 5 veya 6 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1 veya 2 doğru → 5 veya 6 doğru →

7.

Etkinlik

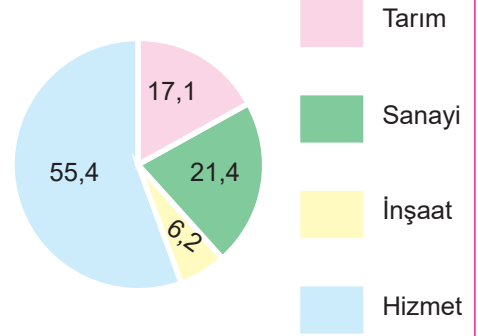
Grafik Yorumlama

Aşağıdaki sektörel dağılıma göre (tarım, sanayi, inşaat, hizmet) 2021 yılı 3. çeyrek (Temmuz-Ağustos-Eylül) istihdam oranları verilmiştir. Verilen bilgilerden hareketle tanılayıcı dallanmış ağaçtaki doğru-yanlış önermeleri doğru takip edildiğinde hangi çıkışa ulaşılabileceğini bularak “ULAŞILAN ÇIKIŞ” bölümünün altına yazınız.

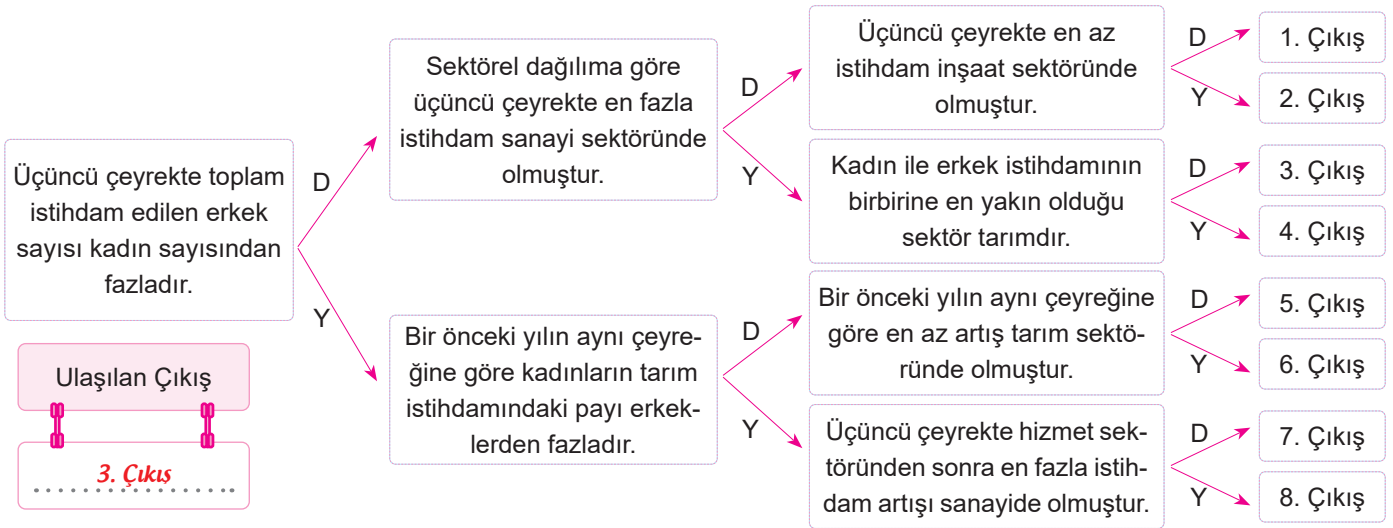
Mevsim etkisinden arındırılmış istihdamın sektörel dağılımı, 15+ yaş, (Bin kişi), III. Çeyrek: Temmuz - Eylül 2021

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdamın sektörel dağılımı (%), III. Çeyrek 2021

	III. Çeyrek 2021			Bir önceki çeyreğe göre fark			Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	28996	19917	9079	671	348	324	2251	1468	784
Tarım	4954	2877	2076	81	-8	89	118	-11	128
Sanayi	6199	4681	1518	124	81	43	773	572	201
İnşaat	1789	1698	92	10	2	9	173	155	19
Hizmet	16054	10661	5393	456	273	183	1188	752	436

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplam vermeyebilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Kazanımlarım	İyi	Orta	Geliştirilmeli
Metne uygun görsel seçebilme			
Görsele uygun metin seçebilme			
Görselden çıkarımlarda bulunabilme			
Tablo ve grafik yorumlayabilme			
Tablo ve grafik oluşturabilme			

BÖLÜM

SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME

SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME

- Tablo Oluşturma

SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME

- ➔ Mantık, doğru düşünme sanatı; muhakeme ise akıl yürütme, yorumlama anlamına gelir.
- ➔ Mantık muhakeme soruları; okuduğunu doğru anlama, çıkarım yapma ve birbiri ile ilişkilendirme becerilerini oluşturma ve ölçmeye yarar.

Mantık ve Muhakeme Sorularının Çözümünde Dikkat Edilmesi Gerekenler

Öncelikle soru kökü dikkatli okunmalı, anlaşılmalı ve özellikle olumsuzluk bildiren ifadelere dikkat edilmelidir.

Daha sonra metin okunup çözümden fayda sağlayacak ipuçları not edilmelidir. Öncüllerde verilmeyen bir özellik metinde verilebilir.

Öncüller okunurken öncelikle kesin olarak bilinen sonuçlar; sıralama sorusu ise sırasına, tablo oluşturma sorusu ise tablodaki yerine yerleştirilmelidir.

Tablo oluştururken birden fazla ihtimalli sonuçlar yay ayrıçla, farklı bir sembole ya da farklı renkle gösterilmelidir.

Örnek Soru Yorumlama:

Dünyada bazı meyveler var ki mücevher gibidir. Muz ve kivi ülkemizde yetiştiriliyor. Ancak bazı meyveleri ülkemizde tadan var mıdır sanmam. İçindeki nişasta sebebiyle oldukça tok tutan ekmeğe ağacı meyvesi, çekirdekli ve kaktüsçillerden bir meyve olan ayrıca mayhoş tadı ile kiviye andıran ejder meyvesi, gökyüzündeki yıldızlara şekil yönünden muza da renk yönünden benzeyen yıldız meyvesi tabağınızda hem tatlı hem ekşi tadıyla farklı meyvelerden bazıları.

Farklı meyveler tatmak isteyen Melike'nin bu meyveleri tatma sırasıyla ilgili bilinenler şunlardır:

- İlk yediği meyve ve son yediği meyve arasında renk açısından benzer ve şekil açısından farklı yönler vardır.
- 2. sırada yediği meyvenin 4. sırada yediği meyve ile içerik, şekil ve tat açısından benzer yönü yoktur.
- Son yediği meyve ülkemizde yetiştirilmektedir.
- 3. sırada yediği meyvenin tadı, 2. sırada yediği meyvenin tadı ile benzerdir.

Bu bilgilerden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi kesin olarak söylenemez?

- A) Ekmeğe meyvesi 4. sırada tadılmıştır.
- B) Kivi 3. sırada tadılmıştır.
- C) İlk tadılan meyve yıldız meyvesidir.
- D) Son tadılan meyve ejder meyvesi değildir.

Metin Kısmı

- ➔ Mayhoş tadı olduğu için kivi ile benzeyen meyve ejder meyvesidir.
- ➔ Şekil yönünden yıldız meyvesi yıldızlara benzemektedir.
- ➔ Muz, rengi yönüyle yıldız meyvesine benzer.

Öncül Kısmı

- ➔ Metin ve I. öncülden yola çıkarak ilk ve son yediği meyvelerin muz ve yıldız meyvesi olduğu anlaşılır.
- ➔ III. öncülden yola çıkarak da muz ülkemizde yetiştirildiği için 5. sırada, yıldız meyvesi ülkemizde yetiştirilmediği için 1. sırada tadılmıştır.
- ➔ IV. öncüle göre 2 ve 3. sırada tadılan meyveler (yerleri değişebilir) kivi ve ejder meyvesidir.
- ➔ II. öncüle göre de 4. sırada tadılan meyve ekmeğe meyvesi olur.

Soru Kısmı

- ➔ Soru kökünde geçen "kesin olarak" ifadesinden dolayı ihtimalli durumlar doğru cevap olamaz. Buna göre kivi 2. veya 3. sırada olabileceğinden B seçeneğindeki bilgi kesin olarak söylenemez.

- Sözel mantık ve muhakeme sorularında çoğunlukla sıralama veya eşleştirme yapılması istenir. Öncüllerden yola çıkılarak doğru oluşturulan tablolar çözüme ulaşmada kolaylık sağlar.

Tablo Oluşturma

- Sözel mantık ve muhakeme sorularında tablo oluşturulurken öncelikle kesin bilgiler tabloya yerleştirilmelidir.
- Birden fazla ihtimali olan durumlarda ya her ihtimal için farklı bir tablo çizilmeli ya da ihtimaller farklı bir yöntemle belirtilmelidir.

Örnek Soru:

Kerim, Eda, Zeynep, Yusuf, Melih ve Hilal hafta sonları kursa gitmektedir. Ebru, satranç, müzik, resim derslerinden yalnızca birinin kursuna giden bu kişilerle ilgili bilinenler şunlardır.

- » Zeynep abisiyle birlikte resim kursuna gitmektedir.
- » Ebru ve müzik kurslarına yalnızca erkekler gitmektedir.
- » Yusuf'un gittiği kurs resim veya müzik kursu değildir.

Çözüm: Verilen öncüllere göre kursların adının yazıldığı tabloyu oluşturup isimleri uygun ifadelerin altlarındaki kutulara yerleştirelim.

	Ebru	Satranç	Müzik	Resim
1. İhtimal				Zeynep Kerim
2. İhtimal				Zeynep Melih

İlk öncüle göre resim kursuna gidenlerden biri Zeynep, diğeri abisidir.

	Ebru	Satranç	Müzik	Resim
1. İhtimal		Eda Hilal		Zeynep Kerim
2. İhtimal		Hilal Eda		Zeynep Melih

2. öncüle göre Eda ve Hilal, ebru ve müzik kurslarına gidemeyecek. Dolayısıyla bu kişilerin gidebileceği tek kurs satranç kursudur. Satranç ve resim kurslarına iki kişinin gittiği bilindiğinden ebru ve müzik kurslarına birer kişi gitmelidir.

	Ebru	Satranç	Müzik	Resim
1. İhtimal	Yusuf	Eda Hilal	Melih	Zeynep Kerim
2. İhtimal	Yusuf	Hilal Eda	Kerim	Zeynep Melih

3. öncüle göre Yusuf'un gittiği kurs yalnızca ebru kursu olabilir. Bu durumda Melih ve Kerim'den biri resim diğeri müzik kursuna gidecektir.

- Tablonun son hâline göre Melih ve Kerim hariç herkesin gittiği kurs kesin olarak bilinmektedir. Bu tablo sorunun çözümü için kolaylık sağlayacaktır.

1.

Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıdaki bilgilere göre kavram haritasındaki soruları cevaplayınız.

Hüseyin, Selim, Aylin ve Sema adlı öğrencilerden her biri okullarındaki kütüphanecilik, spor, kızılai ve edebiyat kulüplerine seçilmişlerdir. Bu öğrencilerin seçilmiş oldukları kulüplerle ilgili de şunlar bilinmektedir:

- Hüseyin spor veya edebiyat kulübünden birine seçilmiştir.
- Sema kızılai kulübüne seçilmemiştir.
- Kütüphanecilik kulübüne seçilen öğrenci erkektir.

Selim hangi kulübe seçilmiştir.

1.. *kütüphanecilik* ..

Sema ile Hüseyin hangi kulüplere seçilmiş olabilir?

2.. *spor veya edebiyat* ..MANTIK /
MUHAKEME3.. *kızılai* ..4.. *spor* ..

Aylin'in seçildiği kulüp hangisidir?

Sema'nın edebiyat kulübüne seçildiği biliniyorsa Hüseyin hangi kulübe seçilmiştir?

2.

Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıdaki tabloda sözcüklerin kodları verilmiştir. Bu kodlardan hareketle boş bırakılan yerleri örnekteki gibi doldurunuz.

	KOD	SÖZCÜK
1	437635	<i>BAYRAK</i>
2	356343	<i>AKRABA</i>
3	436353	<i>BARAKA</i>
4	53763	<i>KAYRA</i>
5	537537	<i>KAYKAY</i>
6	354343	<i>AKBABA</i>
7	534363	<i>KABARA</i>
8	36343	<i>ARABA</i>
9	537635	<i>KAYRAK</i>
10	53435	<i>KABAK</i>

3.

Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Geliştirilen şifreleme yöntemine göre sözcüğün her bir harfi alfabede kendisinden sonraki harfle şifrelenmiştir. Buna göre sözcüklerin şifresini örnekteki gibi bulunuz.

	SÖZCÜK	ŞİFRE
1	KELEBEK	<i>LFMFCFL</i>
2	BEREKET	<i>CFSFLFU</i>
3	KESMEK	<i>LFSNFL</i>
4	İLİKLEMEK	<i>JMJLMFNFL</i>
5	İŞLEMEK	<i>JTMFNFL</i>
6	ELDİVEN	<i>FMEJYFO</i>
7	GÖRÜŞMEK	<i>GPSVTNFL</i>
8	YEŞİLLİK	<i>ZFTJMMJL</i>
9	MEKTUP	<i>NFLUÜR</i>
10	YURT	<i>ZÜSU</i>

4.

Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıdaki bilgilere göre kavram haritasındaki soruları cevaplayınız.

6/A sınıfı öğrencileri arasında bir deneme sınavı yapılmış ve ilk beşe giren Ahmet, Selçuk, Kâmil, Ayşe ve Merve ödüllendirilmiştir. Bu öğrenciler arasındaki puan sıralaması en yüksekten en düşüğe doğru yapılmıştır.

Puan sıralamasıyla ilgili şunlar bilinmektedir:

- Ayşe ile Merve puan sıralamasında art arda gelmektedir.
- Merve buradaki dört öğrenciden daha yüksek puan almıştır.
- Kâmil üçüncü sırada bulunmaktadır.

5.

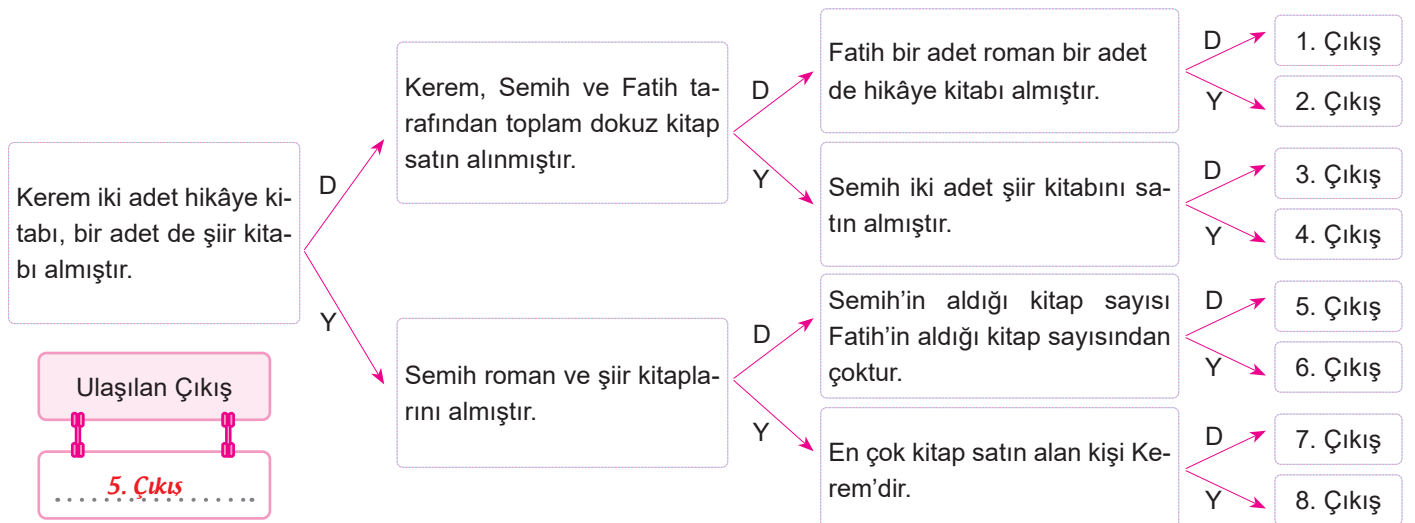
Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Verilen bilgilerden hareketle tanılayıcı dallanmış ağaçtaki doğru-yanlış önermeleri doğru takip edildiğinde hangi çıkışa ulaşılabileceğini bularak "ULAŞILAN ÇIKIŞ" bölümünün altına yazınız.

Kerem, Fatih ve Semih bir kitapçıdan dört roman, üç şiir, iki de hikâye kitabı satın almıştır. Bu kişilerin aldıkları kitaplarla ilgili aşağıdaki hususlar bilinmektedir:

- Kerem bir adet şiir kitabı, Semih de bir adet roman almıştır.
- Kerem dört kitap almışken Fatih iki kitap almıştır.
- Kerem her üç kitap türünden de almışken diğerleri sadece iki kitap türünden almıştır.
- Fatih şiir kitabı, Semih de hikâye kitabı almamıştır.

6.

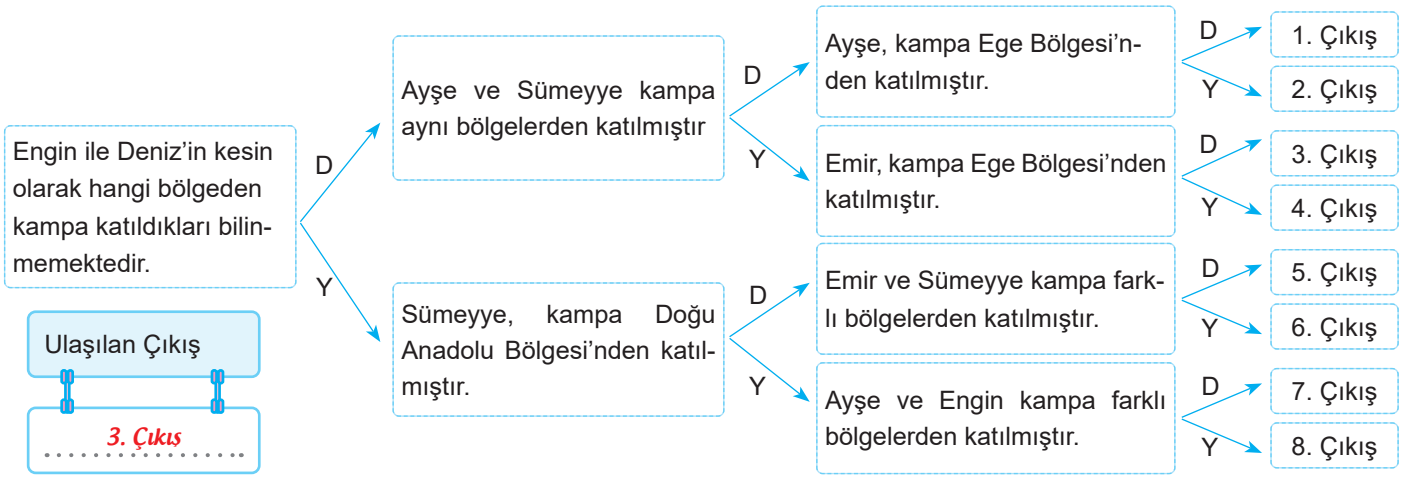
Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Verilen bilgilerden hareketle tanılayıcı dallanmış ağaçtaki doğru-yanlış önermeleri doğru takip edildiğinde hangi çıkışa ulaşılabileceğini bularak "ULAŞILAN ÇIKIŞ" bölümünün altına yazınız.

Türkiye'deki değişik bölgelerden öğrencilerin katıldığı bir izci kampında bulunan Ayşe, Sümeyye, Deniz, Emir ve Engin adlı kişilerle ilgili aşağıdaki hususlar bilinmektedir:

- Emir ve Ayşe aynı bölgeden katılmıştır.
- Bu beş kişiden üçü Ege Bölgesi'nden ikisi ise Doğu Anadolu Bölgesi'nden katılmıştır.
- Deniz ve Engin farklı bölgelerden katılmıştır.
- Sümeyye, Doğu Anadolu Bölgesi'nden katılmıştır.

7.

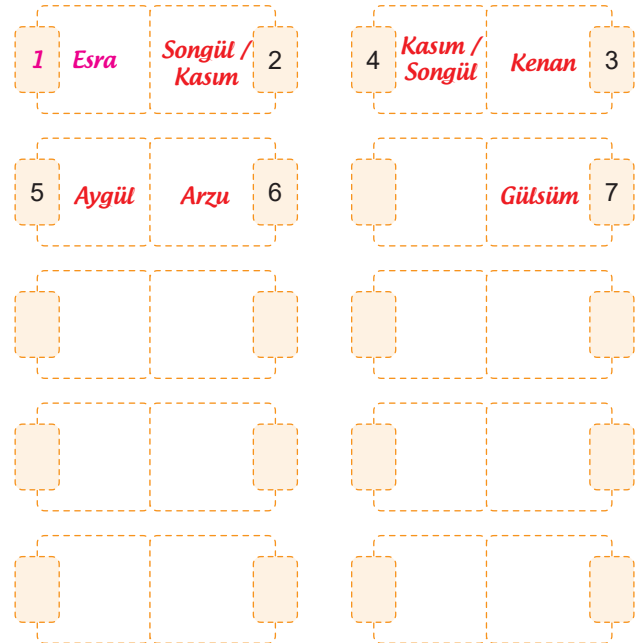
Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıdaki bilgilere göre yanda 1'den 7'ye kadar sıralanmış olan koltuklara oturacak kişilerin isimlerini örnekteki gibi yazınız.

Aygül, Gülsüm, Songül, Arzu, Kenan, Esra ve Kasım Ankara'ya gitmek üzere otobüs bileti almışlar. İlk 7 koltukta seyahat edecek olan bu kişilerin Koltuk numaralarıyla ilgili bilinenler şu şekildedir:

- Bir numaralı koltukta Esra, üç numaralı koltukta ise Kenan oturmaktadır.
- Tek sayılı koltuklardan birinde oturan Gülsüm ile Aygül'ün koltuk numaraları arasında bir koltuk daha vardır ve bu koltukta da bir bayan oturmaktadır.
- Gülsüm'ün koltuk numarası Arzu'nun koltuk numarasının bir üstüdür.

8.

Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıdaki sol kutucukta yer alan bilgilere göre sağ kutucukta illerin sıralamasını örnekteki gibi yazınız.

Bursa, Elazığ, Kırıkkale, Kayseri ve Tekirdağ'ın 2021 yılı TÜİK istihdam oranlarına göre en az istihdam oranından en çok istihdam oranına doğru bir sıralama yapılmıştır. Bu illerin sıralamasıyla ilgili şunlar bilinmektedir:

- Sıralamada Bursa Kırıkkale'den hemen sonradır.
- Elazığ ikinci sırada bulunmaktadır.
- Sıralamada Kırıkkale'den sonra iki şehir daha vardır.
- Sıralamada Bursa ve Tekirdağ art arda gelmektedir.

SIRALAMA	İLLER
1	<i>Kayseri</i>
2	<i>Elazığ</i>
3	<i>Kırıkkale</i>
4	<i>Bursa</i>
5	<i>Tekirdağ</i>

9.

Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıdaki bilgilere göre isimleri verilen yolcuları ilgili koltuk numarasının yer aldığı kutucuğa örnekteki gibi yazınız.

Aşağıda koltuk numaraları verilen bir trende birinci koltuktan başlamak üzere Arda, Enes, Gökmen, Fatma, Canan ve Gülçin bilet almıştır. Kişilerin koltuk numaraları ile ilgili şunlar bilinmektedir:

- Salgından dolayı her yolcunun yanındaki ve bir arkasındaki koltuk boş bırakılmıştır.
- Bir numaralı koltuktan başlanarak oturulacak.
- Tek numaralı koltuklara erkekler oturmuştur.
- Bir numaralı koltukta Arda, altı numaralı koltukta ise Canan oturmuştur.
- Gökmen, Gülçin ile Fatma arasındaki bir sırada oturmuştur.
- Gülçin'in koltuk numarası Fatma'nın koltuk numarasından büyüktür.

15	<i>(Enes)</i>	16	14	13
11		<i>Gülçin</i>	12	10
				<i>(Enes)</i>
7	<i>Gökmen</i>	8	6	<i>Canan</i>
				5
3		<i>Fatma</i>	4	2
				<i>Arda</i>
				1

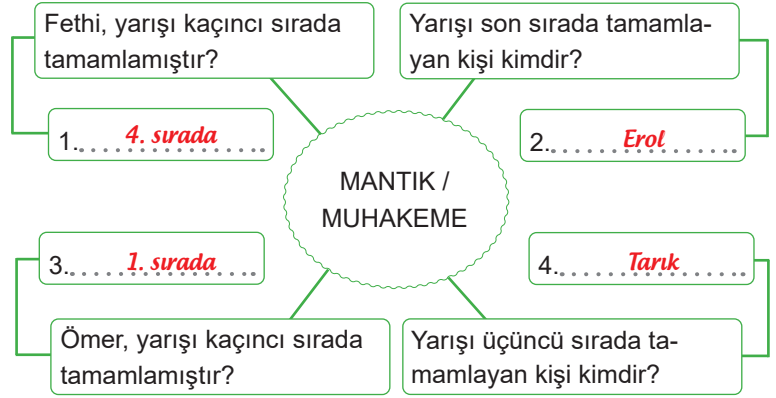
10.
Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıdaki bilgilerden hareketle kavram haritasındaki soruları cevaplayınız.

Fethi, Erol, Tarık, Ömer ve Haluk bir araba yarışına katılmışlar. Bu kişilerin yarışı bitirme sırasıyla ilgili aşağıdaki hususlar bilinmektedir:

- Haluk yarışmada ikinci olmuştur.
- Fethi'nin hemen ardından yarışı tamamlayan kişi Erol'dur.
- Tarık, yarışı Haluk'un hemen ardından tamamlamıştır.

11.
Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıda verilen bilgilerden hareketle soruların cevaplarını ayrıç içindeki noktalı yerlere yazınız.

Bir şiir yarışmasında dereceye giren "Suna, Nail, Nur, Fatih, Öznur ve Özlem" adlı öğrencilere ödül olarak tablet veya bilgisayardan birini tercih etme hakkı olduğu söylenmiştir. Öğrencilerin tercihleri ile ilgili bilinenler şu şekildedir:

- Her öğrenci verilen ödüllerden sadece birini tercih etmiştir.
- Suna, Nail ve Fatih aynı tercihte bulunmuştur.
- Bilgisayarı dört öğrenci tercih etmiştir.
- Öznur ve Özlem farklı tercihtelerde bulunmuştur.

1. Suna hangi tercihte bulunmuştur? (..... **bilgisayar**
2. Kesinlikle tableti tercih eden kimdir? (..... **Nur**
3. Nur, kimle aynı tercihte bulunmuş olabilir? (..... **Özlem veya Öznur**
5. Kimlerin tercihi kesin olarak bilinmiyor? (..... **Özlem ve Öznur**

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

★★★★★ İyi

★★★ Orta

★ Geliştirilebilir

Verilenlerden çıkarımlar yapabildim.

Verilenleri birbirleriyle ilişkilendirebildim.

Verilenlerden tablo oluşturabildim.

Elde ettiğim çıkarımlardan sıralama yapabildim.

İstenilen sonuca ulaşabildim.

Muhakeme gücümü artırdım.

Mantık muhakeme sorularını çözebildim.

1.

K

Kültür ve sanat alanlarında 70'li yıllarda başlayan ve giderek tırmanan vurdumduymazlık Türk edebiyatını zora soktu.

A

Romanlarından çok öyküleriyle tanınmış olan Sabahattin Ali adına, ailesi tarafından 1980'li yılların başında kurulmuş olan ödül kurumu ne yazık ki uzun ömürlü olamadı.

I

Eserlerinin yeniden yayımlanması yeni bir okur kuşağı için Sabahattin Ali'nin yeniden keşfedilmesi olanağını yaratabilirse bu, edebiyatımız için gerçek bir kazanç olacaktır. Fakat günümüz okurlarının niteliklerini düşününce bu kazancın çok olmasını da beklememeliyiz.

R

Seçici kurul üyelerinden biri olarak katılımcıların ürünlerini değerlendirme fırsatı bulduğum bu ödül, öykü dalının yanı sıra inceleme ve eleştiri dalında da özendirici olabilseydi belki bugün bu değerli yazarımızı bize yeni bir ışık altında gösterecek ilginç çalışmalar derlenebilecekti.

Harflerle belirtilen bu parçaların üçü kullanılarak giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan bir metin meydana getirildiğinde hangi sözcüğün ortaya çıkacağını yazınız. (10 puan)

Sıralama "ARI" şeklinde olmalıdır.

2.

- I. Yer ve gök bu akşam yayla dumanı
- II. Başlamış akmaya çoban çeşmesi
- III. Gümüş bir dumanla kapandı her yer
- IV. Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı
- V. Ben de duman olsam senin yerine

- VI. Sürüler, çimenler, sarı çiçekler
- VII. Gezer bağdan bağa çoban çeşmesi
- VIII. Vefasız Aslı'ya yol gösteren bu
- IX. Kuruyan gözlere yağ gönderen bu

Yukarıdaki dizelerden aşağıda verilen özelliklere göre pastoral (kır, çoban ve doğa hayatı) bir dördlük oluşturulduğunda ortaya çıkacak sıralama nasıl olmalıdır? (12 puan)

- Teması doğa olacak
- III ve VI. ile I ve IV. dizeler arasında kafiye olacak.
- Son iki dizesinde örnekler verilmiş olacak.

III. Gümüş bir dumanla kaplandı her yer a

I. Yer ve gök bu akşam yayla dumanı b

VI. Sürüler, çimenler, sarı çiçekler a

IV. Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı b

Bu dördlüğün konusu doğadır. Dize sonlarındaki ses benzerliklerinden yola çıkarak III ve VI. ile I ve IV. dizeler arasında kafiye olduğu, kafiye düzeninin de "abab" olduğu söylenebilir. Ayrıca son iki dizede "sürüler, çimenler, sarı çiçekler, beyaz kar, yeşil çam" ifadelerinde de örneklendirme vardır.

3.

- I. Bir balık ağılıyordu denizde
Başını yaslamış bir yosun parçasına
- II. Deniz ve mehtap sordular bana: Neredesin?
- III. İçimde kar donar, buzlar tutuşur
Yanan ateş midir kar mıdır bilmem

Yukarıda verilen numaralandırılmış dizelerdeki söz sanatlarını nedenleriyle birlikte yazınız. (3x3=9 puan)

I. *Balığın ağlaması kişilestirmedir (tehistir).*

II. *Denizin ve mehtabın konuşması konuşturmadır (intaktır) aynı zamanda kişilestirmedir (tehistir).*

III. *Donmak ve tutusmak, ateş ve kar karşıtlıktır (tezattır).*

4. Yol, kasabadan kurtulunca şeftali bahçelerinin arasından geçirdi. Haziran içinde bile taşkın dere ayakları; çamurlu, ıslak tutardı bu gölgeli yerleri. Otlar yaz mevsiminde yeniden yeniye sürerdi. Kızgın güneş, ağaçların tepelerinde meyveleri pişirirken rutubetli toprakta devamlı olarak yoncalar fişkirir; çayırlar kabarırdı. Suların serinliği, taze ot kokusu, bu bahçelerde ta kışa kadar sürüp giderdi.

Bu gezi yazısındaki isim ve sıfat tamlamalarından beşer tane aşağıdaki ilgili yerlere yazınız. (10x1=10 puan)

İsim Tamlamaları: *seftali bahçelerinin arası, haziran içi, dere ayakları, yaz mevsimi, ağaçların tepeleri, suların serinliği, ot kokusu*

Sıfat Tamlamaları: *taşkın dere ayakları, bu gölgeli yerler, kızgın güneş, rutubetli toprak, taze ot kokusu, bu bahçeler*

5. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin türlerini karşlarına yazınız. (5x2=10)

Öğretmenimiz sınıfımızdaki çalışkan öğrencilere ödül verdi. → *isim*

Annem sofrada artan yemekleri sokak hayvanları için ayırdı. → *isim*

O okulda okumak benim çocukluğumdan beri en büyük hayalimdi. → *sıfat*

Babam, evdeki dolapların birçoğunu tamir etti. → *zamir*

Bu, gerçekten çok lezzetliydi çünkü annemin eli değmişti. → *zamir*

6. Karanlıkta bir kaç arabanın beklediğini farkettim(.) En arkadakine atladık yola düştük. Arabada benden ve arkadaşarımdan başka iki kişi daha vardı. Biri akşam üzeri gördüğüm yerli zat; diğeri kır sakallı(.) ellilik bir adamdı. Elini göğsüne koyarak “merhaba(!)” dedi(.) Bir dahada bizimle meşgul olmayacak mıydı acaba(?)

Bu parçada yazımı yanlış olan sözcükleri bularak aşağıya doğrularını yazınız ve ayrıçlarla belirtilen boşluklara da uygun noktalama işarelerini koyunuz. (10 puan)

birkaç, fark ettim, aksamüzeri, Merhaba, daha da

7. Aşağıdaki tabloda ödev sayısının en az ve en çok olduğu ayları yazınız. (9 puan)

Aylar	Ödev Sayıları
Ekim	###
Kasım	####
Aralık	####
Ocak	###

Ödev sayısının en az olduğu aylar onar ödev ile ekim ve ocak ayları, en çok olduğu ay 14 ödev ile kasım ayıdır.

8. Aşağıdaki cümlelerde geçen deyimleri ve anlamlarını altlarındaki boşluklara yazınız. (3x4=12 puan)

a. Gelgelelim Akif, Berlin'e gidip de oradaki kahveleri gördüğü vakit ağız değiştirmek zorunda kalır.

Ağız değiştirmek: Önce söylediğini baska türlü anlatmak.

b. Gazeteye yansıyan haber ağızdan ağıza geçerken açıklığını hemen hemen kaybetmiştir.

Ağızdan ağıza dolasmak (geçmek): Bir söz herkes arasında söylenilmek.

c. Ağızımı aradı; rahat mıydım, burada okuyacak mıydım?

Ağız aramak: Konusturarak düşüncesini öğrenmeye çalışmak.

9. Aşağıdaki cümlelerin anlam özelliklerini karşlarına “neden–sonuç, amaç–sonuç, koşul–sonuç, karşılaştırma” şeklinde yazınız. (4x2=8 puan)

a	Yarım saat sabredersen sınav sonucu öğrenebilirsin.	<i>Koşul-sonuç</i>
b	Çürük tahtaya bastığı için sonradan kafasına çok vurdu.	<i>Neden-sonuç</i>
c	Kimse sana senden daha iyi öğüt veremez.	<i>Karşılaştırma</i>
d	Oku sağlam gerdim, hedefimi tutturayım diye.	<i>Amaç-sonuç</i>

10.

Vakit öğleyi epey geçmişti. Otobüse bineli birkaç saat olmuştu. Pencereden dışarıya bakmaktan canım sıkıldığından mıdır nedir, gözüm çaprazımda oturan kadın ve onun dört yaşlarındaki oğluna kaydı. Onları uzun süre izledim ve bunun farkına, çocuğun annesine “Bu dede bize neden bakıyor?” şeklindeki sorusundan sonra vardım. Çok utanmıştım hemen önümü döndüm ve bir daha da kafamı kaldırmadım.

Bu metnin aşağıda istenen yapı unsurlarını bularak ilgili kısımlara yazınız. (5x2=10 puan)

- Olay → *Yaşlı bir adamın otobüs yolculuğu*
- Yer (mekân) → *Otobüs*
- Zaman → *Öğleden sonra*
- Kişiler → *Kadın ve çocuğu, yaşlı adam*
- Anlatıcı → *1. kişi*

1.

Yukarıdaki görselde verilmek istenen mesajı karşılayan atasözlerine üç örnek veriniz (3x3=9 puan)

1. *Bir elin nesi var, iki elin sesi var.*

2. *Birlikten kuvvet doğar.*

3. *Yalnız taş, duvar olmaz.*

4. *Bas basa vermeyince taş yerinden kalkmazmış.*

5. *Bir taş ile duvar olmaz.*

6. *Komsu komsunun külüne muhtaktır.*

2.

Hücrelerle yaptıkları deneyler sırasında kargo proteinleri olarak hücrenin ölümünü tetikleyen proteinlerin sağlıklı hücrelere zarar vermeden kanserli hücreleri öldürmekte hayli başarılı olacağı düşünülüyor.

Bir medya metninden alınan bu cümleyi öznel hâle getiren ifadeyi yazınız. (10 puan)

Verilen cümleyi "hayli başarılı olacağı düşünülüyor." ifadesi öznel hâle getirmektedir.

3. Aşağıdaki tabloda hakim olan duyguları, verilen cümlelerin karşısına yazınız. (5x2=10 puan)

a	Yolda ilerliyordum, bir de ne göreyim, yirmi yıldır görmediğim çocukluk arkadaşım karşımda duruyor!	<i>Sasırma</i>
b	Keşke gençken zamanımı boşa harcamayıp yararlı işler yapsaydım.	<i>Hayıflanma</i>
c	Yaptığımız bu hareketlerden sonra bize darılacağından çekiniyorum.	<i>Endişe</i>
d	Bir kez olsun beni arayıp hâlimi hatırımı sormaz oldun.	<i>Sitem</i>
e	Düşün ki küresel ısınma bitmiş, dünya tertemiz bir hâl almış.	<i>Varsayım</i>

4.

Horozun biri bir gün bir inci bulur;
Alıp onu kuyumcuya doğrulur.
Kuyumcu ne istediğini sorar;
O da der ki: "Bu galiba mücevher;
Buna karşılık bana biraz darı ver;
O benim daha çok işime yarar."

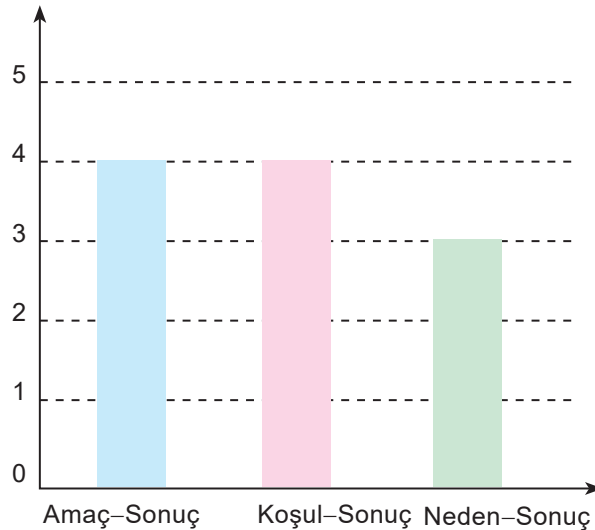
Bu şiirdeki söz sanatlarını sebepleriyle birlikte yazınız. (10 puan)

Konuşturma (intak) ve kişileştirme (tehis) sanatları vardır.

5.

- Akşam baban gelsin, alışverişe çıkarız.
- Düşmemek için annesinden destek alıyordu.
- Onu çağırmadık diye bize küstü.
- Yağmur yağdığı için her yer toprak kokuyordu.
- Arkadaşlarıyla oyun oynayabilirsin ama dışarıda çok fazla kalmayacaksın.
- Eğer kitabı yarın getireceksen alabilirsin.
- Yaz geldiği için karıncalar yuvalarından çıktı.
- Erken uyanmak için saatini kurdu.
- Dişlerim çürümesin diye dişlerimi fırçalıyorum.
- Yarın akşam gelerseniz müdürle görüşebilirsiniz.
- İspanyolca'yı öğrenmek için yurt dışına gitti.

Bu cümlelerin anlam özelliklerine göre sayısını aşağıdaki grafikte gösteriniz. (10 puan)

6. Biraz uzaklaşınca iki tarafı büyük ağaçlarla çevrili yolun sonunda, sabahın hafif sisleri arasında görünen bu köşke, bu aşk yuvasına Dilber son kez hasretle baktı.

Bu cümledeki sözcüklerin yapılarıyla ilgili aşağıda istenen bilgileri yazınız. (10 puan)

Türemiş sözcükler: uzaklaşınca, büyük, çevrili, görünen

Birleşik sözcükler: biraz

7. Yalnız çıplak ayaklı küçük bir kız çocuğu, elinde değnek ile mütemadiyen bağırان ve çamurlu kanatlarını telaşla çırparak koşan birkaç kazı kovalıyor, onları bir bahçe çitindeki ufak delikten içeriye sokmak istiyordu ama yapabilecek miydi?

Bu cümledeki altı çizili çekim eklerini görevleriyle ilgili aşağıda istenen yerlere yazınız. Bazı sözcükler birden fazla maddeye yerleştirilebilir. (11x1=11 puan)

Belirtme hâl eki: kanatlarını, kazı, onları

Yönelme hâl eki: içeriye

Bulunma hâl eki: elinde

Ayrılma hâl eki: delikten

Çoğul eki: kanatlarını, onları

İyelik eki: elinde, kanatlarını

Soru eki: miydi

8. Aşağıdaki dizelerde geçen sıfat tamlamalarının altlarını çizelim. (10x1=10 puan)

- Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
- Ya gözler altındaki mor halkalar?
- Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?
- Hangi resmime baksam ben değilim:
- Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
- Bu güler yüzlü adam ben değilim
- Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.

9. Aşağıdaki cümlelerde geçen zamirleri ve bu zamirlerin türlerini karşlarına yazınız. (10 puan)

- a. Taraftar olarak biz onlardan çok farklıyız. → *biz: kişi zamiri*
- b. Onu cüzdanıma koyarken düşürmüşüm. → *onu: işaret zamiri*
- c. Testteki sorulardan birkaçı çok kolaydı. → *birkaçı: belgisiz zamir*
- d. Dolaptaki karpuzu kim yedi? → *kim: soru zamiri*
- e. Silgin yoksa benimkini paylaşabilirim. → *benimkini: ilgi zamiri*

10. Aşağıdaki kurallara uygun sözcükleri karışık olarak verilen cümlelerden bulup aşağıdaki boşluğa hangi sözcüğün hangi kuralı karşıladığını da belirterek yazınız. (5x2=10 puan)

I. Bazı edatlar yönelme hâl ekiyle kullanılır.	a. Akşam için ya pide ya ekmek alalım.
II. Çekim eki alan ünlem isimleşir.	b. Ey Türk Gençliği!
III. Bağlaçlar, sözcükleri birbirine bağlayabilir.	c. Ayşe, sıkıntıdan sabaha kadar uyumamış.
IV. Bazı ünlemler, cümleye seslenme anlamı katar.	d. Dur, sakın kıpırdama!
V. Bazı ünlemler, cümleye emir anlamı katar.	e. Mazlumların ahını almaktan kaçınınız.

I - c: sabaha kadar

II - e: ahını

III - a: ya pide ya ekmek

IV - b: Ey

V - d: Dur!

1.

- I. Vazoyu evin ortasına koymuş.
- II. Ekmeği ortasından bölüp yarısını kardeşime verdi.
- III. Evin sahibi kiracıları kışın ortasında sokağa attı.
- IV. Tarlanın ortasına geldiğimizde onu gördük.

“Orta” sözcüğü, yukarıdaki cümlelerin hangilerinde aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) I ve IV
- B) II ve IV
- C) I ve III
- D) III ve IV

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim kullanılmıştır?

- A) O kalem kaşılı da bahçeye geldi.
- B) Onun ayak oyunlarına gelmem ben.
- C) O konudaki sözleri, yüreğime su serpti.
- D) O, her zaman ipe un sererdi.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraç içinde verilen söz sanatı yoktur?

- A) Yalvardı gece Ay'a ama fayda etmedi. (Teşhis)
- B) Bizler güleriz ağlanacak hâlimize. (Tezat)
- C) İnsan bu, su misali kıvrım kıvrım akar. (Teşbih)
- D) Baharın gelişini haber veriyor kelebekler. (İntak)

4. Çoğul eki “-ler/-lar” hangisinde cümleye çokluk anlamının dışında bir anlam katmıştır?

- A) Halamlar, akşam bize gelecek.
- B) Ağaçlar, yarın sabah budanacak.
- C) Vitrindeki elbiseler çok şıktı.
- D) Soyguncular kısa sürede yakalandı.

5. Yaradan cömert davranmış, bütün güzellikleri Bursa'ya vermiş. Ağaç, su, toprak ne varsa güzel. Ne zaman, kim kurmuş bu güzel şehri? Tarih bir yana, Türk muhayyilesi bu insanın ancak Hz. Süleyman olabileceğine inanmış.

Numaralandırılmış sözcüklerden hangisi yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A)
- B) II
- C) III
- D) IV

6. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili tamlama farklı bir isim tamlamasıdır?

- A) Ziyaretçiler yolun ortasına gelince duraksadılar.
- B) Sokağın girişi sağdaki kitapçıdan hemen sonra.
- C) Bu acıya insan yüreği nasıl dayanır bilemem.
- D) Yazarın yazıları iyice gözden geçirilip yayımlanmalıdır.

7.

- I. Kırsalda bir yaşam kurmadan önce, oturduğumuz apartman dairesinde elektriğimizi kendi olanaklarımızla üretmek gibi bir seçeneğimiz yoktu.
- II. Bu dünyada üretilen tüm peynir çeşitlerinin koku, tat ve görünüş gibi duyuşal özellikleri birbirinden farklı.
- III. Çöller aldıkları yıllık yağış miktarı çok az olan bölgelerdir.
- IV. Bu sesler arasında en aşına olduğumuzun parmak eklemlerinden gelen çıtlama sesi olduğunu söyleyebiliriz

Yukarıda verilen cümlelerden hangisindeki altı çizili ifade sıfat tamlaması değildir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı türde zamirler bir arada kullanılmıştır?

- A) Herkes bu konuda bana yükledi.
B) Kimse sınavı kazanmama ihtimal vermemişti.
C) Siz de dün akşam onlara uğradınız mı?
D) Bazı günler ona uğradık annem ve ben.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "hem...hem de" bağlacı isimleri birbirine bağlamıştır?

- A) Bu kadar parayla hem güzel hem de kaliteli kıyafet alamaz.
B) Hem geldiğime hem de onu gördüğüme pek sevinmemiş.
 C) Öğrenciler hem öğretmenden hem de müdürden azar işitmişti.
D) Hem ağlıyor hem de benimle bir türlü konuşmuyordu.

10. Ünlemler, çekim eki alınca isimleşir.

Aşağıdakilerden hangisinde ünlem bu açıklamaya uygun kullanılmıştır?

- A) Annesi "Akıf!" diye seslendi pencereden.
B) Sakın, bu sözleri bir daha söyleme bana!
C) Ah! Nerede o eski güzel, sonsuz günlerim?
 D) Senin arabanın, görünen o ki ahı gitmiş vahı kalmış.

11. Aşağıdakilerin hangisinde edat (ilgeç) yoktur?

- A) Çocukları görmek için yola çıktı.
 B) Daha farklı nedenler de söyleyebilirdin.
C) Sen gidinceye kadar uyumadı kimse.
D) Bu işi çok istemesine rağmen elde edemedi.

12. Kanser, bir organ veya dokudaki hücrelerin düzensiz olarak bölünüp çoğalmasıyla oluşan hastalıktır. Bu hastalığın ilk belirtileri açıklanamayan kilo kayıpları, ateş, hâlsizlik ve ağrılardır. Dokulardaki hücreler düzensiz bölünüp çoğaldığı için kanser hücreleri hızlı bir şekilde vücuda yayılır.

Bu parça ile ilgili;

- I. Neden-sonuç cümlesi kullanılmıştır.
II. Koşul bildiren bir cümle kullanılmıştır.
III. Uyarı cümlelerine yer verilmiştir.
IV. Edat kullanılmıştır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve IV
C) II ve III
D) III ve IV

13. Dilimize karşı gittikçe duyarsızlaşıyoruz. Dile sahip çıkıp onu korumak gerektiğini söyleyenler bile farkına varmadan pardon, merzi, bay, kafe gibi sözcükleri kullanıyor. Eğer bu duyarsızlaşma devam ederse gelecek kuşaklar anadilinden büyük ölçüde kopacak ve bu bize ıstırap verecek. T.D.K.'nın en kısa süre de bu konuya çözüm bulması gerekiyor.

Yukarıdaki parçada, aşağıdakilerden hangisiyle ilgili bir yazım yanışı yapılmamıştır?

- A) Birleşik kelimelerin yazımı
B) Kısaltmaların yazımı
C) de'nin yazımı
 D) Büyük harflerin kullanımı

14. Mehmet, merakla sordu ()
 () Bir teki bile dönmedi mi ()
 Topal, üzgün bir şekilde yanıtladı ()
 () Bir teki bile ()

Bu metinde ayraçlarla gösterilmiş yerlere hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?

- A) (:) (—) (?) (:) (—) (...)
 B) (:) (—) (?) (,) (—) (.)
 C) (:) (“”) (”) (:) (—) (...)
 D) (:) (—) (?) (.) (—) (.)

15.

- I. Çitten sonraki yoldan, ablamı çağırmak için koştum.
 II. Çitin kapısından geçtim.
 III. Babam bize çok bağırdı.
 IV. Ablamı alıp geldim.

Numaralanmış cümlelerden anlamlı bir parça oluşturulmak istenirse sıralama nasıl olur?

- A) II – I – IV – III B) II – IV – III – I
 C) IV – II – III – I D) I – II – IV – III

16. Dönemeçte ansızın karşıma, araba genişliğinde bir su çıkıyor; incecik bir şırıltı duyuluyor ara sıra. Yağ fabrikasının altında zeytin sularıyla katran gibi oluyor güzelim su. Batak kokuyor, yazık...

Paragrafta yakınılan durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Suyun şırıltısının duyulması
 B) Dönemeçten sonra suyun görülmesi
 C) Fabrika atıklarının suyu kirletmesi
 D) Yayalar için geçilecek yer kalmaması

17. (I) İnsan gelişiminde oyuncakların katkısı sanıldığından daha çoktur. (II) Oyuncak bir ayıcık veya özel bir bebek, çocuğun annesinden sonra en yakın arkadaşı olabilir. (III) Bu oyuncak ayıcık veya bebek onun sırlarını paylaşır, kızgınlığına katlanır, huzursuzluğunu giderir. (IV) Çocuk bir evcil hayvanla mutluluğunu veya mutsuzluğunu paylaşabilir. (V) Ona bakarak birine bir şeyler vermenin, yardım etmenin zevkini tadabilir.

Yukarıdaki parçada numaralanmış hangi cümleden sonra “Evcil hayvanlar da aynen bu oyuncaklar gibi çocuğun yaşamında etkili olabilirler.” cümlesi getirilirse parçanın anlam bütünlüğü bozulmaz?

- A) II B) III C) IV D) V

18. Aşağıda kuşlarla ilgili bilgiler verilmiştir.

- Muhabbet kuşları genellikle mavi ve yeşil renktedir. Sesleri papağanlara göre çok yüksek değildir. Evde beslenen popüler kuş türüdür.
- Sultan papağanı ülkemizde muhabbet kuşlarından sonra evde en çok beslenen kuşlardır. Sesleri yükseldikçe konuşmayı seven kuşlardır.
- Hint bülbülü, muhabbet kuşu ve diğer papağan türleri gibi evde beslenen diğer kuş türlerine göre daha çekingen olmasına rağmen evde beslenirler.
- Kakadu papağanı beyaz renkli kuşlardır. Bakımı maliyetli ve evde beslenecek kuşlardan biridir.

Bu bilgilerin ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İsimlerinin verilmiş nedenlerinin belirtilmesi
 B) Kuşların benzer renklere sahip olmasına değinilmesi
 C) Çok konuştuklarının belirtilmesi
 D) Evde yaşamalarının vurgulanması

19.

- Anı: Kişinin yaşamında iz bırakan ve kendisinin tanık olduğu yaşanmış bir olayın üzerinden belli bir süre geçtikten sonra yazılan yazı türüdür.
- Mektup: Kişi ve kurumların birbirlerine çeşitli amaçlarla yazdıkları yazıdır.
- Tiyatro: Dram, komedi, vodvil gibi türleri olan sahnelenmek için yazılmış oyunların tümüdür.
- Gezi yazısı: Gezilip görülen yerleri, özelliklerini, oralandaki insanların yaşantılarını anlatan düz yazıdır.

Buna göre;

■	Bilal – Oda şimdi nasıl oldu? Cihan – Harika! Keşke hep böyle düzenli olsa. Bilal – Ya Halil gelirse? Cihan – Odayı yine değiştirir biliyorum ama bu sefer onu bu konuda uyaracağım.	▲	İstanbul’da bir lokantada oturuyordum. Aylardır göremediğim arkadaşımın yavaş adımlarla lokantaya doğru girdiğini gördüm. Beni gördüğündeki yüz ifadesi hâlâ gözümün önünde.
◆	Sümela Manastırı’nı görmek için Ankara’dan yola çıktık. Manastır’ın içinde çok geniş ve büyük bir kilise vardır. Manastır 6 kattan oluşmaktadır. Manastır’da Meryem Ana’nın ölümüne ilişkin resimler mevcuttur. Çok büyüleyici ve heyecan verici bir yerdir.	—	Canım Anneciğim, Nasılsın? İyi misin? Benim için bir koli hazırlayıp bana göndermişsin. Görünce hem çok duygulandım hem de çok sevindim. Yaptığın her şey için çok teşekkür edip ellerinden öpüyorum.

sembollerle belirtilen metin türlerinden hangisi yanlış eşleştirilmiştir?

A) ▲ → Anı

B) ■ → Tiyatro

C) — → Mektup

D) ◆ → Anı

20.

Dün gece “yeni ekonomi planı” açıklandı. A	Annem yiyecek alırken “taze” olmasına dikkat eder. I
“İzmir üzerine dünyada bir şehir daha yoktur.” N	Bu kız tam bir “iyilik meleği” idi. R
“Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır. Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır.” T	Bugün öğrenciler “Kendi Gök Kubbemiz” adlı şiiri incelediler. Y

Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak işareti içine alınır.

Tabloda tırnak işaretinin bu işlevde kullanıldığı cümlelerin bulunduğu kutulardaki harflerin yan yana getirilmesiyle ortaya çıkan kelime hangisi olur?

A) ANI

B) ANT

C) ARI

D) AYI

1. "Asıl" kelimesi aşağıdaki cümlelerin hangisinde "köken" anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Alman asıllı vatandaşlarımız ülkemizde çok mutluymuş.
- B) Asıl sen kendine bak, önce sen başlattın kavgayı.
- C) Diplomanın aslını alıp fotokopisini verdim.
- D) Sınava daha çok asılmalsın.

2. "Bazı atasözleri hem gerçek hem de mecaz anlam ifade edebilir."

Aşağıdaki atasözlerinden hangisi bu açıklamayı örneklendirecek türdendir?

- A) Üzüm, üzüme baka baka kararır.
- B) Körle yatan, şaşı kalkar.
- C) Bir başa bir göz yeter.
- D) Ateş, düştüğü yeri yakar.

3. Aşağıdaki dizelerin hangisinde konuşurma sanatı vardır?

- A) Gönümle oturdum da hüznümlendim o yerde
Sen neredesin ey sevgili, yaz günleri nerde
- B) Kuş olsam gezsem havayı
Arayıp bulsam yuvayı
- C) O gün gelsin şöyle bir yarış olsun da gör
Dünyayı hele sen bir barış olsun da gör.
- D) Değirmen değirmen, beni de öğüt
Ben meyvesiz ağaç, yürüyen söğüt.

4. "-i" eki aşağıdakilerin hangisinde diğerlerinden farklı bir işlevde kullanılmıştır?

- A) Kalem çok ucuza almış.
- B) Evi yarın boyayacaklar.
- C) Defteri çok yıpranmıştı.
- D) Bilgisayarı servise gönderdi.

5. Toplum bir bütündür. Toplumsal yaşam, iş birliği ve iş bölümünü gerektirir. Her kişi mesleği ya da görevleri ile toplumsal yaşama değer katar. İnsanlar hak ve özgürlüklerini etkili bir şekilde kullanabildiğinde sorum-

I
luluk bilinciyle hareket eder ve görevlerini en iyi şekilde yaparlar. Hak, özgürlük ve sorumlulukların

II
de yaparlar. Hak, özgürlük ve sorumlulukların III

toplumda etkili kullanılması yurt ve millet sevgisini de güçlendirir. Bu sevgi, bağlılık toplumsal dayanışma açısından önemlidir. Böylece birlikte daha mutlu ve huzurlu yaşanabilecektir.

Metindeki numaralanmış sözcüklerin yapısı aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Basit	Basit	Birleşik
B)	Türemiş	Birleşik	Türemiş
☒ C)	Basit	Birleşik	Türemiş
D)	Birleşik	Basit	Türemiş

6. Aşağıdaki dizelerin hangisinde birden çok isim tamlaması vardır?

- A) Ilgaz Dağı'nı duman kuşatmış,
Bulutlarla oynuyor rüzgârın kanatları.
- B) Bir sedir dalına astım zamanı,
Saygıyla sustular bütün sirenler.
- C) Şu kızıl kor gözlü deli kartallar,
Ay doğarken göğe doğru uçarlar.
- D) Açtırma yüzündeki tülü rüzgâra,
Güneşi kışkandır, ayı kışkandır.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması kullanılmamıştır?

- A) Bütün güzellikler burada birleşmiş gibiydi.
B) Gittiğin yerlere beni de götür.
C) Bembeyaz dişleriyle gülerək uzaklaştı.
D) Sen ve ben burada yalnız olamayız.

8.

- I. Ablacığım, şunları çok beğendim!
II. Konuşmayı kendisi yapacaktı.
III. Siz buraya hangi cesaretle geliyorsunuz?
IV. Onları taşıyamayacağını biliyordum.

Yukarıdaki cümlelerin hangisinde dönüşlülük zamiri kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlaç görevinde kullanılan bir sözcük yoktur?

- A) Ben ve arkadaşlarım Selin'in doğum günü partisine gideceğiz.
B) Markete doğru giderken yolda onu gördüm.
C) Benim de sana anlatacağım çok şey var.
D) Gelmene izin veririm fakat önce işlerini bitirmelisin.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlem kullanılmamıştır?

- A) Aman aman, o buraya gelmesin
B) İyi olmadı adamlara, şu kış kıyamette arabaları bozulmuş
C) Hay Allah, evden çıkarken adresi yanıma almamışım
D) Hadi canım sen de, bunu sen nasıl yaparsın

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde edat kullanılmamıştır?

- A) Karnım tok, yemiş kadar oldum.
B) Akşamdan beri seninle konuşmak istiyorum.
C) Oturmaktan başka ne yaptın ki sen?
D) Sinemaya bilet aldım ama gidemedim.

12. (I) Ben ressamım; gerçek hayatta gördüklerimi çizmem, bana hissettirdiklerini çizerim. (II) Gözlerimle gördüklerimi kalp süzgecinden geçirip tuvalime öyle işlerim. (III) Böyle yaptığım için başarılı oldum. (IV) Sizler de ben başarılı olduğum için beni tanıyorsunuz.

Numaralandırılmış cümlelerle ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede zamir kullanılmıştır.
B) II. cümle neden-sonuç cümlesidir.
C) III. cümlede edat kullanılmıştır.
D) IV. cümle neden-sonuç cümlesidir.

13. Ben hâlâ o küçük kız çocuğuyum. Evet, dün bahçedeki hamakta sallanıyordum. Ayağa kalkmak isteyince yere kapaklandım. Aslında canım hiç de yanmamıştı. Doğrulurken annemin pencereden beni izlediğini fark ettim. İç güdüden midir, nedendir; bilemedim. Önce gözlerimi ovuşturmaya, sonra da aslında akmasına hiç gerek olmayan gözyaşlarımı akıtmaya başladım. Çünkü bilirdim. Ben ağlayınca annem dayanamazdı.

Hikâye unsurları ile metin arasında yapılan eşleştirmeden hangisi yanlıştır?

- A) Mekân → Bahçe
B) Kişi → Kahraman ve annesi
C) Zaman → Kahramanın çocukluğu
D) Anlatıcı → 1. kişili anlatım

14. Konuşmamı, Victor Hugo'nun () Bazen alabileceğin en büyük intikam () affetmektir. () sözüyle noktılıyor () dinlediğiniz için hepimize teşekkür ediyorum ()

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?

- A) (:) (;) (...) (.) (.) B) (") (") (,) (,) (.)
 C) (") (,) (") (,) (.) D) (") (:) (") (,) (!)

15. Gençler niye kitap okumuyor demek, niye piyano çalmıyor demek gibi bir şeydir. İnsanı kitap okumaya alıştırmak, piyano çalmaya alıştırmaktan kolay değildir. Bunların ikisi için de yetişmek, hazırlanmak gerekir. Okumak, kitaptan alınanlarla kendine bir dünya kurmak, onun içinde yaşayabilmek demektir. Bu, çocukluktan başlamış uzun alışkanlıklar ve alıştırmalar sonucu gerçekleşebilir.

Yukarıdaki parçadan çıkarılacak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Okuma alışkanlığı bir çırpıda kazanılmaz.
 B) Kitap okumak piyano çalmaktan eğlencelidir.
 C) Okuyan insan hayatın anlamını daha iyi kavrar.
 D) Gençler için kitap okumak çok sıkıcıdır.

16. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Kara tiren gecikir belki hiç gelmez.
 B) Babası dayanamadı ve sonun da çocuğunu af etti.
 C) Bizim isteklerimizi hiç bir şekilde yerine getirmedi.
 D) Kemal'in bu eseride büyük beğeni topladı.

17. En sevilen çiçeklerden olan papatyaların anlamları da en az kokuları kadar güzeldir. Papatya; anlamı gereği çıkarsız, koşulsuz sevgiyi simgeler. Doğal oluşları onları daha da içten kılar. Mayıs ve ağustos ayına kadar her yerde görebileceğiniz papatyanın ana vatanı ülkemizdir. Saflık denince akla gelen çiçek olan beyaz papatyalar, hemen hemen herkesin favori çiçeklerindedir. Bir diğer popüler papatya rengi ise sarıdır. Sarı papatya anlamı beyaz papatyalardan bir noktada ayrılır. Sarı papatyaların içerisinde biraz daha yoğun sevgi vardır.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tanımlamaya yer verilmiştir.
 B) Karşılaştırma yapılmıştır.
 C) Niteleyici ifadelerden yararlanılmıştır.
 D) Öznel anlatıma başvurulmuştur.

18.

Köyümün malı ganimet
 Çalan diyor velinimet
 Han hırsızlara emanet
 Bak şu işe muhtar emmi

Dadaloğlu'm bir gün kavga kurulur,
 Öter tüfek davlumbazlar vurulur.
 Nice koç yiğitler yere serilir,
 Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir.

- I. Dize sonlarında ses benzerlikleri vardır.
 II. Ana duygusu yiğitliktir.
 III. Eleştiri içeren ifadeler yer almaktadır.
 IV. Tezatlar vardır.

Yukarıdakilerden hangileri bu şiirlerin ortak özelliklerindedir?

- A) Yalnız I B) I ve III
 C) II ve IV D) I ve IV

19. Tabloda 1900–2005 yılları arasında kıtalarda meydana gelen kasırgaların sayısı, yaşanan can kaybı ve oluşan hasarın maliyeti yer almaktadır.

Kıta	Kasırga Sayısı	Can Kaybı	Hasar (Milyar dolar)
Afrika	153	4500	3,6
Amerika	855	95.000	141
Asya	1120	1.100.000	87
Avrupa	262	7000	42
Okyanusya	250	1900	9
Toplam	2540	1.208.400	282,6

Buna göre tablodan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Kasırga sayısı ve can kaybı en çok olan yer Asya kıtasıdır.
B) Kasırgalar en fazla maddi hasarı Amerika kıtasına vermiştir.
C) Kasırga sayısı ve yaşanan hasar miktarı en az olan yer Afrika kıtasıdır.
D) Sel oluşumuna neden olan olan kasırgalar daha çok Asya kıtasında etkili olmuştur.

20. Bir öğrenci “Tekil – Çoğul – Topluluk” isimleriyle ilgili bir etkinliği aşağıdaki gibi tamamlamıştır. Her doğru isim onar puandır.

Cümleler	Tekil	Çoğul	Topluluk
Çiçekleri kırmızı vazoya yerleştirdim.	vazo	çiçekler	kırmızı
Bir sanatçı toplumun sorunlarına sırt çeviremez.	sırt	sorunlar	toplum
Bahçemizdeki ağaçlar çiçek açtı.	bahçe	çiçek	ağaçlar
Hasan her zaman ailesinin gölgesinde kaldı.	Hasan	gölge	aile
Ordular ilk hedefiniz Akdeniz’dir, ileri!	ordular	Akdeniz	hedef
Ahmetlerin bahçesinde çok değişik böcekler gördüm.	bahçe	böcekler	çok

Buna göre, öğrenci etkinlikten toplam kaç puan almıştır?

- A) 70
B) 80
C) 90
D) 100

1. “Yanmak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerden hangisinde “çok üzölmek” anlamında kullanılmıştır?

- A) Güneşten yanmış, kapkara olmuştu.
 B) Annesinin söylediklerine yüreği yanmıştı.
 C) O kadar yanmış ki bir sürahi suyu tek başına içmişti.
 D) Çıkan yangında bütün evraklar yanmıştı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, açıklamasıyla birlikte verilmemiştir?

- A) Bu adamın söylediğine bakma, ak dediğime kara demeyi huy edinmiştir.
 B) Kızımız artık bolluk içinde sıkıntısız bir yaşam sürüyor, bir eli yağda bir eli balda maşallah.
 C) Ahmet sınıfımızın en zayıf, en güçsüz çocuklarından biri, bir sıkımlık canı var yavrucağın.
 D) Bu iş için çok çaba gösterip ağzıyla kuş tutsa da artık ona güvenmiyorum.

3. Bir sınıfta tam kırk çocuk dizili;
 Bir kara tahta, üstünde bir üçgen;
 Bir koca daire, sağır, çekingen;
 Merkezi güm güm eder davul gibi.
 Dilsiz, vatansız harfler küme küme,
 Bekleşir dururlar, azap içinde.

Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangileri kullanılmıştır?

- A) İntak – Kişileştirme
 B) Benzetme – Tezat
 C) Kişileştirme – Benzetme
 D) Tezat – İntak

4. Altı çizili sözcüklerden hangisi yapısına göre diğerlerinden farklıdır?

- A) Eskiden burada bir sürü balıkçı teknesi olurdu.
 B) Annesi onunla bayağı yemek yollamıştı.
 C) Yolculuk esnasında çok yorulmuşlardı.
 D) Ona çok kırgın olduğu için konuşmuyordu.

5. Kuşlar mutlu şarkısını
 Hep dalımda söylerler
 Şen arılar vızır vızır
Kokuma koşup gelirler

Bu dörtlükte altı çizili sözcüklerin yapıları aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Basit – Türemiş – Basit
 B) Birleşik – Türemiş – Basit
 C) Basit – Türemiş – Türemiş
 D) Basit – Basit – Türemiş

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belirtisiz ad tamlaması yoktur?

- A) Derslerde yazım kılavuzu kullanıyoruz.
 B) Güneşten kaçmak için, bir ağaç gölgesi aradık.
 C) Başını, kardeşinin omzuna yasladı.
 D) Küçükken Keloğlan masallarına bayılırdım.

7. “Doğru” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması içinde yer almamıştır?

- A) Deniz kenarına doğru yürümeye başladık.
 B) Doğru söze ne denir!
 C) Doğru zamanda, doğru yerdeyiz.
 D) Anladım ki doğru bir insanla karşılaşmışım.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru anlamı bir zamirle sağlanmıştır?

- A) Bu kitaplar kaç lira tuttu?
 B) Öğlen yemeğini nerede yiyeceğiz?
 C) Buraya kaç defa geldik?
 D) Bu bina kaç katlı olacak?

9. “Ama” bağlacı aşağıdaki cümlelerin hangisine “şart” anlamı katmıştır?

- A) Onunla git ama akşam erken gel.
B) Çok ama çok güzel bir araba aldı.
C) Derslerine çok çalıştı ama kazanamadı.
D) Evden erken çıktı ama otobüse yetişemedi.

10. Asıl görevi ünlem olmayıp ünlem görevi yapan sözcükler de vardır. Bu sözcükler söyleyişe bağlı olarak ünlem olur.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisinde böyle bir ünlem kullanılmıştır?

- A) Off! Çok sıkıldık bu maçtan.
 B) Allah! Sınavı kazanmışım.
C) Ah, sana nasıl bunları söyledim!
D) Tüh! Bu işten vazgeçmemeliydi.

11. “Yalnız” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde edat görevinde kullanılmıştır?

- A) Seni dinledim yalnız şimdi çok pişmanım.
B) Seninle gelmek isterim yalnız ödevlerimi yapmam lazım.
 C) Ben her zaman yalnız kendime güvenirim.
D) Kek yaparım yalnız beğenmezsen üzülürüm.

12. (I) Sadece bir bölgede yetişen veya yaşayan bitki ve hayvana endemik denir. (II) Bir yerin endemik çeşitliliği zengin olursa hayvan çeşitliliği de zengin olur. (III) Türkiye bu açıdan çok şanslıdır. (IV) Türkiye, 3000 endemik bitkiyle tüm Avrupa’dakinden daha fazla endemik bitki türüne sahiptir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) I. cümlede zamir vardır.
 B) II. cümle koşul cümlesidir.
C) III. cümle amaç-sonuç cümlesidir.
D) IV. cümle neden-sonuç cümlesidir.

13. Uzun süren kış ayları bitti. Sonunda ilkbahar geldi. Gökyüzünü çepeçevre saran kara bulutlar gitmiş, yerini masmavi gökyüzüne bırakmıştı. Yılan gibi kıvrıla kıvrıla akan derenin suları coşmuştu, coşku türküleri söyleyerek akıp gidiyordu. Rengarenk tomurcuk ve çiçekler kendilerini merak ediyorlardı.

Bu parçada aşağıdaki hikâye unsurlarından hangilerine yer verilmiştir?

- A) Olay – kişi
B) Kişi – yer
C) Kişi – zaman
 D) Olay – zaman

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna soru işareti getirilemez?

- A) Bu kadar hatayı nasıl yaptım, bilmiyorum
B) Bütün işleri o beceriksiz mi yapmış
C) Seni ne kadar özlediğimi biliyor musun
D) Geceler boyu sizi sayıkladığını biliyor muydunuz

15. Gökyüzünde bir bir söndü yıldızlar
Bir karanlık geldi gittiğin yerden
Ümitlerim vardı tesbih misali
Sen giderken dağılıverdiler birden.

Bu dördükte aşağıdaki duygulardan hangisi yoktur?

- A) Karamsarlık
B) Sevinç
C) Umutsuzluk
D) Üzüntü

16. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımı ile ilgili bir yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Atatürk anıtına zarar vermişler.
B) O yıllarda İslamiyet hızla yayılıyordu.
C) Yazın Karadeniz’in kuzeyini dolaşacağız.
D) Bu hastayı ancak Doktor Ali iyileştirebilir.

1. BÖLÜM: BİÇİM BİLGİSİ

1. ETKİNLİK

1. ör- / Fiil kökü	5. bit- / Fiil kökü
2. unut- / Fiil kökü	6. kur- / Fiil kökü
3. sabah / İsim kökü	7. sanat / İsim kökü
4. huzur / İsim kökü	

2. ETKİNLİK

Ortak kök: eski, damla, ekşi, boya
Sesteş kök: saç, gül, kız

3. ETKİNLİK

Sadece Çekim Eki Alan Sözcükler: dedi, darağacının, ediyordu, gelmişti, ona

Hem Yapım Hem Çekim Eki Alan Sözcükler: davranışından, ölüme, büyücnün, aldırma, örmeye, almasını, çabalıyordu, giydirdi, seyirciler

Sadece Yapım Eki Alan Sözcükler: seyirci, öğütleyip, asmak, uçarak, şaşırıp

4. ETKİNLİK

Sözcükler	Sözcüğün Kökü	İsimden İsim Yapım Ekleri	İsimden Fiil Yapım Ekleri	Fiilden İsim Yapım Ekleri	Fiilden Fiil Yapım Ekleri
1 Temizlemek	Temiz		-le-	-mek	-t-
2 Sözleşmek	Söz		-leş-	-mek	
3 İzleyici	İz		-le-	-(y)ici	
4 Sevgili	Sev-	-li		-gi	
5 Meslektaş	Meslek	-taş			

5. ETKİNLİK

- Çoğul Eki:** -ler, -lar
- İyelik (Aitlik) Ekleri:**
 - 1. **Tekil:** -m/-ım/-im/-um/üm
 - 2. **Tekil:** -n/-ın/-in/-un/ün
 - 3. **Tekil:** -ı/-i/-u/-ü/-sı/-si/-su/-sü
 - 1. **Çoğul:** -mız/-miz/-muz/-müz
 - 2. **Çoğul:** -nız/-niz/-nuz/-nüz
 - 3. **Çoğul:** -ları / leri
- Hâl (Durum)Ekleri:**
 - Yalın Hâl:** -
 - Belirtme Hâli:** -ı /-i /-u /-ü
 - Yönelme Hâli:** -a /-e
 - Bulunma Hâli:** -da/-de/-ta/-te
 - Ayrılma Hâli:** -dan/-den/-tan/-ten
 - İlgi Hâli:** -ın/-in/-un/-ün/-nın/-nin/-nun/-nün
- Soru Eki:** mı / mi / mu / mü

6. ETKİNLİK

1. F	4. E	7. H	10. B
2. A	5. G	8. D	11. E
3. C	6. B	9. D	12. A

7. ETKİNLİK

Basit Sözcükler: kartal, ellerim, vatan, cihana, dağların, top-rağını

Türemiş Sözcükler: Mehmetçik, sütçü, sönmeyen, dalgaları, maviliği

Birleşik Sözcükler: Çanakkale, Karadeniz'in

8. ETKİNLİK

ŞİFRE = YAPI

2. BÖLÜM: SÖZCÜKTE ANLAM

1. ETKİNLİK

a. 3 -10	c. 8 -12	e. 1	g. 4 -11
b. 5	d. 6	f. 2 - 9	h. 7

2. ETKİNLİK

1. zekâ / keskin	5. davranış / kırmak
2. çay / çözülmek	6. para / ince
3. ev / sert	7. kısa / soluk
4. soğuk / sıcak	

3. ETKİNLİK

1. perde (tiyatro terimi)	4. köprü (dişçilik terimi)
2. nota (müzik terimi)	5. açı (matematik terimi)
3. taç (futbol terimi)	6. eksen (coğrafya terimi)

4. ETKİNLİK

1. Rastlantı	6. İçten	11. Endişe	16. Yarar
2. Düzey	7. Örnek	12. İlgeç	17. Fiil
3. Yel	8. Değer	13. Vazife	18. Sulh
4. Söylenti	9. Yoksul	14. Yetenek	19. Şekil
5. Gelecek	10. Gurur	15. Açıklama	20. Tümce

5. ETKİNLİK

Kavram haritasındaki boşluklara gelebilecek sözcükler şunlardır:

1. Cimri	7. Elem
2. Pinti	8. Uslu
3. Acı	9. Akıllı
4. Acı değil	10. İniş
5. Alçak	
6. Üzüntü	

6. ETKİNLİK

1. uzamayan / kısalan	5. yükselmeyordu / alçalıyordu
2. çekmiyordu / itiyordu	6. birleşmemiş / kopmuş
3. yatmıyor / kalkıyor	7. daralmıyor / genişliyor
4. gelmiyordu / gidiyordu	

7. ETKİNLİK

1. hürriyet – esaret	4. yüksek – alçak
2. ağlamak – gülmek	
3. çirkin – güzel	5. düşman – dost

8. ETKİNLİK

1. F	4. A – H
2. E–I–K	5. B
3. D	6. C – G – J – L

9. ETKİNLİK

1. ben	3. yaz	5. çay, yaz	7. dal
2. gül	4. kız	6. el	

10. ETKİNLİK

1. Yelken	4. Ağaç	7. Otobüs	10. Roman
2. İnsan	5. Baba	8. Telefon	
3. Bitki	6. Sınıf	9. Dize	

11. ETKİNLİK

Balık kılıçığında verilmiş yabancı asıllı kelimelerin Türkçe karşılıkları şu şekildedir:

1. Yalıtım	7. Güç
2. Yasa dışı	8. Etkinlik
3. Nesil	9. Güncellik
4. Uyum	10. Sevimsiz
5. Çevrim içi	11. Çözümleme
6. Ölçüt	

12. ETKİNLİK

1. türküler / ana sütü	4. eski hanlar / derebeyi
2. höyükler / dağ	5. yol / yılan
3. Şairin kendisi / okul defteri	6. gece / emer kadın

13. ETKİNLİK

1. tekerlekler / yollar	4. toprak
2. rüzgârlar / araba	5. aynalar
3. toprak	6. vapur

14. ETKİNLİK

1. eşek	3. dal	5. çeşme
2. sarı tanbur	4. çiğdem	6. hava

15. ETKİNLİK

1. beyaz – karanlık	5. sürünmek – kalkmak
2. yaz – kış	6. yas – sevinç
3. giymek – soymak	7. doğmak – batmak
4. gülen – ağlayan	

16. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 4. Çıkış

17. ETKİNLİK

1. D – Teşhis (Kişileştirme)	3. A – Teşbih (Benzetme)
2. C – İntak (Konuşurma)	4. B – Tezat (Zıtlık)

3. BÖLÜM: SÖZ GRUPLARINDA ANLAM

1. ETKİNLİK

A. 3 - 12	E. 9	I. 11
B. 4 - 8	F. 15 - 16	J. 6 - 14
C. 5 - 10	G. 7	
D. 2	H. 1 - 13	

2. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 3. Çıkıştır.

3. ETKİNLİK

1. Leke sürmek	6. Karnı doymak
2. Yangına körükle gitmek	7. Gününü doldurmak
3. Yanlış ata oynamak	8. Güvendiği dağlara kar yağmak
4. Yaş tahtaya basmak	9. Yakasına yapışmak
5. Gönlünden kopmak	10. Yakayı ele vermek

4. ETKİNLİK

1. F	5. I	9. J
2. A – M	6. C – N	10. D
3. H	7. L	11. E
4. B – O	8. K	12. G

5. ETKİNLİK

1. B – J
2. A – I
3. D – F
4. E – H
5. C – G

6. ETKİNLİK

1. Deyim
2. Atasözü
3. Vecize
4. Atasözü
5. Vecize
6. Deyim
7. Vecize

7. ETKİNLİK

1. Zıt anlamlı = ileri geri
2. Aynı sözün tekrarı = ağır ağır
3. Biri anlamlı bir anlamsız = eski püskü
4. İki de anlamsız = eften püften
5. Yansımalarla oluşan = patır kütür
6. İsim tamlaması = suyunun suyu
7. Hâl eki alan = günden güne
8. “m” harfi eklenen = kitap mitap
9. Eş anlamlı = akıllı uslu

8. ETKİNLİK

1. A – E
2. B – F
3. D
4. J
5. G
6. C – H

1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVLARI SENARYO - 1

1.
a. Metinde olay, kişi ve yer unsurları verilerek kısa bir şekilde anlatıldığından metnin türü hikâyedir. Hikâyede bir ressamın 1 dakikada yaptığı resmin temelinde 60 yıllık tecrübesi ve emeğinin olduğu dile getirilmeye çalışıldığından bu metne konabilecek en uygun başlık “Emek” olmalıdır.
b. Hikâyenin konusu, tecrübenin ve ustalığın uzun süren çalışmaların sonunda elde edileceğidir
c. Hikâyenin ana fikri, yıllarca emek verilerek elde edilen şeylere paha biçilemeyeceğidir.
d. Hikâye, III. tekil şahıs ağzıyla anlatılmıştır.

Çoğul eki	Hâl eki	İyelik Eki	Soru eki
Gözlerime	Başımı, gözlerime, karşısına, ona, bana, kendime, burasını, seçmeye	Başımı, gözlerime, karşısına, kendime, burasını	mi

3.

- a. Zaman
b. Öğrenci
c. Okul
h. Sınav
ç. Bağ
d. Hediye
e. Kuraklık
f. İlik
g. Sene
ğ. Sabah

4. Verilen ifadeleri şöyle gruplandırabiliriz

- **Deyimler:** –İğne ile kuyu kazmak.
- Ayaklarına kara sular inmek.
- Ağzında bakla ıslanmamak
- **Atasözleri:** –Bugünün işini yarına bırakma.
- Yuvarlanan taş yosun tutmaz.

5. Nesnel (kanıtlanabilir) anlatım ağır basmaktadır. Çünkü verilen cümleler herkes tarafından kabul gören nesnel bilgiler içermektedir. Verilen sayısal veriler ve genel bilgiler doğrulanabilen ifadelerdir.

Açıklama: Herkes için aynı olan, kanıtlanabilir, doğrulanabilir yargıları içeren cümlelere nesnel yargılı cümle denir. Kişiden kişiye, zevke, inanca, kişinin iç dünyası gibi şeylere bağlı olarak değişebilen düşünceleri içeren cümlelere de öznel yargılı cümle denir.

6.

- a. ama – fakat – lakin – ancak – ne var ki
b. üstelik
c. son olarak
d. kısacası – özetle – başka bir deyişle
e. böylelikle

7. Virgül, parçadaki I numaralı cümlede “Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelimelerin arasına konur.” kuralından, II numaralı cümlede “Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimelerin arasına konur.” kuralından, III numaralı cümlede “Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur.” kuralından, IV numaralı cümlede “Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren kelimelerden sonra konur.” kuralından, V numaralı cümlede “Cümle içinde ara sözleri ayırmak için ara sözlerin başına ve sonuna konur.” kuralından hareketle kullanılmıştır.

8. Parçadaki yazım yanlışları “derki” ifadesindeki “ki” ekini bağlaç olduğundan ayrı yazarak, “İstanbul da” ifadesindeki “da” ekini ek olduğundan “İstanbul’da” şeklinde yazarak, “denebilir mi?” ve “açıldımı” ifadelerindeki “mi” ekini soru eki olduğundan ayrı yazarak, “Halikarnas balıkçısı” özel isim olduğundan “b” harfini büyük yazarak giderebiliriz.

9.

- Olay: Kurallara uyulmamasından dolayı yaşananlar
- Yer (mekân): Market
- Zaman: Akşam
- Kişiler: Haluk

10. Bu dörtlükte “rüzgârlar” önce kişileştirilmiş, sonra da konuş-
turulmuştur. Zaten şiirde konuşurma varsa konuşturulan
varlığın sözleri de vardır. Bu nedenle kişileştirme (teşhis)
ve konuşurma (intak) sanatları vardır. Ayrıca ikinci dizedeki
“ileriye” ve “geriye” sözcükleri arasında tezat (zıtlık) sanatı
vardır.

1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 2

1.

a. Metinde 20. yüzyılda gelişen bilgisayar teknolojisinin haya-
tımıza kazandırdığı kolaylıklardan bahsedildiğinden bu metne
konabilecek en uygun başlık “Bilgisayar Teknolojisi” olmalıdır.

b. Metnin konusu Bilgisayar teknolojisinin hayatımıza kattığı
yenilikler ve kolaylıklardır.

c. Metnin yazılış amacı, 20. yüzyıl bilgisayar teknolojisi hakkında
bilgi vermektir.

ç. Metne göre banka işlemlerimizin artık hızlı bir şekilde yapıla-
bilmesinin nedeni, bilgisayar teknolojisinin gelişmesi ve berabe-
rinde internetin günlük hayatımıza girmesidir.

2. Atasözleri kalıplaşmış söz öbekleridir. Bu nedenle atasözle-
rini oluşturan sözcükler değiştirilemez, sözcüklerin eş ya da
yakın anlamlıları kullanılamaz. Buna göre verilen cümlede
geçen atasözü “Gümüş yere düşmekle pul olmaz.” şeklinde
bu kurala uyulmayarak yanlış kullanılmıştır. Bu atasözünün
doğru kullanımı “Altın yere düşmekle pul olmaz.” şeklinde ol-
malıdır. Bu atasözü, “Üstün nitelikli kişinin değeri, bulunduğu
yerden uzaklaştırılmasıyla azalmaz.” anlamına gelmektedir.

3. Parçada yay ayrıçla belirtilen yerlere sırasıyla (.) (.) (.) (.)
işaretleri getirilmelidir. Ayrıca parçadaki “yorulmuştu” sözcü-
ğündeki “ki” bağlaç olarak kullanıldığından “yorulmuştu
ki” şeklinde ayrı, “uyuya kaldı” sözcüğü “-ekalmak” sürerlik
(süreklilik) birleşik fiili ile oluşturulduğundan “uyuyakalmak”
şeklinde birleşik yazılmalıdır.

4.

a. Anı c. Gezi yazısı

b. Tiyatro d. Mektup

5. **Açıkçası- Özellikle** olur olmaz zamanlarda uykum geldiğini
söyleyebilirim. Gizli gizli uyumayı alışkanlık hâline getirdim
ama-fakat hiç rüya göremiyorum. **Örneğin** uyumadan önce
yeni bir hayat kurduğumu gördüğüm gibi eskiden görmüş ol-
duğum rüyaları düşünüyorum. **Sonuç olarak-kısacası** rüya
âleminin yanlış bir kapısından dışarı çıkmışım gibi geliyor
ama-fakat dönüş yolunu bulamıyorum.

6.

• Olay: Yağan yağmurla birlikte bütün canlıların yaşadığı
sevinç.

• Yer: Yol

• Varlık kadrosu: Serçe, toprak, otlar, böcekler

• Anlatıcı: Üçüncü kişi ağız

7. İlk cümledeki “Geçerliliğini hiç kaybetmeyecek o sapasağ-
lam konularıyla; paradan çok sanat için, alkış için oynamış
aktörleri, aktrisleriyle ve henüz betona boğulmamış yemyeşil
şehirleriyle...” ifadesinin tamamında “örneklendirme”, “para-
dan çok sanat için, alkış için oynamış” ifadesinde “karşılaş-
tırma”, “Maddiyata önem verilmediğinden böyle saf kalmıştı.”
ifadesinde saf kalmanın nedeni maddiyata önem vermemek
olarak belirtildiği için neden-sonuç; ikinci metinde yer alan
“ikimizin gözlerinde de aynı rüyaya uyanan sabahların kör-
peçik annesizliği vardı” ifadesinde “karşılaştırma”, “Ucu bu-
cağı olmayan bir sessizlik” ifadesinde “abartma”, “sessizlik,
kanlı canlı bir insan gibi” ifadesinde “benzetme”, “Böyle de-
vam ederse bu sessizlikte kaybolacaktık.” ifadesinde sessiz-
likte kaybolmanın şartı böyle devam etmeye bağlandığından
koşul-sonuç anlamı vardır.

8. Verilen dizelerde ay ve yıldız konuşurulduğundan kişileştir-
me (teşhis) ve konuşurma (intak) sanatları; ayrıca “yakın”
ve “uzak” sözcükleri arasında da tezat (zıtlık) sanatı vardır.

9.

• Belirtme hâl eki: onu, gücünü

• Yönelme hâl eki: böceğine

• Bulunma hâl eki: içinde, dışarıda

• Ayrılma hâl eki: oradan

• Çoğul eki: karların

• İyelik eki: aklına, açlığını

• Soru eki: mi

10.

• Nesnel cümleler: 1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 12

• Öznel cümleler: 4, 5, 7, 13, 14, 15

1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 3

1.

• Olay: İlker’in uyuyakalması

• Yer (Mekân): Piknik alanı

• Zaman: Sabah saatleri

• Kişiler: İlker, Hasan ve arkadaşları

2. İkinci dizede dertli olma özelliği “ney”e verilerek kişileştirme
(teşhis) sanatı yapılmıştır. Üçüncü dizede “ney” enstrümanı
konuşturularak intak (konuşurma) sanatı yapılmıştır. Dör-
düncü dizede “kadın” ve “er” sözcükleri arasında zıtlık oldu-
ğundan tezat vardır.

3.

- Türemiş sözcük: kaldırımlarda
- Birleşik sözcük: Sultanahmet'te
- Hâl eki almış sözcük: yerinde
- Çoğul eki almış sözcük: gruplar
- İyelik eki almış sözcük: vakti

4.

- İşin başına kendisi geçti, işi o yönetiyor; **dizginleri ele aldı** artık.
- Tutarsız, saçma sözler söyleyerek herkesin canını sıkıyor, **abuk sabuk konuşuyordu**.
- Her şeyi kendim yapmak zorundayım bundan böyle; **iş başa düştü**.
- Bütün gece seni düşünmekten **gözüme uyku girmede**.
- Her şeyi titizlikle inceler **kılı kırk yarardı**.

5. Verilen mektubun yazım ve noktalamasının doğru hâli şöyledir:

Sevgili Mine(,)

Seninle işlerimizin yoğunluğundan dolayı uzun zamandır görüşemiyoruz. 22(.).04(.).2022 Cumartesi **g**ünü müsaitsen seninle görüşmek isterim. Seninle **y**ıldızları, mahalleyi, anılarımızı ve **Karabaşı**'i konuşmak için sabırsızlanıyorum(.) En yakın **z**amanda görüşmek dileğiyle(...)

6.

- Neden–sonuç
- Amaç–sonuç
- Amaç–sonuç
- Koşul–sonuç
- Koşul–sonuç

7. Çanak yapımının işlem basamakları "II – V – I – IV – III – VI" şeklinde olmalıdır.

8.

- Olay: Kenan ve arkadaşı Mehmet'in mahallede buldukları yaralı bir köpeği iyileştirmesi.
- Kişiler: Kenan, Mehmet, Mehmet'in babası, veteriner.
- Yer: Sevgi Mahallesi
- Zaman: Cumartesi, haziran ayı
- Anlatıcı: III. kişili anlatım

9.

- Gezi yazısı
- Mektup
- Tiyatro
- Anı

10.

- İşini kış tut da yaz çıkarsa bahtına.
- Tedbiri

4. BÖLÜM: SÖZCÜK TÜRLERİ

1. ETKİNLİK

- hava / korku
- insan / akıl
- çoban / sorumluluk
- toprak / sevgi
- çöl / aşk

2. ETKİNLİK

Tekil İsim: 2-Bahçe, 5-Kalem, 6-Odun, 7-Yolcu, 8-Kapı, 9-Dolap, 12-Dağ

Çoğul İsim: 4-Ağaçlar, 13-Evler, 16-Arılar

Topluluk İsmi: 1-Kurul, 3-Ordu, 10-Takım, 11-Meclis, 14-Sürü, 15-Kafile

3. ETKİNLİK

- A – C – F
- B – C – F
- B – C – G
- B – D – F
- B – D – F
- B – E – F
- B – D – F
- A – C – F
- B – C – G

4. ETKİNLİK

- Belirtili isim tamlaması
- Belirtili isim tamlaması
- Zincirleme isim tamlaması
- Belirtisiz isim tamlaması
- Belirtili isim tamlaması
- Belirtisiz isim tamlaması
- Belirtili isim tamlaması
- Belirtili isim tamlaması
- Zincirleme isim tamlaması
- Zincirleme isim tamlaması
- Belirtisiz isim tamlaması
- Belirtisiz isim tamlaması

5. ETKİNLİK

	TAMLAYAN EKİ	TAMLANAN EKİ	TAMLAMA TÜRÜ
1	Eser	-in bölüm	-ü Belirtili isim tamlaması
2	Mesir	Şenlikler	-i Belirtisiz isim tamlaması
3	ruhumuz	-un zevk	-i Belirtili isim tamlaması
4	köylü	-nün bel	-i Belirtili isim tamlaması
5	sen	-in sınırlar	-in Belirtili isim tamlaması
6	saç boyası	-nın renk(g)	-i Zincirleme isim tamlaması
7	ev	-in kapılar pencereleler	-i Belirtili isim tamlaması
8	kış ayları	-nın son	-u Zincirleme isim tamlaması

6. ETKİNLİK

- Belirtili isim tamlaması
- Zincirleme isim tamlaması
- Belirtisiz isim tamlaması
- Belirtili isim tamlaması
- Belirtili isim tamlaması
- Belirtili isim tamlaması

7. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 1. Çıktır.

8. ETKİNLİK

1. karanlık sokak (Nasıl sokak?)
2. yumuşak kucak (Nasıl kucak?)
3. kimsesiz bir sokak ortası (Nasıl sokak ortası?)
4. aç köpekler (Nasıl köpekler?)
5. simsiyah gözler (Nasıl gözler?)
6. rahat döşek (Nasıl döşek?)
7. çilekeş yalnızlar (Nasıl yalnızlar?)

9. ETKİNLİK

A. Niteleme Sıfatları	4. Sayı Sıfatı
B. Belirtme Sıfatları	a. Asıl Sayı Sıfatı
1. İşaret Sıfatları	b. Sıra Sayı Sıfatı
2. Belgisiz Sıfat	c. Üleştirme Sayı Sıfatı
3. Soru Sıfatı	d. Kesir Sayı Sıfatı

10. ETKİNLİK

Niteleme Sıfatı: yemyeşil, gülen, alçak

İşaret Sıfatı: böyle, o

Belgisiz Sıfat: bir, birçok, hiçbir

Sayı Sıfatı: üçüncü

Soru Sıfatı: kaç, hangi

11. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 1. Çıktır.

12. ETKİNLİK

1. Niteleme sıfatı	6. Niteleme sıfatı	11. Sayı sıfatı
2. Soru sıfatı	7. Soru sıfatı	12. Soru sıfatı
3. İşaret sıfatı	8. Sayı sıfatı	13. Belgisiz sıfat
4. Niteleme sıfatı	9. Sayı sıfatı	
5. Soru sıfatı	10. Belgisiz sıfat	

13. ETKİNLİK

Sıfat Tamlaması: üç bin yıl / Ankara adı üzerine söylenen efsane ve hikâyeler / Bir zamanlar / bu bölgeye / bir gemi / onu bulduğu yer / bu şehir / bir gün / kısa zamanda

İsim Tamlaması: Ankara ve çevresinin tarihi / tarih öncesi / Selçuklu ve Osmanlı Türkleri / gemi çapası / ülkesinin her yönüne / Ankara Kalesi

14. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 4. Çıktır.

15. ETKİNLİK

1. Onlar	3. Biz	5. Sen
2. O	4. Siz	6. Onlar

16. ETKİNLİK

A. Sözcük hâlindeki zamirler	4. Soru zamirleri
1. Kişi (şahıs) zamirleri	B. Ek hâlindeki zamirler
2. İşaret (gösterme) zamirleri	1. İyelik (sahiplik) zamirleri
3. Belgisiz zamirler	2. İlgî zamirleri

17. ETKİNLİK

1. İşaret zamiri	6. Kişi zamiri	10. İlgî zamiri
2. Soru zamiri	7. Belgisiz zamir	11. İyelik zamiri
3. Kişi zamiri	8. Kişi/Dönüşlülük zamiri	12. İşaret zamiri
4. Belgisiz zamir	9. Belgisiz zamir	13. Kişi zamiri
5. Kişi zamiri		14. İşaret zamiri

18. ETKİNLİK

Şahıs Zamiri: bana, benim, o, sizin

İşaret Zamiri: oradan, bunu, bundan

Belgisiz Zamir: azı, çoğu

Soru Zamiri: kaçtır

19. ETKİNLİK

1. Kim?	3. Kaçınız?	5. Kime?	7. Ne?
2. Nereden?	4. Hangisini?	6. Nereyi?	

20. ETKİNLİK

Akşam...³⁻⁴⁻⁸... çıktım, doğrudan¹²... yanına gittim. Ödev yapmak için¹⁻⁷... ödünç almam gerekiyordu. Kapıyı çaldım,.....¹¹... kapıyı açtı. Beni²⁻⁶... davet ettiler. Evde küçük kardeşi de vardı.¹⁰..., önce kitaptan bir sayfa koparıp annesine verdi. Sonra kitabı bana uzattı.⁵...teşekkür ederek evden ayrıldım. Yolda kardeşim ve babamla karşılaştım;⁹...hep beraber eve gittik.

21. ETKİNLİK

	KİŞİ	TEKİL	ÇOĞUL		KİŞİ	TEKİL	ÇOĞUL
1	1.	+		4	2.		+
2	3.		+	5	1.		+
3	3.	+		6	2.	+	

22. ETKİNLİK

1. –e karşı: yön	6. –e göre: uygun	11. gibi: hemen
2. için: amaç	7. üzere: koşul	12. e– göre: karşılaştırma
3. gibi: benzerlik	8. ile: araç	13. için: hakkında
4. –den başka: dışında	9. kadar: yaklaşık	14. yalnız: sadece
5. ile: birliktelik	10. için: uğruna	

23. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 5. Çıktır.

24. ETKİNLİK

1. Edat 3. Edat 5. Edat 7. Edat
2. Bağlaç 4. Bağlaç 6. Bağlaç

25. ETKİNLİK

1. **Düşüncenin Yönünü Değiştiren İfadeler:** ama, ancak, lâkin, fakat
2. **Özetleyen ve Sonuç Bildiren İfadeler:** sonuç olarak, özetle, böylece, kısaca
3. **Açıklayıcı ve Destekleyici İfadeler:** mesela, örneğin, özellikle, açıkcası

26. ETKİNLİK

1. Seslenme 3. Beğenme 5. Sıkılma 7. Şaşırma
2. Endişe 4. Acıma 6. Özlem

27. ETKİNLİK

İsim: minderlere, yemek, kazanlar, bilge, ateş, kazanı, altın

Sıfat: bu, ak, köşedeki, yüz

Zamir: orada, burada, senin, bunun

İsim Tamlaması: kazanların içi, gölün kıyısı, gölün ortası, çocuğun hakkı,

Edat: -a doğru, mı, (i)le

Bağlaç: ne ne, ama, de

Ünlem: bre

28. ETKİNLİK

1. Bağlaç 4. Edat 7. Edat 10. Zamir
2. Ünlem 5. İsim 8. Zamir 11. Sıfat
3. Bağlaç 6. Zamir 9. Bağlaç 12. Sıfat

5. BÖLÜM: CÜMLEDE ANLAM**1. ETKİNLİK**

1. Neden – sonuç cümlesi 6. Koşul – sonuç cümlesi
2. Amaç – sonuç cümlesi 7. Amaç – sonuç cümlesi
3. Koşul – sonuç cümlesi 8. Koşul – sonuç cümlesi
4. Amaç – sonuç cümlesi 9. Neden – sonuç cümlesi
5. Neden – sonuç cümlesi

2. ETKİNLİK

1. sana tam yüz altın veririm. / Koşul – sonuç cümlesi
2. gece gündüz çalışıyordu. / Amaç – sonuç cümlesi
3. sakladığı üç şeker vardır. / Amaç – sonuç cümlesi
4. annem merak etmiş. / Neden – sonuç cümlesi
5. birini sana veririm. / Koşul – sonuç cümlesi
6. büyük bir hasar oluştu. / Neden – sonuç cümlesi
7. beni beraberinde kampa götürecekti. / Koşul – sonuç cümlesi
8. kazanlar dolusu pirinç ayıklatmış / Amaç – sonuç cümlesi

9. nereye gideceğimize karar veririz. / Koşul – sonuç cümlesi
10. pişmanlık duyuyordu. / Neden – sonuç cümlesi
11. çok üzülüyordu. / Neden – sonuç cümlesi
12. her şeyini kaybetti. / Neden – sonuç cümlesi
13. galericiye gitti. / Amaç – sonuç cümlesi
14. çok zayıflamıştı. / Neden – sonuç cümlesi

3. ETKİNLİK

1. Bu yıl ile geçen yıl karşılaştırılmıştır. / (daha) fazla
2. Yaşlı adam ile oğlu karşılaştırılmıştır. / ise
3. Çalışanlar ile çalışmayanlar karşılaştırılmıştır. / kadar
4. Tren ve otobüs karşılaştırılmıştır. / daha
5. Sözü söyleyen ile aile karşılaştırılmıştır. / çok
6. Türküler ile kilimler karşılaştırılmıştır. / kadar
7. Enes ile sınıftaki diğer öğrenciler karşılaştırılmıştır. / en
8. Gençler ile yaşlılar karşılaştırılmıştır. / göre

4. ETKİNLİK

1. vatan – cennet 5. düşman – deniz
2. gece – kadın 6. karanlık – yorgan
3. boğaz – mangal 7. yüz – gül
4. taş – buz

5. ETKİNLİK

1. Mehmet Akifler, Mehmet Emin Yurdakullar...
2. Yaban, Küçük Ağa, Çalikuşu
3. hamburger, cips, kola, çikolata
4. çocukların kimi zaman yıldızların beş köşeli olduğuna inancı
5. elma, armut, kayısı, vişne
6. Seyit Onbaşı

6. ETKİNLİK

1. Yeri göğü inletmek
2. Bir deri bir kemik kalmak
3. Dünyanın yükünü omuzlarında hissetmek
4. Tarihe sığmamak
5. Topraktan şüheda fıskırmak

7. ETKİNLİK

1. ilgi çekici 4. çok iyi 7. zengin
2. en özgün 5. zor şartlarda 8. çok güzel
3. çok önemli 6. çığır açıcı

8. ETKİNLİK

- aşkın güzelliğiyle söylenmemiştir.
- dünyanın en güzel şehirleri arasındadır.
- Polisiye romanların bir numaralı ismi olan yazar
- Müthiş kavurucu sıcaklık
- tatlı sürprizlerle karşılaşılırdı.
- bu küçük tatlardan büyük mutluluklar çıkarmasını bilirdi.
- mütevazi bir mahallesinde doğdum.

9. ETKİNLİK

1. Nesnel cümle	4. Öznel cümle	7. Nesnel cümle
2. Nesnel cümle	5. Nesnel cümle	8. Öznel cümle
3. Öznel cümle	6. Nesnel cümle	9. Nesnel cümle

10. ETKİNLİK

- Şehir yaşamının yol açtığı en önemli sorunlardan biri de trafiktir.
- Karagöz, Osmanlı topraklarında olgunlaşmış bir gölge oyunudur.
- Aksaray'daki bir muhasebe bürosunda kurulan sete bacaklarım titreyerek gittim.
- Şiir, sözcüklerin ahenk oluşturacak şekilde bir araya getirilmesinden oluşur.

11. ETKİNLİK

- Empati kurabilenler, karşısındakini daha iyi anlar.
- Gelinin başında süslenmiş bir fes vardı.
- Vakit öğleyi geçti, hava çok soğuk.
- Anadolu'nun dört bir yanı medeniyetin beşiğidir.
- Hayallerine ulaştıracak en önemli şey cesarettir.

12. ETKİNLİK

1. 1 – 31, 2 – 32	5. 25, 26	9. 13, 14
2. 3 – 27, 4 – 28	6. 9, 10	10. 17, 18
3. 11, 12	7. 23, 24	11. 7 – 15, 8 – 16
4. 29, 30	8. 5 – 21, 6 – 22	12. 19, 20

13. ETKİNLİK

• Sitem – 1	• Beğenme – 10
• İstek – 3	• Aşamalı durum – 11
• Şaşırma – 5	• İhtimal – 12
• Özlem – 7	• Kararsızlık – 9
• Pişmanlık – 6	• Beklenti – 8
• Yakınma – 2	• Küçümseme – 4

14. ETKİNLİK

ŞİFRE

1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	N	L	I	Y	O	R	U	M

6. BÖLÜM: YAZIM KURALLARI

1. ETKİNLİK

1. J	5. K	9. A	13. I
2. F	6. E	10. C	14. E
3. H	7. İ	11. D	15. F
4. B	8. C	12. G	16. B

2. ETKİNLİK

1. Cuma	11. Kocabaş
2. gazetesi	12. Müslüman, Hristiyan ve Yahudiler
3. Gazete'de	13. Köprüsü'nden
4. Zigana Geçidi'nde	14. Devri'nde
5. Dağı'nın	15. Paşa – Köşkü'ne
6. fıstığı	16. Ekim'de
7. Dünya	17. Bey'le – Hanım'ı
8. Baba'nın	18. Mahallesi – Sokak'ta
9. teyzem	
10. Milli Eğitim Şurası	

3. ETKİNLİK

1. Doğu Anadolu Bölgesi	20. Van Gölü
2. Anneler Günü	21. Ağrı Dağı
3. Karadeniz'in doğusu	22. Kurban Bayramı
4. Dicle Nehri	23. Albay Resul Bey
5. Gazi Mustafa Kemal	24. Güllü Baba
6. Doğu medeniyeti	25. Konya ili
7. Taksim Meydanı	26. Abidinpaşa Bulvarı
8. Zafer Anıtı	27. üç bin lira
9. Adana kebabı	28. 4 Aralık 1921 Cumartesi
10. Türk lokumu	29. Türkiye gazetesi
11. Tanzimat Dönemi	30. Anadolu'nun doğusu
12. Kuzey Afrika	31. Karabaş
13. Yaban romanı	32. Telli Baba
14. Hisar'dan Boğaz'a	33. Sayın Rektör
15. Süveyş Kanalı	34. Güneydoğu Anadolu
16. Yeşilay Derneği	35. Gaziler Günü
17. 24 Kasım	36. Bursalı
18. Miraç Kandili	37. Hindistan cevizi
19. Lale Festivali	38. Türk Dili Kurultayı

4. ETKİNLİK

Büyük harfle başlar = 2, 3, 5, 6, 7, 10

Küçük harfle başlar = 1, 4, 8, 9

5. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 5. Çıktır.

6. ETKİNLİK

	CÜMLELER	Hâl Eki Olan "De"	Bağlaç Olan "De"	Doğru Yazımı
1	Hava kararınca dışarıda hiç kimsede kalmamıştı.	dışarıda	kimsede	kimse de
2	Yurdumuzunda en ücra köşelerinde yaşam mücadelesi veriliyor.	köşelerinde	Yurdumuzunda	Yurdumuzun da
3	Öğretmenin verdiği ödevleri kitapda da bulamadım..	kitapda	kitapta da	kitapta
4	Bugünkü derste Ahmet'te yoktu.	derste	Ahmet'te	Ahmet de
5	Zaten kolunda saatte taşımıyordu.	kolunda	saatte	saat de
6	Toplanan kalabalıkda birbirinden habersiz insanlar da vardı.	kalabalıkta	insanlar da	kalabalıkta
7	Sabah üçde kalktı ancak otobüse de yetişemedi.	üçte	otobüse de	üçte

7. ETKİNLİK

	CÜMLELER	Bağlaç Olan "ki"	Ek Olan "ki"	Doğru Yazımı
1	Ağaçtaki meyveleri öyle hızlı topluyorduki şaşırırdın.	topluyorduki	ağaçtaki	topluyordu ki
2	Duydumki meydandaki saat kulesini kaldıracaklarmış.	Duydumki	meydandaki	Duydum ki
3	Sayfalar arasındaki hatıralarım benden o kadar uzaklaştılarki hatırlamakta zorlanıyorum.	uzaklaştılarki	arasındaki	uzaklaştılar ki
4	Dışarıda ki hava öyle soğuktu ki dışarı çıkmak imkânsızdı.	soğuktu ki	Dışarıda ki	Dışarıdaki
5	Çalışmıyorduki o da bendeki imkânlarla sahip olsun.	Çalışmıyorduki	bendeki	Çalışmıyordu ki
6	Elimde sendekinden daha ağır bir yük taşıyordumki çocuklar yardımına yetiştii.	taşıyordumki	sendekinden	taşıyordum ki
7	Kucağındaki bebekle öyle çaresiz görünüyorduki koşup yardım edesim geldi.	görünüyorduki	kucağındaki	görünüyordu ki

8. ETKİNLİK

1. Veysel'de → Veysel de
2. turnadanmı → turnadan mı
3. San ki → sanki
4. bulayımda → bulayım da
5. öylesineki → öylesine ki
6. konarmıydı → konar mıydı
7. Yinede → Yine de
8. yağmurlumu → yağmurlu mu
9. Diyelimki → Diyelim ki
10. birin de → birinde
11. kolaymı? → kolay mı?
12. gelirki → gelir ki
13. verir mi siniz? → verir misiniz?

9. ETKİNLİK

1. D-E
2. B
3. F
4. F
5. C
6. B
7. E
8. A
9. C
10. D-E

10. ETKİNLİK

1. yüz altmış altı bin
2. ikişerli
3. 13.15'te
4. 28'inci
5. 5'inci
6. 6.45'te

11. ETKİNLİK

1. UNESCO'ya
2. TBMM'nin
3. TV'de
4. RTÜRK'e
5. Prof. Dr.
6. T.C.nin
7. TDK'den
8. kg'dan
9. cm'nin
10. No.ya
11. kr.un
12. No.suz

12. ETKİNLİK

1. Dünya'nın → dünyanın
2. Lut çölü → Lut Çölü
3. İranın Güneydoğusundaki → İran'ın güneydoğusundaki
4. sıcaktırki → sıcaktır ki
5. Angel şelalesi → Angel Şelalesi
6. Metre → metre
7. 18 kasım 1933'de → 18 Kasım 1933'te
8. ABD li → ABD'li
9. Venezuelanın → Venezuela'nın

13. ETKİNLİK

1. F	5. A – M – U	9. D – L
2. I	6. P – T	10. C – O
3. J	7. E – S	11. N – B
4. K	8. H – R	12. A – G

14. ETKİNLİK

1. Doğru	15. Bilinçalti
2. Akşamüzeri	16. Akşehir
3. Başöğretmen	17. Mehterbaşı
4. Hanımanne	18. Herhangi
5. Doğru	19. Misakımilli
6. Genelkurmay	20. Birçoğu
7. Olağanüstü	21. Gaziosmanpaşa Mah.
8. Yazıvermek	22. Böbrek üstü bezi
9. Süregelmek	23. Yanardöner
10. Doğru	24. Çalışabilmek
11. Orta Doğu	25. Ceviz içi
12. Doğru	26. Doğru
13. Süt dişi	27. Doğru
14. Ateş böceği	28. Doğru

15. ETKİNLİK

1. Kalesi	7. on altı, on yedi
2. 29 Ekim 2018'de Alanya'da	8. geyik ana – Issık Göl'ün
3. Birçok – hiçbir	9. birkaç
4. Zehra da	10. Sanki
5. avcılar mı	11. değil mi?
6. var ki	12. Kızılay – fark ettim.

1. DÖNEM 2. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 1

1.
 - a: Bir olayın kişi, yer ve zamana bağlı olarak anlatıldığı bu metnin türü hikâyedir.
 - b: Halkın "büyücü" diye isim taktığı Doğan adında bir âlimin müt-hiş buluşuyla İslam ordusuna sağladığı büyük destektir.
 - c: Doğan, Selahaddin Eyyubi, Ferruhsah, Dımışk halkı
 - ç: Dımışk ve Akka Kalesi önü
 - d: Selahattin Eyyübi zamanı
 - e: 3. tekil şahıs
2. Tablodaki ilk cümlede "Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır." kuralına uyulmayarak "onüç" sayısı birleşik yazıldığından, ikinci cümlede "Üleştirme sayıları rakamla değil, yazıyla belirtilir." kuralına uyulmayarak "5'er" sayısı rakamla yazıldığından, üçüncü cümlede "Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz." kuralına uyulmayarak "6.'nci" sayısında ekten önce nokta konduğundan, dördüncü cümlede "Saatler, rakamla yazıldığında saat ve dakikanın arasına nokta konur." kuralına uyulmayarak "10:30'da" ifadesinde nokta yerine iki nokta kullanıldığından ve son cümlede "Adları sayılardan oluşan oyunlar bitişik yazılır." kuralına uyulmayarak oyun ismi olan "beş taş" sözcüğü ayrı yazıldığından yazım yanlışı yapılmıştır.
3. Birinci dörtlükte ilk üç dizinin sonundaki "geçer, içer, açar" sözcüklerinde "-ç" sesleri kafiye, "-er/-ar" sesleri rediftir. İkinci dörtlükte ilk üç dizinin sonundaki "şişenin, neşenin, düşenin" sözcüklerinde "-şen" sesleri kafiye, "-in" sesleri rediftir.
4.

a: aile	ç: abartma
b: benzerlik	d: çokluk
c: saygı	
5. Benzetme: gibi, Abartma: Denizler kadar. Örneklendirme: Mesela. Karşılaştırma: kadar. Koşul: sevseler. Amaç: diye. Neden: için.
6. İlk şiirde tilki konuşturulduğundan intak (konuşturma) ve aynı zamanda teşhis (kişileştirme), ikinci şiirde "alçak" ve "yüksek" sözcükleri arasında zıt anlamlılık olduğundan tezat (karşıtlık) sanatı vardır.

7. Metinde geçen öznel ifadeler: tuhaf ki, mükemmel, neden olmasın, sanırım, büyüleyici.

8.

- Basit sözcükler: yıllarımın, bu, son, kez, baktım
- Türemiş sözcükler: uzaklaşınca, geçtiği
- Birleşik sözcükler: biraz, yayınevine, gözyaşlarıyla

9. Cümleleri karışık olarak verilen metinde dolaylı iletişimin en çok tercih edilen yöntemlerden olduğu, dünya genelinde insanların düşüncelerini telefonlarda sembollerle ifade ettiği, Anadolu insanının da konuşmak yerine renk, sembol ve motiflerle duygularını ifade ettiği, bunlardan birinin de iğne oyası motifi olduğu, bu oyaların sadece süsleme değil sözsüz iletişim unsuru olarak da kullanıldığı dile getirilmiştir. Buna göre sıralama II, IV, V, I, III şeklinde olmalıdır.

10.

Birinci, ikinci ve üçüncü sınav konularına çalıştım.

Bugün 3 günlük tatilin 3. günü olduğunu söyledi.

İçim içime sığmıyor; bağırarak, kahkahalar atmak istiyorum.

Keke koyacağımız malzemeleri sıralayayım : un, süt, kakao, yumurta, şeker, sıvı yağ, vanilya.

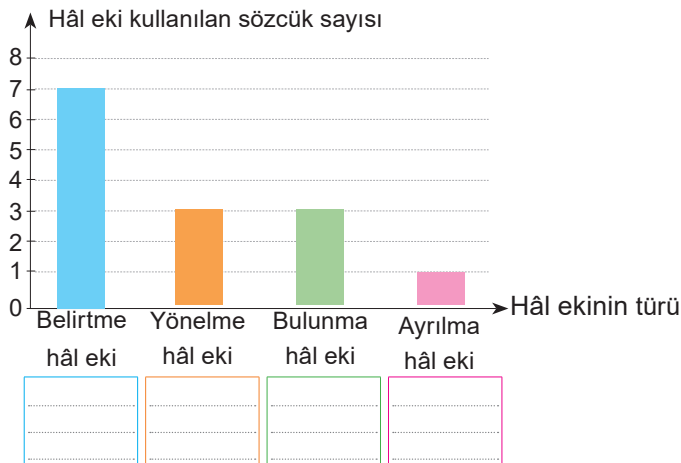
Elbette bir gün her şey ama her şey...

1. DÖNEM 2. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 2

1.

- Hayallerinize ulaşmak için, yaşamınızı kendiniz yönlendirin.
 - Azimli olmanın başarıyı getirmesi
 - Azmin Zaferi - Başarının Sırrı - Kendine İnanmak
 - Paulo Coelho
3. kişi ağzıyla anlatım
 - Büyük Okyanus'tan, kuzeyde, yüz ölçümü, içinde, bir milyondan, en çok, yanı sıra, beşte, güney, başkenti
 - Kısacası** gelecektim **ama** gelemedim **hatta** yerimden kalkmadım **çünkü** çok hastaydım **ve** yorgundum.

4.

- **Belirtme hâl eki:** mercimekleri, kendimizi, orakları, oynadığını, çalıştığını, onu, olmadığını

- **Yönelme hâl eki:** konuşmaya, yanına, kediye
- **Bulunma hâl eki:** tarlada, yaşlarındaydı, yerdeki
- **Ayrılma hâl eki:** tarladan

5. "Dedikodusunu" sözcüğü "dedi" ve "kodu" sözcüklerinin birleşmesinden oluştuğundan birleşik; "çekiştirmek" sözcüğünde "çek-" fiiline "-iş-", "-tir-" ve "-mek" ekleri getirilerek sözcüğün anlamı değiştirildiğinden bu sözcük türemiş; "alaya" sözcüğünde "alay" isim köküne çekim eki olan "-a" yönelme hâl eki getirildiğinden ve sözcüğün anlamı değişmediğinden bu sözcük basit yapıdır. Doğru sıralama "birleşik-türemiş-basit" şeklindedir.

6.

- Fakirlik ayıp değil, tembellik ayıp.
- Bir deli kuyuya bir taş atar, kırk akıllı çıkaramazmış.
- Cahile söz (veya laf) anlatmak, deveye hendek atlatmaktan güçtür.

7.

- **gov:** Resmî kurum ve kuruluşların siteleri için kullanılır.
- **com:** Ticari siteler için kullanılır.
- **net:** İletişim ağları ile ilgili kuruluşlar için kullanılır.
- **org:** Kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıf siteleri için kullanılır.
- **edu:** Eğitim kurumlarının sitelerinde kullanılır.

8.

- Karşılaştırma Cümlesi: I
- Öznel Cümle: I – II – III – IV
- Beğeni Cümlesi: I – II
- Neden–Sonuç Cümlesi: III
- Öneri Cümlesi: IV
- Örneklendirme Cümlesi: I – IV
- Amaç–Sonuç Cümlesi: IV

9. **Metnin türü:** Mektup

Metinde var olan tür özellikleri: Haberleşme amacıyla yazılması; hitapla başlaması; sağ üst köşesine mektubun yazıldığı yer ve tarih yazılması; kişinin duygu, düşünce ve isteklerini içermesi

10.

- Bayram sevinci
- Hayatın geçiciliği, hatırlanma arzusu
- İlk iki dizede "saniyede" ve "Süleymaniye'de" sözcüklerinde "-de" redif, "-aniye" kafiyedir.
- "İnsan canı" "kuşa", "dünya" "kafese" benzetildiğinden benzetme; "uçmak" ve "konmak" sözcükleri zıtlık belirttiğinden tezat sanatı vardır.

1. DÖNEM 2. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 3

1. "Oğlan dayıya, kız halaya çeker." cümlesine "çeker" sözcüğünün kattığı anlam, "huy, karakter olarak benzemek"tir. B seçeneğinde "benzer benzemek" anlamındadır. Doğru cevap B seçeneğidir.
2. "Doğru söz yemin istemez." atasözü "sözün doğruluğunda kuşku yoksa yemine gerek yoktur." anlamına gelir. "Doğruların yemin etmeye ihtiyacı yoktur" özdeyişi ise bu atasözüyle aynı anlama gelir. Doğru cevap C seçeneğidir.
3. Şiirin genelinde ayrık otu konuşturulduğundan verilen şiirde konuşurma (intak) sanatı ağırlık kazanmıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.
4. Kelimelerin anlamını değiştirmeyip sadece cümle içerisinde bir görev kazanmasını sağlayan ekler çekim ekidir. "Miktarda" sözcüğünde "-da" bulunma hali eki ve "zamanlar" sözcüğündeki "-lar" çokluk eki çekim ekidir. Bu sözcüklerin ortak özelliği çekim eki almış olmalarıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.
5. "Necip Fazıl'ın, bütün kitaplarıyla edebiyat dünyamız için derin bir kaynak olduğunu tüm eleştirmenler dile getiriyor." cümlesinde geçen "derin bir kaynak olmak" sözüyle anlatılmak istenen yazdıklarıyla zengin bir başvuru merkezi olmaktır. Derin bir kaynak olmak demek; yazarın engin bir kültür birikimine sahip olmasıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.
6. A, B ve D seçeneklerinde amaç- sonuç ilişkisi vardır. C seçeneğinde ise "maç izlemesi" neden, "ödevini yapamaması" ise sonuçtur. Birinci yargı ikincinin gerekçesidir. Doğru cevap C seçeneğidir.
7. Kişiden kişiye değişkenlik gösteren görüşler, kişisel görüş olarak ifade edilir. Diğer bir ifade ile öznel yargılardır. Kanıtlanmaz, kişiden kişiye değişebilir ve karşıdaki kişinin görüşleri ile çatışabilir. "Dikkatli dinleyin, öğretmeniniz çok güzel anlatıyor." cümlesinde geçen "çok güzel" ifadesi öznel görüş bildirir, söyleyenin kişisel düşüncesini belirtmektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.
8. Ele alınan konuyu, ileri sürülen düşüncüyü somutlamak, açıklamak, doğruluğunu kanıtlamak için başvurulan anlatım tekniğine örneklendirme denir. II numaralı "Bize sahip çıkıp onu korumak gerektiğini söyleyenler bile farkına varmadan 'bay bay, merisi, pardon...' gibi kelimeler kullanıyor." ifadesinde altı çizili sözcükler örneklendirilmiştir. Doğru cevap B seçeneğidir.
9. A seçeneğinde "kalbim fırlayacak gibi", B seçeneğinde "sarılsızlanmak" ve D seçeneğinde "can atmak" ifadeleri heyecanlanmakla ilgilidir. C seçeneğinde ise "heyecan" söz konusu değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.
10. C seçeneğinde geçen "Galata köprüsü" sözcüğünde "köprü" sözcüğü büyük harfle başlamalıdır. Çünkü saray, köşk, han, kale, köprü, kule, anıt vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar. Doğru cevap C seçeneğidir.
11. Parçadaki ilk ve dördüncü boşluklara eş görevli sözcüklerin arasında yer aldığı için virgöl, ikinci ve son boşluklara anlamca tamamlanmış cümlelerin sonunda yer aldığı için nokta, üçüncü boşluğa öğeleri arasında virgöl bulunan cümlede öz-neden sonra yer aldığı için noktalı virgöl getirilmelidir. Doğru cevap C seçeneğidir.
12. Yazarın asıl anlatmak istediği; okumanın yaşı ve zamanının olmadığıdır. Hem yetişkin hem öğrencinin okumaya, öğrenmeye ihtiyacı vurgulanmıştır. Doğru cevap B seçeneğidir.
13. Paragrafın giriş cümlesinde paragrafta işlenecek konu belirtilir. Paragrafta başlangıç ifade eden bu bölüm, içerisinde bağlayıcı ifadelerin olmadığı bağımsız cümle özelliği gösterir. "Hayatını feda etmek kahramanlığı doğurur." cümlesi de bu özelliklere sahip olduğu için paragrafın giriş cümlesi olabilir. Doğru cevap D seçeneğidir.
14. Dizelerde yaşamın zorlukları anlatılmaktadır. Kedinin ıslak, aç, yorgun olması vs. yaşamdaki zorluklarla ilgilidir. Doğru cevap A seçeneğidir.
15. Karışık bir şekilde verilen cümlelerin kurallı hali şu şekildedir: "At, ahır işlerinde yalnız tımarı beceremiyordum. Boyum atın karnına bile varmıyordu. Oysa en keyifli, en eğlenceli şey buydu. Sanki kaşağının düzenli tıkırtısı Tosun'un hoşuna gidiyordu. Kulaklarını kısıyor, kuyruğunu kocaman bir püskül gibi sallıyordu." Numaralanmış cümleler, olayların oluş sırasına göre II-IV-V-III-I şeklinde sıralanmalıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.
16. Metnin başına düşüncenin akışına uygun olarak "Hayatı seviyorum. Bu yüzden çalışıyorum." getirilmelidir. Çünkü boşluktan sonraki cümle yaşamak ve çalışmak ile ilgili bir ifadedir. Doğru cevap B seçeneğidir.
17. Birbirinden ayrı olan kişilerin, birbirlerine duygu ve düşüncelerini anlattıkları ve haberleşmeyi sağlayan yazılara "mehtup" denir. Bu parça da çocuğun babasına yazdığı bir mehtuptur. Doğru cevap B seçeneğidir.
18. Birinci metinde; Halit Ziya Uşaklıgil'in pek çok türde eser verdiğinden, ikinci metinde; Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şiir, roman, öykü, deneme, araştırma-inceleme, sahalarında örnekler verdiğinden bahsedilmiştir. İki metnin ortak yönü ise yazarların farklı türlerde eserler kaleme almalarıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

19. Sezar Şifreleme Yöntemiyle yazılan "LPVÇN" söz sanatı intaktır. İntak; insan dışındaki varlıkları konuşurma sanatıdır. A seçeneğinde çeşmenin, yurdunun unutulmuş bir dağında küçük bir çeşme olduğunu söylemesi "intak" sanatıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.
20. Murat, örneklendirme ve varsayım; Tunahan ise abartma cümlesi kullanmıştır. Buna göre Murat'ın "Bazı şairler söz sanatlarını pek kullanmaz mesela Orhan Veli" cümlesi örneklendirme, "Diyelim ki sen de doktor oldun." cümlesi varsayım cümlesidir. Tunahan'ın "Korkudan gözleri fal taşı gibi açıldı." ve "Arabamız yerden yedi kat gökyüzüne zıpladı." cümlelerindeki "gözleri fal taşı gibi açılmak" ve "yedi kat gökyüzüne zıplamak" ifadelerinde abartma anlamı vardır. Doğru cevap C seçeneğidir.

1. DÖNEM 2. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 4

1. "Bilmek" sözcüğü I numaralı dizede "anlayamamak" anlamında, II numaralı dizede "bir şeyi öğrenmiş, anlamış olmak, bir şeyle ilgili bilgisi bulunmak" anlamında, III numaralı dizede "tanıyamamak" anlamında, IV numaralı dizede ise "sanmak" anlamında kullanılmıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.
2. Deyim; anlatıma akıcılık, çekicilik katan, çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan, genellikle de birden çok sözcüklü dil ögesi, kalıplaşmış sözcük topluluğudur. A seçeneğinde "yola getirmek", B seçeneğinde "yoldan çıkarmak", D seçeneğinde "yolunu bulmak" deyimdir. C seçeneğinde "evinizin yolunu bulamamak" deyim değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.
3. Verilen dizelerde tezat sanatı vardır. İkinci dizedeki "yaz" ve "kış" sözcükleri karşıt durumları belirtir. Doğru cevap B seçeneğidir.
4. Adlarla, ad görevli sözcükleri kişi kavramına bağlayan ek; Türkçede "-(i)m, -(i)n, -i, -(i)miz, -(i)niz, -leri" iyelik ekleridir. Cümlede eylemden etkilenen varlığı bildiren "-i" ("–i", "–ü", "–u") eki ise belirtme hâli ekidir. D seçeneğinde bulunan "kıyafetler" sözcüğüne gelen birinci "–i" eki iyelik ekidir. İkinci "–i" eki ise belirtme hâli ekidir. Doğru cevap D seçeneğidir.
5. "İşleyen demir pas tutmaz" sözü, "tembel oturan kimse hantallaşır, iş yapma yeteneğini yitirir, çalışan kimse gittikçe açılır daha yararlı işler yapar." anlamına gelir. "Bir elin nesi var, iki elin sesi var" sözü, "başarıya ulaşmak için birlik olmak gerek" anlamına gelir. "Damlaya damlaya göl olur" sözü, "azar azar olagelen şeyler birikerek önemli niceliğe ulaşacağı için küçümsenmemelidir." anlamına gelir. "Sakla samanı gelir zamanı" sözü, "gereksiz görülen şey ileride gerekli olabilir." anlamına gelir. Dolayısıyla başarının önemini A seçeneğindeki atasözü anlatmaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.
6. Şart (Koşul) sonuç ilişkili cümleler: Bir durumun, yargının oluşmasını, gerçekleşmesini, bir diğer yargı ile anlatılan koşulun olmasına bağlayan cümlelerdir. "Bize gelirsiniz kitaplarımı görürsünüz." cümlesinde kitapları görebilmenin şartı bize gelmeye bağlıdır. Eylemin gerçekleşmesi "şarta" bağlıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.
7. A seçeneğinde geçen "doyamıyorum", B seçeneğinde geçen "en iyi dile getiren" ve D seçeneğinde geçen "seçkin bir roman" ifadeleri kişisel görüş içerir. Fakat "Dostlar Beni Hatırlasın adlı eser Aşık Veysel'indir." cümlesinde öznel yorum yoktur, nesnel bir ifadedir. Doğru cevap C seçeneğidir.
8. Kimi zaman bir olay ya da durum olmadığı, gerçekleşmediği halde olmuş, gerçekleşmiş gibi kabul ederiz; yani o olayın olduğunu varsayabiliriz, bu cümlelere varsayım cümleleri denir. Varsayım anlatan yargıları içeren cümlelerde genellikle "tutalım ki, diyelim ki, farz edelim ki..." gibi ifadeler yer verilir. I numaralı "Farz edelim ki ormanda şarjımız bitti, nasıl iletişim kuracağız?" cümlesi ile V numaralı "Bir an için rüyalarının gerçekleştiğini düşün." cümlelerinde gerçekleşmediği hâlde olmuş gibi düşünüldüğü anlamları ifade edildiği için varsayım cümleleridir. Doğru cevap B seçeneğidir.
9. Çaresizlik, olumlu bir çözüme sahip olmama duygusudur. Mevcut koşullar karşısında çözümsüzlük hissidir. Çıkış yolu bulamama, aciz kalma, yetkin olamama durumudur. B seçeneğinde "Şimdi ben ne yapacağım?" cümlesinde de çözüm bulamama anlamı vardır. Doğru cevap B seçeneğidir.
10. B seçeneğinde geçen "İç anadoluda" söz grubunda "anadolu" sözcüğü özel isim olduğu için büyük harfle başlamalıdır ve kesme işareti ile ayrılmalıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.
11. B, C ve D seçeneklerinde soru anlamı olduğu için cümlelerin sonuna soru işareti gelmelidir. A seçeneğindeki "Neden bana öyle baktı, anlamadım." cümlesinde soru sorulmadığı için sonuna nokta konur. Doğru cevap A seçeneğidir.
12. Parçanın ana düşüncesi; "Hep aynı yazarın eserlerini okuyan kişinin, farklılığı gördüğü zaman şaşırmasıdır." Çünkü metinde Ömer Seyfettin'in öykülerini okuyan ve onun öykülerine alışan kişinin başka birinin öykülerini okuyunca şaşıracağından bahsedilmiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

13. Dizelerde geçen yetim sözcüğünden babasız büyüdüğünü; kavgalardan doğmasından kötü durumda yaşadığını; acıyla yoğrulmasından çok acılar çektiğini anlatır. Şiirde çocuğun kavgayı sevdiğinden söz edilmemiştir. Doğru cevap B seçeneğidir.
14. Paragrafın giriş cümlesinde paragrafta işlenecek konu belirtilir. Paragrafta başlangıç ifade eden bu bölüm, içerisinde bağlayıcı ifadelerin olmadığı bağımsız cümle özelliği gösterir. I, II ve IV numaralı cümleler; “bu toplantılar, burada ve çünkü” ile başladığından paragrafın giriş cümlesi olamaz. III numaralı cümle bağımsız bir cümle olduğu için paragrafın giriş cümlesi olabilir. Doğru cevap C seçeneğidir.
15. Metnin iki paragrafa ayrılması konunun değiştiği anlamına gelmektedir. III numaralı cümleye kadar Ayasofya'nın üst kısmından, III numaralı cümleden itibaren Ayasofya'nın alt kısmından bahsedilmiştir. Dolayısıyla III numaralı cümlede konu değiştiği için ikinci paragraf bu cümle ile başlamalıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.
16. Paragraf en uygun şekilde B seçeneğindeki ifade ile tamamlanabilir. Eskiden Japonya'da ve Çin'de kadınların ayaklarının ne kadar küçük olursa o kadar zarif olacakları düşünülürdü. Bunu sağlamak amacıyla kadınlara çocukluklarından başlayarak küçük numaralı ayakkabılar giydirirlerdi. Bu ayakkabıların ayakları ne derece sıkıldığını düşünürseniz, güzellik uğruna nelere katlandırdığını tahmin edebilirsiniz. Doğru cevap B seçeneğidir.
17. Verilen metnin türü gezi yazısıdır. Yazar, Gaziantep'te gezip gördüğü yerleri aktarmıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.
18. Parçaya göre ladin ağacı ve sarıçam ağacı; Karadeniz'de yaygın, çamgiller ailesine mensup, iğne yapraklı sivri uçlu ağaçlardır. Parçada bu ağaçların rüzgâra karşı dayanıklı olması ile ilgili bir bilgi yoktur. Doğru cevap D seçeneğidir.
19. “2876 Sayılı Kanun görüşülüyor.” cümlesindeki “Sayılı” sözcüğü küçük harfle başlamalıdır. “Kahvaltıda şunlar vardı: Zeytin, peynir, çay...” bu cümlede ise “Zeytin” sözcüğü küçük harfle başlamalıdır. Buna göre bu yazılı kâğıdına 90 puan verilmelidir. Doğru cevap C seçeneğidir.
20. Metinde geçen “kendi mührünü vermiştir” söz grubu “kendine ait olan, kimseye benzemeyen, farklı olan” anlamlarına gelir. Aşağıda söz grubunu doğru ifade eden öğrenciye (+), yanlış ifade eden öğrenciye (-) işareti konulmuştur.
- **Burcu:** Gerekli birikime sahip olmuştur. (-)
 - **Cemre:** Özgün bir tarz oluşturmuştur. (+)
 - **Kübra:** Bir yazının doğruluğunu belirtmek için mühürlemiştir. (-)
 - **Fulya:** Başkasını taklit etmeden kendine ait bir tarz oluşturmuştur. (+)

Doğru cevap C seçeneğidir.

7. BÖLÜM: PARÇADA ANLAM - 1

1. ETKİNLİK

1. B 2. E 3. A 4. H

2. ETKİNLİK

1. Ayrılık
2. Anadolu Türk'ünün başarısında askeri zaferlerin yanında gönül erlerinin de payı vardır.
3. Yazmak, insanın içini dökme isteğinden doğmuştur.
4. Hasret

3. ETKİNLİK

1. Kahvehane 3. Yağmur
2. Başkent Tartışmaları 4. Sazan Balığı

4. ETKİNLİK

1. **Konu:** Maziye hatırlama
Ana Duygu: Maziye duyulan özlem
Başlık: Mazi
2. **Konu:** Bayrak
Ana Duygu: Bayrak sevgisi
Başlık: Bayrak
3. **Konu:** Çocukluk günlerinin geride kalması
Ana Duygu: Çocukluğa duyulan özlem
Başlık: Çocukluğum
4. **Konu:** Aşk
Ana Duygu: Sevgiye bağlılık
Başlık: Ben Sana Mecburum

5. ETKİNLİK

- A:**
1. A– Sanatın amacı gerçeği olduğu gibi yansıtmak değildir.
 2. E– Gerçek, sanatçının hayal dünyasıyla zenginleşir.
 3. G– Sanatçı, gerçeği hayal dünyasıyla zenginleştirdiği taktirde amacına ulaşır.
 4. K– Gerçek, sanatçının hayal süzgecinden geçerek sanata yansır.
- B:**
5. D– İnsanlar kitaplara düşkündür.
 6. İ– İnsanlar dış dünyalarında birbirlerine yakın ancak iç dünyalarında uzaktır.
 7. F– Romanlar, insanların hayatında büyük bir yer alıyor.
 8. B– İnsanların kitaplara düşkünlüğünün nedenini bulmak için önce ne amaçla okuduklarını bulmak gerekir.

6. ETKİNLİK

- A: DOĞRU ÇIKIŞ = 2.** Çıktır.
B: DOĞRU ÇIKIŞ = 1. Çıktır.

7. ETKİNLİK

Balık kılıçındaki 2. soru metinden çıkarılamayacağından metinle ilişkilendirilemez. Bu nedenle balığın ağzına “2” yazılmalıdır.

8. ETKİNLİK

1. Gelişme 2. Sonuç 3. Giriş

9. ETKİNLİK

- Giriş: 2 Gelişme: 3 Sonuç: 1

10. ETKİNLİK

- A: 5 - 2 - 1 - 3 - 6 - 4 B: 4 - 2 - 5 - 3 - 6 - 1

11. ETKİNLİK

Görme, İşitme, Dokunma

12. ETKİNLİK

- Sonuç olarak tüm beden sağlığı gelişir.
- Böylece daha uzun ve daha mutlu bir yaşam sağlar.
- Çünkü onların eklemeleri daha esnek, kasları ve kalp – dolaşım sistemleri daha güçlüdür.

8. BÖLÜM: PARÇADA ANLAM - 2

1. ETKİNLİK

A.

Olay: Deprem anında yaşananlar

Kişiler: Anlatıcı, anne, baba, kardeş

Yer (Mekân) : Ev

Zaman: Bir salı sabahı

Anlatıcı: Birinci kişi

B.

Olay: Howard'ın satış yapamadığı bir gün başından geçenler

Kişiler: Howard, genç kadın

Yer (Mekân) : Genç kadının evi

Zaman: Soğuk bir kış günü

2. ETKİNLİK

- Olay: Küçük çocuğun baloncuyla yaşadıkları
- Kişiler: Küçük çocuk, baloncu
- Yer: Mahalle
- Zaman: Hemen hemen her gün ve aşağı yukarı aynı saatlerde

3. ETKİNLİK

- Birinci kişi ağzından anlatım
- Üçüncü kişi ağzından anlatım

4. ETKİNLİK

1. METİN:

1. A 3. D 5. H
2. C 4. B 6. I

2. METİN:

1. A 3. E 5. H
2. G 4. B 6. F

9. BÖLÜM: NOKTALAMA İŞARETLERİ

1. ETKİNLİK

- A → 1 B → 4 C → 5 D → 6 E → 2 F → 3

2. ETKİNLİK

- A → 2 B → 1 C → 3

3. ETKİNLİK

1. G	5. İ	9. A	13. C
2. I	6. A	10. D	14. I
3. B	7. H	11. F-H	
4. E	8. D	12. E	

4. ETKİNLİK

- Yarın buraya gelecek; beni, annemi ve kardeşimi alıp gidecek.
- Aliye; Murat, Ferdi ve Kâmil'den daha başarılı bir öğrenciydi.
- Babam pazardan elma, portakal, muz; marul, lahana ve soğan almıştı.
- Evlere temizliğe gidiyor; kapı, pencere ve duvarları siliyordu.
- Kör ölür, badem gözlü olur; kel ölür, sırma saçlı olur.
- Yemeklerden fasulye, nohut; içeceklerden ise limonata, ayran ve meyve suyunu severim.

5. ETKİNLİK

- A- Hayvanlardan kedi, köpek; çiçeklerden de gül, lale ve papatyayı severim.
E- Yarışmaya kızlardan Elanur, Gözde, Ayşe; erkeklerden Burak, Fatih, Ahmet katılacaktı.
- C- Kemal; Gözde, Ayşe, Kadir ve Fatma ile aynı sınıfta okuyordu.
- B- At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.
- D- Korkudan, üzüntüden gözüme uyku girmiyor; için için ağlamak, isyan etmek istiyorum.

6. ETKİNLİK

1. Nesrin (,)	4. Mehmet (,)	7. Selim (;)	10. Aslı (;)
2. Murat (.)	5. Enes (;)	8. Zeynep (,)	11. Burcu (.)
3. Kürşat (?)	6. Fatih (.)	9. Kerim (?)	12. Pelin (?)

7. ETKİNLİK

1. E, 2. D, 3. B, 4. A, 5. B, 6. A, 7. F, 8. B-C

8. ETKİNLİK

1. B- Eyvah, yine mi sen geldin!
- E- Vah vah, demek sen de anneni kaybettin!
2. A- Ey hanların gönlümü sızlatan duvarları!..
3. C- İsteseymiş bir günde bitirirmiş (!) ama ne yazık ki vakti yokmuş (!).
- D- Enflasyonun nasıl düşeceğini bilmeyen ekonomistlerimiz(!) var.

9. ETKİNLİK

- a. 9 c. 5 e. 11 g. 1 – 6
b. 4 – 7 d. 3 – 8 f. 2 – 12 h. 10

10. ETKİNLİK

1. E, 2. F, 3. C, 4. B, 5. D, 6. A, 7. C, 8. A

11. ETKİNLİK

1. (?) 5. (,) (,) 9. (,) (,) (...)
2. (,) 6. (!) 10. (,) (:), (–) (?)
3. (:), (,) 7. (:), (,) (,) 11. (,)
4. (,) 8. (,) (:), (–) (!) (?)

12. ETKİNLİK

1. D, 2. C, 3. E, 4. F, 5. A, 6. B, 7. G, 8. E, 9. B, 10. F, 11. A-C, 12. G, 13. A-C, 14. A-E

13. ETKİNLİK

1. H 3. E 5. F 7. C
2. A 4. G 6. D 8. B

14. ETKİNLİK

1. B 3. E 5. C 7. F
2. D 4. A 6. D 8. E

2. DÖNEM 1. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 1

1.
 - a. Olay: Anlatıcının 2010 yılının Kurban Bayramı sabahı harçlığını arkadaşlarıyla paylaşması
 - b. Kişiler: Anlatıcı ve arkadaşları
 - c. Yer: Niğde sokakları
 - d. Zaman: 2010 yılı bayram sabahı
2.
 - a. Koşul–sonuç cümlesi, nesnel cümle
 - b. Neden–sonuç cümlesi, nesnel cümle
 - c. Amaç–sonuç cümlesi, nesnel cümle
 - d. Öznel cümle, karşılaştırma cümlesi
 - e. Nesnel cümle

3. Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, ünvan bildiren kelimeler büyük harfle başlayacağından “Sayın kaymakam” sözünün yazımı yanlıştır. Ayrıca hitap için kullanılan kelimelerden sonra virgül konması gerektiğinden “Sayın kaymakam” sözünden sonra virgül konmaması noktalamaya yanlıştır. Cümlelerin doğru yazımı “Sayın Kaymakam, törenimize hoş geldiniz!” şeklinde olmalıdır.

	Atasözü	Deyim
a	Ak akçe kara gün içindir.	
b		Kabuğuna çekilmek
c		Varlık göstermek
d	Yumuşak huylu atın çiftesi pek olur	
e		Ayağını yorganına göre uzat.

5.
 - a. Tiyatro c. Gezi yazısı
 - b. Mektup d. Anı
6. Verilen dörtlükte I ve III. dizelerin sonundaki “zamanda” ve “canda” sözcüklerinde geçen “–an” eki kafiye, “–da” eki redif; II ve IV. dizelerdeki “aynalar” ve “Leylalar” sözcüklerinde geçen “–a” eki kafiye, “–lar, ela gözlü yâr” ifadesi redif görevinde kullanılmıştır.
7.

I. hâlbuki	III. özellikle	V. yani
II. üstelik	IV. son olarak	
8.
 - Tezat • Konuşturma
 - Kişileştirme • Benzetme
9.
 - a. Hikâye
 - b. Geçim sıkıntısı nedeniyle köyden kente göç.
 - c. Ağalık sistemi köylüyü ezme düzeni olmamalıdır.
 - d. 3. kişi ağzıyla yazılmıştır.
10.
 - **Türemiş sözcükler:** durumdayken, kullanmayı, karışık, durumu, sıkıntıları
 - **Birleşik sözcükler:** akşamüstü
 - **Hem hâl eki hem de iyelik eki almış sözcükler:** aklını, aklına
 - **Çoğul eki almış sözcükler:** sıkıntıları
 - **Soru eki:** mi

2. DÖNEM 1. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 2

1.
 - Olay: Tembel arının yaşadıkları
 - Kişiler (Varlık kadrosu): Tembel arı, insanlar
 - Yer: Ev
 - Zaman: Güzel bir yaz günü

2. Olayların oluş sırası şu şekildedir: II–III–I
3. Verilen cümleler sırasıyla “koşul–sonuç, karşılaştırma, amaç–sonuç, neden–sonuç” özelliği gösterir.
4. Tabloda “yüz”le ilgili verilen deyimlerde “Kulaklarının pasını gidermek” şeklinde olması gereken deyim “Yüzünün pasını gidermek” şeklinde, “göz” organıyla ilgili verilen deyimlerde “Yüzünü güldürmek” şeklinde olması gereken deyim “Gözünü güldürmek” şeklinde, “kulak” organıyla ilgili verilen deyimlerde “Göz hapsine almak” şeklinde olması gereken deyim “Kulak hapsine almak” şeklinde kullanılarak hata yapılmıştır. “Burun” organıyla ilgili verilen deyimlerde ise hata yapılmamıştır.

Basit	Türemiş	Birleşik
Baş	Başlık	Başhekim
Hava	Havacı	Havaalanı
Can	Canlı	Cankurtaran
Göz	Gözlük	Gözaltı
Ev	Evli	Öğretmenevi

Not: Verilen sözcükleri anlamlı bir şekilde türemiş veya birleşik yapıyı yapan diğer ek ve sözcükler de doğru cevap olarak kabul edilecektir.

- 6.
- a. Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.
- b. Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.
- c. Özne olarak kullanıldıklarından “bu, şu, o” zamirlerinden sonra konur.

- 7.
- a. Anı
- b. Gezi yazısı
- c. Mektup
- d. Tiyatro

- 8.
- I. İkna etme
- II. Kültür aktarma
- III. Bilgilendirme

- 9.
- I. beş orman
- II. güzel insanlar
- III. biraz umut
- IV. şu araba

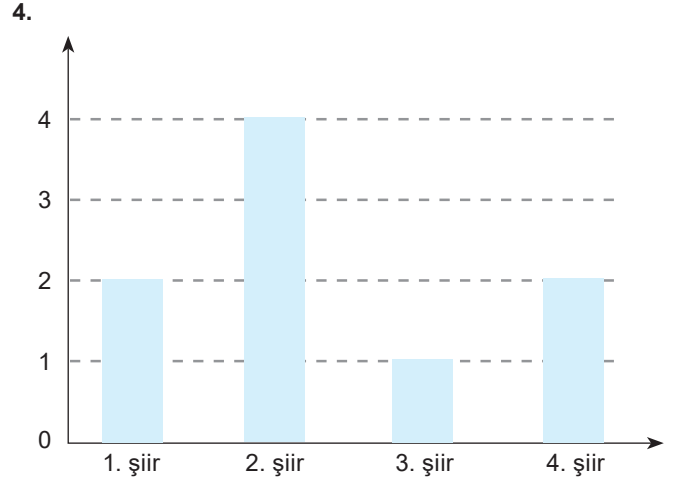
Özellikleri	Saç özelliği
Kararsız	Kızıl saçlı
Değişken ruh hâli	Kızıl saçlı
Özgün fikirli	Sarışın
Güçlü, dobra, özensiz	Kalın ve sert telli

2. DÖNEM 1. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 3

1. Görselde verildiği gibi ellerin arkaya yaslanıp rahatlandığı hayali bir koltuk gibi kullanıldığı hareket, kendilerini baskın ya da üstün hisseden kişilere özgü bir harekettir. “Tüm cevaplar bende.”, “Her şey kontrolüm altında.” gibi mesajlar verir.

- 2.
- a. Tiyatro
- b. Anı
- c. Mektup
- d. Gezi Yazısı

- 3.
- I. Sakınılan göze çöp batar.
- II. Sefa ile yenen cefa ile kazanılır.
- III. Serçeden korkan darı ekmez.
- IV. Ağaç yaş (fidan) iken eğilir.
- V. Lafla peynir gemisi yürümez.

- 5.
- T → Minik kuş, daha sonra her şeyi anlattı. (Kişileştirme)
- I → Erken denen şey, belki senin geç dediğindir. (Tezat)
- K → Hayallerimiz vardı su gibi berrak. (Benzetme)
- A → Acıyorum sana, dedi minik kuş. (Konuşturma)

Bu cümleleri benzetme, tezat, kişileştirme ve konuşturma söz sanatlarını gösterecek şekilde yeniden sıralamasını yan yana verdiğimizde oluşacak sözcük “KITA” sözcüğüdür.

- 6.
- a. Verilen tarihe dahil olan “sal” sözcüğü küçük yazıldığından büyük harflerin kullanımı ile ilgili yazım yanlışı yapılmıştır.
- b. Ayrı yazılması gereken bağlaç olan “de” birleşik yazıldığından “de” bağlacının yazımı ile ilgili yazım yanlışı yapılmıştır.
- c. “Et–” yardımcı eylemiyle kurulan ve herhangi bir ses olayına uğramamış “kabul etti” sözcüğü birleşik yazıldığından birleşik sözcüklerin yazımı ile ilgili yazım yanlışı yapılmıştır.
- d. Saatlere getirilecek eklerde saatin okunuşu esas alınacağından “sekizde” şeklinde okunması gerekirdi. Dolayısıyla eklerin (–da) yazımı ile ilgili yazım yanlışı yapılmıştır.
- e. Üleştirme sayıları yazıyla yazılması gerektiğinden sayıların yazımı ile ilgili yazım yanlışı yapılmıştır.

7. Bu parçanın ana fikri son cümlede geçen "kısacası" sözcüğünden de anlaşılacağı üzere sonuç bölümünde yer alan "Cimri kişilerde her zaman aracın gücü, amacın değerini aşmaktadır." ifadesidir.

8.

- O: İşaret zamiri
- ak: Sıfat
- gibi: Edat
- bile: Bağlaç
- ışık: İsim

9. Parçada yay ayraçla belirtilen ilk boşluğa anlam karışıklığını giderme göreviyle virgül, ikinci boşluğa anlamca tamamlanmış cümlelerin sonunda kullanma göreviyle nokta, üçüncü boşluğa konuşma bölümünden önceki ifadenin sonunda kullanma göreviyle iki nokta, dördüncü boşluğa satır başına alınan konuşmaları gösterme göreviyle uzun çizgi (konuşma çizgisi), son boşluğa da soru eki içeren ve soru anlamı taşıyan cümlelerin sonunda kullanma göreviyle soru işareti getirilmelidir. Buna göre yay ayraçlarla belirtilen yerlere sırasıyla (,) (.) (:) (—) (?) işaretleri getirilmelidir.

10. Oyunun aşamalarının doğru sıralaması "IV – III – II – I" şeklinde olmalıdır.

10. BÖLÜM: METİN TÜRLERİ

1. ETKİNLİK

1. **MEKTUP:** Samimi iki kişi arasında yazılır. Hitap sözcükleriyle başlar. Sağ üst köşede tarih ve yazıldığı yer bulunur.

2. **ANI:** Geçmişte yaşamış olan olayları anlatır. Kişi, yer ve zaman unsuru bellidir. Kişinin başından geçen olaylar anlatılır.

2. ETKİNLİK

1. Anı 2. Mektup

3. ETKİNLİK

1. Bosna, 6 Eylül 1863
2. Nur-i Aynım Efendim
3. Cümleleriniz sağ ve var olabilirsiniz efendim.
4. Ahmet Cevdet

4. ETKİNLİK

1. Gezi yazısı 2. Tiyatro

5. ETKİNLİK

Tiyatro: A - C - E - F

Gezi Yazısı: B - D - G - H

6. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 1. Çıkıştır.

7. ETKİNLİK

1. Tiyatro 2. Gezi yazısı 3. Mektup 4. Anı

8. ETKİNLİK

1. **REDİF:** -ım, **KAFİYE:** -aş
2. **REDİF:** -malı, **KAFİYE:** -k
3. **REDİF:** -ünden olur, **KAFİYE:** -öz
4. **REDİF:** -maz mısın, Göçtü kervan kaldık dağlar başında **KAFİYE:** -an
5. **REDİF:** -erdi, **KAFİYE:** -n
6. **REDİF:** -da, **KAFİYE:** -an

9. ETKİNLİK

1. **REDİF:** -a, **KAFİYE:** -aş
2. **REDİF:** -lar, **KAFİYE:** -ağ
3. **REDİF:** -ı, **KAFİYE:** -aş
4. **REDİF:** Redif yok, **KAFİYE:** -an
5. **REDİF:** -a, **KAFİYE:** -an
6. **REDİF:** Redif yok, **KAFİYE:** -eri
7. **REDİF:** olur, **KAFİYE:** -ân
8. **REDİF:** -lar / -sun **KAFİYE:** -ak / -ol

11. BÖLÜM: GÖRSEL OKUMA

1. ETKİNLİK

Doğru bilgilerin yer aldığı çıkışlar = 1, 2, 4 ve 5. çıkışlar.

2. ETKİNLİK

1. Malatya 2. Kars 3. Samsun 4. Yalova

3. ETKİNLİK

1. Alt Geçit
2. Yaya Geçidi
3. Üst Geçit
4. Dikkat
5. Otobüs Giremez
6. Işıklı İşaret Cihazı
7. Durak Levhası
8. Yaya Giremez
9. Bisiklet Giremez
10. Okul Geçidi
11. Engelli Rampası
12. Kontrolsüz Demir Yolu

4. ETKİNLİK

1. 7 yaş ve üzeri için
2. 13 yaş ve üzeri için
3. Olumsuz örnek oluşturulabilecek davranışlar
4. Şiddet / Korku
5. Genel izleyici

5. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 4. Çıkıştır.

6. ETKİNLİK

1. Aksu Mahallesi
2. İzzet Paşa Camii
3. Kuzeyindedir.
4. Kuzeybatısındadır.
5. Kale Altı Sokak
6. Güneybatısındadır.

7. ETKİNLİK

DOĞRU ÇIKIŞ = 3. Çıkıştır.

12. BÖLÜM: SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME

1. ETKİNLİK

1. Kütüphanecilik 3. Spor veya edebiyat 4. Spor
2. Kızılay

2. ETKİNLİK

1. BAYRAK 5. KAYKAY 9. KAYRAK
2. AKRABA 6. AKBABA 10. KABAK
3. BARAKA 7. KABARA
4. KAYRA 8. ARABA

3. ETKİNLİK

1. LFMFCFL 5. JTMFNFL 9. NFLÜÜR
2. CFSFLFU 6. FMEJYFO 10. ZÜSU
3. LFŞNFL 7. ĞPSVTNFL
4. JMJLMFNFL 8. ZFTJMMJL

4. ETKİNLİK

1. Merve 3. Beşinci olmuştur.
2. İkinci olmuştur. 4. Ahmet ve Selçuk

5. ETKİNLİK

Öncüllerdeki bilgilere göre tablomuz aşağıdaki gibi olacaktır.

	Roman (4)	Şiir (3)	Hikâye (2)
Kerem (4)	2 adet	1 adet	1 adet
Fatih (2)	1 adet	Almamış	1 adet
Semih	1 adet	2 adet	Almamış

Buna göre doğru çıkış: 5. Çıkıştır.

6. ETKİNLİK

Öncüllerdeki bilgilere göre tablomuz aşağıdaki gibi olacaktır.

	Ege Bölgesi	Doğu Anadolu Bölgesi
Ayşe	X	
Sümeyye		X
Deniz	X	X
Emir	X	
Engin	X	X

Buna göre doğru çıkış: 3. Çıkıştır.

7. ETKİNLİK

1. Esra 5. Aygül
2. Songül / Kasım 6. Arzu
3. Kenan 7. Gülsüm
4. Kasım / Songül

8. ETKİNLİK

1. Kayseri 3. Kırıkkale 5. Tekirdağ
2. Elazığ 4. Bursa

9. ETKİNLİK

1. Arda 6. Canan 9. (Enes) 15. (Enes)
4. Fatma 7. Gökmen 12. Gülçin

10. ETKİNLİK

Öncüllerdeki bilgilere göre tablomuz aşağıdaki gibi olacaktır.

1	2	3	4	5
Ömer	Haluk	Tarık	Fethi	Erol

Buna göre soruların cevapları şu şekilde olacaktır:

1. 4. sırada 3. 1. sırada
2. Erol 4. Tarık

11. ETKİNLİK

1. Bilgisayar 3. Özlem veya Öznur
2. Nur 4. Özlem ve öznur

2. DÖNEM 2. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 1

1. Giriş bölümünde konu ve bakış açısı belirtilir. Gelişme bölümü, kendinden önceki düşüncenin devamı olma özelliğini taşımaktadır. Sonuç bölümü ise paragrafta anlatılan düşünce ile ilgili son sözün söylendiği kısımdır. Bu bilgilere göre "A" metninde Sabahattin Ali adına ailesi tarafından kurulan ödül kurumunun kalıcı olmamasından, "R" metninde bu kurumunun kalıcı olmamasının nedeninden ve "I" metninde Sabahattin Ali'nin yeniden keşfedilmesi için yapılacak çalışmaların bir kazanç doğuracağından bahsedildiği için doğru sıralama "ARI" şeklinde olmalıdır.

2. Verilen özelliklere göre oluşturulması istenen dördümlük şöyle olmalıdır:

III. Gümüş bir dumanla kaplandı her yer a

I. Yer ve gök bu akşam yayla dumanı b

VI. Sürüler, çimenler, sarı çiçekler a

IV. Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı b

Bu dördümlüğün konusu doğardır. Dize sonlarındaki ses benzerliklerinden yola çıkarak III ve VI. ile I ve IV. dizeler arasında kafiye olduğu, kafiye düzeninin de "abab" olduğu söylenebilir. Ayrıca son iki dizede "sürüler, çimenler, sarı çiçekler, beyaz kar, yeşil çam" ifadelerinde de örneklendirme vardır.

3.

I. Balığın ağlaması kişileştirmedir (teşhistir).

II. Denizin ve mehtabın konuşması konuşmaktır (intaktır) aynı zamanda kişileştirmedir (teşhistir).

III. Donmak ve tutuşmak, ateş ve kar karşıtlıktır (tezattır).

- 4.
- **İsim Tamlamaları:** şeftali bahçelerinin arası, haziran içi, dere ayakları, yaz mevsimi, ağaçların tepeleri, suların serinliği, ot kokusu
 - **Sıfat Tamlamaları:** taşkın dere ayakları, bu gölgeli yerler, kızgın güneş, rutubetli toprak, taze ot kokusu, bu bahçeler

- 5.
- öğrencilere → isim, sokak → isim
 - o → sıfat, birçoğunu → zamir, bu → zamir

6. Yazımı yanlış olan sözcüklerin doğru yazımı: birkaç, fark ettim, akşamüzeri, Merhaba, daha da

Karanlıkta birkaç arabanın beklediğini fark ettim(.) En arkadakinin atladık yola düştük. Arabada benden ve arkadaşımın başka iki kişi daha vardı. Biri akşamüzeri gördüğüm yerli zat; diğeri kır sakallı(.) ellilik bir adamdı. Elini göğsüne koyarak "Merhaba(!)" dedi(.) Bir daha da bizimle meşgul olmayacak mıydı acaba(?)

7. Ödev sayısının en az olduğu aylar onar ödev ile ekim ve ocak ayları, en çok olduğu ay 14 ödev ile kasım ayıdır.

- 8.
- Ağız değiştirmek:** Önce söylediğini başka türlü anlatmak.
 - Ağızdan ağıza dolaşmak (geçmek):** Bir söz herkes arasında söylenilmek.
 - Ağız aramak:** Konuşturarak düşüncesini öğrenmeye çalışmak.

9.

a	Koşul-sonuç
b	Neden-sonuç
c	Karşılaştırma
d	Amaç-sonuç

- 10.
- Olay → Yaşlı bir adamın otobüs yolculuğu
 - Yer (mekân) → Otobüs
 - Zaman → Öğleden sonra
 - Kişiler → Kadın ve çocuğu, yaşlı adam
 - Anlatıcı → I. kişi

2. DÖNEM 2. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 2

- 1.
1. Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
 2. Birlikten kuvvet doğar.
 3. Yalnız taş, duvar olmaz.
 4. Baş başa vermeyince taş yerinden kalkmazmış.
 5. Bir taş ile duvar olmaz.
 6. Komşu komşunun külüne muhtaçtır.

2. Verilen cümleyi "hayli başarılı olacağı düşünülüyor." ifadesi öznel hâle getirmektedir.

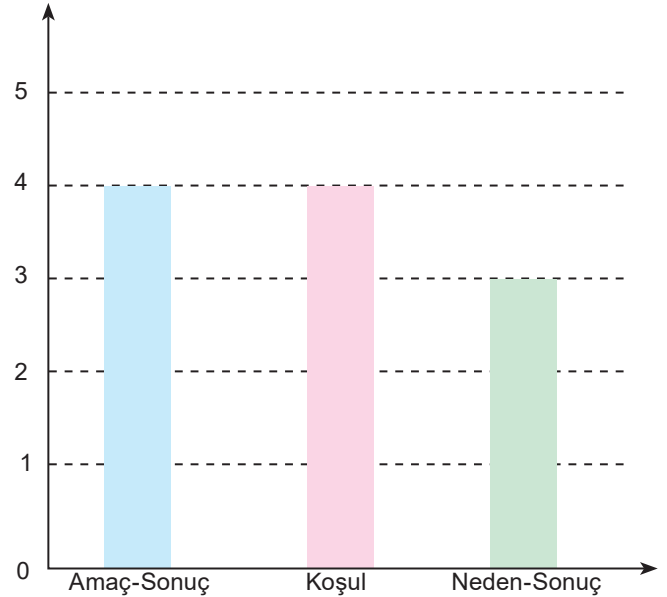
3.

a	Şaşırma
b	Hayıflanma
c	Endişe
d	Sitem
e	Varsayım

4. Verilen şiirde, insana ait bir özellik olan konuşma özelliği horozla verilerek horoz konuşturulduğundan konuşurma (intak) ve kişileştirme (teşhis) sanatları vardır.

5. Verilen cümlelerin anlam özeliği ayraç içinde verilmiştir:
- Akşam baban gelsin, alışverişe çıkarız. (Koşul-sonuç)
 - Düşmemek için annesinden destek alıyordu. (Amaç-sonuç)
 - Onu çağırmadık diye bize küstü. (Neden-sonuç)
 - Yağmur yağdığı için her yer toprak kokuyordu. (Neden-sonuç)
 - Arkadaşlarınla oyun oynayabilirsin ama dışarıda çok fazla kalmayacaksın. (Koşul-sonuç)
 - Eğer kitabı yarın getireceksen alabilirsin. (Koşul-sonuç)
 - Yaz geldiği için karıncalar yuvalarından çıktı. (Neden-sonuç)
 - Erken uyanmak için saatini kurdu. (Amaç-sonuç)
 - Dişlerim çürümesin diye dişlerimi fırçalıyorum. (Amaç-sonuç)
 - Yarın akşam gelerseniz müdürle görüşebilirsiniz. (Koşul-sonuç)
 - İspanyolca öğrenmek için yurt dışına gitti. (Amaç-sonuç)

Amaç-sonuç 4 cümle, koşul-sonuç 4 cümle, neden-sonuç ise 3 cümledir.

- 6.
- **Türemiş sözcükler:** uzaklaşınca, büyük, çevrili, görünen
 - **Birleşik sözcükler:** biraz

7.

- **Belirtme hâl eki:** kanatlarını, kazı, onları
- **Yönelme hâl eki:** içeriye
- **Bulunma hâl eki:** elinde
- **Ayrılma hâl eki:** delikten
- **Çoğul eki:** kanatlarını, onları
- **İyelik eki:** elinde, kanatlarını
- **Soru eki:** miydi

8.

Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?Ya gözler altındaki mor halkalar?Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?**Hangi resmime baksam ben değilim:**Nerde o günler, o şevk, o heyecan?Bu güler yüzlü adam ben değilimMeçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.

9.

a. biz: kişi zamiri	d. kim: soru zamiri
b. onu: işaret zamiri	e. benimkini: ilgi zamiri
c. birkaçı: belgisiz zamir	

10.

I - c: sabaha kadarIV - b: EyII - e: ahınıV - d: DurIII - a: ya pide ya ekmek

2. DÖNEM 2. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 3

- I numaralı cümlede geçen "orta" sözcüğü; "bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer" anlamında kullanılmıştır. II numaralı cümlede geçen "orta" sözcüğü; "bir şeyin eşit olarak ayrılabilceği bölüm", anlamında kullanılmıştır. III numaralı cümlede geçen "orta" sözcüğü; "başlangıcı ile bitimi arasında eşit uzaklıkta olan süre" anlamında kullanılmıştır. IV numaralı cümlede geçen "orta" sözcüğü; "bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer" anlamında kullanılmıştır. "Orta" sözcüğü, I ve IV numaralı cümlelerde aynı anlamda kullanılmıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.
- Deyim;** anlatıma akıcılık, çekicilik katan, çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan, genellikle de birden çok sözcüklü dil ögesi, kalıplaşmış sözcük topluluğudur. A seçeneğinde deyim kullanılmamıştır. B seçeneğinde "ayak oyunlarına gelmemek", C seçeneğinde "yüreğine su serpmek", D seçeneğinde "ipe un sermek" deyimleri kullanılmıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.

3. Cümlelerde kullanılan sanatlar:

A → Gece kişileştirilmiştir. (Teşhis)

B → İçinde bulunulan durum karşıt kavramlarla (gülmek-ağlamak) anlatılmıştır. (Tezat)

C → İnsan suya benzetilmiştir. (Teşbih)

D → Kelebekler kişileştirilmiştir. (Teşhis)

D seçeneğinde teşhis sanatı vardır ancak kelebekler konuşturulmadığından intak sanatı yoktur.

Doğru cevap D seçeneğidir.

4. A seçeneğinde çoğul eki olan "-ler/-lar" cümleye aile anlamı katmıştır.

halam - lar → Çoğul eki "aile" anlamı katmıştır.
 sözcük çoğul
 eki

ağaç - lar	elbise - ler	soyguncu- lar
sözcük çoğul	sözcük çoğul	sözcük çoğul
eki	eki	eki

Çoğul eki "çokluk" anlamı katmıştır.

Doğru cevap A seçeneğidir.

5. Numaralandırılan sözcüklerden "şehri, tarih, insanın" sözcükleri basit yapıdır. Bu sözcükler herhangi bir yapım eki almamıştır. "Güzellikleri" ifadesi ise yapım eki aldığından türemiş yapıdır.

güzel - lik - ler - i →Türemiş yapıdır.

isim	yapım	çoğul	ilgi
kökü	eki	eki	hâli eki

Doğru cevap A seçeneğidir.

6. Belirtisiz isim tamlamalarında tamlayan ek almaz, yani yalın haldedir; tamlanan ise "-i" iyelik ekini alır. Belirtili isim tamlamalarında tamlayan ilgi eki, tamlananın da iyelik eki aldığı tamlamalardır. A seçeneğindeki "yolun ortası", B seçeneğindeki "sokağın girişi", D seçeneğindeki "yazarın yazıları" belirtili isim tamlamasıdır. C seçeneğindeki "insan yüreği" ise belirtisiz isim tamlamasıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

7. Bir sıfatın bir ismin önüne gelerek o ismin adedini, biçimini, rengini, durumunu vb. özelliklerini belirten kelime gruplarına sıfat tamlaması denir. I numaralı "bir yaşam" sıfat tamlamasıdır. II numaralı "bu dünya" sıfat tamlamasıdır. IV numaralı "bu sesler" sıfat tamlamasıdır. III numaralı "yağış miktarı" ise belirtisiz isim tamlamasıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

8. A seçeneğinde geçen "herkes" sözcüğü belgisiz zamir, "bana" sözcüğü şahıs zamiridir. B seçeneğinde geçen "kimse" sözcüğü belgisiz zamirdir. C seçeneğinde geçen "siz" ve "onlara" sözcükleri şahıs zamiridir. D seçeneğinde geçen "ben" ve "ona" sözcükleri şahıs zamiridir. Farklı türde zamirler A seçeneğinde kullanılmıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.

9. "Hem... hem de" bağlacı A seçeneğinde sıfatları, B seçeneğinde fiilimsileri, C seçeneğinde isimleri (öğretmen-müdür), D seçeneğinde cümleleri birbirine bağlamıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.
10. Ünlemler, çekim eki alınca isimleşir. "Senin arabanın, görünen o ki ah gitmiş vah kalmış." cümlesindeki "ah" ve "vah" ünlemleri çekim eki olan belirtme hâl ekini alarak isimleşmişlerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.
11. Edat (İlgeç); tek başına bir anlamı olmayan fakat diğer sözcüklerle değişik anlam ilgileri kuran sözcüklerdir. Buna göre A seçeneğinde "için" edatı, C seçeneğinde "kadar" ve D seçeneğinde "-e rağmen" edatı kullanılmıştır. B seçeneğinde edat yoktur, "de" bağlacı kullanılmıştır. Doğru cevap B seçeneğidir.
12. Parçada ifade edilen "Dokulardaki hücreler düzensiz bölünüp çoğalması" neden, "kanser hücrelerinin hızlı bir şekilde vücuda yayılması" ise sonuçtur. "İçin" sözcüğü de edattır. Dolayısıyla parça ile ilgili I ve IV numaralı cümlelere ulaşılabilir. Doğru cevap B seçeneğidir.
13. Parçada ayrı yazılan bir sözcük olan "anadili" bitişik yazıldığı için "birleşik kelimelerin yazımı"nda; "T.D.K" sözcüğü, "Büyük harflerle yapılan kısaltmalarda harfler arasına nokta konulmaz." kuralına uymadığı için "kısaltmaların yazımı"nda; "...en kısa süre de..." cümlesinde ek olan "de" ayrı yazıldığı için "de'nin yazımı"nda yanlışlık yapılmıştır. Büyük harflerin kullanımıyla ilgili yazım yanlışlığı yapılmamıştır. Doğru cevap D seçeneğidir.
14. Metinde yay ayrıçlarla gösterilen yerlerde kullanılması gereken noktalama işaretleri şöyledir:
Mehmet, merakla sordu(:)
(—) Bir teki bile dönmedi mi(?)
Topal, üzgün bir şekilde yanıtladı(:)
(—) Bir teki bile (...)
İki nokta konuşma bölümünden önceki ifadenin sonunda kullanılarak konuşma bölümüne geçildiğini belirtmiştir. Uzun çizgiler satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılmıştır. Soru işareti, soru bildiren cümleyi belirtmek için kullanılırken üç nokta da karşılıklı konuşmalarda, yeterli olmayan, eksik bırakılan cevabı belirtmek için kullanılmıştır. Buna göre sıralama "(:) (—) (?) (:) (—) (...)" şeklinde olmalıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.
15. Numaralanmış cümlelerden anlamlı bir parça oluşturulmak istenirse sıralama "II – I – IV – III"tür. "Çitin kapısından geçtim. Çitten sonraki yoldan, ablamı çağırmak için koştum. Ablamı alıp geldim. Babam bize çok bağırdı." Doğru cevap A seçeneğidir.
16. Fabrika atıklarının suyu kirlenmesinden yakınıdır. "Katran gibi oluyor güzelim su. Batak kokuyor, yazık" ifadesiyle fabrikanın suyu kirlenmesine üzülmektedir. Doğru cevap C seçeneğidir.

17. III. cümlede oyuncakların IV. cümlede ise evcil hayvanların çocuk üzerindeki etkisinden bahsedilmiştir. Dolayısıyla "Evcil hayvanlar da aynen bu oyuncaklar gibi çocuğun yaşamında etkili olabilirler." cümlesi III ile IV. cümlelerin arasına girebilir yani verilen cümle III. cümleden sonra getirilirse anlam bütünlüğü bozulmaz. Doğru cevap B seçeneğidir.
18. Parçada sözü edilen kuşların ortak özelliği evde beslenebiliyor olmalarıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.
19. "♦" sembolü ile gösterilen metinde "Sümela Manastırı" tanıtıldığından bu metnin türü anı değil, gezi yazısıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.
20. Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınmıştır:
• Dün gece "yeni ekonomi planı" açıklandı. (A)
• Bu kız tam bir "iyilik meleği" idi. (R)
• Annem yiyecek alırken "taze" olmasına çok dikkat eder. (I)
İlgili harflerin yan yana getirilmesiyle ortaya çıkan kelime "ARI"dır. Doğru cevap C seçeneğidir.

2. DÖNEM 2. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 4

1. "Alman asıllı vatandaşlarımız ülkemizde çok mutluymuş." cümlesinde "köken" anlamıyla, "Asıl sen kendine bak, önce sen başlattın kavgayı." cümlesinde "önce" anlamıyla, "Diplomanın aslını alıp fotokopisini verdim." cümlesinde "orijinal" anlamıyla, "Sınava daha çok asılmalısın." cümlesinde "üzerinde çok durmak" anlamıyla kullanılmıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.
2. "Üzüm, üzümüne baka baka kararır.", "Körle yatan, şaşı kal-kar." ve "Bir başa bir göz yeter." atasözleri sadece mecaz anlam ifade etmektedir. "Ateş, düştüğü yeri yakar." atasözü ise hem gerçek hem de mecaz anlam ifade etmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.
3. Konuşurma; insan dışındaki varlıklara, hayalî yaratıklara söz söyletme sanatıdır. D seçeneğinde anlatılanlar söğüt ağacının ağzından aktarılmıştır. Yani söğüt ağacı kişileştirilerek konuşurma sanatına başvurulmuştur. Doğru cevap D seçeneğidir.
4. "-i" eki "kalemi, evi, defteri, bilgisayarı" sözcüklerinde kullanılmıştır. Bu sözcüklerin birinde iyelik eki, diğer üçünde de belirtme hâl eki işlevinde kullanılmıştır.
kalem- i evi- i bilgisayar- ı
belirtme belirtme belirtme
hâli hâli hâli
→ defter- i → "-i" → 3. tekil şahıs iyelik eki
iyelik eki
Doğru cevap C seçeneğidir.

5. I numaralı “şekilde” sözcüğü sadece “-de” çekim ekini almıştır, basit yapılıdır. II numaralı “hareket eder” söz grubu isim ve yardımcı eylemin birleşmesi sonucu oluştuğu için birleşik yapılıdır. III numaralı “özgürlük” sözcüğü “-lük” yapım ekini aldığı için türemiş yapılıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.
6. A seçeneğinde “Ilgaz Dağı” ve “rüzgârın kanatları” isim tamlamasıdır. Birden çok isim tamlaması vardır. B seçeneğinde “sedir dalı” isim tamlamasıdır, bir tane kullanılmıştır. C ve D seçeneğinde isim tamlaması yoktur. Doğru cevap A seçeneğidir.
7. Sıfat tamlamaları; bir ismin işaret ettiği varlık veya kavramın adedi, biçimi, rengi, durumu, konumu vb. hakkında bilgi verir. Buna göre A seçeneğindeki “bütün güzellikler”, B seçeneğindeki “gittiğin yerler” ve C seçeneğindeki “bembeyaz dişler” sıfat tamlamasıdır. D seçeneğinde sıfat tamlaması yoktur. Doğru cevap D seçeneğidir.
8. Dönüştürme zamiri, hem cümle içindeki eylemi ya da eylemleri gerçekleştiren hem de söz konusu eylemlerden bizzat etkilenen zamirlere verilen ortak isimdir. II numaralı cümlede geçen “kendisi” sözcüğü dönüştürme zamiridir. Doğru cevap B seçeneğidir.
9. Bağlaç; anlamca ilgili tümceleri, kavramları, önermeleri ya da görevdeş sözcükleri birbirine bağlayan sözcük türüdür. Ve, ile, ya da, fakat, dahi, ki, oysa gibi sözcükler, dilbilgisinde sözcük türü olarak bağlaçlardır. A seçeneğinde “ve”, C seçeneğinde “de”, D seçeneğinde “fakat” sözcükleri bağlaç olarak kullanılmıştır. B seçeneğinde “e doğru” ifadesi edattır. Doğru cevap B seçeneğidir.
10. Ünlem; kızma, korkma, acıma, sevinme, şaşma gibi ansızın beliren türlü duyguları anlatmaya yarayan, çağrı, buyruk, yasaklama vb. belirten, tek başına tümce oluşturabilen sözcük türüdür. A seçeneğinde “aman aman” ifadesi yasaklama anlamında, C seçeneğinde “hay Allah” ifadesinde unutma anlamında, D seçeneğinde “hadî canım” ifadesinde şaşırma anlamında kullanıldığı için ünlemdir. Doğru cevap B seçeneğidir.
11. Edat (İlgeç); tek başlarına anlamları olmayan fakat diğer sözcüklerle değişik anlam ilgileri kuran sözcüklerdir. Buna göre A seçeneğinde “kadar” sözcüğü, B seçeneğinde “-den beri” ve “ile”, C seçeneğinde “-den başka” sözcüğü edat olarak kullanılmıştır. D seçeneğinde edat yoktur, “ama” bağlacı kullanılmıştır. Doğru cevap D seçeneğidir.
12. I. cümlede geçen “bana” sözcüğü zamirdir. III. cümlede geçen “için” sözcüğü edattır. IV. cümlede “böyle yapması” neden, “başarılı olması” ise sonuçtur. II. cümle neden-sonuç cümlesi değildir. Dolayısıyla numaralandırılmış cümlelerle ilgili B seçeneğindeki yargı yanlıştır. Doğru cevap B seçeneğidir.
13. Metindeki olay bahçede, kahraman ve annesi ile geçmektedir. Olayı yaşayan ve anlatan aynı kişi olduğundan 1. kişili anlatıma başvurulmuştur. Ancak metinde geçen olayın yaşandığı zaman “dün”dür. Olayı yaşayan kişinin çocukluğu değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.
14. Verilen metinde ilk ve üçüncü boşluklara alıntı cümlesinin başında ve sonunda kullanma göreviyle tırnak, ikinci boşluğa özneyi belirtme göreviyle virgül, dördüncü boşluğa sıralı cümleleri ayırma göreviyle virgül, son boşluğa tamamlanmış cümlelerin sonunda kullanma göreviyle nokta getirilmelidir. Buna göre boşluklara getirilecek noktalama işaretlerinin doğru sıralaması (“”) (.) (”) (.) (.) şeklinde olmalıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.
15. Parçada okumanın bir anda gerçekleşmeyeceğinden, zamanla ve hazırlanarak, alıştırmalar yaparak kazanılabileceğinden bahsedilmiştir. Parçadan çıkarılacak yargı, okuma alışkanlığının bir çırpıda kazanılmayacağıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.
16. A seçeneğinde “tiren (tren)” sözcüğünün, B seçeneğinde “sonun da, af etti (sonunda ve affetti)” sözcüklerinin, C seçeneğinde “hiç bir (hiçbir)” sözcüğünün ve D seçeneğinde “eseride (eseri de)” sözcüğünün yazımında yanlışlık yapılmıştır. Birden fazla yazım yanlışlığı olan B’deki cümledir. Doğru cevap B seçeneğidir.
17. “En sevilen çiçeklerden olan papatyaların anlamları da en az kokuları kadar güzeldir.” cümlesi karşılaştırma cümlesidir. “Beyaz papatyalar, sarı papatyaya, yoğun sevgi” vs. niteleyici ifadelerdir. “Güzel, koşulsuz sevgi, içten” sözcükleri öznell anlatımlı sözcüklerdir. Tanımlamaya yer verilmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.
18. Birinci dürtlükte; “ganimet”, “velinimet” ve “emanet” sözcükleri ile ikinci dürtlükte; “kurulur”, “vurulur” ve “serilir” sözcüklerinin son sesleri benzer olduğu için verilen özelliklerden sadece I numaralı özellik, her iki şiir için ortaktır. Doğru cevap A seçeneğidir.
19. Tabloda verilenler arasında 1120 kasırga sayısı ve 1 milyon yüz bin can kaybıyla Asya kıtası olduğu için A seçeneğine, Amerika kıtasında kasırgalar 141 milyar dolarlık zararla en yüksek miktarda hasara sebep olduğu için B seçeneğine, 153 kasırga sayısı ve 3,6 milyar dolarlık zararla en az hasar miktarı Afrika kıtasında olduğu için C seçeneğine ulaşılabılır. Ancak kasırgaların sel oluşumuna neden olduğuyla ilgili bir bilgi tabloda yer almadığı için D seçeneğine ulaşılamaz. Doğru cevap D seçeneğidir.
20. Öğrencinin “tekil- çoğul- topluluk” isimleriyle ilgili verdiği doğru cevaplar şunlardır: “Vazo, çiçekler, sırt, sorunlar, toplum, bahçe, Hasan, aile, bahçe ve böcekler” sözcüklerini doğru cevaplamıştır. Öğrenci etkinlikte 10 tane ismi doğru cevaplamıştır. Her doğru cevap 10 puan olduğu için 100 puan almıştır. Doğru cevap D seçeneğidir.

2. DÖNEM 2. YAZILI SINAVLARI: SENARYO - 5

1. “Yanmak” sözcüğü A seçeneğinde “ısı etkisiyle vücudun bir yanı yara olmak, kızarmak veya rengi koyulaşmak”, B seçeneğinde “çok üzülme”, C seçeneğinde “çok susamak”, D seçeneğinde “kül durumuna geçip yok olmak” anlamında kullanılmıştır. Doğru cevap B seçeneğidir.
2. B’de “bir eli yağda bir eli balda” deyimini “bolluk içinde” anlamı ile birlikte, C’de “bir sıkımlık canı var” deyimini “zayıf ve güçsüz” anlamı ile birlikte, D’de “ağzıyla kuş tutmak” deyimini “çok çaba göstermek” anlamı ile birlikte verilmiştir. A seçeneğindeki “ak dediğine kara demek” deyimini “onunla uzlaşmamak, ters düşmek” anlamındadır fakat bu anlama seçenekte yer verilmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.
3. Soruda verilen dizelerde kişileştirme ve benzetme sanatlarına yer verilmiştir. Şiirde matematiksel bazı terimler anlatılırken “daire” kavramı sağır ve çekingeng olarak ifade edilmiştir. Bu durum “daire” şeklinin kişileştirildiğini gösterir. Aynı şekil, merkezinin güm güm etmesi şeklinde de ifade edilmiş ve bu sesler davul sesine benzetilerek benzetme sanatına da yer verilmiştir. Ayrıca harfler de dilsiz, vatansız olma ve azap içinde bekleşme yönünden kişileştirilmiştir. Bu durumda daire ve harflere insan özellikleri aktarıldığından bu kavramların kişileştirildiğini, dairenin merkezinden gelen seslerin de davul sesine benzetildiğini söyleyebiliriz. Doğru cevap C seçeneğidir.
4. A seçeneğindeki “balıkçı” sözcüğü “-cı” yapım ekini aldığı için türemiş, B seçeneğindeki “annesi” sözcüğü çekim eki aldığı için basit, C seçeneğindeki “yolculuk” sözcüğü “-cu” ve “-luk” yapım eklerini aldığı için türemiş, D seçeneğindeki “kırgın” sözcüğü “-gın” yapım ekini aldığı için türemiştir. Doğru cevap B seçeneğidir.
5. “Şarkısını” sözcüğü; şarkı ismine gelen “-(s)ı” ve “-(n)ı” çekim ekleriyle oluştuğu için basit yapıdır. “Dalımda” sözcüğü; “dal” ismine gelen “-(ı)m” ve “-da” çekim ekleriyle oluştuğu için basit yapıdır. “Kokuma” sözcüğü; “kok(mak)” fiiline gelen “-u” yapım eki ve “-m”, “-a” çekim eki olduğu için türemiş yapıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.
6. Belirtisiz isim tamlamalarında tamlayan ek almaz, yani yalın haldedir; tamlanan ise “-ı” iyelik ekini alır. A seçeneğindeki “yazım kılavuzu”, B seçeneğindeki “ağaç gölgesi” ve D seçeneğindeki “Keloğlan masalları” belirtisiz isim tamlamasıdır. C seçeneğindeki “kardeşinin omzu” ise tamlayan ek aldığı için belirtili isim tamlamasıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.
7. “Doğru” sözcüğü B seçeneğindeki “doğru söz”, C seçeneğindeki “doğru zaman ve doğru yer”, D seçeneğindeki “doğru bir insan” söz gruplarında niteleme sıfatı olarak kullanılarak sıfat tamlaması içinde yer almıştır. A seçeneğinde ise edat olarak kullanıldığından sıfat tamlaması içinde yer almamıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.
8. A, C ve D seçeneklerinde geçen “kaç” soru sözcükleri isimleri soru yoluyla belirttiği için bu cümlelerde soru anlamı “sıfat”la, B seçeneğinde ise “nerede” soru sözcüğü ismin yerine kullanıldığı için cümlede soru anlamı “zamir”le sağlanmıştır. Doğru cevap B seçeneğidir.
9. “Ama” bağlacı; A seçeneğinde “şart”, B seçeneğinde “pekiştirme” C ve D seçeneklerinde “beklenen farklı bir durumun ortaya çıktığını belirtme” anlamıyla kullanılmıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.
10. B seçeneğinde “Allah” sözcüğü söyleyişe bağlı olarak sevinç bildirdiğinden ünlem olmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.
11. A, B ve D seçeneklerindeki “yalnız” sözcüğü cümleden çıkarılırsa anlamda daralma olur. Ancak tamamen bozulmaz. Bundan dolayı bağlaç görevinde kullanılmıştır. C seçeneğindeki cümleden çıkarıldığında anlam bozulacağından edat görevinde kullanılmıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.
12. Parçadaki I. cümlede zamir yoktur. III. cümle amaç-sonuç cümlesi değildir. IV. cümle neden-sonuç cümlesi değildir. II. cümlede koşul-sonuç ilişkisi vardır. Doğru cevap B seçeneğidir.
13. Parçada ilkbaharın gelişi anlatılmaktadır. Bu nedenle olay ve zaman unsurlarına yer verilmiştir. Ancak kişi ve yer unsurlarına değinilmemiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.
14. Soru işareti, soru bildiren ifadelerin ya da cümlelerin sonuna konur. A seçeneği soru ifadesi bildirmediğinden sonuna soru işareti konulmaz. Doğru cevap A seçeneğidir.
15. Verilen dörtlükte yıldızların sönmesi, karanlığın olması, ümitlerin dağılması durumları dörtlüğe “karamsarlık, umutsuzluk, üzüntü” duygularının hakim olduğunu gösterir. Sevincin olduğuna yönelik bir ifade yoktur. Doğru cevap B seçeneğidir.
16. A seçeneğinde, “Saray, köşk, han, kale, köprü, kule, anıt vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar.” kuralına uyulmayarak “anıt” sözcüğü küçük harfle başlatıldığından yazım yanlışı yapılmıştır. Doğru yazımı “Atatürk Anıtı’na” şeklinde olmalıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

www.ortaokuldata.com Dijital Eğitim Platformunun tanıtım ve kullanım videoları için karekodu okutunuz.

Dijital Eğitim Platformunda Neler Var?

Bu seti alan öğretmen ve öğrencilerin tamamı Dijital Eğitim Platformuna sınırsız sahip olacaktır. Dijital Eğitim Platformunda

- Deneme sınavları çözme,
- Soru çözme,
- Konu çalışma,
- Yapay zeka destekli istatistiksel raporlar alma,
- Süreç odaklı dijital öğrenci takip sistemi,
- Ders kitabının dijital içerikleri,
- Akıllı tahta uygulamaları

gibi birçok özelliğe sahiptir.

Dijital Eğitim Platformu Nasıl Kullanılır?

- Öğretmenin sisteme üye olması
 1. Öğretmen kendisi ortaokuldata.com'dan üyelik yapabilir.
 2. 0 (542) 262 03 37 whatsapp hattından yardım alarak üyelik yaptırabilir.
- Öğretmen, öğrenci listesini sisteme girdikten sonra öğrencilerin kullanıcı adı ve şifreleri otomatik oluşturulacak veya öğrenci listesini 0 (542) 262 03 37 whatsapp hattına göndererek sistem tarafından öğrenci şifreleri oluşturulacaktır.
- Öğrenci, öğretmeninden alacağı şifre ile sisteme giriş yapabilecektir.

* Sınırsız kullanım süresi 1 eğitim-öğretim yılıdır.

5. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

6. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

7. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

8. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi 1518 Sok.
Mat-Sit İş Merkezi No:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81
www.editoriyayinevi.com | bilgi@editoriyayinevi.com

Nasıl Sipariş Edebilirim?

Kitapçınızdan talep edebilir veya 0 505 099 24 84 telefon hattından bilgi alabilirsiniz.

9 786052 806296